

1990/3.

BARANYAI MŰVELŐDÉS

dr. Nádor Tamás:

Agócsy László

dr. Bögner Miklós:

Az FKgP újjászerveződése

dr. Vonyó József:

Az állampárttól az MSZP-ig

dr. Horváth Csaba:

A Pécs-baranyai Értelmiségi Klub

A Baranya Megyei Tanács
V. B. művelődési osztálya
kiadványa

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

ANTAL GYULA
DR. ANDRÁSFALVY
BERTALAN
BÓNA ERNŐNÉ
DR. BERNÁTH JÓZSEF
DR. ROMÁN LÁSZLÓNÉ
DR. ÚJVÁRI JENŐ
DR. VARGHA KÁROLY
DR. VASTAGH ZOLTÁN
DR. TÓTH TIBOR

SZERKESZTIK:

BRANDSTATTER GYÖRGY
főszerkesztő
DR. BÁRDY LÁSZLÓ
HORVÁTH ISTVÁNNÉ
MEZEI JÓZSEF
MOLNÁR G. JUDIT
DR. SZITA LÁSZLÓ

A KIADÁSÉRT FELEL:

FISCHER JÁNOS

A szerkesztőség címe:
Baranya Megyei Tanács V. B.
művelődési osztálya
7601 Pécs, Pf.: 121
ISSN 0133-350 x

MUNKATÁRSÁK

Dr. BÖGNER MIKLÓS,
a Janus Pannonius Tudományegye-
tem Rektori Hivatalának vezetője,
Pécs

Dr. HORVÁTH CSABA,
a Janus Pannonius Tudományegye-
tem adjunktusa, Pécs

HORVÁTH ESZTER könyvtáros
Baranya Megyei Könyvtár, Pécs

Dr. NÁDOR TAMÁS,
a Pécsi Rádió munkatársa

SURJÁN MIKLÓS,
a Baranya Megyei Könyvtár
igazgatóhelyettese, Pécs

Dr. VONYÓ JÓZSEF,
a Janus Pannonius Múzeum
osztályvezetője, Pécs

BARANYAI MŰVELŐDÉS

AGÓCSY LÁSZLÓ

„AGÓCSY LÁSZLÓ, 1906. II. 27. Szeged. Zene-
tanár, kóruskarnagy. A bp.-i Liszt F. ZF-n
ének- és zene- (1927) és tanítóképző intézeti
ének- és zene- (1947) oklevelet szerzett.
1926–48 a pécsi Szt. Ferenc plébániatemp-
lom karnagy-kántora, 1926–42 a pécsi pol-
gári fiúiskola, 1942–66 a Pécsi Városi Zene-
konzervatórium, a későbbi ZSZ, 1966–71 a
Liszt F. ZF ZTI pécsi tagozatának tanára.
1929-ben megalapította és 30 éven át vezet-
te a pécsi Szeráfi kórust. 1970–79 rendsze-
ren tartott módszertani kurzusokat olasz és
spanyol nyelvterületen. Szerk.: Bach, szolmi-
záló olvasókönyv; szolfézs példatárak; Szállj
szép énekszó! egy-neműkari gyűjtemény.”
(Brockhaus–Riemann: Zenei Lexikon. Zene-
műkiadó, Budapest, 1983. I. kötet, 23. o.)

1906–1925

A Tisza-parti város, a mintegy 110 ezer lakosával az ország második legnagyobb településeként számon tartott Szeged, kiheverve az 1879-es ár-
víz pusztításait, történetünk kezdetén széles kör- és sugárútjaival, impozáns
palotáival, lakóépületeivel már a modern metropolissá fejlődés útján járt.
Később híressé vált egyeteme még csak távoli tervként bimbózott, akárcsak
a város jelképévé váló fogadalmi templom. De már állt a történelmi emlé-
keket őrző Zsótér ház, és ekkor épült újjá Lechner Ödön tervei szerint az ek-
lektikus-barokk stílusú városháza, melynek közgyűlési terme számos irodal-
mi estnek is helyet adott, akárcsak a Korzó-kávéház, ahol sokszor megjelen-
tek a Szegeden élő írók. A Szegedi Napló ekkor már sűrűn közölte a 27 éves
Móra Ferenc írásait. A szegedi Somogyi könyvtár nemrég kinevezett segéd-
könyvtárosa az *Én Újságom* című gyermeklapban is rendszeresen publikált.
A Szegedi Napló szerkesztőségébe egy másik szegedi születésű, tehetséges
fiatal költő, Juhász Gyula is elküldte verseit, azok rendre meg is jelentek,
de épp egyetemi éveit töltötte Pesten, amikor 1906. február 27-én, Szeged
egyik kis utcájának, a Felhő utca 4. számú házában, Agócsy István MÁV-
alkalmazott és Szakáll Ida házasságából megszületett és a keresztségben
László nevet nyert első fiúgyermekük.

Tehát Szegeden születtem, Szögedében, abban az esztendőben, amikor a 20 magyar népdal megjelent. Hamarosan anyai nagyszüleimhez kerültem, ők neveltek 16 éves koromig, mivel még három leánytestvérem követett a sorban, és bizony édesapám nagyon nehezen tartott el bennünket.²

Szabómester nagyapámék beírtak a móravárosi óvodába, ahol nagy boldogságot jelentett, amikor gyermekdalokat kezdtünk énekelni. Bár akkoriban még nem azok a gyermekdalok divatoznak, mint ma, de a hangomat már akkor is tudtam érvényesíteni. Akkor tekintélyem lett, hogy amikor a szünetben kiengedtek bennünket az udvarra, az éneklés miatt én mehettem mindig előre.

Agócsy László az elemi iskola első két osztályát Szegeden járta. Harmadikos korában a család Horgosra költözött, ahol édesapja vett egy kis házat. Horgos, Szeged és Szabadka tövében, abban az időben – 1915-ben –, színmagyar nagyközség volt, jókedvű, sokat daloló gyereksereggel.

Sokat tanultam tőlük. Első zenei emlékeim is ide nyúlnak vissza. Mindenki énekelt, akit csak ismertem. Sőt, a templomban egy olyan kántor működött, aki gregorián korálisokra tanított bennünket. A harmadik év végén visszakerültem nagyszüleimhez és az újszegedi iskolában jártam a negyedik osztályt.

Apám hegedült, édesanyám cimbalmozott, nekem pedig vettek a nagyszüleim egy zongorát. Csak nem akadt megfelelő zongoratanár. A következő évben beírtak a szegedi Városi Zeneiskolába.

Szorgalmasan látogatta a zeneiskolát, ahol zongorázni tanult. A zeneelmélet és a zeneszerzés alapelemeire az iskola igazgatója, König (később Király) Péter oktatta.

„KÖNIG (KIRÁLY) PÉTER, 1870, Rosegg, Stájerország – 1940. Szeged. Hegedűt Prager-nél, zeneelméletet Bergernél tanult Grazban. Utóbb, Sauer Emil tanácsára, a budapesti Zeneakadémián Koessler tanítványa lett. Tanulmányai befejezése után Aradon, Győrött, Kassán és Lugoson volt karmester. 1904–1940 között a szegedi Városi Zeneiskolát vezette. König, mint zeneszerző, az akadémikus-romantikus irányzat híve volt: művei nagy tudású, szolid muzsikusra vallanak.” (Zenei Lexikon. Szerk.: Szabolcsi Bence és Tóth Aladár. Zeneműkiadó V. Budapest, 1965. II. kötet, 375. o. Az újabb kiadású zenei lexikonból hiányzik König Péter neve.)

König Péter egész életére kiható hatással volt Agócsyra, példaképe, útmutatója, irányítója lett. König Péter felesége, aki az irodát vezette, Juhász Mária volt, a költő húga. Így gyakran látta Agócsy a zeneiskola folyosóin Juhász Gyulát, aki testvérét látogatta meg.

A következő évben a kegyesrendiek vezetése alatt álló Dugonics András főgimnáziumba írtak be szüleim, ahol azonnal jelentkeztem az énekkarba. A piarista gimnázium tanulói minden reggel misére jártak a régi szent Dömötör templomba, ahol az énekkar énekelt és egy kiválasztott diák orgonált. Nagyon boldoggá tett, hogy VI-os koromtól én lettem az orgonista. Rendkívül sokat tanultam az orgonálás és karvezetés terén König Pétertől, aki később a fogadalmi templom orgonistája lett. Tőle lestem el az orgonálás fogásait, a regisztrálást, a kíséretet. Amikor a szegedi gimnázium alapításának évfordulójára König Péter vegyeskari misét komponált, a Kalazanti misét, az általam szólaltatott énekeltem.

A piarista gimnáziumban akkoriban még nem nagyon énekeltek népdalokat. Legfeljebb azokat a katonanótákat, amelyeket a felvonuló katonáktól tanultunk, hiszen az I. világháború már javában dült. A népdalok inkább a cserkésztáborra maradtak. Nyaranta végigjártuk az országot Pusztaszertől Csömödér-Pákáig, ahol Őveges József tanár úrral (akinek szülei ott tanítókodtak) a Válicka patak partján sok jó nótát tanultunk.

Hatodikos gimnazista korában Agócsy a MÁV Nevelő- és Tápintézetébe került felügyelőnek. Teljes ellátást kapott, lakással, kosztal, ruházattal. Szép vasutas egyenruhát viseltek (ezért bakternek nevezték őket). Az ország minden részéből érkezett, mintegy 300 fiúgyerek volt az intézet lakója. Agócsy itt is megalakította az énekkart. Cserkészdalokat énekeltek, melyeket azok az ifjú muzsikuskok közöltek és terjesztettek, akik Kodály szárnyai alól kerültek ki. A cserkészet központi zenei irányítója Bárdos Lajos volt. Megjelentek az első cserkész népdalfüzetek is. Ebbe bekerült Agócsy két cserkészdala is. Az egyik így kezdődött: Forrjon össze dalban ajkunk... A másik: Zúgnak a tárnák, búgnak a gyárak... A zeneiskolában pedig a Húsz magyar népdalból tanultak, amely az Elindultam szép hazámból című népdallal kezdődött. Agócsy baráti köréhez tartozott a két Rózsa fiú: Andor és Tibor, akiknek édesanyja Kodály Zoltán nővére volt.

Összejártunk muzsikálni, ők hegedültek, én zongoráztam. Náluk, egy alkalommal a kották között egy kéziratot találtam: énekhangra és orgonára írt Ave Mariá-t, Kodály kézírásával, melyet Kodály még gimnazista korában komponált. Nagyon örültem, hogy Kodály művével találkoztam, és hármásban többször elénekeljük. Elvittem a zeneiskolába, megmutattam König Péter igazgatónak, akit Mesteremnek tekintettem.

A gimnázium elvégzése után, szülei óhajára, Agócsy beiratkozott a szegedi egyetem jogi karára. Bár inkább arról álmodozott, hogy egyházi zenész lesz, énektanár vagy kántor. A kántorképzőt mindenesetre elvégezte a tanítóképzőben az érettségi után. És boldogan forgatta Molnár Imre–Kern Aurél 1925-ben megjelent, 500 év muzsikája című kötetét, és énekelte a benne megjelent népdalt: Szól a kakas már...

1926–1930

Sokat muzsikált, orgonált, énekkart szervezett és vezetett (pl. a szegedi egyetemi kórust), felvételizett a Zeneakadémiára, és 1926 januárjában ő is azon 11 pályázó között volt, aki a meghirdetett egri kántorságra jelentkezett. Az 1926. január 26-án lezajlott kántorválasztásról részletesen beszámolt a Katholikus Kántor című egyházzenei folyóirat 1926 februári száma (XIV. évf., 2. sz., 32. o.). Ugyan nem nyerte el a kántori állást, de a Katholikus Kántor ugyanezen számában olvashatta, hogy Pécs szab. kir. városa a Ferences plébániatemplom kántori állására hirdet pályázatot.

Meg kell vallanom, hogy szüleim nem túlságosan örültek, de végül is hozzájárultak ahhoz, hogy megpályázzam a pécsi állást. Voltam ekkor összesen 20 éves. Elutaztam Pécsre. Amikor reggel kiszálltam a vonatból, és előttem volt a Mecsek, a Székesegyház, Pécs gyönyörű fekvése, nekem, mint alföldi, szögedi gyerekeknek, ez borzasztóan tetszett. Gyalog mentem el a ferencesek templomába, ahol éppen konvent misére készültek. A kórusra akkor még nők nem mehettek fel, klauzura volt és az orgonát – még nem a mait – a sarokból az egyik szerzetes testvér fújtatással hozta működésbe. Bemutakoztam. Mindjárt oda is ültettek az orgonához, a mise végén tuttiban játszottam. Szegény fújtatós testvér morgolódt is: Hát maga nem lesz jó kántor, mert nagyon sok levegőt fogyasztott, nagyon kellett fújtatnom! A kántorválasztás másnap, április 27-én délelőtt zajlott le.

Ennek részleteit megtudhatjuk a Dunántúl 1926. április 29-i számában megjelent tudósításból: „A napokban lejárt a Szempl Róbert lemondása folytán megüresedett szigeti külvárosi kántori állásra a város által kiírt pályázat határideje. Az állásra négyen pályáztak. Nemes István szigetvári kántortanító, Agócsy László okl. kántor, joghallgató, szegedi lakos, Székely József okl. kántortanító pécsi lakos és Baugut Benő okl. kántor solti lakos. A két utóbbi közben visszavonta pályázatát és így a ma megtartott énekespróbán csak ketten vettek részt. A bíráló bizottságban jelen voltak a városnak, mint kegyúrnak képviselőjében Schutták József tanácsnok, a felkért szakértők közül Schaurek Rafael dr. egyetemi tanár, Lajos Gyula pápai kamarás, a székesegyházi énekiskola igazgatója, Vadas Gábor orgonaművész, városi zeneiskolai tanár, Horváth Mihály, a Pius főgimnázium zenetanára, Dudás Géza és Petrovics István kántorok, továbbá Oberten Odilo, a plébánia adminisztrátora és az alakulóban lévő egyházközség részéről Fesztl Nándor táblabíró és Retter Dezső igazgató-tanító. A bíráló bizottság egyhangúlag Agócsy László kántorral való megválasztását javasolta.”

A döntést még a városi tanácsnak meg kellett erősíteni. Agócsy biza-kodva utazott vissza Szegedre, ahol szülei kívánságának eleget téve folytatta jogi tanulmányait, szorgosan járt a dalárdákba, beiratkozott a budapesti Zeneművészeti Főiskolán akkor létező egyéves középiskolai énektanítói tanfolyamra, ahol 1927. március 30-án szerzett oklevelet.

1926 májusában megérkezett Pécs szab. kir. város határozata, melynek értelmében Agócsy Lászlót ideiglenesen egy évre, a 11. fizetési osztályba nevezték ki. „Igy váltam pécsivé, pécsi muzsikussá!” – vallotta később nem egyszer. Visszaemlékezéseiben pedig ezt olvashatjuk: „Életem egyik jellemzője a helyhez kötöttség.” Erre bizonyíték egész élete: Pécs lett maradt, annak is két épületében, melyek egymástól szinte néhány lépésnyire vannak. Ez a két hely jelentette számára az indítást. E két erős gyökérből nőtt ki minden további zenei tevékenysége.

Az egyik a ferencesek temploma és rendháza, melyet a török megszállás után többször átépítettek. Jellegzetes barokk toronysisakját 1807-ben kapta, majd 1881-ben nyerte el jelenlegi formáját. Amikor Agócsy először lépett be, a kórus régi, művészi kivitelű farúccsal volt elzárva. A kórusra csak férfiak mehettek fel. Itt működött Agócsy évtizedeken át, orgonált, később kórust alapított és vezetett országos sikereket elérve.

A másik épület az öreg polgári fiúiskola, mely két utcára nyílt: a Hunyadi (jelenleg Mátyás király) és a Zrínyi utcára. Olyan volt, mint egy méhkaptár, ahová „a tudományok virágporával megrakódva zsúfolódott be naponta félezer pécsi és vidéki ifjú, ki cipőben, ki papucsban, ki mezítláb, mert abban az időben így volt lehetséges” – emlékezett vissza Agócsy a régi iskolára, mely azért volt érdekes és nevezetes, mert az egyetlen iskolatípus volt Pécsen és talán az egész országban, ahol a karénekórák rendszeresen voltak a tanrendbe iktatva: osztályonként heti két osztályének és heti két karének. A polgári fiúiskolába 500 fiúgyerek járt, a város és a környék leg-egyszerűbb, legszegényebb gyerekei, de a legjobb hangúak. Ennek az öreg „Tanbárká”-nak egyik felében, a polgári fiúiskolában tanított Agócsy 1926 szeptemberétől éneket. Az épület másik felében helyezkedett el a városi zeneiskola. 1942-ben ebbe a zeneiskolai részbe is bejutott Agócsy, és ott tanított nyugdíjba vonulásáig. Igaz, az iskola neve sok változáson ment keresztül az évtizedek során: volt városi zeneiskola, zenekonzervatórium, álla-

mi zeneiskola, zeneművészeti szakiskola – tanárképzéssel és végül a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola zenetanárképzője. Agócsy minden típust végigjárt, minden fokon tanított, egyforma lelkesedéssel.

Kitűnő hanganyagú fiúkorust alakított a polgári fiúiskolában, akikkel gyakran járt kirándulni a környékbeli hegyekbe. A cserkészethez is kezdettől fogva szoros szálak fűzték Agócsyt. A polgári fiúiskola 178. sz. cserkészcsapata évente rendezett műsoros ünnepélyt – legtöbbször a táborozási alap javára –, 1927. december 4-én, a Nőegyletben tartott estély Agócsy–Ormos: Csapatindulójának eléneklésével kezdődött.

Problémát eleinte a tankönyvek okoztak, melyekkel Agócsy nem volt megelégedve. Mindegyikben „csinált” dallamokat talált. Komoly gazdagodást jelentett Harmat Artúr–Karvaly Viktor Magyar fiúk (Lányok) énekeskönyve, melyben a jól válogatott dallamok között már helyet kaptak a népdalok, ha megváltoztatott szöveggel is. Egy polgárista fiú nem énekelhetett – az akkori felfogás szerint – olyan szöveget, amelyben a „szerető” szó szerepelt. Íme egy példa: „Jaj de beteg vagyok / talán meg is halok / talán bizony a szeretőm / édesanyja engem megátkozott” – Ehelyett finomítva, naitvizálva: „Jaj de fogy a sonka / nincs már csak a csontja / Ki rágta le: cirmos cica / Bodri kutya, meg az aki mondja.”

A megfelelő kottaanyag hiányából eredt Agócsy másik gondja: kitűnő hangú, jó zenei ösztönű gyerekekből álló énekkara műsorának összeállítása. A repertoár kérdése izgatta, mert szeretett volna új és főként magyar műveket előadni. Eleinte azonban kénytelen volt a kor divatja szerint, a szabványos, átírt műveket énekeltetni. Ez volt tapasztalható azon az ifjúsági dalosünnepen is, amelyet a Pécsi Dalárda rendezett a pécsi Nemzeti Színházban 1927. május 15-én, hogy méltóképpen megörökítse egykori karnagyának, „tüneményes hangú tenoristájának”, Hoffer Károlynak emlékét. Agócsy – aki kezdettől fogva irányítója, szervezője volt az ifjúsági hangversenyeknek, – érdekes módon ezúttal nem megszokott polgárista fiúkarát, hanem „a kereskedelmi fiúiskola, majd a Zrínyi reálnevelő-intézet karát vezette szép készültséggel és komoly tudással” – jelentette a korabeli Dunántúl. E dalosünnep emlékére a tenger habjaiból kilépő Ariont ábrázoló mitológiai szobrot kapott minden részt vevő kórus. Agócsy még ma is őrzi e szobrot. És e naptól számítják, Agócsy kezdeményezésére, az Éneklő Ifjúság mozgalom megindulását Pécsen.

A repertoár kérdése azonban hamarosan megoldódott. 1929-ben a budapesti újságok hírt adtak Kodály gyermekkarairól, a Wesselényi utcai fiúk előadásában. Felutaztam az egyik hangversenyükre, a Vigadóba. Az ott felhangzó gyermekkarok – a Lengyel László, a Süket sógor, a Villó – kinyilatkoztatásként hatottak rám. Pécsre hazatérve azonnal írtam Kodálynak:

„Kedves Tanár Úr! Van nekem 50 jóhangú gyermekem, akik énekelnek, de hát nincs műsorom. Én viszont hallottam az Ön újabb műveit és nagyon szeretném ezeket előadni, és úgy érzem, hogy a gyermekkórusom alkalmas is lenne.”

Kodály válasza nem késett:

„Igen tisztelt Tanár Úr! B. soraira sajnálattal kell tudatnom, hogy a Süket sógort nem küldhetem el, felesleges kéziratom nincs belőle, újra leíratni, mikor megjelenés útján van, nem érdemes. Talán használhat valamit az eddig megjelentekből, vagy az 5 tantum ergoból, melynek egy példányát elküldetném. Szíves üdvözlettel Kodály Z.”³

Agócsy elsőnek tehát az Öt tantum ergot tanította be, (pontosabban csak négyet), és adta elő hangversenyen. Majd sorban következtek azok a

Kodály-művek, amelyekhez hozzájutott. Megszólaltatásuk őszinte, nagy hatást keltett. A polgárista fiúkat sok hangversenyre hívták, hogy az akkor újdonságnak, meglepőnek tartott Kodály-műveket énekeljék. Rajtuk keresztül ismerték meg más kórusvezetők is Kodály alkotásait.

Bár Agócsyt lekötötte a polgári fiúiskola énekkarával való törődés, szeretettel és érdeklődéssel foglalkozott más kórusokkal is. Az első dobogó, amelyen megállhatott és önálló munkáját elkezdhette, a pécsi MÁV Ébredés Dalkör férfikaráé volt.

1928-ban kértek fel, hogy vezessem ezt az énekkart. Szívesen vállalkoztam. Tőlük kaptam az első bátorító biztatást. Ők fogadták el elsőként zenei tanácsaimat, ami nagyon nagy dolog volt, hiszen alig töltöttem be a 20. évemet, ők pedig meglett, többnyire nagybajuszú bácsik voltak, a vasúti műhely alkalmazottai. Ennek a munkás énekkarnak nagyszerű hanganyaga volt, lelkes énekesekből állt. Hangképzés, intonáció, hangszínbeli problémákat kellett megoldani és elindulni a kottaolvasás útján. Több versenyen vettem részt velük. Ezeken bizonyítanom kellett.

A MÁV Ébredés Dalkör egyik első szereplése, Agócsy László irányításával, 1928. április 27-én volt, a ferencesek plébániatemplomában rendezett hangversenyen, melynek bevételét a templom restaurálására fordították. A még mindig elzárt kórus helyett a templomhajóban énekelt a Pécsi Dalárda (Haksch Lajos vezényletével), valamint a MÁV Ébredés Dalkör. A kritikus kiemelte, hogy „Agócsy László üde, bájos kompozícióját a Ferences éneket, a polgári fiúiskola és a MÁV Ébredés Dalkör egyesített kórusa produkálta, frappáns sikerrel.”

A vasúti férfikar volt az egyetlen a pécsi dalosegyesületek közül, amely benevezett a debreceni országos dalosversenyre. Műsorukat előzetesen bemutatták a pécsi közönségnek 1929. június 16-án a Vigadóban. „Az ízlésesen és nagy gondnal összeállított műsornak minden száma a fiatal agilis és nagytehetségű Agócsy László karnagy-énektanár tudásának fényes bizonyítéka. Különben a neve Pécs zenei életében nem ismeretlen, csak elismerés illeti a fáradságot nem ismerő és sikerrel járó munkáért, melyet úgy a dalárdájában, mint a polgári fiúiskolában kifejtett. Külön ki kell emelnünk a városi polgári fiúiskola általa vezetett, kitűnő hanganyagú, bámulatosan fegyelmezett énekkarát, melyhez hasonlót városunk középiskoláiban még nem hallottunk” – olvasható a pécsi napilapban a megjelent kritika. Majd következett a hajdúszoboszlói verseny (1930-ban), ahol elnyerték a Vándordíjat és az aranyérmét.

1928 nyarán rendkívül tanulságos és emlékezetes külföldi utakon vett részt Agócsy László. Júniusban a IV. Finn-ugor kongresszusra utazott Helsinkibe. A budapesti Egyetemi Énekkarral két korai, de nagy jelentőségű Kodály férfikari művet (Isten csodája és a Mulató gajd) szólaltatott meg Vaszy Viktor karnagy, hatalmas közönségsikert aratva. Agócsy is részese volt a finn dalosünnepeknek, ismerkedett Sibelius, Palmgren műveivel. Az egyik hangversenyen a magyar küldöttség tagjaként ott tartózkodó Kalliwoda Olga énekszámait kísérte zongorán. Nagy élményt jelentett Agócsynak a stockholmi skanzenben Merkuri Kor hangversenye. Először volt alkalma megismerni a kotta nélküli, kézjeleken alapuló dallamtanítást. Ugyanezen a nyáron az egyetemi hallgatók részére lehetővé tett kedvezményes nyugat-európai úton eljutott Párizsba, ahol 3 hetet töltött. Útitársa, Bánszki Tamás

ekkor tervezte meg és metszette linóleumba Agócsy ex librisét. Innen Li-sieux-be, majd Londonba utaztak.

Angliai tartózkodása alatt alkalma volt megtekinteni a croydoni harang-játékgyárat, tekintettel arra, hogy Kelemen Andor pécsi belvárosi apátplébános harangjátékot szándékozott készíttetni. A Dunántúl 1928. aug. 5-i számában megjelent útibeszámolójában Agócsy leírta, hogy „a hatalmas raktárteremben van elhelyezve a 42 harangból álló harangjáték. Kérésre odaül az egyik művezető és először egy hangon játszik valami dalt. Rám ez a hangszer teljesen az újdonság erejével hatott és nem győztem eléggé dicsérni a finom csengést és a tiszta intonálású hangot. A croydoni játékszerkezetnek az a legnagyobb előnye, hogy a játékba életet lehet belevinni. A témát minden nehézség nélkül kiemelhetjük. A harangok utánrezgése egyáltalán nem hat zavarólag, mert redőnyöket alkalmaznak, s magas toronyban helyezik el a harangokat. Éppen ezért is kell a belvárosi plébánia templom tornyát átépíteni. (. . .) A pécsi harangjáték 42 harangból fog állani. Ez olyan hangterjedelem, amellyel jóformán mindenféle művet elő lehet adni. A belvárosi templom előtti tér kiválóan alkalmas a hangverseny élvezésére hegyoldali fekvése miatt.”

A Pécsre tervezett harangjáték anyagiak hiányában végül is nem valósult meg.

Ezekben az években Agócsy rendszeresen írt beszámolókat, zenekritikákat a Pécsen megjelenő Dunántúl c. napilapban.

Időközben kedvező változások történtek a ferencesek templomában. Az atyák megértették a kor szavát, és egy vegyeskar szervezésének szükségességét. 1929 novemberében lebontották a kórusról a rácsot, megépült egy csigalépcső, kinyílt a kórus. Nem volt tehát már akadálya annak, hogy megkezdhesse működését egy vegyeskar. Agócsy már előbb is verbuvált egy énekkart. 1927-ből van adatunk arról, hogy assisi szent Ferenc halálának 700 éves jubileuma alkalmából rendezett emlékünnepeken énekelt a vegyeskar. Ugyan még nem a kóruson, hanem az oldalhajó egyik mélyedésében elhelyezkedve, az orgonista (Szentkereszti Elemér) pedig tülkőrből figyelte és kísérte a kórust. Agócsy nagyrabecsült szegedi mesterének, König Péternek Kalazanti miséje került előadásra, nagy precizitással. Agócsy régen dédelgetett terve azonban akkor vált csak igazán valóra, amikor 1929. november elején felhívást bocsáthatott ki, jelentkezésre az alakuló, új kórusba. Az érdeklődés olyan nagy volt, hogy december 8-án megalakulhatott az énekkar, amely Pécsi Szeráfi Kórus néven, az alapszabályok szerint egyaránt szolgálta az egyházi és világi kórusművészetet. Jeligéje így szólt: „Szeráfi szív / szeráfi kar / Istent szeret / talpig magyar!” König Pétert kérte fel Agócsy, komponáljon dallamot a jeligéhez. A Szeráfi Kórus ettől kezdve heti három próbát tartott, minden vasárnap a 11 órai misén énekelt a ferences plébániatemplomban, amellet sürűn tartottak hangversenyeket, farsangi teadélutánokat és részt vettek számos országos dalosversenyen.⁴

Agócsy sokoldalú tehetségére, fáradhatatlan ambíciójára jellemző adat, hogy 1930. május 28-án, a városi zeneiskola II. nyilvános hangversenyén, mint Kalliwoda Olga tanítványa „. . . művészi felfogással, meghatóan adta elő Schubert: Keresztes hadjáratát, utána pedig két gyönyörű, hangulatos magyar népi dalt a Bartók–Kodály gyűjteményből. Milyen kár, hogy a közönség ezeket még mindig kevésbé ismeri” – állapította meg a napilap kritikusa.

Bizonyára meghatóan emlékezetes marad Agócsy László számára 1930. június 27. napja. Mint a Dunántúl beszámolt róla, „a pécsi szigetkülvárosi egyházközség vegyeskara Úrnapiján, sikerült kirándulást rendezett az egyházközség egyik tagjának Felsőmakár hegyi szőlejébe. Ez alkalommal P. Raffinszky Romuald plébános üdvözölte Agócsy László karnagyot és kiemelte az egyházi vegyeskar megszervezése körül kifejtett érdemeit, melynek megjutalmazásaként egy művészi kivitelű ébenfa dirigáló, karnagyi pálcát és díszokmányt nyújtott át neki. Borsy Jenő dunagőzhajózási főtisztviselő, mint az országos dalosszövetség pécsi VII. kerületének elnöke Agócsy Lászlónak, fiatal, agilis karnagynak a dal fejlesztése körül szerzett elévülhetetlen érdemeit méltatta. A jelen voltak nagy ovációban részesítették a közszeretetten álló karnagyot, aki a részére ajándékozott karnagyi pálcával elsőnek a magyar Himnuszt vezényelte.”

Ez idő tájt a Pécsi Dalárda karnagyi posztjára is meghívták. Úgy gondolták, ez a fiatal, tehetséges, energikus karnagy segít kivezetni a Pécsi Dalárdát a mélyvölgyből. Agócsy új műsort állított össze és a hangversenyeken szerepeltette a polgári fiúiskolásokat is.

1931–1935

Ezekben az években Agócsy László munkásságának egyik fele összefonódott a Szeráfi Kórusal. Sok hangversenyt tartottak, így pl. 1931. június 7-én a ferences templomban. „Schubert, Révfy, Beliczay, König Péter egy-egy kórusát meglepően kidolgozott, finom interpretálásban hallhattuk a Pécsi Szeráfi Kórus precíz előadásában. A polgári fiúiskola gyermekkara igazán meglepő formában énekelte Agócsy Nagybőjti hangulat-át, majd a Szeráfi Kórus női karával együttesen előadott Kodály – ha egyházi használatra nem is alkalmas, de így hangverseny keretében érdekesség szempontjából zenei csemegeként ható, – Őt Tantum ergó-ját. (. . .) A műsor összeállítása, a kórusok betanítása és vezénylése, az egész hangverseny rendezése a fáradhatatlan karnagynak, Agócsy Lászlónak érdeme, ki ezen a hangversenyen nemcsak mint elsőrangú dirigens, hanem mint invenciózus szerző is bemutatkozott.” – írta a Dunántúl zenekritikusa 1931. június 9-én.

Ezekben az években kezdte meg Agócsy, egész későbbi életútját betöltő célkitűzése megvalósítását: Kodály műveinek propagálását, bemutatását, terjesztését. Így még 1931-ben a Kodály-levélben említett Süket sógort és a Lengyel Lászlót mutatták be nagy sikerrel, a következő évben az Isten kovácsa, valamint a Villó c. kórusműveket. A MÁV Ébredés Dalkör pedig Kodály férfikari alkotásait énekelte: Kit kéne elvenni, Karádi nóták, Fölszállott a páva, a Katonadal trombitával és dobbal.

A krónikás kötelességének tartja, hogy Agócsy életútjának személyes jellegű eseményeit is dokumentálja, álljon itt egy dátum: 1933. január 6., Vízkereszt ünnepe. Ezen a napon kötött házasságot Agócsy László Szigriszt Valériával, akinek atyai nagybátyja volt Szigriszt József, a Pécsi Dalárda egyik alapítója. Az ő, óvoda céljait szolgáló Apáca utcai házában alakult meg a Pécsi Dalárda, és ennek az épületnek a falán lévő emléktáblát koszorúzták meg 1933. június 8-án. Az esti hangversenyen Agócsy vezényelte a Dalárdát.

Ez idő tájt Agócsy László változatlanul rendszeresen írja zenekritikáit,

tudósításait a Dunántúl című napilap részére. Figyelemre méltó cikk ezek sorában az „Egy művész portréja” című, mely Sass Dezsőről, a zongorista karnagyról szól, és a Dunántúl 1932. december 11. számában jelent meg. A Pécsi Nemzeti Színház 1933. április 12-én mutatta be Göbel Károly pécsi újságíró „Az Ő útja” c. misztériumjátékát, melynek zenei aláfestését harmoniumon Agócsy László szólaltatta meg.

Az 1933. esztendő kimagasló zenei eseménye volt a június 3–11. között megrendezett Pécsi Ünnepi Hét. Gabriel Piernè: Gyermekek kereszteshadjárata c. oratóriumának szabadtéri előadásán való közreműködésre felkérték a meglehetősen „lenézett” polgári fiúiskola Agócsy-vezette kórusát. Nagy kitüntetésnek számított, hogy a pécsi székesegyházi énekiskola híres piros ruhás gyerekeivel együtt léphettek színre. Ők énekelték a szabadtéri játékokon 1936-ban és 1938-ban, Liszt Esztergomi miséjének gyermekkari és gregorián szólamait.

Lajos Gyula kanonok úrral, az énekiskola igazgatójával együtt tanítottuk be a kórusokat, köztük a Szeráfi Kórust nemcsak 1933-ban, hanem 1936-ban és 38-ban is. Lajos Gyulának volt akkoriban egy megcsodált orgonaharmóniuma, két manuállal, 19 játékkal és padállal. Halála után én kaptam meg. A lakásomon van, Kodály tanár úr is játszott ezen az orgonaharmóniumon.

A koncerteken, dalosversenyeken való részvétel mellett a Szeráfi Kórus tagjai időnként kirándultak a könnyű műfaj birodalmába is. Valóságos műkedvelő szintársulatot alakítva tanulták meg és mutatták be a pécsi Nemzeti Színházban 1933. okt. 14-én, majd ezt követően többször, Kada Elek és Szentgályi Gyula „ragyogóan tiszta, magyaros színművét”, a Helyre aszszonyt. A Szeráfi Kórus mellett közreműködött még a m. kir. 8. honv. gyalogezred zenekara, vezényelt Weigele (később Várhalmi) Oszkár. A Dunántúlban megjelent kritika szerint „elsőnek Agócsy László karnagyról emlékezünk meg, aki a darabot betanította. Az ő érdeme, hogy a szerepek mind olyan műkedvelők kezébe kerültek, akik színpadi szereplésükkel már sok élvezetet szereztek a közönségnek.” Az előadást Asszonyi László volt színingazgató rendezte. Az előadás jövedelmét a ferences plébániatemplom festésére fordították.

Amikor Gebauer Ernő pécsi és Éber Sándor bajai festőművész munkáját befejezte, ünnepi díszhangversenyt tartottak 1933. december 17-én a templomban. „A díszhangverseny első száma Agócsy: Mater glorificata c. vegyeskarra írt orgonakíséretes kompozíciója volt, a szerző vezénylése mellett” – közölte a Dunántúl.

A város rangos zenei eseményei közé tartoztak a Pécsi Katolikus Kör ádventi és nagybőjti estjei. Ezekon többször szerepelt a Szeráfi Kórus is. Így 1933. december 3-án, amikor „utolsó számként a Szeráfi Kórus karnagyának, Agócsy Lászlónak kompozícióit mutatták be. A magyar szentekről szóló kar a régi dallam tematikus feldolgozásával és érdekes kórushatásával tűnt ki, de még inkább megragadta a figyelmet a második kompozíció, a Mater glorificata. Az első hallásra letagadhatatlan, hogy olyan ember írta a művet, aki az énekkarok hangbéli összetételét és kifejezés-képességét igen jól ismeri” – olvasható a Dunántúl c. napilap másnapi számában.

A Pécsi Dalárda karnagyi tisztjéről 1933-ban Agócsy lemondott, viszont elvállalta 1934-ben, Sztérényi József utódként a Pécsi Postatisztviselők Da-

ládájának vezetését. „A dalárda új karmestere, Agócsy László ezen a hangversenyen mutatkozott be izléses és szépen kidolgozott műsora keretében” – számolt be a Dunántúl a dalárda alapszabályszerű hangversenyéről. A Dalárda fennállásának 10 éves jubileuma alkalmából a Pannonia szálló dísztermében május 10-én rendezett hangversenyen Laurisin Lajos operanékes is közreműködött, valamint Agócsy mindkét kórusa: a postás énekar és a Szeráfi Kórus is.

Agócsy László kórusai műsorának összeállításánál szívesen vállalkozott pécsi szerzők alkotásainak bemutatására. Így a Szeráfi Kórus 1934. június 3-i, V. egyházzenei hangversenyén a ferences plébániatemplomban – Kutor Ferenc (P. Köröstyös Krizosztom szövegére komponált) Magyar fohász szent Erzsébethez c. műve mellett – bemutatta Sass Dezső Szent Ferenc Naphimnusa című, magánszólamokra, vegyeskarra és orgonára írt kis kantátáját (Sík Sándor fordítása), a szerző vezényletével, aki művét a Szeráfi Kórusnak ajánlotta. Június 30-án rádiószereplés révén az egész ország megismerhette Agócsy Lászlót és kórusát. Az Új Nemzedék beharangozó írása szerint „... bizonyára sokan emlékeznek még Szegeden Agócsy László kántor-karnagyra, aki ezelőtt kb. 10 évvel került Pécsre a ferencesrendi plébániatemplom karnagyának. A kiváló egyházi muzsikus – most a rádió műsorán tűnik fel. Öt évvel ezelőtt alakította meg templomi karát, a pécsi Szeráfi Kórust, amely e hó 30-án, szombaton délután fél 4 órakor ad egyházzenei hangversenyt előkelő színvonalú műsorral.”

15.30: Pécsi Szeráfi Kórus. Vezényel Agócsy László. Zongorán kísér Sass Dezső. 1. J. de Près: Tengernek fénylő csillaga. 2. Vulpius: Spiritus sancti gratia. 3. Lotti: Regina coeli. 4. C. Franck: Panis angelicus. (szólót N. Szigethy Ilus éneklí). 5. Király-König: Tu es Petrus. 6. Harmat: A.: Jézusomnak szívén. 7. Agócsy L.: a) Magyar szentekről; b) Mondj szívem dalt. 8. Halmos L.: A 97. zsoltárból. 9. Sass D.: Szent Ferenc Naphimnusa.

A rádióműsorban tehát két pécsi szerző (Agócsy és Sass) műve is elhangzott.⁵

A Szeráfi Kórus a rádióközvetítés után még aznap este Hatvanban, vasárnap pedig Mátraverebély-Szentkúton hangversenyezett.

Ismét egy személyes, családi, örvendetes esemény: 1934. július 27-én megszületett Agócsy László leánygyermeké, Erika.

Kiemelkedő jelentőségű volt a Szeráfi Kórus szereplései közül a VI. egyházzenei hangverseny, 1934. december 30-án. Ezen a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola egyházzenei tanszakának két nagytekintélyű tanára is szerepelt: Koudela Géza dr. pápai kamarás, egyetemi egyházzenei igazgató a magyar egyházzenéről tartott előadást, míg a Szeráfi Kórust ez alkalommal Bárdos Lajos zeneszerző-karnagy vezényelte. Ennek előzménye az volt, hogy 1934-ben megjelent Bárdos Lajos és Kertész Gyula nagyszabású népénekgyűjteménye, a Zsaskovszky Énekkönyv csaknem százesztendőös, idegen hangzásvilágát friss akkordjaival felváltó Harmonia Sacra. Agócsy is munkatársa volt. Két műve kapott helyet a kötetben: 164. számmal: Mondj szívem dalt. 173. számmal: Ó Mária, drága név.

Jó barátságban voltam Bárdos Lajossal, Kertész Gyulával. Ők kerestek egy olyan énekkart, amellyel a Harmonia Sacra bemutatóját megszervezhetik. Én voltam olyan mérész és bátor, és vállalkoztam énekkarommal, amely akkor jó állapotban volt, 60 taggal. Bárdos kijelölte azokat a műveket, amelyeket én betanítottam. Bárdos lejött Pécsre és 1934. december 30-án nagy sikerrel megrendezték a ferences templomban az egyházzenei hangversenyt.⁶

A korabeli napilapok hosszan értékelték a hangversenyt. A Dunántúl kritikusa, dr. Gálos László az újság 1935. január 1-jei számában a Szeráfi Kórus hangversenyéről többek között ezeket írta: „A kórus kitűnően fejlődik, és hovatovább a legnehezebb teljesítményekre is nyugodtan vállalkozhatik. Fegyelmezett iskolázottságra vall precíz pontosságuk, megvan a szöveggel fennálló teljes értelmi és érzelmi kapcsolat, ami annak tulajdonítható, hogy a latin szövegeket, azoknak liturgikus célzatát próbáikön előzetesen ismertetik. Különösen szépen és újszerűen érvényesült a férfikar erőteljes, sötét tónusa. Agócsy László karnagy most már évekre visszamenő derék munkájának úgy látszik, hogy lassan iskolája lett!”

A mindig nagysikerű teadélutánok sorában 1935. március 3-án a Legényegyletben, a Szeráfi Kórus férfikara Kodály Katonadalát szólaltatta meg dobbal és trombitával. „Agócsy László karnagy művészi betanításában és vezényletével kettős bemutató volt: ezúttal lépett fel először a kórus férfikara és ezúttal hangzott el Pécsen először ez a dal.” (Dunántúl, 1935. március 6.)

1935. június 10-én, pünkösdhétfőn zászlószentelést és díszhangversenyt tartott a Szeráfi Kórus. Ismét elhangzott Kodály Őt Tantum ergo-ja, melyek a kritikus, dr. Gálos László szerint „az egyházi zenében egyelőre idegenül hatnak. (. . .) Halász Béla orgonaművész pontos, elmélyedő játéka jobb orgonát kívánna, éppúgy, mint a darab maga is. Hisszük, hogy a Szeráfi Kórus ezt is meg fogja építtetni. P. Tamás Krizánt plébános ünnepi beszéde után Sass Dezső örökszép művét: Assisi szt. Ferenc Naphimnuszát hallottuk kitűnő előadásban.” Agócsy László vezényelt.

Ez év nyarán Agócsy Salzburgban járt. A Mesterdalnokok Toscanini által vezényelt előadásának szünetében közölte Agócsyval dr. Tóth Aladár, hogy egészoldalas cikke jelent meg a Pesti Napló 1935. július 21-i számában, A zenei évad fináléja vidéken címmel. Külön fejezet szól Pécsről, ahol „. . . kiskolás gyermekek éneke mutatja a zenei megújulás útját. És a felnőtteket hódolatra kényszeríti az ének. (. . .) Megbecsülhetetlen értékű követendő példát mutatott azoknak a daloskerületeknek, melyek még mindig a régi dalárdázás félműveltségében poshadnak. Élükön a lelkes kezdeményezővel, Agócsy Lászlóval, a város legkiválóbb karvezetői (. . .) nyolc iskola kórusát vezényelték a pécsi Nemzeti Színházban. (. . .) Javarészt magasrendű zene, klasszikus népi dallamok csendültek fel az ifjú énekesek ajkán.”⁷

1936–1940

1936 januárja emlékezetes Agócsy László számára. Részt vehetett a Budapesten tartózkodó, világszerte elismert német zenepedagógus, Fritz Jöde (1887–1970) kurzusán. Ezen a német professzor az ország minden tájáról egybegyűlt énektanárok előtt ismertette a relatív szolmizáción alapuló tanítási módszert. A kurzuson jelen volt Kodály Zoltán is. Agócsy alkalmat

keresett, hogy jelentkezék nála, személyesen is megköszönje levelét, valamint a küldött kottákat. Az egyik szünetben Jankovich Ferenc, aki azidőben a Dalosszövetséget irányította, mutatta be Agócsyt Kodálynak, akinek első kérdése ez volt: „Aztán mit énekelnek a pécsi énekkarok?”

Agócsy természetesen kivette részét a Liszt jubileumi esztendő pécsi eseményeiből. 1936. március 5-én, az Ipartestületi Székházban megtartott Pécsi Iparos Szabadlyceum Liszt hangversenyén nemcsak a MÁV Ébredés Dalkörét vezényelte, hanem előadásában Liszt emlékét is méltatta. A Pécsi Postatisztviselők Dalárdájának a Katolikus Kör nagytermében 1936. június 7-én rendezett alapszabályszerű hangversenyén Agócsy Liszt-műveket vezényelt, és bemutatta a kórus Agócsy–Ady: Sirató ember dala, valamint Sass Dezső–Petőfi: Bordal c. kompozícióját is.

Egyéb jelentős sikereket is elkönnyelhetett Agócsy, művészi pályafutásának, tudatos és szakszerű kórusvezetői tevékenységének gyümölcseként az 1936-os esztendőben. A különböző országos dalosversenyeken elért nagyszerű eredmények közül a legkiemelkedőbb sikert a szombathelyi dalosverseny aratták 1936. június 26-án. „A Missa Sollemnis világeseményt jelentő ragyogó sikere után Péter-Pál napján ismét a pécsi dalkultúra dicsőségét adta hírül a rádió. Az Agócsy László karnagy vezetésével működő pécsi Szeráfi Kórus részt vett a Szombathelyen rendezett országos dalosversenyen és ott megnyerte a kormányzói díjat. A rádió nyomán világgá röpített hír büszke örömet keltett Pécsen. A Szeráfi Kórus rövid pár év alatt a sikerek gazdag sorát aratta. Karnagyuk, a kiváló Agócsy László keze alatt a város egyik legelső énekkarává küzdötte fel magát és minden egyes szereplése külön eseménye volt a városnak” – számolt be a nagyszerű eredményről a Dunántúl 1936. július 1-jei száma, amelyből az is megtudható, hogy a Szeráfi Kórus Liszt Ferenc bonyolult harmonizálású „Jézus nézzed” (eredeti szöveggel: Ave verum corpus) c. vegyeskarával nyert, de ezen kívül megnyerte az ezüstérmes vegyeskari csoportban az I. díjat, Boldis Dezső dr. versenykarával. Az újság arról is hírt adott, hogy „a ragyogó győzelmet aratott Szeráfi Kórus kedden az éjjeli vonattal érkezett vissza Pécsre. A főpályaudvaron P. Juvenál, a szigeti külvárosi egyházközség egyházi és Borsy Jenő DGT főtisztviselő, világi elnök fogadták.”

A Szeráfi Kórus 1936. október 4-én rendezett közgyűlésén adták át az egyéni ezüstérmeket a verseny résztvevőinek, majd Agócsy László a pécsi közönségnek is elvezényelte azt a két művet, mellyel díjat nyertek: Liszt: Jézus nézzed és Boldis: Katonanóták.

Agócsy kitűnően értett nemcsak kórusának szakmai irányításához, hanem a tagok igényeit is jól ismerte. Tudta, hogy a komoly felkészülést, hosszú próbákat igénylő nagy produkciók mellett szüksége van a kórustagoknak a kikapcsolódásra, vidámságra is. Már említettük a népszínművek előadását, valamint a farsangi teadélutánokat. Ilyen alkalommal, 1937. február 7-én, a Legényegyletben a tagok előadták Poldini Ede–Várady Antal: Vadrózsa c. tündérvjátékát egy felvonásban. Vezényelt és zongorán kísért Agócsy László, aki nem ok nélkül választotta Poldini Ede zeneszerző (1869–1957), a Farsangi lakodalom c. vígopera komponistájának művét, hiszen Agócsy Poldininak több, családi vonatkozású levelét őrizi. Poldini, a Szigriszt család rokona, először az 1892-i pécsi dalverseny pályázatán nyert díjat, majd több alkalommal meglátogatta a Pécsen katonai szolgálatot

teljesítő Kerner Istvánt (1867–1929), aki zenei tanulmányait Pécsen kezdte, később az operaház örökös tagja, főzeneigazgatója lett.⁷

Majd ismét nagyjelentőségű egyházzenei hangverseny következett, igazolva a kórus országos tekintélyét. 1937. május 27-én, Urnapján, együtt lépett fel a pécsi Nemzeti Színházban a korszak neves énekkara, a Budai Cecilia kórus és a pécsi Szeráfi Kórus. „A kifinomult zenei ízléssel összeállított műsort a két énekkar felváltva és közösen énekelte Bárdos Lajos zeneakadémiai tanár, európai hírű zeneszerző, valamint Agócsy László vezetésével” – írta a Dunántúl c. napilap 1937. május 29-i számában dr. Gálos László teológiai tanár. A pécsi hangversenyre több budapesti lap is elküldte tudósítóját, így jó volt a koncert sajtóvisszhangja a fővárosban is. „Az igazi kórus ünnepe Pécsen” címmel a Nemzeti Újság kritikusa úgy értékelt, hogy „... a budapesti vendégénekkar gyönyörű teljesítményéhez méltónak bizonyult a pécsi Szeráfi Kórus is, amely fiatal és tehetséges karmesterének, Agócsy Lászlónak vezetésével ugyancsak beállt az új magyar kóruskultúra előharcosainak zászlóvivői közé”. Az Esti Újságban Tóth Dénes dr. zeneszerző számolt be lelkes hangon pécsi élményeiről a következő cím alatt: „Tombolva ünnepelte a közönség a budapest–pécsi kórusverseny énekeseit. (. . .) A hangversenyt felváltva vezénylő Bárdos Lajos és Agócsy László karnagyokat és a két énekart a közönség alig akarta leengedni a dobogóról.” A Katolikus Kántor országos egyházzenei szemle is gyönyörű sorokat szentelt a pécsi hangversenynek. „A dirigenseket nem kell külön bemutatni. Agócsy László tudása közismert, hiszen a legutóbbi dalosverseny kormányzó-díját ő vitte el együttesével.”

Nemcsak a Szeráfi Kórusral ért el Agócsy László őszi sikereket, hanem másik énekkarával, a MÁV Ébredés Dalkör férfikarával. A kórus jubileumára meghívták az országos vasutas énekkarokat. Felejthetetlen szépségű volt a Széchenyi téren 1937. június 26-án megtartott díszhangverseny, melyen Agócsy is vezényelt. Elhangzott a Karádi nóták és a Kit kéne elvenni?

Ez évben még arra is vállalkozott Agócsy László, hogy a Szeráfi Kórusal betanítja Sass Dezső újabb szerzeményét, a Szent Mór kantátét. A bemutatóra a Pécsi Nemzeti Színházban október 26-án került sor.

A Magyar Dalosegyesületek Országos Szövetsége 1938. június 25–26-án Székesfehérváron rendezte a XXV. országos dalosversenyt. Agócsy mindkét kórusával benevezett. Mint a korabeli tudósítás hírül adta, Pécs színeit az ünnepi misén és a szabadtéri díszhangversenyen (melyet a rádió is közvetített), „országosan kimagasló művészi felkészültséggel a Szeráfi Kórus képviselte, kiváló ifjú karnagyával, Agócsy Lászlóval az élen”. A Pécsi MÁV Ébredés Dalkör az ezüstérmes férfikarok közül az I. díjat, a szövetségi ezüstérmét hozta haza, ugyancsak Agócsy hozzáértő karnagyi munkájának eredményeként.

Agócsy fáradhatatlan újat keresésének eredményeként a polgári fiúiskola ismertette meg a pécsiekkel a később legtöbbször énekelt, legnépszerűbbé vált Kodály-művek egyikét, az Esti dalt, melyet 1938-ban a Belvárosi Katolikus Körben rendezett hangversenyen tűztek műsorukra. November 20-án templomi hangversennyel hódolt a Szeráfi Kórus az egyházzene égi védőszentjének, Szent Ceciliának. „Választékos műsora általános dicséretet szerzett” – állapította meg beszámolójában A Ferences Plébánia Üzenetei című kiadvány 1939. január 15-én megjelent III. évf. 1. száma. Ugyaninnen tudjuk, hogy 1938. december 19-én adta át a Szeráfi Kórusnak előkelő kö-

zönség jelenlétében Eyssen Tibor dr. miniszteri tanácsos, a magyar dalos-
ügy országos igazgatója a „kulturális díjat”. Magas kitüntetésben részesült
a kórus alapító karnagya, Agócsy László, akit a Magyar Dalosegyesületek
Országos Szövetségének 1938. évi rendes közgyűlése az országos művészi
bizottság tagjává nevezett ki.

A Szeráfi Kórus 1939. évi farsangi műsoros teaestjén (melynek tiszta jö-
vedelmét a június végén Kassán tartandó dalosünnepre való utazás költsé-
geire fordították), február 5-én ismét a Poldini Ede–Várady Antal énekes
tündérajátékát tanulták be Agócsy László irányításával, és vezényletével mu-
tatták be, ezúttal a Hamupipókéét, 3 részben.

Az új, helybeli szerzők műveinek bemutatását mindig pártoló Agócsy
vállalkozott arra, hogy a Szeráfi Kórusal előadja Horváth Mihálynak, az
énekkar művész-organistájának, Kocsis László jeles pécsi költő szövegére
komponált Szent Ferenc miséjét. A pécsi Nemzeti Színházban 1940. április
22-én megtartott ösbemutatón a Szeráfi Kóruson kívül énekeszlisták, ze-
nekar, nagyszámú előadói gárda működtek közre, melyet a szerző, Horváth
Mihály vezényelt. A Dunántúl április 23-i számában dr. Gálos László azt a
véleményét fejezte ki, hogy „... a kórus gerincét a Kormányzó-díjas Szeráfi
Kórus alkotta, mely Szent Ferenc miséjén érthetően elsősorban volt illeté-
kes”. A Nemzeti Újság 1940. április 28-i számában megjelent kritika is elis-
merően szól „Agócsy László kitűnő Szeráfi Kórusáról”.

1940. június 22–23-án Győrben rendeztek Országos Dalosversenyt. Az
Agócsy vezette Szeráfi Kórus az „Aranyérmes csoportban” I. helyezést ért el.
Agócsy emlékezete szerint a kórus ekkor tűzte műsorára Kodály: Ének Szent
István királyhoz c. nagy vegyeskarát. A szabadtéri díszhangverseny pécsi
szereplője a MÁV Ébredés Dalkör „osztatlan elismerést kapott Kodály: Ka-
rádi nótáinak életteljes előadásáért. Bizonyára a pécsiek közül is sokan
hallgatták a rádióon keresztül. A közönség nagyon megtapsolta a kitűnő fér-
fikart és Agócsy László karnagyot” – olvashatjuk a beszámolót a Dunántúl
1940. június 25-i számában. Agócsy emlékezetében további részletek is
megmaradtak e szereplésről:

Mi a Karádi nótákat tűztük műsorunkra, talán ennek köszönhető, hogy a díszhangver-
senyre jelöltek bennünket. A szabadtéri színpadon már az is izgalmat keltett bennem,
hogy az első sorban megláttam Kodály Zoltánt és feleségét. Közben viharfellegek
gyülekeztek az égen, a rádióközvetítést készítőök pedig sürgettek, hogy énekeljünk még
a vihar kitörése előtt. Kodály jelenléte, a vihar közeledte, a rádiósok sürgetése, úgy
látszik, nagyon felizgatott, mert bizony gyors tempóban énekelünk. A vihar végül nem
a fellegekből tört ki. A hangverseny után magához hívott Kodály, és jól megmosta a
fejemet a „gyorsított” tempókért. Minden mentegetőzés hasztalan volt. A tanár úr azt
válaszolta, hogyha a fellegekből kisbalták csapkodnak is a földre, akkor se változtat-
sunk a tempón, mert megváltozik az előadott mű jellege, mondanivalója!

(Zárójelben jegyezzük meg, hogy Agócsy ezt az esetet az Így láttuk Ko-
dályt c. rádióelőadásában, tévesen, az 1938. évi székesfehérvári dalosver-
senyhez kapcsolta.)

Az immár hagyományos Cecilia-napi egyházzenei hangversenyen, 1941. november 23-án a ferences templomban a Szeráfi Kórus Mozart-műveket énekelt, a zeneszerző halálának 150. évfordulójára. Ezek mellett Pécsett is megszólalt Kodály: Ének szent Istvánhoz c. nagy vegyeskari műve.

Pécsi Nap volt a rádióban 1942. május 5-én. Ennek műsorában – többek között – énekelt a polgári fiúiskola énekkara is. Kodály budapesti otthonában hallgatta a közvetítést. Agócsy május 15-én levelezőlapot kapott Kodálytól. Dicsérte a kórust, „... csak a kezdő tempó volt kissé gyors, s emiatt a szöveg néhol alig érthető. Érdekelne, volt-e már alkalma kipróbálni az Énekeljünk tisztán gyakorlatait, és milyen eredménnyel?”

Ugyanebben az évben, április 26-án került sor a pécsi Nemzeti Színházban a Zenélő Ifjúság első hangversenyére, melyet Agócsy László, Horváth Mihály és Nyolczas Ipoly hívott életre a város támogatásával. A pécsi ifjúság körében mintegy 800 koncertbérlet talált gazdára, akik nagy figyelemmel hallgatták a jeles, fővárosi zeneművészek által megszólaltatott remekműveket, és énekelték lelkesen a kiválasztott népdalokat, kánonokat – mert közös éneklés is volt. A felcsendülő művek alaposabb megértésére minden hangversenyen részletes, kottapéldákkal illusztrált műsorfüzetet adtak a fiatalok kezébe.

1944. június 5-én közös hangversenyt rendezett a Pécsi Nemzeti Színházban a Pécsi Dalárda, a Szeráfi Kórus, valamint a Pécsi Zenekedvelők Egyesülete, melyen Maros Rudolf és Agócsy László vezényelt. A Szeráfi Kórus – J. des Prés, Vulpius, Pitoni művei mellett – Horváth Mihály: Baranyai népdalszvitjét adta elő a Pécsi Dalárdával és vonószekarral együtt, majd Kodály: Ének Szent István királyhoz c. művét, valamint zárókórusként a Pécsi Dalárdával együtt Bárdos: Bogojai táncdalok c. kompozícióját.

1943–44-ben Agócsy megbízott előadóként magyar népzenei és zeneelméletet adott elő a pécsi egyetemen, valamint egy ideig vezette a Pécsi Egyetemi Énekkart. Közben többször bevonult póttartalékos katonai szolgálatra. Ötször járta meg a „hadak útját”, kétszer egészen távolra került Pécsről, hazájától.

1945-ben áthelyezték a városi Zenekonzervatóriumba, ahol már korábban is tanított szolfézszt, népzenei, zeneelméletet.

Ebben az évben ismerkedett meg Agócsy Hegedüs Lajossal, a Dunántúli Tudományos Intézet munkatársával, aki amatőr lemezvágójával sok hangfelvételt készített a Bukovinából és Moldvából származó, Baranyába áttelepült csángók és székelyek között.⁸ Mivel ő maga nem volt muzsikus (nyelvész volt), keresett valakit, aki ezeket a dallamokat le tudja jegyezni. Ezért fordult Agócsy Lászlóhoz, aki kora ifjúságától kezdve gyűjtött népdalokat. Különösen sokat jelentett neki Berze Nagy János népdalgyűjtő tevékenysége: a dallamokat lapokra írva sokszorosította. A Kispiricsi falu végének ő találta ki a kánon formáját. A Hegedüs Lajos által gyűjtött és lemezre vett népdalokat Agócsy lejegyezte és felküldte a Magyar Tudományos Akadémia népzenekutató csoportjához, bemutatta Lajtha Lászlónak. A dallamokat terjesztette, publikálta. Középfokú szolfézs példatárában 37 dallamot közölt, néhányat átvett a Gyöngyvirág c. dalosfüzetbe Bárdos Lajos, a Viola c. gyűjteménybe Hajdú Mihály.

Agócsy László életútjának, pedagógiai és művészi munkásságának leg-

jelentősebb, legértékesebb időszaka kezdődött 1945 őszén. Ekkor érkezett Pécsre, a város vezetőségének meghívására, hosszabb pihenésre Kodály és felesége. Ideális lakást kaptak a Mecsek oldalában, a Kabdebó-villában, élelemmel is ellátták őket, ami abban az időben nagy szó volt.⁹

Mi, pécsi muzikusok tudtuk, hogy Kodályék városunkban vannak, de úgy gondoltuk, egy ideig nem zavarjuk. Egyik délelőtt nagy meglepetésünkre Kodály tanár úr megjelent közöttünk, és feltette a kérdést: Miért nem vesszük igénybe a segítségét? Erre a bátorításra született meg az az ankét, amelyet a Dalosszövetség és a zenekonzervatórium hívott össze. A jelenlévők beszámoltak a város zenei életéről, a lehetőségekről, az éneklő-zenélő együttesekről, és főként az iskolai énektanításról. Kodály érdeklődéssel hallgatta beszámolóinkat, majd előadta évek óta dédelgetett tervét: az új magyar zenei nevelésről. Úgy látta, a zenekonzervatórium tanári kara alkalmas arra, hogy terve szerint elindítsa ezt a zenei nevelést.

Szeptember végén 8–9 éves gyermekekből álló 3 csoporttal kezdtük el – Maros Rudolf, Weininger Margit és én – azt a tanítást, melynek minden lépését Kodály szemmel kísérte. Szinte naponta bejött az iskolába, beült óráinkra, irányított és figyelmeztetett bennünket. És énekelt a gyermekeknek, egyszer egy kis dallamot, máskor meg füttyülve indított el egy szekvenciát, hogy a gyerekek folytassák azt. A kis előképzősök – mert már nevet is adott a zeneiskolát kezdő, még hangszert nem tanuló csoportnak, – minden félelem vagy idegenkedés nélkül követték Kodály útmutatását.

Módszer szempontjából, hosszabb fontolgatás után, az évezredes tanítási módot, a relatív szolmizációt választották, melyet Agócsy már régebről (Jöde professzortól) ismert. Nagy odaadással dolgoztak, annál is inkább, mert Kodály kijelentette: az a csoport szemlélteti majd előadását, amelyik az előkészítő órákon a legügyesebb.

Közben arra is maradt ideje és energiája Agócsy Lászlónak, hogy egyházzenei hangversenyt rendezzen. 1945. október 7-én a ferences templomban a Szeráfi Kórus, Kodály jelenlétében, elénekelt az *Ōt Tantum ergo*t. A hangverseny után a ferences atyák uzsonnával kínálták meg Kodályt. Friss must és pogácsa került az asztalra. Beszélgetés közben Kodály megkérdezte: El-e a rendházban olyan idős szerzetes, aki szeret énekelni? Rögtön említették az öreg laikus testvért, Kiss Ferenc bácsit, aki egész életében a ferencesek saruját-szandálját javítgatta és közben mindig dudorászott, mint Hans Sachs. Agócsy ment a fráter szobájába, hogy előkészítse a „vizitet”. A fráter szívesen fogadta Kodályt és énekelt is neki: „Miért ne volnék én nagyúr?” Kodály zsebéből előkerült a papír és ceruza, a második ismétlés után már kész volt a dallam lejegyzése, kottástól-szövegestől. Kodály a szöveg fölé írta a ritmusjeleket, alája pedig a dallamot jelentő szolmizációt. Ezt a lejegyzést Kodály hozzájárulásával Agócsy megjelentette a középfolki Szolfézs Útmutatóban.

A kedélyes beszélgetés után Kodály indult hazafelé, a Surányi Miklós útra. Agócsy engedélyt kért, hogy hazakísérhesse. Gyalog kaptattak fel a Frühweissen keresztül, miközben Kodály a pécsi zenei életéről, a tervei szerint megindult zenei nevelésről beszélt. Fontosnak tartotta, hogy a kiindulás – miután 7 évesekről van szó –, a gyermekdal legyen. Azt kövesse a magyar népdal és a zenei alapelemek ezeken a dalokon keresztül tanulják meg. Így kettős célt érünk el, mondta Kodály. Zenei anyanyelvünket bővítjük, beleéljük magunkat a magyar népdalok szövegébe, szókincsébe, dallamfordulataiba, ritmusába, aztán jöjjön a nemzetközi zene, a nagy mesterek alkotásainak megismerése.

Kodály nemsokára elérkezettnek látta az időt, hogy a nyilvánosság előtti

ismertesse tervét és bemutassa az eddigi eredményeket. 1945. október 27-én, az akkori Notre Dame zárdá (ma Leőwey Klára Gimnázium) nagytermében zajlott le ez a történelmi jelentőségű esemény. Agócsy sikerekben és élményekben gazdag életútjának minden bizonnyal egyik legfelejthetlenebb emléke ahhoz a napsütéses októbertévi szombat délutánhoz kapcsolódik, amikor előképzős csoportja először mutatta be gyakorlatban is, az álmélkodó szülők jelenlétében, a nyilvánosság előtt Kodály valóra váltott elgondolásait a magyar zenei nevelés új útjáról.

Ma is világosan emlékezem arra a napra, emlékszem a gyerekek és magam izgalmára, a termet zsúfolásig megtöltő közönségre. A színpadot táblával és padokkal iskolateremmé alakítottuk. Kodály tanár úr pontosan 4 órakerüléssel kilépett a színpadra és részletesen előadta: tulajdonképpen mit tervez, milyen legyen a magyar zenei nevelés útja. Kodály beszédét figyelemmel hallgatta a közönség, és utána várta a bemutató mintatanítást.

A korabeli pécsi újság így számolt be Kodály előadásáról: „Első kötelesség tehát: a magyar zenei anyagot alkalmas módszerrel megtanítani. A módszer a relatív szolmizáció, melyet mindjárt gyakorlatban is bemutatott Agócsy László a solfège-osztály növendékeivel.”

Ebből az időből még egy emléket őriz Agócsy Kodálytól, aki észrevette, hogy Agócsy ismeretei néhol hiányosak, hiszen évekig katona volt, sok mindentől lemaradt. Egyik délután a zeneiskolában, a gyerekek szolfézs-órája után egy könyvet adott Agócsynak, amelynek címe: Magyarország a zenében (1940), s a könyvet ezt írta: „Agócsy Lászlónak, az 1940–45-ig mulasztottak mielőbbi pótlására – Kodály Zoltán.”

Kodály továbbra is segített, oktatott, úgyhogy Agócsy az ő személyes útmutatása nyomán dolgozhatta ki az országosan nagy jelentőségűvé vált oktatási módszer gyakorlati részleteit. Soha nem felejtette el hangoztatni: Az a módszer, amit ma világszerte értékelnek és követnek – legyünk büszkékre rá – Pécsről indult el. Lényege: „előbb tanít zenére, csak azután hangszerre”.

1946–1950

A Kodály megjelölte úton haladva terjesztette Agócsy az új zenei nevelés módszerét. Ennek jegyében készült el 1946-ban egy kéziratos munka: „A muzsika kézikönyve”. Alcíme: „Zenei alaktan, magyar népzene és zene-történet a középiskolák, a liceumok és tanítóképzők, a zeneiskolák számára és magánhasználatra.” Három, egymással bensőséges munkakapcsolatban lévő zenetanár: Horváth Mihály, Nyolczas Ipoly és Agócsy László állította össze a 175 oldalas, hézagpótló kísérletnek számító kéziratot, mely a következő részekből állt: Zenei alaktan. Magyar népdal és népzene. Általános zenetörténet. A magyar zene története. A kézirat elkészülte után a Pécsi Tankerületi Főigazgatóság hivatalosan is kérte a kiadatását, miután szakmai szempontból megfelelőnek találta. Az 1930-ban Bárdos Lajos, Kerényi György és társai által alapított Magyar Kórus Kiadóvállalat elő is készítette a könyv kiadását. Erre sajnos nem került sor: a kiadóvállalatot 1950-ben megszüntették. A könyv kiadása így lekerült a napirendről. Ennek ellenére a kézirat – ha viszonylag szűk körben is – terjedt, a pécsi középiskolákban

sokszorosított formában kézhez kaphatták az ott tanító tanárok. Minderről részletesen írt Vargha Dezső a KÓTA 1987. évi 9. számában megjelent tanulmányában. Közölte azt is, hogy a mű kéziratát Agócsy átadta a Baranya Megyei Levéltárnak, működésének egyéb irataival, kottaival együtt.

A hagyományos szent Cecilia-napi egyházzenei hangverseny 1946-ban sem maradt el: november 22-én a ferences templomban a Szeráfi Kórus énekelt, Agócsy László vezényletével. Orgonán kísért Horváth Mihály. A színvonalas műsorban többek között elhangzott Horváth Mihály: Anima Christi – a Szent Ignác kantátából. Magánszólamokra (Spineth Ferencné, Özörényi Olga, dr. Csókássy János, Somos Jenő), vegyeskarra, orgonával. Ugyancsak elhangzott Sass Dezső: Szent Ferenc Naphimnusa – magánszólamokra (Kovács Gyuláné, Özörényi Olga, dr. Csókássy János, Somos Jenő), vegyeskarra, orgonával.

1947-ben Agócsy tanítóképző intézeti ének- és zenetanári oklevelet nyert a Zeneművészeti Főiskolán.

Amit dr. Gálos László egy korábban idézett zenekritikájában megjósolt, valóra vált. A Szeráfi Kórus, Agócsy László sikeres tevékenységének eredményeként kiharcolta, hogy a ferences plébániatemplom szt. József orgonáját újjá varázsolják. A három manuális, pedálos orgonát Geyer József diszpozíciója alapján az Angster orgonagyár készítette (Op. 1.300). Az orgonaavató hangversenyen, 1947. június 4-én, a templom énekkarát Agócsy László vezényelte.

1948 májusában a Zenepedagógia, a Magyar Pedagógusok Szabad Szakszervezete zenei tagozatának szaklapja közölte Agócsy László írását: Beszámoló a pécsi Zenekonzervatórium »zenei előképzőjének« három évéről. Idézzük néhány részletét: „... A szülők meglehetősen meglepetéssel értesültek arról, hogy gyermekeik ezentúl egy évig nem jutnak hangszerhez. Mi magunk – szolfézt tanító tanárok – csupán egyet szögeztünk le már az első pillanatban, hogy a tanítás alapja a relatív szolmizáció lesz. 1945 szeptemberében 138 különböző korú és nemű gyermekkel indult a tanfolyam.” Ezután Agócsy részletesen ismertette a tananyagot, melyet a szolfézs-osztályokban elvégeztek. Majd így folytatta a beszámolót: „Minden osztályban nagy gondot fordítottunk a hangképzésre. (. . .) A zenei képességeket fejlesztő gyakorlatok színessé és játékossá teszik óráinkat, nagy muzikális értékük mellett. (. . .) A tanítás segédeszközei között elsőrangú helyet foglal el a Curwen-féle kézjel. Még ma sem tudok az első benyomás alól szabadulni, amikor e módszeres eljárás propagálója, Jöde professzor megismertette velünk és ma is látom hatását, amikor újból és újból megtanítom tanítványaimnak, legyenek azok kisdíákok vagy énekszaktanító jelöltek. (. . .) A második év végétől az ügyesebb zongoristákat felhasználjuk zongorakísérőnek. (. . .) Az első három évben ez volt a tanítás anyaga, amelyet minden nehézség nélkül megoldottunk. (. . .) Tanári karunk tudja, hogy a szolfézs eredményei nem az első években mutatkoznak, hiszen nem kimondott cél a hangszerhez való előkészítés, hanem a későbbi muzikalitás kimunkálása. (. . .) A munka tovább folyik, évről évre tovább építjük. Kitűzött célunk Kodály mindent megvilágító mondása: „A gyermeknek szánt zene a mai körülmények között fontosabb, mint a felnőtteknek írt kompozíció, mert ez formálja a jövő közönségét!”

1949 júniusában jelent meg Vadas Gábor h. igazgató közzétételében Pécs thj. város zenekonzervatóriumának évkönyve az 1948/49. tanévről. A

tanári testület névsorában, a rendes tanárok között említi Agócsy Lászlót, aki az elmélet tanszakon tanított szolfézst, magyar népzeneét. Közli továbbá, hogy Agócsy a Szeráfi Kórus és a Pedagógus énekkar karnagya, a pécsi Szabadművelődés munkatársa, több tanfolyamot tartott ált. iskolai nevelők számára. Mint vezető tanár oktatta a módszertan-, gyakorlati tanítás, népzene, énekgyakorlat, társas ének tantárgyakat az énekszaktanítói kétéves tanfolyamon.

Ugyanebben az évkönyvben olvasható (9. o.) Agócsy tanulmánya: Játékos zenetörténet címmel. „Az a pedagógus – írja Agócsy –, aki megtalálja az énekelve vagy hangszerezen elhangzott zeneműhöz a megfelelő zenetörténeti háttérrel, aki bele tudja helyezni az éppen elhangzott zenét a gyermek által is megérthető környezetbe, sokkal teljesebb hatást ér el, mint az, aki az idő rövidegére való tekintettel mellőzhetőnek véli, vagy még eszébe sem jut a muzsika ilyen oldalával is megismertetni növendékeit. El tudom képzelni – hiszen gyakorlatban kipróbáltam –, hogy az ilyen zenei háttér-festés mennyire növeli a közösségi munkát. IV. osztályos szolfézs növendékeimmel ebben az évben kezdtem ilyen irányban is foglalkozni. Az előkerülő témákkal kapcsolatban szó került a mű keletkezésének körülményeiről és a zeneszerzőkről. Ezernyi kérdéssel halmoztak el, hiszen 12–13 évesek, és a következő órákon teljesen maguktól képekkel és folyóirat kivágásokkal leptek meg. Ezekből a zenetörténeti beszélgetésekből, olvasmányaikból és legváltozatosabb körülmények között beszerzett és csere-berélt képeikből fejlődött ki egyszerű vagy díszesebb kiállítású zenetörténeti kincsesáruk.”

1950 karácsonyán Békéstarhoson konferenciát rendeztek, melyen Molnár Antal beszélt a Kodály-módszer bevezetésének eddigi tapasztalatairól, Agócsy László pedig a pécsi utat ismertette. Itt vált nyilvánvalóvá, milyen gondok nehezítik a zeneiskolai szolfézsoktatást. Kodály ugyanis megadta a módszert, de hiányzott a megfelelő tananyag. A zeneiskolákban hangszeres tanítás folyt, tehát a szemléltetést, a lapról olvasást nagyobb részben műzenei anyagból kellett venni. Mivel ilyen gyűjtemény nem állt rendelkezésre, a hiány pótlására Agócsy összeállított egy néhány oldalas példatárat. Így született meg, Horváth Mihály közreműködésével, Bach halálának 200. évfordulójára, a Bach-témákat tartalmazó „Olvasókönyv a szolmizálóknak” c. füzet. Agócsyt ekkor megbízta a Zeneművész Szövetség, társuljon néhány kollégával és mind az alsófokú, mind a középfokú zenetanítás számára állítson össze szép, pedagógiaiilag hasznos, a dallamokat fokozatos nehézségi sorrendben tartalmazó szolfézs példatárat. Agócsy vállalta, de a munka megkezdése előtt jelentkezett Kodály tanár úrnál, hogy tanácsát kérje.

Részletesen kikerdezett tervünk felől és magává tette az általa indított új magyar zenei nevelés ilyen speciális irányba történő kiszélesítését. Gyűjteményeket adott, címet diktált, elintézte, hogy a Zeneakadémia kottatárában az akkor érkezett francia szolfézs-könyveket átnézhessem. Hosszan tartott ez a megbeszélés, még ebédre is ott marasztaltak. Ebéd után egyszer csak azt mondja: Menjen be a belső szobába, a zongorán talál egy nagyalakú, zöld kötésű könyvet, hozza ide. Hát ez volt az a francia szolfézs könyv, a Solfège universal – Artaud híres könyve, mely 1878-ban látott napvilágot, s amelyet Artaud elküldött Liszt Ferencnek is.

Agócsy hozzálátott tehát a nagy munkához, ami évekig eltartott.

Az 1950-es esztendő krónikájához tartozik még, hogy az állami zeneiskolában énekkar alakult, Antal György és Agócsy László vezetésével.

1951-ben az énekkar Antal György irányításával működött tovább (ebből fejlődött ki évek múltán a Liszt Ferenc kórus), míg Agócsy László leánykart szervezett. E kitűnő hanganyagú kórus történetében a fejlődés igazán akkor indult meg, amikor megalakult a zeneművészeti szakközépiskola. Sok hangversenyen vezényelte Agócsy, most már a zeneművészeti szakiskola leánykarát. A rá jellemző nagy ismerettel gazdag repertoárt alakított ki: a madrigálokon keresztül eljutottak Stravinszkijig. Repertoárjuk központi részét természetesen Kodály, Bartók és Bárdos művei foglalták el, de szívesen énekelték Schumann és Brahms női karait, melyek szövegét, számukra dr. Vargha Károly fordította. Agócsy leánykara az élvonalban állt egészen addig, amíg létre nem jött Pécsen a Zeneművészeti Főiskola Tanárképző Tagozata. Ekkor a női kar beolvadt az Antal György vezette Liszt Ferenc kórusba.

Ez alatt Agócsy a szolfézs-példatárakon dolgozva, bőséges anyagot állított össze. Ennek egy részét 1952 végén felvitte Kodályhoz, aki ezt az oldal-számra is tekintélyes gyűjteményt napokon keresztül javította és kritizálta. Figyelmét a legkisebb hiba sem kerülte el.

Az egyik népdalt bizonyára rosszul másoltam ki, vagy nem hiteles gyűjteményből vettem, mert Kodály észrevette, hogy hiányzik egy kereszt. Nem fríg dallam ez, mondta, hanem eol. Néhány nap múlva levél érkezett Kodálytól: Kedves Agócsy, megnéztem Böhme: Alt deutsches Liederbuch 14. példáját. Természetesen a kereszt ott van! – Kodály vállalta, hogy átnézi mind a négy füzetet, 500 oldalt. A nagy anyagot magával vitte Gallyatetőre, ahonnan értesített, hogy 1953. január elején személyesen hozza magával Pécsre, ami aztán meg is történt. A kéziratához jegyzeteket fűzött, sokat feleslegesnek tartott, másutt pótlásra utasított. Hálám szerény jele volt, amikor az 1952/53-ban megjelent példatárakat neki ajánlottuk.

Igy jelentek meg folyamatosan, Agócsy életművének e nagyszerű alkotásai, a szolfézs példatárak. Az alsófok I–II. kötetét Irsay Vera, a Fővárosi Zeneiskolák Központi igazgatója állította össze, Agócsy a szerkesztési munkát vállalta. Ezzel egyidejűleg, 1952-ben jelent meg Agócsy munkájaként a Szolfézs – középfok I–IV. kötete. Majd ugyancsak Irsay Verával közösen adták ki az alsófokú Szolfézs-példatár III. kötetét (Zenei olvasókönyv), valamint a IV. kötetét (Énekeljünk, muzsikáljunk).

1953 januárjában ünnepelték, késve, Pécsen Kodály 70. születésnapját. Hivatalos fogadtatást nem készítettek elő, így annál nagyobb volt Kodály öröme, amikor Agócsy leánynövendékei üdvözölték az üdülőszállónál. Kodály ellátogatott Agócsy Kaffka Margit (korábban: Szent Imre) utcai otthonába is. Játszott a házi orgonán, és meglepetéssel hallgatta, amikor a másik szobában Agócsy egyik szolfézs-csoportja elénekelte az 1. olasz madrigált. Kodályné azt hitte, hanglemezről jön a hang. A lányok nagyon örültek Kodályék elismerésének. Kértek és kaptak is egy-egy autogrammot emlékkönyvükbe.

1954. december 5-én a szent Ferenc plébániatemplom énekkara (mint a nagymúltú Szeráfi Kórus jogfolytonos utódja), fennállásának 25 éves jubileuma alkalmából egyházzenei hangversenyt rendezett, melyen Halász Béla orgonaművész működött közre. A jubiláló kórust és karnagyát Agócsy Lászlót – többek között – köszöntötte Harmat Artur, a szent István Bazilika

énekkarának karnagya is, megköszönve a 150. zsoltár „elképzhetően igen szép előadását”.

1956 májusában Agócsy felkereste budapesti lakásán Kodály Zoltánt. Ott volt Antal György, valamint Nowotarszky István pécsi szobrászművész is, akinek ez alkalommal Kodály modellt ült reliefje megmintázásához.¹⁰

E sok szép, örvendetes esemény mellett történt olyan is, ami súlyos csapásként hatott Agócsyra: lezárták az egykori ferences templom kórusát, így e gazdag múltra visszatekintő énekkar működése 1959. május 10-én megszűnt.

1961–1980

Kodály változatlanul figyelemmel kísérte a pécsi ifjúsági énekkarok és elsősorban Agócsy László munkásságát. Elismeréssel jutalmazta egy jellegzetes kórusmű komponálásával (dr. Vargha Károly szövegére): Az éneklő ifjúsághoz. Ajánlása: Agócsy Lászlónak, a pécsi éneklő ifjúság vezérének. A mű 1962. december 8-án csendült fel először, Agócsy László vezényletével.

Agócsy Szolfézs példatára újabb kötetének megjelenésekor a Dunántúli Napló 1963. február 14-i számában interjú jelent meg, melyben további terveiről így nyilatkozott: „Előkészületben van a Zeneműkiadó gondozásában egy madrigál és kórusdal gyűjteményem, amely teljes egészében dr. Vargha Károly verseit és szövegfordításait tartalmazza.” Az újságcikkben említett kottafüzet 1963-ban, Szállj szép énekszó címmel megjelent és 16 egyenmű kari művet adott a kórusok kezébe. Az ebben megjelent művek egy része állandóan elhangzott a Zeneművészeti Szakiskola leánykarának hangversenyein is. Ezekben az években vált Agócsy – Kodály indítása és útmutatása nyomán – egyrészt értő, mindig együttlélegző finomságú karnaggyá (aligha hallottam a Vejnemőjnen olyan éteri tisztaságú tolmácsolását, amint azt leánykórusával megvalósította), – másrészt zenepedagógussá.

1966-ban „Kiváló tanár” lett. Ezt a kitüntetését értékeli Agócsy László a legjobbre.

1967-ben elérkezett a pécsi Éneklő Ifjúság mozgalom megindulásának 40. évfordulójához. Ekkor e mozgalom lelkes és fáradhatatlan irányítója, Agócsy László, így nyilatkozott a Dunántúli Napló hasábjain az előkészületekről: „Ünnepélyesebbé és bővebbé szeretnénk tenni az idei, jubileumi hangversenyeket, melyek nagyszerű alkalmat teremtenek iskoláink énekkarai számára, hogy bemutassák tudásuk színejavát”. Az évforduló fényét emelte, hogy dr. Vargha Károly szöveget írt „Daloló tavasz” címmel, melyet Bárdos Lajos megzenésített. „Készült Agócsy László kérésére a Pécsi Éneklő Ifjúság indulásának 40. évfordulójára” – olvasható Bárdos ajánlása a partitúrán. 1967. május 6-án mutatta be a pécsi énektanárokból verbuvált kis kórus Bárdos jelenlétében, Agócsy vezényletével.

Agócsy zenepedagógiai tevékenységének kisugárzó hatása szerteáradt, eljutott a pécsi Jeunesses zenei táborokban őt hallgató külföldiekhez is. Agócsy ugyanis állandó résztvevője, előadója volt a Pécsen 1967-től, két-évenként megrendezésre kerülő Nemzetközi Zenei Táboroknak. Itt az egyik főtantárgy a magyar szolfézsoktatás, a magyar zenetanítás Kodály módszere volt. Rengeteg külföldi növendék jelentkezett Agócsy tanfolyamára, akik Európa-szerte folytatták, terjesztették a kodályi magvetést. Személyes kap-

csolatai is hamar kiépültek. Az első tanfolyam hallgatója volt Giordano Bianchi, milánói énektanár, aki 1970-ben meghívatta az Olasz Zenetanárok Egyesületével Agócsyt Fermóba, ebbe a kis tengerparti városba, ahol Ten-ger és muzika (Mare e musica) elnevezéssel rendeztek Nemzetközi Zenei Tábort.

Összesen 4 alkalommal vettem részt a fermói muzsikáláson, melynek érdeklődő hallgatója volt Giovanni Mangione, firenzei kolléga, aki később firenzei központtal megalapította a Kodály Centro-t és iskolát nyitott a módszer, a szemlélet megismertetésére. 1976-ban leányommal, Horváthné Agócsy Erikával együtt előadói voltunk a firenzei tanfolyamnak. Előzőleg G. Mangione 2 hónapot töltött a soproni zeneiskolában. Erika leányom osztályaiban hospitált.

Az 1973. évi pécsi Nemzetközi Zenei Táborban több spanyol karmesterrel és zenetanárral ismerkedett meg Agócsy László. A montserrati fiúkórus karnagya, Irene Segarra és az iskola tanára, Joan Casals 1975-re a katalán zenélő ifjúság tanfolyamára meghívta Agócsyt és dr. Vargha Károlyt. Csaknem egy hónapot töltöttek ott, felejthetetlen környezetben.

Megismerkedtünk a montserrati fiúkórus munkájával. Naponta kétszer hallhattuk hangversenyüket. Majd Valenciában rendeztünk tanfolyamot, amelyen az ének-zenetanárokon kívül a szimfonikus zenekar érdeklődő muzikusai is megjelentek. Ezt a kurzust egy konferencia fejezte be a valenciai konzervatóriumban. S hogy ezek a tanfolyamok nemcsak levegőben elhangzó szavak voltak, bizonyítja, hogy mindhárom kolléga könyvet írt a magyar módszerről. 1979-ben a milánói kurzuson vettem részt.

Az Agócsy által említett könyvek egyike: „La pedagogia della musica secondo Zoltán Kodály”. És akadt olyan mű is, amelyet szerzője – pl. Giovanni Mangione – Agócsynak ajánlott: „Al mio Maestro László Agócsy”.

Volt tehát miről beszélnie Agócsy Lászlónak, amikor felkérték, hogy a Pécsi Akadémiai Bizottság felolvasó ülésén, az akadémiai székházban, 1979. november 19-én foglalja össze Kodállal kapcsolatos emlékeit.

Közben 1971 szeptemberében Agócsy nyugalomba vonult.

Bárdos Lajos 80. születésnapja tiszteletére hangversenysorozatot rendeztek Pécsen. Az első esten, 1979. december 1-jén, a bevezető beszédet Agócsy László mondta. Másnap a koncert zárószámaként újból felcsendült a Daloló tavasz, „a még fiatalabb Agócsy László keze alatt. Kösz!” – jegyezte fel akkor Bárdos.

Az esztendő múltásával, a körülmények változásával az is lehetővé vált, hogy a Szeráfi Kórus alakulásának 50. évfordulóján, 1979. december 8-án, a régi kórustagok – mintegy kilencvenen – ismét összejöjjenek a ferences templomban. Szerény, családias körben emlékeztek meg a nagymúltú kórus fél évszázadáról.

1981–

1981 februárjában a 75 éves Agócsy Lászlót köszöntötték tanítványai, munkatársai, tisztelői. 1982. október 27-én Kodály emléktáblát avattak a Leőwey Klára Gimnáziumban.

Agócsy László emlékezett vissza ez alkalomból: „... itt állok Önök előtt – mondotta –, s kezdem visszaemlékezésemet az 1945 őszén történetekre.

Mert Kodály Zoltán akkor és ebben az épületben hirdette meg »A magyar zenei nevelés új útja« koncepcióját, anyagát és módját.” Agócsy ünnepi megemlékezése első részében Kodály Zoltánról, az alkotóról, a zeneszerzőről, a zenei nevelőről, a magyar népdal értékének és szépségének felfedezőjéről, terjesztőjéről beszélt, majd a második részben azokra a zenei eseményekre mutatott rá, amelyek ebben a patinás épületben zajlottak le 1945 őszén. „Eljutottunk az ünnepség legkiemelkedőbb részéhez. Itt áll előttünk a Kodály Zoltán tiszteletére és emlékére készült emléktábla. Nyitva áll előttünk, olyan, mint Kodály élete volt. Ajtaja és szíve mindig és mindenki számára nyitva volt. Így adom én át Önöknek, felolvasva a kodályi útmutatást: A magyar zenéből a nemzetközi zene megértésére könnyű út vezet, fordított irányban nehéz, vagy semmilyen. Befelezem a Mester világgrszóló kívánságával: Legyen a zene mindenkié!”¹¹

Egy eredményekben, sikerekben gazdag életpálya méltó jutalmazásaként Agócsyt a megyei tanács közművelődési díjával tüntették ki 1982. november 29-én.

Szomorú esemény is kapcsolódik 1982 őszéhez: elhunyt szeretett felesége, életének hű társa. Egyedül maradvá, búcsút mondott a régi, kedves családi háznak és átköltözött egy Petőfi utcai bérház földszinti lakásába.

A megváltozott körülmények ellenére továbbra is kivette részét a város zenei életéből. 1983. január 30-án a Nevelők Házában megismételte Kodály visszaemlékezését. Ez év február 25-én a Janus Pannonius és Nagy Lajos Gimnázium egyesített kórusát vezényelte, 1984. március 30-án pedig a Mecseki Szénbányák Kodály Zoltán férfikarát. 1985. október 25-én a Leőwey Klára Gimnázium nagytermében megemlékező ünnepséget rendeztek és ezen Agócsy László felidézte a 40 évvel korábbi eseményeket, amikor az ő szolfézs-csoportja szemléltette először Kodály elgondolásait. Ezúttal Tillai Tímea mutatta be a 40 évvel ezelőtti mintaórak lefolyását.

1986 márciusában a Munka Érdemrend arany fokozatát vehette át, valamint a Kodály Társaság is megtisztelte egy díszes emlékplakettel. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán 1987. július 3-án adták át Agócsynak a gyémánt oklevelet.

Gállos Orsolyának a Dunántúli Napló 1986. február 15-i számában megjelent Agócsy-interjúja ezekkel a szavakkal végződik: „A zene a legnagyobb boldogságot jelentette az életemben, s azt tartom, boldog, aki énekel, aki hallgatja, és az is, aki vezényelheti az éneklőket.”

Legyen ez summája Agócsy László eredményekben gazdag életútjának!

JEGYZETEK

¹ Magyar népdalok. Énekhangra zongorakísérettel. Közlik: Bartók Béla (1–10. sz.) és Kodály Zoltán (11–20. sz.) Rózsavölgyi és társa zeneműkiadó. Budapest. Az előszót 1906 decemberében Bartók Béla és Kodály Zoltán írta.

² Agócsy László visszaemlékezéseit azok a magnófelvételek őrzik, amelyeket elsősorban dr. Nádor Tamás, továbbá Biller István, a Budafoki Kamarakórus karnagya készített (1985. július 22-én). Felhasználtuk még Agócsy László rádióelőadásának (Így láttuk Kodályt), valamint egyéb előadásainak, beszédeinek, nyilatkozatainak szövegét is.

3 Kodály sajátkezűleg írt levelezőlapja, keltezés nélkül. A levelezőlap másolatát közli: Így láttuk Kodályt. Szerkesztette: Bónis Ferenc. Zeneműkiadó, 1982. 177. o.

4 A Szeráfi Kórus történetét foglalja össze röviden Vargha Dezső cikke a Dunántúli Napló 1986. március 14-i számában.

5 Nádor Tamás: Pécs a Rádióban. Dokumentumgyűjtemény a Magyar Rádióban elhangzott pécsi vonatkozású műsorokról, 1929–1953. A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve 30–31. (1985–86), 291–307. o. Pécs, Hungária, 1987.

6 Tóth Aladár: Válogatott zenekritikái. 1934–1939. Sajtó alá rendezte Bónis Ferenc. Zeneműkiadó. Budapest, 1968. 148. o.

7 Dr. Nádor Tamás: Zenei emlékhelyek Pécsen. Pécs, 1974. 21–22. o.

8 Mikrofonnal a bukovinai székely telepések között. Néprajzi gyűjtőúton dr. Hegedüs Lajossal. Nádor Tamás írása a Független Néplap 1946. augusztus 13-i számában. Zenés esték a Mecsekalján. Pécs, 1979. 51. o.

9 Dr. Nádor Tamás: Kodály Zoltán és Pécs–Baranya. Pécs, 1982.

10 Dr. Nádor Tamás: Kodály Zoltán és Pécs–Baranya. Pécs, 1982. 60. o.

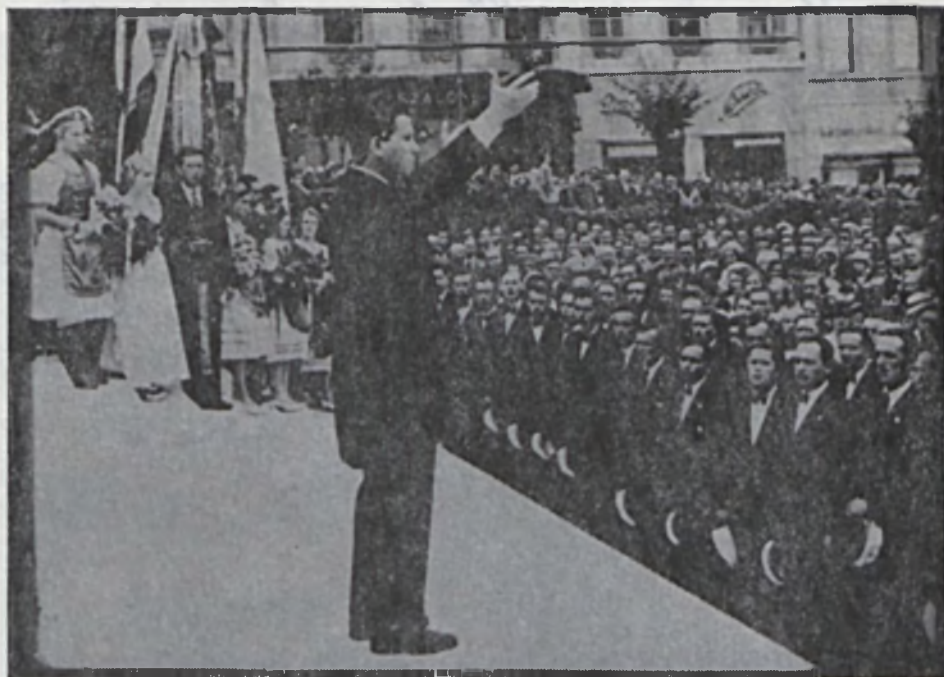
11 Részletes beszámolót közölt a Dunántúli Napló 1982. október 28-i számában Gállos Orsolya írása.

Az Agócs család

A szegedi MÁV Nevelő- és Tápintézet. Rózsa Andor, Bokor Béla, Réczey Dezső, Rózsa Tibor és Agócsy László. (1923)

Agócsy vezényel a Széchenyi téren az Országos Vasutas Dalos ünnepségen (1937)

Igen tisztelettel tanár Úr:

B soraim signalitál kell
tudnom, hogy a János János.
nem küldtem el. Jelenleg kérem
maga belőle, így leiratni mit
megjelenés után van, nem érdegek
Talan hirtelen valakit az
eddig megjelentől, vagy az
~~az~~ 5 tantárgyból, meggy
y példányát elküldtem
Körmény úrvölgy

Körmény

1924

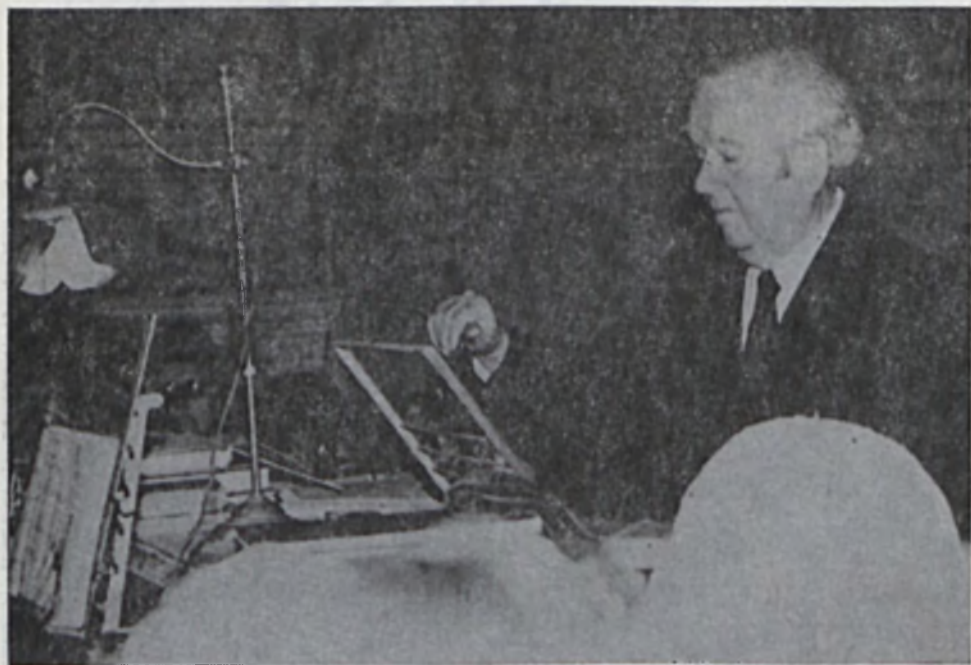
A pécsi Zeneművészeti Szakiskola 1953. tanévben végzett zeneiskolai szolfézs-zeneelmélet tanárai. Középen: Antal György és Agócsy László

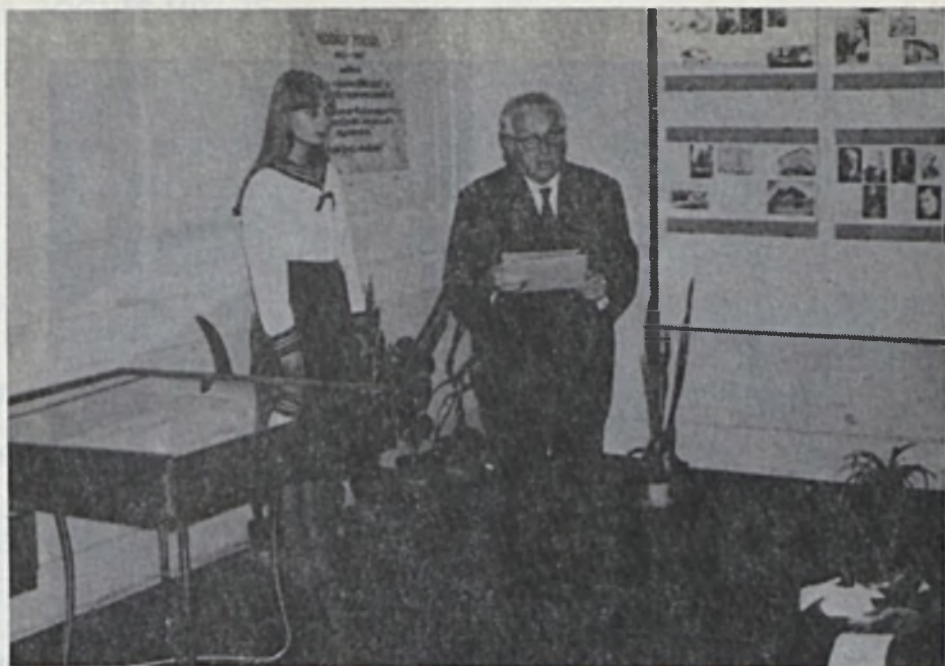
Agócsy László és dr. Vargha Károly Montserratban (1975)

A kórus előtt: Agócsy László, Tillai Aurél, Ivasivka Mátyás és Bárdos Lajos (1979)

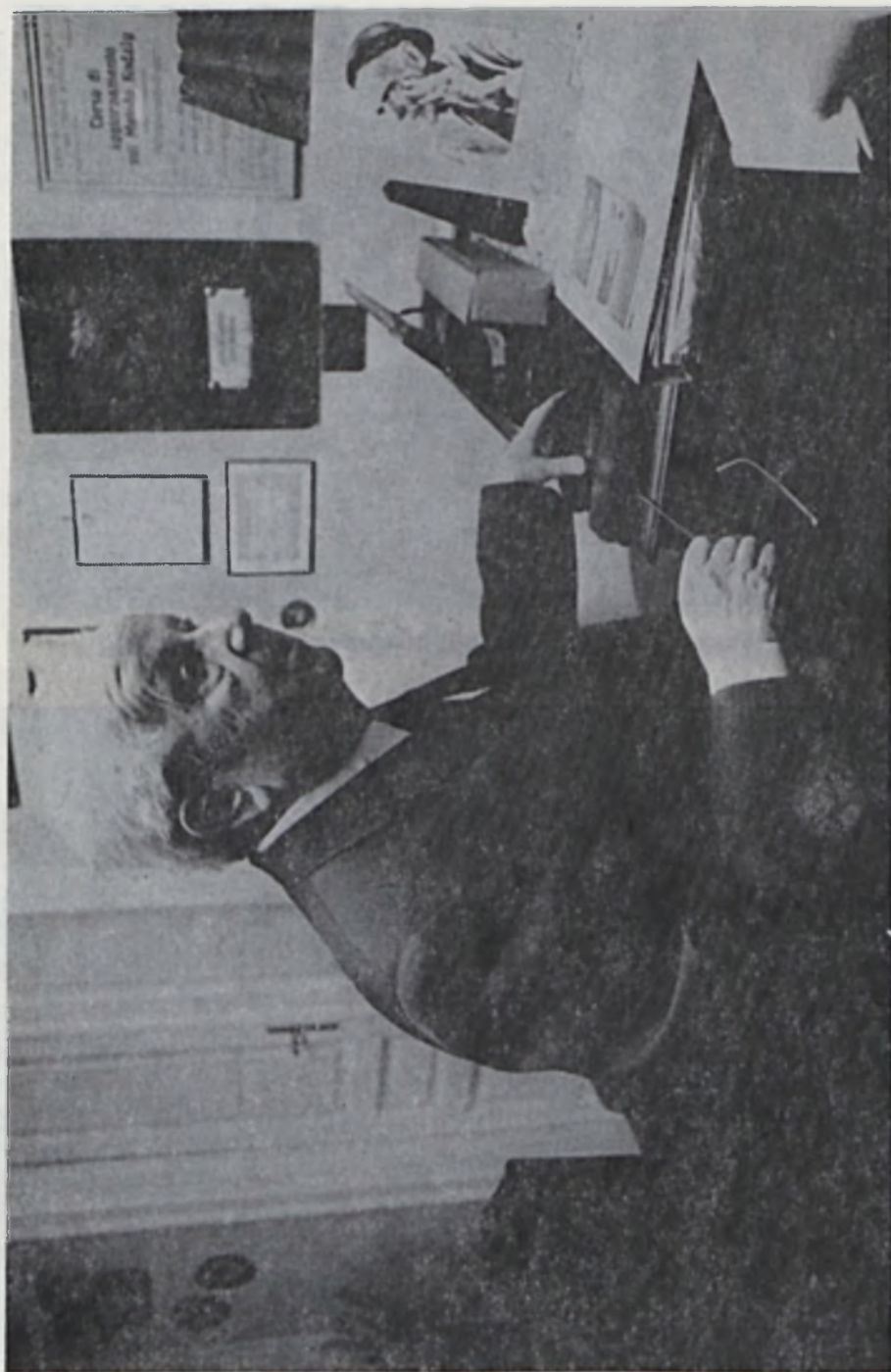
Agócsy vezényel a Szeráfi Kórus 50 éves jubileumán (1979)

Agócsy felavatja a Kodály-emléktáblát a Leőwey gimnáziumban (1982)

Búcsú a családi háztól – Erika leányával (1983)

Agócsy László otthonában

A FUGGETLEN KISGAZDA-, FÖLDMUNKÁS ÉS POLGÁRI PÁRT ÚJJÁSZERVEZÉSE PÉCS–BARANYÁBAN 1988–89–90.

A Független Kisgazda-, Földmunkás és Polgári Párt (továbbiakban: FKgP) 1930-ban alakult a Békés vármegyei Békés községben az addig politikai érdekképviselő nélkül lévő kisbirtokos parasztság, kubikusság és a velük rokonszenvező falusi-mezővárosi értelmiség részvételével.

Hogy mennyire a valós igényekre építkezett ez a párt, mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy a Horthy-korszak legnagyobb parlamenti ellenzéki pártjává nőtte ki magát néhány esztendő alatt olyan kiemelkedő politikusok vezérletével, mint Gaál Gaszton, Tildy Zoltán (később köztársasági elnök), Bajcsy-Zsilinszky Endre. A német megszállás rövid illegalitásától eltekintve a párt már 1944 őszén folytatta tevékenységét, és képviselői – igaz, nem választott, hanem behívott képviselői – már ott voltak a debreceni Ideiglenes Nemzetgyűlés és Kormány megalakulásakor. Megyénkből Vörös Vince, a Nemzetgyűlés jegyzője volt e nagy idők még ma is élő tanúja.

A párt az 1945. november 4-én megtartott többpártrendszerű választásokon a szavazatok 57%-át szerezte meg, a tényleges hatalmat azonban nem kapta meg a kommunistáktól, akik idegen megszálló hatalom hathatós támogatását tudhatták a hátuk mögött. Ekkor kapott rövid szerepet a magyar parlamenti demokrácia történetében a baranyai illetőségű Nagy Ferenc (mint miniszterelnök) és Kovács Béla (mint pártunk főtitkára), és a szeghalmi református lelkész, mint az 1946. február 1-jén kikiáltott köztársaság elnöke, Tildy Zoltán. Az ő tragikus sorsuk mutatta, hogy milyen jövő vár a magyar demokráciára.

Az FKgP-t soha nem tiltották be, és nem oszlatták fel: megelégedtek a megszállók és hazai ágenseik azzal, hogy a párt vezérkarát lefejezték, a párt szervezeteit erőszakos eszközökkel szétszabdalták, ingó és ingatlan vagyonát pedig – térítés nélkül – elkobozták. A hatalom arroganciája és impertinenciája a tényleges szétveretést elegendőnek találta, a jogi megszüntetést nem hajtotta végre.

Ez a jogi „slendriánság” szolgáltatott alapot arra, hogy évnyi illegalitás után 1988. november 12-én a Pest megyei Szentendrén Dragon Pál helyi kisvállalkozó kezdeményezésére kinyilvánítsák az FKgP városi szervezetének újjászervezését. Ezen az aktuson – amely a magyar többpártrendszer első lépése volt – jelen volt a pécsi jogász, dr. Böröcz István is (jelenleg országgyűlési képviselő). A párt országos újraindításának bejelentésére 1988. november 18-án a budapesti Pilvax Kávéházban került sor, a politikai rendőrség kitüntetett figyelmével. Ezen a felemelő aktuson ott volt Pártay Ti-vadar, pártunk egyetlen még életben lévő alapító tagja, aki Recsket is megjárta meggyőződése miatt, dr. Antall József (jelenleg kormányfő), a pécsi

dr. Böröcz István is. E napot azért kell mérföldkönek nyilvánítani a magyar demokrácia történetében, mert ekkor jött létre az első olyan ellenzéki szervezet, amely magát pártnak nevezte, azaz kétséget sem hagyott felőle, hogy parlamentáris úton az államhatalomból kíván részesedni. Nyilván ez váltotta ki Grósz Károly miniszterelnök és MSZMP-főtítkár november 29-i sportcsarnoki ingerült megjegyzését: Hol volt eddig a Kisgazdapárt, és mit csinált? Vereszy Péter tagtársunk a Hítel 2. számában megadta a csattanós választ: börtönben, akasztófán, emigrációban, vagy mint a többség, az idegen csizma sarka alatt. De nem szolgáltuk szervilis módon a megszálló hatalom tőlünk idegen érdekét, nem döntöttük romba gazdaságilag és erkölcsileg a társadalmat, a tagkönyvek lobogtatásával nem húztunk hasznot mások munkájából.

Az MSZMP első emberének ideges reagálása érthető volt: az FKgP – a legitim kontinuitásra hivatkozva – törvényesen bejegyzett politikai pártként lépett porondra (az 1930. évi bejegyzést soha nem törölték), és a kommunisták körében felébresztette azt a jó mélyen szunnyadó lelkiismeretet, amely pártunk 1947–49-es brutális szétverésével, vezetőinek megsemmisítésével kapcsolatban még megtalálható volt az idősb generációban.

Ilyen előzmények után az FKgP pécs–baranyai újjászervezésére 1988. november-decemberben sor került: ennek oroszlánrészét a 35 éves fiatal pécsi jogász, dr. Böröcz István vitte.

A párt kezdeti újjászervezése az első időkben – érthető okokból – konspiratív eszközökkel folyt: a baráti-ismerősi körből ajánlottunk olyan megbízható embereket, akiknek politikai állásfoglalása és múltja nem lehetett kétséges. Ezeket az embereket egy-egy „sejtépítő” köré fűztük, és így kapcsolódtak azok dr. Böröczhez. Sikerült megnyerni a pártépítés ügyének a megyében élő egykori kisgazda reprezentánsokat, pl. Vörös Vincét, Csirke Ernőt, Vér Elemért, akiknek tekintélye az idősebb generáció előtt mintegy bizonyítékul szolgált törekvésünk helyességének igazolására. A párt-szervezés magánlakásokon, kisebb – a rendőrség által feltételezhetően nem figyelt – vendéglátóegységekben folyt, a személyes meggyőzés eszközével, nem rejtve véka alá a párt támogatásának veszélyeit sem. Ezért becsüljük nagyra azokat a tagtársainkat, akik ezekben a kezdeti hetekben léptek be, és maguk is mindjárt szervezőkké-agitátorokká váltak ezáltal.

A párt szervezése országos keretekben is a spontaneitás jegyeit viselte magán: meghatározott szervezeti keretek nélkül, egy-egy régi kisgazda köré tömörülve, vagy lelkes fiatal aktivisták által vezetettve jöttek létre az első alapszervezetek. Az első tisztázó jellegű országos értekezletre 1989. január 21-én Budapesten került sor, ahol konstataálták, hogy a Pártalkotmány – az FKgP szervezeti és működési szabályzata – csak egy már felállt, konstans szervezetre alkalmazható, a párt-szervezés időszakában azonban még nem. Ezért átmeneti intézkedésként ideiglenes szabályzatot állapítottak meg, amelynek kidolgozásával dr. Bögner Miklós pécsi jogászt bízták meg. Az ideiglenes szabályzat értelmében az ország területét kerületekre bontották, amelyek két-három megyét fogtak át. Élükre kerületi titkárt állítottak kinevezés útján, akik az országos központtal és az ott működő szaktitkárokkal tartották a kapcsolatot. A Dél-dunántúli Kerület Baranya–Tolna–Somogy megyére terjedt ki, élére dr. Böröcz Istvánt, mint kerületi titkárt állították. Az ő feladata az volt, hogy a megyei szervezetek felállításáig e három megyében teljhatalommal irányítsa a pártépítést, hozza létre helyi emberek-

ből a községi-városi szervezeteket. Ez az ideiglenes rend 1989 áprilisáig állott fenn.

A pécsi szervezet 1989. február 23-án alakult meg szervezetileg is a Jurisics utcai Sarok étteremben. Mintegy 45–50 érdeklődő előtt Csirke Ernő, a volt Független Ifjúság (az FKgP ifjúsági szervezetének) vezetője és dr. Böröcz István kerületi titkár mondott beszédet. A késő estébe nyúló, lelkes alakulólésen megválasztották a pécsi szervezet vezetőségét is: dr. Bögner Miklós, Könczöl László, Csapóné Hársi Gizella, Hangya Antal személyében. Az új szervezet vezetősége tükrözte a város társadalmát, mert volt köztük mérnök, mezőgazdász, kisvállalkozó is.

A nyilvánosság elé első ízben 1989. március 14-én lépünk ki a többi pécsi ellenzéki szervezettel egyetemben: ekkor zajlott le a Kossuth téren a Nemzeti Ünneppel alkalmával a koszorúzás, majd az egyes szervezetek tábláit magasba emelve – tízezres tömeg által kísérvé – a Bem utca–Széchenyi tér–Kossuth Lajos utca–Irányi Dániel tér–48-as tér útvonalon a fáklyás felvonulás. E nap a pécsi ellenzék „születésnapja” volt, hiszen ekkor vált köztudomásúvá, hogy az ellenzék nem néhány forrófejű, hőzöngő értelmiségit és huligánt jelent (mint eddig az ellenzékét sommásan minősítette az MSZMP sajtója), hanem tízezres támogatottságú valóságos társadalmi mozgalom.

Az FKgP tábláját dr. Bögner Miklós városi titkár vitte. Jó volt hallani az utcákon sorfalat álló tömeg tapsát, éljenzését, a „Hol tudunk veletek kapcsolatotba lépni?” bekiabálásokat. A forró hangulat ellenére a tömeg fegyelmetten vonult a 48-as térre, ahol dr. Andrásfalvy Bertalan (jelenleg képviselő és miniszter) MDF-es vezető mondott higgadt hangvételű beszédet, amely a magyar nemzet méltóságának helyreállítására hívta fel a hallgatóságot. A 48-as téri rendezvényt Balikó Tamás színművész gyűjtő hatású szavalata tette feledhetetlenné. A másnapi, március 15-i fővárosi százezres tömegfelvonulás visszaigazolta a pécsi megmozdulást. Március 15-én a hivatalos szervek a 48-as téren koszorúzást tartottak, amelyen az FKgP pécsi szervezete azon indokkal nem vett részt, hogy akik tavaly még gumibotoztak a nemzet ünnepén, azokkal nem állunk egy sorba ünnepelni.

A március 14-i fáklyás felvonulás nyomán a hatóságok magatartása érezhetően módosult irányunkban: észrevették létezésünket, és ettől fogva kaptunk meghívást különböző rendezvényekre, tanácskozásokra is.

A pécsi ellenzék április 6-án mutatkozott be a Pécs–baranyai Értelmiségi Klubban, ahol az FKgP-t dr. Bögner Miklós képviselte. E rendezvény célja a szervezetek (pártok) bemutatása, főbb törekvéseik ismertetése, vezetőik személyes megismerése volt. Ezen klubest nyomán az Értelmiségi Klub tanácsa úgy határozott, hogy a pártok egy-egy képviselőjét bevonják a Klubtanács munkájába, mindamellett megőrizve a Klub politikai függetlenségét.

Április 20-án négy pécsi párt helyi szervezeteinek közreműködésével megalakult a Baranya Megyei Ellenzéki Kerekasztal. Az alapítók: FIDESZ, FKgP, MDF és SZDSZ. A Kerekasztal – az országos Kerekasztal mintájára – azzal a céllal alakult, hogy a különböző irányzatokat megtestesítő ellenzéki szervezeteket kifelé egységesen jelenítse meg, a köztük lévő egység megbontására tett kísérleteket ily módon verje vissza. Az FKgP tárgyalói a Kerekasztalnál dr. Böröcz István és dr. Bögner Miklós lettek (előbbi 1989. augusztusig, utóbbi a Kerekasztal feloszlásáig).

Az FKgP vidéken Szomor Ferenc kisvállalkozó (Szigetvár), Tar István és Nagy Ferenc (Siklós–Harkány), dr. Timaffy István (Komló) segítségével szerveződött. Miután a párt szervezettsége elérte az országos központ által megkívánt szintet, dr. Böröcz István kerületi titkár alkalmasnak ítélte az időpontot a Baranya Megyei Szervezet létrehozására. Ezért április 21-re összehívta a megyei alakuló ülést a Vasutas Művelődési Házba, amelynek klubtermét – állandó iroda híján – a pécsi szervezet bérelte kéthetenként egyszeri alkalommal. A megyei szervezet alakuló közgyűlése elnöki tisztre emelte Gerenday István ny. ref. kántortanítót, a csertői szervezet vezetőjét, titkárrá választották Beok György pécsi nyugdíjast, megyei ügyésznek dr. Felcser István pécsi jogászt kérték fel, míg pártigazgató (azaz gazdasági vezető) Hangya Antal pécsi építési vállalkozó lett. Ekkor már Baranya félszáz községében volt FKgP alapszervezet. A megyei szervezet létrehozásával a Dél-dunántúli Kerület megszűnt, és dr. Böröcz megbízatása is lejárt. A szervezést, pártépítést a megyei vezetés vette át, amely a Nagyvárad u. 1. sz. alatti TSZKER-irodában tartotta hétfőnként üléseit. A pécsi FKgP szervezet – irodahelyiség híján – dr. Böröcz Doktor Sándor utcai lakásán tartotta keddenként vezetői üléseit.

Június 15-én az Ellenzéki Kerekasztal ünnepi megemlékezést szervezett a Szent István téren Nagy Imre és forradalmár társai meggyilkolásának 31. évfordulója tiszteletére, újratemetésüket megelőzően. A pécsi egyházak papjainak gyászimái ökumenikus jelleget adtak a megemlékezésnek, amelyen az Ellenzéki Kerekasztal felkérésére dr. Bögner Miklós FKgP városi titkár mondott gyászbeszédet. A mintegy háromezres tömeg előtt megtartott rendezvény teljes rendben, fegyelmezetten zajlott le. Ez a megemlékezés óriási erkölcsi erőt adott ahhoz, hogy továbbra is konzekvensen folytassuk megkezdett békés harcunkat a parlamentáris Magyarorszáért.

Július hónap folyamán az FKgP – az Ellenzéki Kerekasztal tagjaként – első ízben érintkezett hivatalos tárgyalás keretében a Tanács és az MSZMP képviselőjével. A tárgyalások témája részint a helyiségigények megoldása, részint a hatalomváltás előkészítésének problémaköre volt.

Augusztus 20-án az FKgP pécsi szervezete ünnepi főpapi szentmisét szervezett a Szent István téren, melyet a tv is közvetített. A főcelebráns dr. Cserháti József megyéspüspök volt, aki méltatta az ünnep kettős jelentőségét: az Államalapító Szent Király és az új kenyér szimbolikus kapcsolatát, s bizakodását fejezte ki abban, hogy az új vetés beérik. Nemzeti viseletbe öltözött leányok hozták az új búzából sültött kenyeret a püspök elé, aki azt a homília végeztével ünnepélyesen megáldotta. A szentmise végeztével az FKgP a szomszédos Rózsakertben „fehér asztal” melletti beszélgetést szervezett az érdeklődők számára, ismertetve pártunk célkitűzéseit.

Augusztus 23-án lejárt a városi vezetőség féléves mandátuma, és a Városháza termében összeült a városi taggyűlés az új vezetőség megválasztására. Elnökké dr. Bögner Miklós eddigi titkárt, alelnökké Könczöl László vállalkozót, titkárrá dr. Kádár Géza biológust, Galbáts András üzemmérnököt választották, míg gazdasági vezetővé Csapóné Hársi Gizella választották. Az új vezetés mandátuma az országgyűlési választásokig terjedő időtartamra szólt.

Szeptember 1-jével az FKgP – és az MDF kivételével az összes Ellenzéki Kerekasztal tag – a Dischka Győző u. 2. sz. alatti emeleti irodahelyiségbe

költözött, amely azután 1990. március végéig a városi szervezet otthona lett. A megyei szervezet a tél folyamán megkapta az MSZMP volt megyei székházának (József Attila u. 10.) két irodáját, és ott rendezte be hivatalát. Ezáltal elhelyezési körülményeink normalizálódtak, bár nem mondtunk le eredeti célkitűzésünkről, az FKgP egykoron volt ingatlanának visszaszerzéséről (Majorossy u. 6.).

A pécsi szervezet 1989. december 6-i ülésén megválasztotta a pécsi országgyűlési képviselőjelöltjeit dr. Bögner Miklós, dr. Böröcz István, Galbáts András és tartalékban Szeles Sándor személyében (ez utóbbi dr. Böröcz kilépése miatt került be az indítandók közé).

A romániai forradalom hírére december 23–24-én egész napos gyűjtést szerveztünk a Dischka u. 2.-ben, és 2 gépkocsival 1 tonnányi élelmet és ruhaneműt küldtünk Erdélybe az ottani magyarság megsegítésére. Harkányból külön teherautó indult a megyében összegyűjtött segélyszállítmánnyal a Királyhágón túlra.

December 9-én a megyei szervezet küldöttgyűlést tartott a Városházán, ahol megvonta a bizalmat Gerenday István megyei elnöktől, és titkos szavazással új megyei vezérkart választott: Csirke Ernő ny. pedagógus lett az elnök, dr. Kernya István mohácsi gyógyszerész és dr. Kádár Géza pécsi biológus az alelnök, Fáth József szentlászlói gazdálkodó, Beok György pécsi nyugdíjas, Tar István harkányi vállalkozó a titkár, Hangya Antal a pártigazgató és dr. Felcser István az ügyész. Ez a megyei vezetőség az országgyűlési képviselőválasztásokra való felkészültést kapta fő feladatául, mandátumát is eddig szólóan kapta. Felkérést kapott Novreczky János külkereskedelmi előadó, hogy lássa el az FKgP megyei kampánymenedzselését.

1990. január 24-én megkezdődött az ajánlási szelvények összegyűjtése, amely gyors sikert hozott: február 15-re a pécsi jelöltek már le is adhatták az összegyűlt kellő számú szelvényeiket. Február 24-én a választási bizottságok az alábbi FKgP-jelölteket vették nyilvántartásba Baranyában:

Pécs, 1. sz. választókerületben: Galbáts András üzemmérnököt; Pécs, 2. sz. választókerületben: Szeles Sándor mezőgazdászt; Pécs, 3. sz. választókerületben: dr. Bögner Miklós jogászt; mohácsi választókerületben: Ferencz Miklós kisvállalkozót; komlói választókerületben: dr. Timaffy István ny. jogászt; siklói választókerületben: Nagy Ferenc József ny. mezőgazdászt; szigetvári választókerületben: Szomor Ferenc gazdálkodót.

A választási kampányban az egyes választókerületek jelöltjei egy-egy önkéntes menedzserrel szervezték a plakátolást, a gyűléseket. A megyei választási nagygyűlésre március 18-án került sor a Pécsi Sportcsarnokban, ahol valamennyi jelöltünk bemutatkozott a népes hallgatóság előtt. Ott volt a „Baranya” délszláv táncgyűttes, egy népizenekar, tovább meghívottként a jugoszláviai és ausztriai parasztszövetségek képviselői. A jó hangulatú, kellően szervezett nagygyűlés zárta pártunk kampányát a megyében.

Március 25-én zajlott le a választások első, majd április 8-án a második fordulója. Ennek alapján az FKgP a pártok közül 16,8%-kal a 3. helyet szerezte meg az SZDSZ és az MDF mögött. (Az FKgP országosan 11,8%-kal lett a 3., tehát Baranya eredménye meghaladta az átlagot!) Egyéni kerületben Nagy Ferenc József győzött a siklói kerületben, dr. Böröcz István a megyei listáról került a parlamentbe, míg a töredékszavazatok az országos lis-

táról Vörös Vince pártelnököt és Nagy Varga Dezsőt juttatták be megyénk-
ből az Országházba.

A megyei választási eredményeket értékelve megállapíthatjuk, hogy az
nem hozta meg az átütő sikert. Ennek okát részben a polgárság megnyeré-
sének elmulasztása, részben az országos központ által elkövetett vezetési
hibák alkotják. Elemzésük külön tanulmány tárgya lehetne.

Az FKgP 17 hónap alatt így jutott el az újrászerveződéstől a parlamen-
tig Pécs–Baranyában. Sok emberi hibával, mulasztással terhelt, de mégis
egy új világot akarván hoztuk létre és működtettük ezt a szervezetet. Bízunk
abban, hogy mint az ország harmadik politikai ereje, a parlamentben 44
képviselővel jelenlévő párt ezen új, hitünk szerint jobb világ felépítéséhez
hozzát teszi a maga obulusát.

AZ ÁLLAMPÁRTTÓL – A DEMOKRATIKUS ELLENZÉKIG

(Gondolattöredékek a Szocialista Párt első fél évéről Baranyában)

A Magyar Szocialista Párt 1980. október 7-én este 20 óra 24 perckor alakult, amikor a párt jellegéről szóló határozat elfogadásával az MSZMP kongresszusa kimondta a párt önfeloszlatását és egy új párt létrejöttét. E váltás jelentőségének megítélésében ma is érvényesek Bihari Mihály szavai: „megszűnt egy (liberalizált és racionalizált) bolsevik típusú párt, és megteremtődött a lehetősége annak, hogy egy európai mércével mért demokratikus szocialista párt jöjjön létre”. A kongresszus döntéseivel az új párt fontos lépéseket tett az állampárti jelleg megszüntetése érdekében. (Társadalmi Szemle 1990. 1. szám.)

A következő hat hónap – mely 1990. április 8-ával, a parlamenti választás második fordulójával zárult – döntő fordulatot hozott az ország politikai-hatalmi viszonyaiban: a pártállam helyébe a parlamentáris demokrácia lépett. E folyamat közben a volt állampárt reformerőiből alakult MSZP a régi párt lebontásán, önmaga megszervezésén, politikai arculatának markánsabb megrajzolásán fáradozott. Április 9-ére virradóra végérvényessé vált: a parlament negyedik legnagyobb pártjaként ellenzéki szerepre kényszerült – demokratikus választás eredményeként, a nép akaratából.

Arról, hogy ez jó eredmény-e vagy katasztrófális vereség, máig megoszlanak a vélemények a Szocialista Párton belül és kívül egyaránt. Mindenesetire realitás, melynek következtében szocialista képviselők vehetnek részt a törvényalkotásban s ezzel az országos háttérrel működhetnek a helyi szervezetek. De alapvetően új szituációban, ellenzéki, kisebbségi pozícióból politizálva.

Miért alakult így? Miért nem tudott a párt a demokratikus átalakulás vezető erejévé lenni? Miért nem tudott országosan mintegy 50 ezer, Baranyában pedig 1400 tagnál többet megnyerni? Miért nem tudta növelni tagságát az első átjelentkezések lezárása után? Miért nem tudott több szavazót felsorakoztatni maga mögött? Miért nem tudott látványos és eredményes akciókkal, nyilvános rendezvényekkel hatni a társadalomra, elnyerve nagyobb részének bizalmát? Ezekre a kérdésekre gyakran adtak egyértelmű, kategorikus választ egy vagy csak néhány tényezőt jelölve meg a jelenségek okaként. Holott a Szocialista Párt bonyolult, gyors és sokszor kiszámíthatatlannak tűnő politikai változások közepette alakult meg és fejlődött. Akkor, amikor dinamikusan változott a gazdaság, a társadalom, a belpolitikai erőviszonyok és mindennek nemzetközi környezete. Az MSZP, mint mindezeket befolyásolni szándékozó (és részben képes) párt maga is e körülmények (nemcsak saját tagságának szándékai, programja, tettei) által meghatározott párt.

A baranyai pártszervezet helyzetének alakulását is csak akkor érthetjük meg, ha az elmezést minden fontos szempontra kitekintve végezzük el. Ha nemcsak a helyi MSZP-tagok és -szervezetek munkáját vizsgáljuk, hanem az országosan érvényesülő jelenségeket, az elődpárt viszonyait, a többi párt helyzetét és tevékenységét is.

Az új párt szervezésének kezdete tele volt ellentmondásokkal, bizonytalansággal. A kongresszus baranyai küldöttei valamennyien megszavazták a Magyar Szocialista Párt megalakításáról szóló határozatot. Aláírták azt a nyilatkozatot (a Dunántúli Naplóban is megjelent 1989. október 10-én), melyben átigazolásra szólították fel az MSZMP tagjait, s csatlakozásra a pártonkívülieket. Hazaérve azonban közülük sem mindenki regisztrálta magát a Szocialista Pártban. Volt, aki csak hetek elteltével tette meg. Az aláírók közül többen nem vállaltak munkát a pártszervezésben.

A kialakult helyzet ellentmondásai mindenkit bizonytalanná tettek, egymásnak ellentmondó vélemények megfogalmazására, eltérő tettekre sarkalltak pártvezetőket és tagokat egyaránt.

Az alaphelyzetet maga a kongresszus teremtette meg. Új párt alakítását mondta ki, mely „állampártból korszerű baloldali szocialista mozgalommá, a tagság által ellenőrzött politikai tömegpárttá” válik. Olyan pártot, mely az MSZMP-ből alakult, de kizárólag a benne korábban érvényesült reformtörekvések folytatója kíván lenni, elhatárolja magát az MSZMP politikai koncepciójától, általános gyakorlatától. Ez a döntés politikailag szükséges és helyes lépés volt, mert a párttagságon belül és (akkor még) a társadalom jelentős részében megfogalmazódott igényt elégített ki.

Ezt a politikai döntést szervezeti vonatkozásban megerősítette az új, valóban demokratikus működést biztosító alapszabály elfogadása. Megszülettek tehát az átalakulás politikai és szervezeti feltételei – de nem született döntés az átszervezés részleteiről, a végrehajtás módjáról, felelőseiről stb. A kongresszus e tekintetben csupán annyit tett, hogy felhívta az MSZMP-tagokat: október 31-ig nyilatkozzanak, egyetértenek-e az MSZP programnyilatkozatával és alapszabályával s ezáltal (fenntartva párttagságuk folyamatosságát) tagjai kívánnak-e lenni az új pártban. Ezért a kongresszus elrendelte: 1989. október 31-ig össze kell hívni az alapszervezeteket – a régi MSZMP-alapszervezeteket. A döntés tehát nemcsak elégtelen volt, hanem ellentmondásos is, amivel bizonytalanságot keltett a feladatok pontos meghatározása helyett. Ezzel kezdődtek a szervezési problémák.

Az új párt megalakulásával a régi vezetők egy része (az alapszervezeti titkároktól a megyei vezetésig) nem értett egyet, nem lett tagja. Ők eleve nem segítették a szervezőmunkát. Legjobb esetben közömbösek voltak iránta. Nem egy esetben azonban akadályozták is megindítását. Sokat közülük a tanácsstalanság tett passzívvá: hogyan szervezhetik az új pártot ők, akik az általa megszüntetett régi párt vezetői voltak. Kérdéssé vált ebben a helyzetben, hogy ki, milyen fórum jogosult szervezőként fellépni, aláírásokat gyűjteni. Az sem volt egyértelmű; kihez kell azokat eljuttatni.

Vitathatatlan legitimitással csak az a 43 baranyai kongresszusi küldött rendelkezett, akik részt vettek az új párt megalakításában. Többen a kongresszust követő napoktól kezdve tartották tájékoztatóikat, tagtoborzó gyűléseiket s tettek eleget a volt MSZMP-alapszervezetek meghívásának. Ennyien azonban nem győzhették a munkát. Ez eredményességhez nélkülözhetetlené vált a szervezés összehangolása, egy irányító centrum létrehozása.

Erre csak november 2-án került sor, amikor az MSZP-be átigazolt volt MSZMP megyei pártbizottsági tagok, illetve kongresszusi küldöttek mintegy 40 főnyi csoportja megalakította a megyei szervezőbizottságot. Elnöke dr. Vonyó József, egyetemi adjunktus lett; tagjai a kialakulóban lévő városi irodák vezetői illetve a platformok és tagozatok képviselői. A fórum megyei irodavezetőnek bízta meg dr. Szirtes Gábor kongresszusi küldöttet, az MSZMP Baranya Megyei Bizottságának volt titkárát. Az ekkor már három hete tartó bizonytalanság az új szerv létrejöttével csak oldódott, de nem szűnt meg.

A bizottság összetételénél fogva alkalmas volt a szervezőmunka irányítására. Bizonytalan volt azonban legitimitása. Az új párt alapszabálya szerint csak az alapszervezetek, illetve helyi szervezetek dönthettek arról, milyen koordinatív szerveket emelnek maguk fölé. Ezek a szervezetek azonban még csak alakulóban voltak. S éppen e szerveződés segítése érdekében volt szükség a megyei centrumra is. A bizonytalan legitimitás különösen akkor bénította a szervezőbizottságot, ha nem csupán rendezvényeket kellett szervezni, a tagtoborzást koordinálni, hanem döntéseket hozni. Olyan döntéseket, melyek egyúttal a párt hitelét, társadalmi elfogadhatóságát is befolyásolták (pl. a pártvagyonnal való elszámolás, az apparátus leépítése stb.).

Ezek a gondok végérvényesen csak 1989. december 20-án szűntek meg, amikor az – immár a létrejött alapszervezetek küldötteiből álló – megyei értekezlet megválasztotta a Szocialista Párt megyei elnökét,¹ az elnökség tagjait,² a megyei irodavezetőt,³ a baranyai párttagság képviselőit az országos testületekbe⁴. 1990 januárjára megalakult a megyei választmány is a helyi szervezetek képviselőiből.

Mindez azonban csupán a felszínt jelenti. A szervezési nehézségeknek, a sokak által várt jobb eredmények elmaradásának mélyebbre nyúló gyökerei is voltak.

Az új párt (mint első megnyilatkozásaiból is kiderült) mindenekelőtt a volt MSZMP tagjaira számított. Ez a tagság minden tekintetben (összetételét, politikai ismereteit és szándékait, az MSZMP politikájáról alkotott véleményét stb. illetően) igen heterogén volt. Ez a sokszínűség tükröződött abban, ahogy a kongresszus döntéseire reagált.

A kongresszusi küldötteket beszámolóik során éppúgy érte kritika, sőt támadás amiatt, hogy szétverték a pártot, elárulták a munkásosztályt, feladták a szocialista elveket, mint azért, mert nem voltak elég radikálisak a múlttal való szakításban, nem határolódtak el eléggé a régi képviselő vezetők-től, egészségtelen kompromisszumokat kötöttek. Mindehhez járult az a vád, hogy olyan döntést hoztak, amire nem volt felhatalmazásuk. A nagy többséget azonban a bizonytalanság, a tanácstalanság jellemezte.

A beidegződések, régi szokások, illetve a változás, változtatás igénye és a két jelenség konfliktusai húzódtak meg a háttérben. Meg az, hogy a kongresszusnak és a kialakuló helyi vezetésnek nem voltak kielégítő válaszai e problémákra.

Az MSZMP tagságának nagyobb része változtatást akart. Ezt lehetett

¹ Dr. Menczer Gábor pécsváradi körzeti orvost.

² Cziegler Jánost, Komáromi Istvánt, Kovács Józsefet, Meixner Andrást, Ősi Jánost és dr. Tóth Sándort.

³ Kocsi Lászlót.

⁴ Az Országos Választmány tagjaivá dr. Cseh Sándort és dr. Horváth Gyulát. (A pécsi pártszervezet közvetlenül delegálta dr. Kisbán Gábor városi elnököt.)

érezkelni már a XIII. kongresszus előtti pártfórumokon 1984–1985-ben. A régi kritikája és az új követelése felerősödött 1987 után. Az előbbi az 1987–1988 fordulóján lezajlott tagkönyvcseré során hangosan és nyilvánosan megfogalmazott véleményekben, jelentős számú kilépésben öltött testet. Az utóbbi az 1988 májusi pártértekezlet összehívásában, politikai és személyi döntéseiben. Majd az ennek nyomán várt eredmények elmaradását látva a reformkörü mozgalom szerveződésében. És egyes pártszervezetek olyan önkényes döntéseiben, melyek a felesleges szervek határozatai ellenében születtek, a szervezeti szabályzat nyílt megtagadását jelentették (lemondás a személyzeti munkával kapcsolatos hatáskörök gyakorlásáról; a munkahelyi pártszervezetek megszüntetése, helyettük lakótelepiek szervezése; intézményi független párttitkári státusok üresen hagyása, visszaadása; kapcsolatteremtés az új demokratikus szerveződésekkel, pártokkal stb.).

Az 1989. októberi változások a nagy többséget mégis váratlanul érték. Váratlanul, mert több ok miatt nem készültek, vagy nem készülhettek fel rá. Sokan döbbsen meg olyan döntések miatt, melyekről előre informálódhatt mindenkinek. Az új párt jellegét előrejelezte a programnyilatkozat és az alapszabály tervezete, melyek egy, illetve két alkalommal (változatban) is megjelentek a Népszabadságban. A központi vezetés kérte is a pártalapszervezetek és tagok előzetes véleménynyilvánítását. Akik emiatt vonták felelősségre a küldötteket, maguknak tehetnek szemrehányást tájékozatlanságukért.

A dolog azonban nem ilyen egyszerű. A változások üteme és mélysége ugyanis meghaladta a tagság nagyobb részének készülségét. Az MSZMP tagjainak nagyobb hányada csak részelemeiben kritizálta a párt politikai gyakorlatát. Nem látták át a struktúra egészét. Azt, hogy maga a rendszer, a politikai rendszer egészében bizonyult rossznak s benne az MSZMP szerepe, egyúttal a párt szervezete és belső működése is. Ezért csak részletekben vártak és követeltek változásokat. Társadalmi helyzetétől, iskolázottságától, a hierarchiában elfoglalt pozíciójától függően ki-ki mást és mást.

A párt működési elvei és gyakorlata megakadályozta, hogy a különböző helyeken megfogalmazódó kritikai elemek a tagság egészében ismertté váljanak s rendszerré formálódjanak. A pártszervezetek munkahelyi szerveződése elválasztotta a képzettebb értelmiségiek (főként társadalomtudósok) többségét a kevésbé iskolázott rétegektől; a horizontális szerveződés hiánya akadályozta az ilyen szakadékok áthidalását. A kisebbségi vélemények propagálásának tiltása, a felsőbb szervek határozatainak kötelező végrehajtása (beleértve a helyzetelemzések tudomásul vételét is) végképp lehetetlenné tette, hogy a központi vezetés álláspontjától eltérő nézetek váljanak meghatározóvá.

1988 májusa után e kötöttségek lazultak ugyan, a platformszerű szerveződések (Reformkör) kísérletet tettek e hiányok pótlására, az idő azonban kevés volt arra, hogy a több évtizedes beidegződéseket megszüntesse. Ez a magyarázata annak, hogy sokan, miközben konkrét kérdésekben a valóság racionális megítéléséből kiindulva követeltek radikális változásokat rész kérdésekben, régi ideologikus megfontolásokból utasították el a párt és azon túl a politikai struktúra egészének gyökeres átalakítását.

E tiltakozásokat gyakran érzelmi okok motiválták. Az MSZMP-ben végzett több évtizedes, tisztességes munkát látták értelmetlenné válni, ami sokak számára pszichikailag tette elviselhetetlenné e változást.

A tanácsstalanságot az azonosulási pontok elégtelen volta okozta. Az MSZP programnyilatkozata nem volt elég részletes és konkrét ahhoz, hogy a megújulást akaró tömeg határozott és egyértelmű válaszokat találjon benne saját problémáira. Az egymástól elszigetelten alakuló reformcsoportok helyi szinten (a megyében, illetve egyes településein) sem munkáltak ki olyan programokat, melyek ezt az országos hiányt pótolták volna. E téren is fontos volt az időtényező.

Mindezek következtében nemcsak a régihez tudatosan ragaszkodók maradtak távol az MSZP-től. (Elsősorban ők hozták létre az új MSZMP-t – elősegítve ezzel azt is, hogy egyértelműbb legyen a Szocialista Párt profilja.) Nem léptek át azok az ezrek sem, akik változni akartak, de ily gyorsan és nagymértékben nem voltak rá képesek, mert e tekintetben nem voltak előzményeik.

És nem lépett át(be) a Szocialista Pártba sok olyan radikális értelmiségi, aki nemcsak a legteljesebb mértékben követelte a megújulást, hanem leginkább programszerűen volt képes megfogalmazni azt, s legtöbbször tudott volna segíteni az új párt programjának megfogalmazásában, modern arculatának alakításában. A kongresszusi döntés elégtelen voltára, a tagság és a vezetés túl heterogén összetételére (egy részének konzervatív voltára) hivatkoztak – utóbbi vonatkozásban nem is alaptalanul. Nem vették azonban figyelembe, hogy a kongresszuson elfogadott alapszabály épp az önszerveződés elvére építette a párt működését. (Vagy nem vállalták az ezzel járó munkát.) A régi gyakorlattal ellentétben a tagságnak, a pártszervezeteknek biztosított meghatározó szerepet a vezetőkkel, a vezetőszervekkel szemben is. Így a potenciális tagok közül a legkorszerűbb gondolkodásúak, legfelkészültebbek egy részének távolmaradása különösen hátrányos volt az MSZP számára.

A radikálisan új pártszervezési elvek bevezetése egyik napról a másikra önmagában is sajátos ellentmondást szült, csökkentette a reformerők szimpátiáját a párt iránt. Az ellentmondás lényege az, hogy az új alapszabály a tagságtól várta: szervezze meg önmagát. Attól a tagságtól, mely ahhoz szokott, hogy a vezetés szólítja meg őt, diktál neki, az kezdeményez. (Sokan, esetenként egész alapszervezetek tették szavá, hogy őket senki sem kérte meg a csatlakozásra – személyesen. Nyers Rezső országos elnök minden volt MSZMP-taghoz eljuttatott személyes hangú levelét sem tekintették ilyen gesztusnak.) A tanácsstalanságban az MSZMP régi választott vezetői és apparátusának tagjai kezdték irányítani a szervezőmunkát. Egyesek a legnagyobb jószándékkal, önzetlenül. Mások abban a reményben (is), hogy ezzel biztosítják helyüket (egzisztenciájukat) az MSZP jóval kisebb létszámú apparátusában, fizetett vezetői tisztségeiben. Ők alkották nagyrészt (mint megyei, illetve városi irodavezetők) a november elején létrejött megyei szervezőbizottságot. Azért is ők, mert az új párt jellegét meghatározó eszméket, értékeket leghitelesebben képviselni tudó új vezetők a más vonatkozásban már említett okok (az MSZMP működési elvei és gyakorlata, a párton belüli változások gyors üteme) miatt nem váltak közismertté a párttagság körében. Az új szervezetek megalakulása és az új testületek általuk történő kialakítása előtt nem is „választódhattak ki” a szervezés első szakaszában. Így a lehetséges tagság szervezőként gyakran ismét a régi vezetőkkel találta magát szemben. Sokan ebből vontak le olyan következtetést, hogy semmi sem változik. Két jelenség erősítette tehát egymást: az MSZP potenciális új tag-

jainak régi mentalitása a régi vezetés számára biztosított teret, őket aktivizálta. Ez az aktivitás viszont erősítette bizalmatlanságukat a párt megújulási képességével szemben.

Ezek a momentumok (több itt nem említett tényezővel) együttesen eredményezték, hogy a Szocialista Párt taglétszáma a vártnál lassabban nőtt s alacsonyabb maradt. Az átigazolás eredeti határidejéig (1989. okt. 31.) 660 fő regisztrált Baranyában. Később a szervezeti adatok az alábbiak szerint alakultak:

Időpont	Taglétszám			Alapszervezetek száma	Pártolótagok száma
	átjelentkező	új belépő	összesen		
1989. nov. 10.	1010	27	1037	54	5
1989. nov. 15.	1174	44	1218	71	67
1989. dec. 6.	1385	72	1458	89	96

Ezt követően lényeges változás nem következett be 1990 áprilisáig. A taglétszám 1400 fő körül állandósult csekély számú ki- és belépés mellett. A tagság több, mint fele Pécssett verbuválódott. A többiek nagyrészt a megye városaiban és nagyközségeiben (Szentlőrinc, Pécsvárad, Bóly, Sásd) alakították meg szervezeteiket. A falvak közül csak néhány tucatban vannak tagjai az MSZP-nek – több helyen csupán egy-két fő.

A tagság társadalmi összetételét tekintve az értelmiség különböző csoportjai képezik a többséget (műszaki és agrárértelmiségiek, orvosok, Pécssett egyetemi-főiskolai oktatók, vidéken általános és középiskolai tanárok, jogászok). Jelentős számban találhatóak a különböző típusú intézmények (üzemek, hivatalok) középvezetői, munkatársai.

Igen csekély a munkások aránya (a Mecseki Szénbányák pécsi üzemeiben pl. csak mérnökök, igazgatósági dolgozók igazoltak át). Nagy számban csatlakoztak nyugdíjasok, ugyanakkor elenyészően kevés a 30 év alattiak száma.

Az ilyen körülmények között szerveződő pártot a bizonytalanság jellemezte. Ebben a helyzetben kellett helytállnia a politikai porondon, felvennie a versenyt az egyre erősödő ellenzéki pártokkal. Dr. Horváth Csaba, a radikális reformerek egyik vezéregyénisége ha némi túlzással is, nem minden alap nélkül fogalmazott az alábbi módon a december 20-i pártértekezleten. A párttagok „... bizalomvesztett, önbizalomhiányban szenvedő emberek, akik egy olyan pártot alkotnak, amelyik keresi identitását, mert mi nem vagyunk párt. Egy pártelözmény vagyunk, párt majd leszünk. Csak már nincs rá idő, mert itt vannak a választások...”.

S a politikai küzdelmek nem december 20-án, a teljes megyei szervezeti struktúra kiépülése után kezdődtek, hanem szinte az alakulás pillanatától. Akkor, amikor még a tagság verbuválódott. Akkor, amikor az ideiglenes zervezőbizottságnak legitimációs bizonytalanságával küszködve kellett döntéseket hoznia.

A küzdőtér, melyen egyre sűrűbben kellett mérkőzni, Baranyában is a Szocialista Párt számára volt kedvezőtlen. Tele akadályokkal és csapdákkal. A látszat ellenére. Annak ellenére, hogy a politikai ellenfelek az MSZP előnyeiről beszéltek. Sőt. Ezért is voltak nehezebb helyzetben a szocialisták.

A többi párt még az MSZMP hatalomgyakorlása időszakában jött létre. Ezt a hatalmat tagadva. Olyan emberekből, akik szemben álltak az állampárttal vagy távol tőle. Gyakran olyanokból, akik sérelmeket is szenvedtek tőle – oktanul és igazságtalanul. Erkölcsi és politikai terhek nélkül kezdhették meg munkájukat az átalakulás érdekében. Évtizedekkel korábban felszámolt pártelődök hagyományaira, vagy illegális ellenzéki múlra támaszkodva építkeztek. Csak építkezniük kellett, programot alkotni. Sőt, önmaguk hitelének növeléséhez esetenként a kritika is elegendő volt – az MSZMP kritizálása. Tehették, mert önmeghatározásuk, identitásuk sarkpontja volt a régi rendszerrel és vezető pártjával való szembenállás. Céljuk s egyben létük értelme is e rendszer lebontása s egy új – polgári rend – felépítése. S mivel az MSZP az MSZMP helyébe lépett, október után ellene folytatták a harcot. (1989. december után, az új MSZMP megalakulása után is, mert benne nem láttak veszélyes ellenfelet). A múlra hivatkozva harcoltak a potenciális jövőbeli ellenféllel szemben. A Szocialista Pártnak tulajdonítva a volt állampárt politikai hibáit, bűneit.

Arra a pártra, mely épp az utóbbi tagadásaként jött létre. S ez nemcsak a csúsztatásokra alapozott, igaztalan vádak elleni védekezésre kényszerítette az MSZP-t. Arra is, hogy felszámolja a maradványait annak a pártnak és rendszerének, melynek árnyéka e hat hónapban még órá vetődött. A Szocialista Pártnak ezért – miközben önmagát építette s előre próbált tekinteni – minduntalan vissza-vissza kellett fordulnia, hogy lebontsa a régit, azt, aminek terheit az ő vállára igyekeztek rakni. S akik ezt tették még ki is akarták sajátítani maguknak a munka érdemeit.

Az MSZMP függetlenített apparátusának leépítését az ideiglenes szervezőbizottság kezdte meg, akkor még az elnökség utasításainak megfelelően. A kongresszus idején még 129 politikai, 55 adminisztratív munkatárs segítette a különböző pártszervek munkáját vagy irányította azt, 75 főnyi technikai személyzet biztosította a pártintézmények működtetését. Az októberi, majd a november végi felmondások következtében 1989. december 20-ra a politikai munkatársak száma 18-ra, az adminisztratív alkalmazottaké 6, a technikai személyzeté 31 főre csökkent. 1990. áprilisára 3 politikai, 3 adminisztratív munkatárs és egy takarítónő maradt az alkalmazottak közül.

Két másik kérdésben már önálló döntéseket hozott a megyei elnökség – az országos vezetéssel is vitázva.

Az MSZMP valamennyi megye közül Baranya megyében rendelkezett a legkevesebb ingatlannal – szám szerint 50-nel. Közülük 41-et adott át a Baranya Megyei Tanácsnak 1989. decemberében, lemondva a rájuk vonatkozó kezelői jogról. A megyei elnökség 1990. január 10-én (ellenézve minden, a pártokra vonatkozó megkülönböztetést) lemondott minden, az MSZP használatában lévő ingatlan kezelői jogáról. Az eddigi kilencből 3-ra tartott igényt bérleti jogviszony keretében. Egyben felszólították a párt többi megyei szervezeteit, hogy kövessék példájukat. A használt objektumok számának csökkentése megvalósult. A jogviszony megváltoztatását azonban az országos elnökség nem tette lehetővé.

Ezt a gátat is sikerült áttörni a pártarchívum elhelyezése körüli vitában. A megyei szervezet ragaszkodott ahhoz, hogy a helyi archívum iratanyaga Baranyában maradjon. Javasolta, hogy megőrzésére a Baranya Megyei Levéltárban kerüljön sor, s ott a levéltári kutatásokat szabályozó miniszterelnöki rendelet előírásai szerint bocsássák a kutatók rendelkezésé-

re. A gyakorlati megoldást szabályozó megállapodást az MSZP Országos Irodája, a Párttörténeti Intézet Archivumának javaslatára többször kedvetlenül módosítani akarta. A vitában végül a baranyai álláspont kerekedett felül, a szerveződést és az annak jegyében megvalósult gyakorlati megoldást országos mintává emelte az Országos elnökség.

Ezek a lépések a közvélemény és a párttagság számára is bizonyíthaták az új párt demokratikus jellegét, a helyi kezdeményezések érvényesítésének lehetőségeit.

A párt demokratikus működése a legfontosabb eredmények egyike. Egyúttal azonban csapdának is bizonyult.

Az ellenzéki pártok és tagságuk demokrácia iránti igényüket kiélhették az állampárt és annak centralizált hatalma elleni harcban. Belső szervezetüket és működésüket úgy alakíthatták, hogy a tagsági akarat érvényesülése mellett biztosítani tudták a hatékony munkához, az egységes fellépéshez szükséges centrális irányítást.

Az MSZMP túlcentralizált irányítását, a demokrácia hiányát a párt (MSZP-t létrehozó) reformerői is támadták. Demokráciaigényük nem volt kisebb az ellenzéki erőknél. Ennek érvényesítése saját korábbi pártjuk meghaladása révén volt csak lehetséges. Így az MSZP-nek nem mással, hanem önmagával szemben kellett érvényesíteni a demokratikus pártszervezési, működési elveket, gyakorlatot. Ez a szituáció egyfajta görcsösséghez, túlhajtáshoz is vezetett a baranyai–pécsi szervezetekben. Akkor is a belső demokrácia kapott hangsúlyt, amikor az egységes és hatékony cselekvés határozott, centrális irányítást követelt. Ez a gyakorlat nehezíti a túlzottan heterogén összetételű párt megtisztulását is. Azoknak a törekvéseknek (és képviselőiknek) a kiszorítását, melyek már nem platformokba szervezhető sajátos nézeteket, hanem a párt alapvető céljaival való szembenállást jelentenek.

A múltból eredő s a jelenben ható ellentmondások jellemezték a Szocialista Párt gyakorlati munkáját is. Széles tömegbázis megőrzésére, illetve megteremtésére a vele szemben kialakult ellenérzések semlegesítésére az adhatott volna lehetőséget, ha különböző társadalmi rétegek (mindenkielőtt a kétkezi dolgozók, bérből-fizetésből élők, kisvállalkozók) mindennapi problémáira ad konkrét válaszokat. Segítésükre konkrét akciókat szervez. Hétköznapi kapcsolatot tart az emberekkel, a települések lakosságával. Ez sikeresen csak helyi kezdeményezéssel, az alapszervezetek és egyes párttagok öntevékenységre építve lett volna megvalósítható. Ilyen akciókra azonban gyér számban került sor. Azok is elszigeteltek maradtak, hamar kifulladásra, hatásuk elmaradt a remélttől. Okkal fogalmazta meg a decemberi pártértekezlet egyik küldötte a válsághelyzetbe került bányászokra utalva: „Mi képtelenek vagyunk cselekedni, pedig jól ismerjük a problémákat, szakembereink is vannak. Nem tudjuk fölállalni, hanem a Kiszgazdapárt vállalja föl, meg a Szociáldemokrata párt . . . Mi pedig tátjuk a szánkat.”

A „szájtátás” oka az egymásra várás volt. A vezető testületek – alapszabály adta lehetőségeiknél fogva – csak koordinálásra vállalkoztak. Erejük sem volt többre. Azt várták és szorgalmazták, hogy a tagság kezdeményezzen, szervezzen rendezvényeket, akciókat. A tagság nagyobb része azonban ahhoz szokott, hogy felettesei döntenek a teendőkről s azt teszi, amire utasítják. Ilyen előzmények után nehezen ment és megy egyik napról

a másokra minden problémát szuverén módon végiggondolni, gyorsan reagálni, önállóan cselekedni. A kis számú, elszórtan szervezett akciót, a bennük megvalósult jó ötleteket a kezdetben (de egészségtelenül hosszú ideig) rendezetlen és bizonytalan városi, megyei vezetések nem tudták megfelelően ki- és elterjeszteni, propagálni. A kezdeményezők és szervezők így nem érezhették igazán hatásosnak erőfeszítéseiket, gyakran elkedvetlenedtek.

Mindezek következtében a Szocialista Párt lassan, botladozva építette önmagát, népszerűsége kezdetben erősen csökkent, majd stagnált. Miközben a legnagyobb ellenzéki pártok (MDF, SZDSZ, FIDESZ, Kiszgazdapárt) szervezeti dinamikusan fejlődtek s népszerűségi indexük is egyre kedvezőbbben alakult – tükrözve a társadalom politikai reagálását.

Ebben a helyzetben és ilyen állapotban kellett a Szocialista Pártnak harcba szállnia a parlamenti mandátumokért, vállalni az első komoly megmérettetést nyílt politikai küzdelemben.

Az MSZP Baranya megye mind a hét egyéni választókerületében állított jelöltet, továbbá megyei listát. Felkerültek baranyaiak (4 fő) a párt országos listájára is. A hét egyéni jelölt a vezetéssel egyetértésben azzal az elhatározással kezdte meg a kampányt, hogy a demokratikus átmenet békés megvalósítását tekinti elsődleges céljának. Ennek megfelelően kizárólag korrekt eszközöket alkalmaz: programot kínál, érvel, meggyőzni igyekszik s nem másokat támadva, rágalmazva igyekszik népszerűsége szert tenni – konfliktusokat szítva ezzel.

Gyakorlatuk az elhatározásnak megfelelően alakult. A nagy hangzavarban határozottak voltak, de visszafogottak. Nem ütöttek, s igyekeztek kitérni mások ütései elől. Nem ígérgettek felelőtlenül, hanem a helyzet kritikus-önkritikus elemzése alapján igyekeztek felvázolni a reális lehetőségeket, és tennivalókat.

Baranyából szocialista képviselő közvetlenül nem jutott a parlamentbe. Csak az országos listáról – Ormos Mária.

A párt a listákra leadott szavazatok 9,22%-át kapta meg a megyében s ezzel az országos rangsorhoz hasonlóan a 4. helyet foglalta el a pártok sorrendjében. Pécssett a szavazati arány jóval meghaladta a 10%-ot s az MDF és az SZDSZ mögött a harmadik legerősebb pártnak bizonyult. Az egyéni jelöltek eredményei igen eltérőek voltak. Pécssett mindhárman, illetve a komlói jelölt dr. Kiss Huba (4. választókerület) 9% fölötti szavazatot nyertek, s közülük ketten (dr. Szili Katalin a 2. és dr. Vonyó József a 3. választókerületben) a második fordulóban is részt vehettek.

Az agrárövezeteket átfogó három választókerületben kedvezőtlenebb körülmények között, hagyományosan szűkebb bázisra támaszkodva is 4,69–8,84%-nyi voksot kaptak az MSZP jelöltjei.

A választások során a társadalom minősítette a Szocialista Pártot s alakította ki helyét az új magyar politikai életben, a parlamenti demokráciában. A továbbiakban ebből a pozícióból lehetett és kellett politikálnia

* * *

A Szocialista Párt alakulásának, belső helyzetének ellentmondásai, az általa is kívánt, szorgalmazott, pozíciójára nézve azonban számára kedvezőtlen belpolitikai fejlődés és társadalmi mozgások, szervezeti tevékenységének hiányosságai együttesen befolyásolták választási eredményeinek, tö-

megbefolyásának alakulását. A belső gyengeségek következtében nem tudta kiaknázni a múltból adódó kedvező lehetőségeket. Annál inkább bénították azok a terhek, melyek részben e múlt közvetlen hatásaiként rakódtak a tagságra, illetve melyekkel a többi párt igyekezett terhelni a szocialistákat – a múltra hivatkozva.

A tevékenységét korlátozó körülményeket azonban nem tudja másként megváltoztatni a Szocialista Párt, mint tevékenységgel. Átgondoltabb programra épülő, szervezettebb és eredményesebb munkával. A háttér megvan.

A 10% körüli szavazótábor jelentős erő. Komoly társadalmi bázist jelent, ha az MSZP helyi szervezetei és országos vezetése meg tudja őrizni támogatásukat. De legfőképp akkor, ha közvetlenül támaszkodik e réteg szakértelmére, cselekvőkészségére. Ha ezt a szavazótábort nemcsak stabilizálni tudja, hanem saját vezetése alatt aktivizálni is az egész (a helyi) társadalom javára. Feltéve, hogy szemei előtt célként nem a hatalom lebeg, hanem a közjó szolgálata – a legnemesebb értelemben. S ha így cselekszik, jutalma akár a hatalom vagy a belőle való részesedés is lehet. A felelősségteljes, terhes hatalom.

EGY SZÍNFOLT A RÉGIÓ POLITIKAI PALETTÁJÁN: A PÉCS–BARANYAI ÉRTELMISÉGI KLUB

„Történelmi előzmények”

Létrejöttének körülményei jelentették az első unikumot eddigi működésében. Eredeti szervezeti keretei a pártállamhoz kötődnek, hiszen elődjét a KISZ hozta létre – részben azonos, de alapjában más igényekkel és elvárásokkal – a glasznoszty kezdeti időszakában, azonban e kereteket szétfeszítve s kezdeti alapprogramját túlhaladva tanúja volt létrehozója fokozatos megsemmisülésének és egyben egyik közreműködőjévé is vált a régióban az új társadalmi-politikai rendszer születésének. Hogy függetlenségét megszerezze – s anyagilag talpon tudjon maradni – és „misszióját” el tudja végezni, ebben elismerést érdemel az a halálraítélt szervezet, mely még végóráiban is segítette – felülemelkedve önmagán – a többek között az ő haláltusáját is meggyorsítani szándékozó klubot.

Az ÉFT – az elődszervezet

Az Értelmiségi Fiatalok Tanácsa a KISZ Baranya Megyei Bizottsága mellett működő testület volt. Elnökét a KISZ megyei küldöttgyűlése, titkárát és tagjait lista alapján a KISZ Baranya Megyei Bizottsága választotta meg (1987-ben ez 19 főből állott). A tanácsot azzal a pozitív céllal hozták létre, hogy egymáshoz közelítse a fiatal értelmiségi rétegeket, megismerje törekvéseiket, munka- és életkörülményeiket, feltérjra és közvetítse az e rétegeket foglalkoztató társadalmi-gazdasági-politikai kérdéseket. Elemeznie kellett a KISZ törekvéseinek a rétegeken belüli fogadtatását is. Elvileg az alapvető célkitűzés az volt, hogy a KISZ-ben megfelelően érvényesüljenek a fiatal értelmiség sajátosságai és megpróbálják képviselni e rétegek érdekeit a párt-, állami- és társadalmi szervek előtt.

A szándék dicséretesnek tekinthető, gyakorlati megvalósítása már túrkörképe volt az akkori politikai rendszernek. Egy, csak felülről létrehozott intézmény a legjobb szándékai mellett sem lehetett képes e feladatok megoldására, ha nem találkozik össze az alsó kezdeményezésekkel s ráadásul egy olyan szervezet által létrehozottan, amelytől, minden pozitív törekvéseivel ellentétben a nyolcvanas évek közepétől már felgyorsult az elfordulás folyamata. A tanács működése alapjában formális volt, inkább nyári táborok szervezésében és konferenciák rendezésében tudott eredményeket felmutatni, végeredményben a megye közéletében eléggé rejtve maradt.

A sors politikai fintorának fogható fel 1987 májusában Horváth Csaba

– társadalmi munkában – elnökké választása, aki kívülről úgy került be a tanácsba, hogy nem volt tisztában az ÉFT céljaival, sőt a három betű jelentéséből is csak az első (!) volt számára világos. Igaz, ez a tény legalább nem korlátozta és nem befolyásolta semmiben az új utak keresésében. A tanács 1987 júniusában már csak 8–9 főből állt. Az indulásban jelentős szerepet töltöttek be a JPTE – nem csak KISZ-tag oktatói, akik friss szellemi erő bevetésével a magvát alkották a megújuló szervezetnek.

Az új szellemi tőke első megmérettetésére 1987. szeptember 11–13. között került sor Sikondán. A tét az volt, tud-e még az ÉFT mozgósítani egy balatoni üdülésen kívül is. Erre egy politikai-közismereti tábor szervezése adott alkalmat, akkori „sorskérdéseinkről”. Témáiban olyan tabunak számító vagy kevésbé feltárt területekkel, mint a válságba került gazdasági rendszer, a korrupció, identitászavaraink, a deviáns gondolkodás- és magatartásformák, a vallásosság, a politikai rendszer zavarai, valamint a párt és a kormány – már kellő kritikával fogadott – kibontakozási programja. A tábor jelentőségét jelezte, hogy még a Népszabadság is részletesen tudósított róla – kelően tompítva persze a közönség radikális reagálásait –, és az eredetileg regionálisnak szánt összejövetel országossá kerekedett.

A bízató indulás felvetette az új szervezeti forma kialakításának igényét, ennek reális feltárására azonban csak alulról történő megállapodással lehetett esély. Egyrészt a „régivonal” felé, másrészt a személyes kapcsolatokat felhasználva mintegy száz levél kiküldésével vette kezdetét a megalakulás. Az első összejövetelre 1987. november 12-én került sor egy vitaindító előadással: az értelmiség helyzete és közéleti szerepe. 54 fiatal értelmiségi volt jelen és szinte minden réteget képviseltek. Szervezeti keretről, konkrét programról nem született megállapodás. A résztvevők egy része ökonomista álláspontonról a leendő szervezet funkcióját úgy deklarálták volna, hogy az a rétegek gazdasági, szociális, illetve munkaviszonyaival foglalkozzon, velük szemben állt a közéleti-politikai igényeket megfogalmazók tábora. Kompromisszumképp a többség a közeljövő feladatát az értelmiségi rétegek – KISZ-től független – közlekedésében, egymás megismerésében látta, s a kapcsolattartás rendszeresítésében pedig egy klub beindítását tartotta kívánatosnak. Amennyiben kialakul egy stabil bázis, akkor felvetődhet a közéletben való szerep tisztázása is.

1988. február 26-án 22 fővel alakult újjá az ÉFT (több mint fele új és nem KISZ-tag), mint a KISZ mellett működő rétegtanács. Az elképzelések variációiból négy klubforma körvonalazódott. Az első egy közéleti fórum megteremtését célozta, mely elsősorban, gazdasági-társadalmi-politikai problémákkal foglalkozik. A másodikat egy történelemszakklub adná, legújabbkori történelmünk sorsfordulóinak, fehér foltjainak elemzésével. A harmadikat a videorész, olyan filmekkel, melyek még nem kerültek a nagyközönség elé, s végül egy művészeti alkotónak a negyedik összetevőt.

1988. február 18-án kezdte meg működését a JPTE Szalay kollégiumának pincehelyiségében az Értelmiségi Klub (még mint az ÉFT szervezete). Hogy milyen szükség van ilyen jellegű intézményre és a klub milyen hiányokat pótol, jelezte az a tény is, hogy már az első rendezvényre – a politikai bűncselekményekről – mintegy nyolcvan-an jöttek el, s ennél is többen vettek részt a magyarországi büntönviszonyokról szóló fórumon. Nagy érdeklődést váltott ki az „ifjúság és vallás” c. est, az öngyilkosságok társadalmi hátterének vizsgálata is. A „kulturális életünk jelenségeiről” tartott előadás ma-

radandó hatást gyakorolt a klub életére, hiszen a fellépő író a politika és kultúra perifériájára száműzött Csurka István volt, aki a politikai- és kultúrmaffia tevékenységéről, a szellemi elsivárosodás folyamatáról számolt be. Ez volt az első nyílt politikai pamflett az akkori politikai vezetők ellen. (Sajnos tartalmas vita nem alakulhatott ki az íróval, egy úgynevezett „KISZ-klub” iránti előítélete teljesen zárkózottá tette.)

Az első félév „sikerembere” kétségkívül a hivatalos politikai életből kizasztított Király Zoltán képviselő volt júniusi fellépésével, melyre a „négyek kizárása” után került sor, a magyarországi demokratizálási folyamat megtorpanásának időszakában. Népszerűségét az „ellenzéki képviselő” személye alapozta meg, talponmaradása pedig a szembenállás szimbólumává vált.

A helyi-közéleti problémák vizsgálatában talán a legjelentősebb esemény az 1988. március 10-i rendezvény volt az ófalui atomtemető vitájáról. Az atomtemető elleni társadalmi mozgalom egyik fontos állomását képezte, – s ami jelezte a klub kezdődő presztizsét is –, hogy minden érdekeltet sikerült egy asztalhoz ültetni. Természetes, hogy a közönség a két fél teljesen eltérő szakmai álláspontjáról nem tudott ítélni, Paks azonban jelkép volt, s a pártállam kiiktató, arrogáns álláspontja megsemmisítő politikai vereséget szenvedett.

Az első mérleg levonásával 1988 nyarán egyértelművé vált – szükség van a klubra, elsősorban közéletisége miatt, s a négy klubforma így kezdett fokozatosan összeolvadni. A heti rendszerességgel működő rendezvények átlaglátogatottsága 70–90 között volt, s mivel a klub már indításakor nyitott volt, ma már lehetetlenség megállapítani a KISZ-tagok arányát – nem is lényeges –, nagyobb részük biztosan nem az volt, a többséget pedig egyetemisták alkották. A programszervezők főleg fiatal oktatókból kerültek ki, s ők egyben közvetítő funkciókat is elláttak a hallgatók felé. A tömegtájékoztató eszközök tekintetében valahol a közélet perifériáján rejtőzködött a klub. A Dunántúli Napló apróbetűs tájékoztatása nem mondható zavarmentesnek. Ma már nehéz megállapítani kinek a hibájából, de talán mondanak valamit a le nem közölt fórumok témái: politikai bűncselekmények, börtönviszonyok, antiszemitizmus, deviáns magatartásformák. A szándékolt elhallgatást mindössze egy rendezvényen értük tetten, az erdélyi menekültekről szólón. Politikai nonszensz volt a romániai „szociálfasizmusról” tartott kiselőadás – akkor még bár hűvös, de elvtársias a két ország viszonya –, csakúgy a mintegy tucat illegálisan érkező menekült megpróbáltatása, beilleszkedési gondja, s főleg mindennek nyilvánosságra hozatala. 1988 júniusában hivatalosan nem létezett menekült kérdés és ez irányú leiratot a Dunántúli Napló is kapott. A rendezvényt a „nemzetiségpolitika kérdései” címmel leközlötték volna, amihez viszont a klubvezetés nem járult hozzá. Így maradt visszajelzés és gyakorlati lépés nélkül a klub szándéka, hogy a nyilvánosság segítségével hívjon fel erre a tragikus problémára.

Az 1988 szeptemberi indulásnál a profilválasztás, a közéletiség már nem volt vita tárgya, a hovatartozás azonban igen. Az már világossá vált, hogy a klub szellemileg nem a KISZ intézménye, bár természetesen lehetnek közös kapcsolódások. A KISZ-től való elszakadás mégsem merült fel a többségben. Legdöntőbben azért, mert a klub anyagilag egyértelműen függött tőle, másrészt a Baranya Megyei KISZ-bizottság még csak kísérletet sem tett a közösség befolyásolására – alapelveként elfogadva az együttélést a

demokrácia kiszélesítése érdekében (s 1988-ban reálpolitikus ugyan hogy mert volna többre gondolni az „emberarcú szocializmus” megteremtésénél).

A klub növekvő jelentőségét jelezte 1988 szeptemberében Csegey Dénes levele, melyben az író azon reményének adott hangot, hogy a klub az MDF fiatal értelmiségi szervezete, vagy legalábbis szimpatizánsa legyen. A kibővített klubtanács nyilvános összejövetelén a résztvevők döntő többsége elutasította az ajánlatot és ekkor fogalmazódott meg először az autonóm szellemi lét igénye, hogy a klub független és semleges terepe legyen a helyi közéletnek a teljes nyitottság jegyében pártállástól és egyben életkortól is függetlenül.

1988. október 13-án kezdődik az új korszak a Pannonvin Borkombinát – reprezentatív – helyiségében s most már a közéletiség dominált a szocializmus közelmúltjának és jelenének elemzéseiben. Törvényszerű volt az idősebb korosztályok megjelenése. Az első rendezvény a Rákosi-korszak egyik szereplőjével, Hegedűs András volt miniszterelnök beszámolójával indult. Nemcsak kuriózum volt az eddig hallgatásra ítélt „illetékes” vallomása, hanem mára már megváltozott politikai szemlélete az ellene irányuló indulatokat megfékezve hitelessé vált bírálatot jelentett a korra. Az akkor még dobozban lévő „Pócspetri” c. film az első koncepció s perről, majd a Történelmi Igazságtétel Bizottság egyik képviselőjének, Mécs Imrének fellépése további generációt hozott be a klubba. Ez utóbbi rendezvénnyel újabb fal dőlt le, bár amit nem kis félelem kísért a klubvezetés részéről. Nyilvános fórumon a régióban először beszéltek 1956-ról, mint a magyar nép forradalmáról és az ötvenes évek áldozatainak elégtételre váró sora kiegészült a felkelés áldozataival is.

A klub kezdett fokozatosan beépülni a régió közéletébe s nemcsak rendezvényeinek köszönhetően, hanem a tájékoztatás javulásának is. 1988. december elsején éppen a közvélemény formálásának fontos eszközét, a Dunántúli Napló szerkesztőit fogadta a klub közönsége. Ekkor történt az első – szenedélyektől sem mentes – összecsapás a klub és a DN vezetői között. Nemcsak az elmaradt tájékoztatást és a reagálások hiányát bírálták, hanem a pártlapnak a gazdasági-társadalmi problémák iránti érzéketlenségét is. A pécsi rádióban a klub jelenléte rendszeresebb volt, ám ha szükség volt rá és más eszköz nem maradt, szószékekről is beharangozták egy-egy rendezvényünket.

1988 telétől kezdték a klubot „ellenzékinek” nevezni, – a helyi állami – és pártvezetés részéről természetesen pejoratív értelemben. Az előreláthatóan fajsúlyosabb, „kényesebb témájú” rendezvényeken „jóindulatú megfigyelők” is ültek már. Jelenlétükről két, 1988 decemberi fórumunk után szereztünk tudomást. A 88-as év második fele az egypártrendszerű többpártrendszer időszaka. Két párt baranyai jelentkezésében segítséget nyújtott a klub is. Mécs Imre a Szabad Demokraták Szövetségének helyi megalapítását kezdeményezte, a december 15-i rendezvényen Dragon Pál és dr. Ravasz Károly pedig a Független Kisgazdapártba való toborzást folytatták – belépő nyilatkozatok osztásával. Az 1956-os forradalom, az ellenzéki pártok alakulása miatt a klub egyre nagyobb szálkát jelentett egyes illetékesek szemében. A klubtitkár ősz folyamán több „elbeszélgetésen” vett részt, melyeken mindahányszor biztosítani kellett az érdeklődőket arról, hogy a klub nem ellenzéki, hiszen továbbra is a KISZ intézménye. A sokadik figyelmeztetést közvetett adminisztratív lépés követte: a Pannonvin 1988.

december 19-én „rendeltetésellenes használat” miatt felmondta az egy évre szóló bérleti szerződést. A döntő érvek: a tagok nem voltak igazolhatók, „takarítás alkalmával a dolgozók olyan írásos anyagot találtak, amely párt alapítására vonatkozott, s amely szintén rendeltetésellenes használatnak minősül”. A rendezők minden vitaest után rendet raktak, így nehezen hihető, hogy a helyiségben pártalapító okmányok maradtak volna, de az természetesen elképzelhető, hogy egyes „dolgozók” a rendezvényeken hozzájuthattak ilyenekhez és erről értesíthették a többi „felettes dolgozót” is.

A közvetett betiltás inkább használt a klub népszerűségének. Bár az ügy nyilvánosságot csak később kaphatott, a kiüzetés futótűzként terjedt el, s a következő rendezvényt már hatalmas érdeklődés kísérte. Ehhez persze még azt a megfelelő személyt is prezentálni kellett, aki közvetlen részese volt az önkényuralom korának – Farkas Vladimirt.

A több mint három évtizedig hallgatásra ítélt személy fellépését is izgalmak kísérték. Hogy milyen politikai erők járultak hozzá első fellépéséhez Szegeden s milyen céllal, csak sejthető. Tény volt viszont, hogy a szegedi szervezőt elbocsátották állásából miután a KGB emberei elbeszélgettek vele. Fellépését több hónapos csend, előadáslemondás és „jóindulatú” figyelmeztetések követték s ezek a pécsi szervezőket is nyugtalanították. 1989 januárban végül sor került a rendezvényre, az előreláthatóan példátlan érdeklődés miatt az Ifjúsági Házban. A klubvezetés a „kellő rendezői segítség” mellett is tartott a provokációtól. A kibővült klubrendezvény közönsége azonban méltó önuralommal fogadta s fejlett politikai kultúráról tett tanúbizonyságot. Igaz az „előadó” nagyságrendekkel kisebbítette bűneit, de az indulatokat talán azzal csillapította – esetleg még jelenlevő áldozatainál is –, hogy kifejezte hajlandóságát egy új perben népbíróság elé állni – igaz nem egyedül.

A klub életében persze nem annyira a személy jelentett fontos állomást, hanem a szervezkedés. Tájékoztatás híján itt kerültek nyilvánosságra a klubot ért sérelmek és a leendő elképzelések. A jelenlevők több mint fele (150–160 fő) aláírásával nyilvánította ki csatlakozási óhaját a klubmozgalomhoz.

A tényleges klubba alakulás személyi feltételei már adottak voltak, csupán helyiség hiányzott. Feltűnő módon 1989 februárjától egy csapásra megváltozott a légkör a klub iránt, amely több ajánlatot is kapott. A klubjelleg azonban közösségközpontú helyiséget kívánt. Így nem jöhetett számításba az Ifjúsági Ház, az egyetem. Politikai okokból el kellett utasítani az MSZMP megyei vezetőségének felajánlását a Tüzér utcai Mozgalmi Háza vonatkozóan, s keserű elégtétellel a Pannonvin visszafogadási szándéka is elhárítottatott.

Végleges helyére – az ekkor már a tömegtájékoztató eszközöknél sem ÉFT-nek, hanem Pécs–Baranyai Értelmiségi Klubnak nevezett mozgalom – 1989 februárjában került, a Vasutas Művelődési Házba, mely több szempontból is alkalmasnak bizonyult, elsősorban együttműködésre kész személyzettel, segítő technikailag is elszakadni a KISZ-től. Evidens volt, hogy a már nyílt ellenzékiiséget vállaló, a pártállam intézményeit, működését kíméletlenül bíráló, annak felbomlásában érdekelt s új politikai formációkat elősegítő szervezetnek többé-kevésbé anyagilag is függetlenné kell válnia. Posztumusz elismerés illeti a Baranyai KISZ-bizottságot, hogy fenntartásai ellenére 1989 nyaráig vállalta a klub finanszírozását s a sors

fintoraként végóráiban is támogatta az agonizálását meggyorsító mozgalmat.

1989. február 16-án történt meg a szervezett klubba alakulás. Programként továbbra is a nyitott demokratikus közéleti-politikai fórum megteremtése szerepelt a helyi értelmiség számára. „A fórumban bennefoglaltatik közelmúltunk valóságfeltárásának kiteljesítése, a társadalmi-politikai viszonyok sokrétű elemzése és a demokratikus átalakulásban a leendő szerepvállalás is. Az e célt vállalóknak pártállásuktól függetlenül továbbra is nyilvánosságot biztosít és elősegíti a kapcsolatok kiépítését a politikai-társadalmi-állami szervezetek között.”

A pártállam talán utolsó reakciója volt az ÉK és a Jurta Színház kapcsolatfelvételének akadályozása – Szoltsenyicin „Gulag-szigetcsoport” c. könyvéből készült feldolgozás kapcsán. Az MSZMP lapja nem közölte róla értesítést, s a Jurta vendégjátéka az utolsó napig bizonytalan volt, az ún. jogdíjvita révén s a klub ellen irányuló erre vonatkozó per lehetőségével. A majdnem teltházas (IH) rendezvényt a Nagy Imre emlékműsor követte (emlékezetes marad a Grósz–Pozsgay vita 1956-ról és Nagy Imréről), ám ez utóbbi amatőr hakni-jellege egy pécsi Jurta rendszeressé tételét levette a napirendről.

Jóval eredményesebb és hitelesebb volt a magyar Gulag-sorozat indítása a klubban, mely a baranyai németység kitelepítésével, majd a Recski Szövetség bemutatkozásával vette kezdetét. Már nem meglepő, bár csodálatos jelenség volt, hogy ezekkel a rendezvényekkel a nemzedékeket elválasztó utolsó falak is leomlottak s a klubot egyre sűrűbben látogatták az idősebb generációk. Visszatértek azok az ötven-hatvanévesek, akiket a sors sok keserves megpróbáltatásnak tett ki, akik világegést, reménykedést, börtönt, új reményeket és új elnyomást egymás után értek meg, akiket annyiszor megalázott a múlt, itt és most ismét embernek érezhették magukat – ha szűkebb körben is erkölcsi elégtételt szerezve.

A klub sikerének egyik fontos eleme az emberközpontúság volt. Száműzettek a hivatalos előadások, folyamatos párbeszéd alakult ki előadók-nézők és a közönségen belül is. Hyde-park pécsi módra, annak gyermekbetegségeivel is, (többször előfordult, hogy témától függetlenül is az egyéni sérelmek kerültek nyilvánosságra), s ebben a legmeghatóbb a kitérülködés mámore volt.

1989 tavaszán már érzékelhető, hogy az Értelmiségi Klub a helyi közélet egyik meghatározó tényezője. Ennek és a közösséggé válásnak a jele volt az, hogy a klub egyre inkább helyi közéleti problémákkal foglalkozott, úgy jelentkezett igény arra is, hogy a rendezvényeknek nyoma maradjon s a fórumokon határozott állásfoglalások is szülessenek.

A véleménynyilvánítás első állomása márciusban a „nem hivatalos” tanácselnökválasztás volt (egy nappal a döntés előtt), a három jelölt fellépésével. E fórum volt a precedens, mely után a helyi vagy éppen országos állami és pártvezetők előtt világossá vált, hogy nem bemutatkozás és szalonelőadás várható, hanem igazi megmérettetés, s ahonnan nehéz ép bőrrel szabadulni. (Megjegyzendő a hivatalosan megválasztott elnök a klubban megbukott.)

1989. május 11-én került sor a nyilvánosság helyzetéről szóló vitaestre a helyi tömegtájékoztató intézmények részvételével. A nyilvánosság megteremtésében játszott szerep kapcsán a pécsi rádió kapta a legpozitívabb

visszajelzéseket. Általánosságban is, de ehhez a klub és a rádió jó kapcsolatai is hozzájárultak, hiszen a rendezvényekről való tudósítások gyakran kommentárokkal, interjúkkal egészültek ki. Az információáramlásban a másik végletet az MTI képviselte kritikán aluli tevékenységével. Az a tény, hogy a klub időnként megjelenhetett országos lapokban is (Dátum, Mai Nap, Magyar Nemzet, Népszabadság stb.), a rádió és a DN munkatársainak köszönhető. Hiányérzet maradt a körzeti és városi tv kapcsán is – bár ismerve a szigorú műsorszerkesztési szabályokat –, élelkebb reagálást és több rugalmasságot feltételezett a klubtagság legalább a nagyobb horderejű helyi kérdésekben. Az igazi ösztűz ismét az MSZMP lapjára összpontosult, a felelős főszerkesztő jelenléte híján annak helyettesére. A vita tárgya a lap múltbeli szerepe, közelgő megújulása, tisztázatlan szellemi hovatartozása volt. Az elmarasztalás visszhangja nyomán az Értelmiségi Klub (150 résztvevő ajánlásával) nyílt levelet intézett a laphoz, elősegítendő a tisztességes megújulás szándékát. Ebben az időszakban alapozódott jó viszony a lap néhány munkatársa és a klubtanács között, a közös cél, a független sajtó megteremtésében. Addig is, a klub tisztázni óhajtotta, hogy a lap az MSZMP melyik irányzatához véli magát tartozónak. Az ÉK a rossz értelemben vett „vidékeség” száműzését kívánta, a gazdasági-társadalmi-szociális problémák hangsúlyozottabb kezelését, az ellenvélemény szabadságát és a becsületes vezetőváltást. A felhíváshoz pozitív reagálással csatlakozott a Reformkör baranyai választmánya is. A klub közéleti tekintélyét bizonyítandó, az MSZMP megyei vezetése is kikérte a klubtanács véleményét a lap megújulásával kapcsolatban. A szeptemberi főszerkesztő választásban így az ÉK is befolyásoló tényezővé vált.

Nagy tömeget vonzott az 1989. június 15. rendezvény a baranyai képviselők törvényhozói munkájának vizsgálatáról. A megyének sajnos nem volt Király Zoltánja s ez önmagában is befolyásolta a közönség szimpátiáját. Különösen Bős–Nagymaros ügye – az emlékezetes Maróthy-szlogennel: „vízlépcsőt és demokráciát” – kavart fel indulatokat, s az a tény, hogy a jelenlevő képviselők az építés folytatása mellett szavaztak. Az est „csúcspontja” Aczél György (pécsi díszpolgár) fellépése volt, akit nem is mint képviselőt faggatott a közönség, hanem a kultúrpolitika volt meghatározó személyiségét. Az első provokációt ekkor követték el a klub ellen – névtelen telefonáló sósavval fenyegette meg a politikust. A biztonsági rendszabályokra jellemző volt, hogy a városi pártbizottság titkára a fórum alatt a képviselő és az ablak között ülve láttatta, hogy kész testével is védelmet nyújtani. A szenzációra – visszahívásra – éhes Panoráma szerkesztője is csalódottan vette tudomásul a fellépést. Tény, hogy az amatőr kérdésfeltevéseket félkézzel elintézte a politikus, de ehhez hozzájárult az információhiány is, hiszen a politika-csinálás az elmúlt évtizedekben kevesek kiváltsága volt csupán. Ha a személy nem is, a politika és a politikus vereséget szenvedett s hogy visszahívását nem itt, hanem sajtó útján jelentették be, az a klub pártsemlegességének eredménye.

Ami 1988 telén csak kísérlet volt, az 1990 tavaszától a klub egyik fő profiljává s közéleti szerepének meghatározójává vált: a demokrácia, a pluralizmus, illetve a többpártrendszer létrejöttének elősegítése. Ennek feltétele a nyilvánosság lehetőségének megteremtése volt az új pártok, szervezetek számára, majd a pártszervezés megkönnyítése, később pedig egy-

mással és a hivatalos intézményekkel való kapcsolatteremtés elősegítése, a párbeszéd megindítása.

A közönség számára ez az időszak megismételhetetlen élményeket jelentett. Rendkívüli esély egy történelmi folyamatot – pártok alakulását – a csírázástól végigkövetni. A növekedés viszonylag gyorsan ment végbe s a kezdeti, jórészt ismeretlen pártszervezőkből jelen pillanatban országosan ismert párt- és állami vezetők és képviselők lettek. Igaz a rostán rengetegen kihullottak, s kérészerű felvillanás után visszaestek az ismeretlenségbe. Fantasztikus a másik oldal helyzete is – helyi hatalmasságok merültek el a politika süllyesztőjében.

Az SZDSZ és a Kisgazdapárt után a harmadik bemutatkozó az MSZDP volt márciusban. 1989. április 6. – döntő a megye pluralista rendszerének születésében: nyolc párt, illetve alternatív szervezet először lépett együtt a nyilvánosság elé (MDF, Kisgazdapárt, SZDSZ, FIDESZ, Független Jogász Fórum, Wallenberg Egyesület, Fii cu noi, Unió a Demokratikus Szocializmusért és a Landler Jenő Munkásör Baráti Társaság (!)). Történelmi kordokumentumként fogható fel az a közös nyilatkozat, mely kifejezte azt a szándékot, hogy az országot ki kell vezetni a gazdasági-társadalmi válságból s e cél érdekében készek együttműködni.

A demokratikus átalakulás megkönnyítése érdekében, a pártok egymás közötti, valamint a klubbal való rendszeres kapcsolattartás érdekében a klubtanács a jelentősebb pártoknak és szervezeteknek képviseleti helyet ajánlott fel. 1989 tavaszától néhány hónapig a tanács összetétele ténylegesen tükrözte a megye politikai térképét. Megtalálható volt benne a Kisgazdapárt, az MDF, az MSZMP reformkör, az SZDP, a KDNP, a TDDSZ, valamint a KISZ, FIDESZ, Független Jogász Fórum, a katolikus egyház képviselője és természetesen pártönkíüliek is. A nyilvánosság szempontjából sikernek számított a Dunántúli Napló, a rádió, A Helyzet egy-egy munkatársának bevonása is. (A pártok, szervezetek részvétele természetesen a „felnőtté válásig” tartott.)

1989 áprilisától az Értelmiségi Klub a pártok találkahelyévé és valóban az ellenzék gyűjtőhelyévé vált. A klubban szervezkedhettek, szimpatizánsokat, sőt tagokat szerezhettek, terjeszthették kiadványaikat s itt szerezhették be politikai-közéleti információikat. Sok esetben nem is a fórum volt a fontos, a klub szintere áthelyződött az előadóteremből a többi helyiségbe Erre az időre a klub politikai információs és szellemi koordinációs központtá vált.

1989. május 4-én újabb három szervezet mutatkozott be, az SZDSZ, a KDNP és az MSZMP reformkör. Hét párt és négy társadalmi szervezet fellépésével a megye politikai életében először ült össze a nyilvánosság előtt az MSZMP az ellenzékkel a politikai pártokról szóló törvény vitája kapcsán.

A politikai show-k sem hiányoztak a klub rendezvényein – ezúttal nagykövetek jelentették a fő látványosságot, a finn (Mansala), a szovjet (Sztukalin), a legnépszerűbb természetesen az amerikai nagykövet, Palmer volt.

További presztízsnövekedésre utalt az is, hogy nem magyar tömegtájékoztató eszközök is felfigyeltek a klubra egy-egy rendezvény kapcsán. Előfordult az is, hogy a Szabad Európa értesített ÉK-programról – mun-

katársa részt vett néhány fórumon –, s készített felvételt az NBC, a Deutschland Funk, a zürichi tv stb.

A második Aranyosgadányi Értelmiségi találkozót 1989. június 24-én szinte valamennyi párt és helyi tömegtájékoztató eszköz képviselője megtisztelte látogatásával s egyöntetű vélemény alakult ki a klub fennmaradásának szükségességéről, valamint támogatásáról.

1989 nyarán az utolsó szalak szakadtak el az eddigi fő szponzortól, a KISZ-től. Megszűnésével viszont a klubnak gondoskodnia kellett jövőjéről, hiszen saját bevételi forrása nem volt elegendő fenntartásához. A Soros-pályázat lehetősége és annak elnyerése a lehető legjobbkor érkezett. A háromszázezer forint – valamint a közösen kapott fénymásoló és számítógép – megalapozta és stabilá tette működési feltételeit. 1989 őszétől az Értelmiségi Klub már valóban elmondhatta magáról, hogy szellemileg és anyagilag is függetlenné vált. Sőt most már támogatásokat is kapott. Szponzorainak sorába belépett a Konzum Áruház, a Megyei és Városi Tanács, a JPTE, a TIT, az MTA Történettudományi Intézetének Dél-dunántúli Csoportja, a pécsi rádió, a körzeti tv, a Dunántúli Napló, A Helyzet stb.

1989 szeptemberében Balatonfenyvesen egy közéleti tábor előzi meg az őszi indítást, ellenpontozásként múlt és jövő politikusaival, Berecz Jánossal és a Kisgazdapárt vezetőivel.

A történelmi előadásorozat kétségkívül legnagyobb eseménye volt az 1956-ról szóló „Az emberi méltóság forradalma” c. konferencia, Király Béla, Szabó Miklós, Varga László, M. Kiss Sándor, Hegedűs B. András, Tóth Tibor, Halda Aliz részvételével. Október 23-án – a város történetében először – a klub emlékestet szervezett a helyi eseményekről. Az ÉK szerény anyagi eszközeivel maga is hozzájárult az 1956-os emlékmű felállításához.

Éppen aktuális őszi válságjelenségeink közül a Next ügy szerepelt Eörsi Mátyás tálalásában, a hadseregben tapasztalható korrupciós ténykedésekről pedig – az azóta már rehabilitált Bokor Imre számolt be.

A közvéleményt is élesen érintő politikai esteknek számított – a pártok és az állami vezetés részvételével – az önkormányzati törvény vitája, a népszavazás ügye, a régió gazdasági válságáról, valamint a megye közbiztonságáról szervezett rendezvény.

A helyi közéleti fórumok közül talán a legnagyobb érdeklődés két, az MSZMP kongresszusára megválasztott küldöttekkel való találkozást kísérte. Valóban sorsdöntőnek számított, a békés átmenet, a demokrácia jövőjéről volt szó, arról, hogyan reagál az MSZMP a rendszer válságára. Egyértelmű volt a közönség szimpátiája a reformszárny küldöttei iránt a múlttal való teljes szakításban és a felelősség kérdésében. (Ez volt az utolsó időszak amikor még az azonosságok domináltak a reformerek és az ellenzék táborában.) Tanulságos volt a metamorfózis is, ami sok küldöttben végbement a kongresszus után. Az, hogy a szakítás felemásan sikerült és a régi-új pártnak nem sikerült teljesen elhatárolódnia súlyos örökségétől, mindez lemérhető volt a klubtagság szemléletén is: a bizalmatlanság az új párttal szemben is fennmaradt és áttevődött a reformpolitikusra is. Ez Pozsgay Imre novemberi fellépésén is megmutatkozott, melyet az ellenszenv jelei és provokációs kérdések kísérték (Kritikus-önkritikus beszámolójával az előítéletek nagy részét sikerült ledöntenie.) A vele rendezett fórum már a polgári pártok között is – MDF, valamint Kisgazdapárt – időleges sajtóvisszhangot kiváltó összeütközéshez vezetett.

Nehezebb működési feltételeket jelzett a klubban az intolerancia jeleinek megnyilvánulása. A pártállam még működőképes időszakában egyértelmű volt az összhang a rendszer kíméletlen kritikájában. A rendszer gyengülésével azonban nemcsak a bírálat erősödött, hanem már disszonáns hangok is hallatszottak egy-egy rendezvényen. A november 14-i fórumon a helyi sajtó egy volt MSZMP-s munkatársa és a Kisgazdapárt helyi vezetője közötti éles szóváltás kapcsán – melyet országos sajtóvisszhang kísért – a klubtanácsnak határozottan el kellett határolnia magát attól, hogy a párt-politikai összeütközések terepéül a klubot használják fel.

A Dunántúli Naplóval való kapcsolat viszont látványosan javult, ami köszönhető az új főszerkesztőnek is. 1989 őszétől a rendezvények beharangozására már kiemelt helyen került sor, s a helyi televízió is többször sugárzott műsorainkról. Igaz ehhez olyan rendezvények is kellettek, mint az újraválasztott – nem helyi – ellenzéki képviselők látogatása, Verebély Imre, Mayer Mihály segédpüspök fellépése, s az ideiglenes köztársasági elnök, Szűrös Mátyás fogadása. Az őszi csúcstot vitathatatlanul Habsburg Ottó szereplése jelentette.

Az Értelmiségi Klub 1989 és 1990 fordulóján volt népszerűsége tetőpontján, amit bizonyított a klubtagság számának folyamatos emelkedése is. 1989 nyarán kb. 250 fő, télen már meghaladta a 450-et. A hetenként szervezett rendezvények átlaglátogatottsága 150 körüli volt, de 2–300-an is előfordultak egy-egy estén – nem szólva a kintrekedtekről (a nyitottság a látogatást nem korlátozta a klubtagokra). A klub elérte, sőt túlhaladta a befogadóképesség határát. A videolánc kiépítése ebben segítséget nyújthatott, de magát a közvetlen élményszerzést természetesen nem pótolhatta. Feltételezéseink szerint a klub eddigi működése során mintegy ezren-másfélezen fordulhattak meg a rendezvényeken. Önmagában jelentős, az értelmiség számához képest persze csekély ez az arány. Az egyik célt azonban a klub mindenképp elérte: az értelmiség egy részét sikerült bevonni a helyi közéletbe.

A romániai forradalom napjaiban az ÉK is bekapcsolódott az erdélyi magyarokat segítő akciókba – stilszerűen – könyvek gyűjtésével. Rövid időn belül kb. 12–13 ezer kötetet sikerült összeszedni. Az eredeti célt mégsem valósíthatta meg – az erdélyi magyarok egy példányt sem kaphattak belőle. A kiszállítást a bukaresti minisztériumon keresztül kellett volna lebonyolítani, ismerve azonban a román kultúrpolitika múlt-jelen azonosságait, a közvetlen kivitel végül is lehetetlenné vált. A könyvek nagy része mégis megfelelő helyre került, ha más területre is. A kárpátjai magyarság kulturális tekintetben talán még nagyobb hátrányban volt a romániaiával összevetve. A klub 1990 tavaszán felvette a kapcsolatot a Kárpátjai Magyar Kulturális Szövetséggel. A kölcsönös látogatások alkalmával az összegyűjtött könyvek nagy része Munkács, Ungvár, Beregszász környékére került.

Egyrészt a romániai események, másrészt az a tény, hogy a magyar nemzet fogalma – megszabadulva a politikai érdekektől és terhektől – az lett, ami, mindez ismét a nemzeti-nemzetiségi kérdés felé fordította a figyelmet. 1990 első felében két fórum is foglalkozott a menekült kérdéssel, májusban pedig sorozat kezdődött a határainkon túl élő magyarságról – előadások Erdélyről, a Felvidékről és Kárpátjáról –, s külön estet kapott a hazai nemzetiséggel való foglalkozás. Kiemelkedőnek számított a klub

második tudományos konferenciája 1990 májusában, a téma ezúttal az antiszemitizmus volt.

Az 1990 tavaszára szervezett helyi közéleti programok közül a legjelentősebbeket a politikamentes oktatásról, a megye egészségügyi helyzetéről, a környezetszennyezésről és az önkormányzati törvényről szóló fórumok alkották. Immár harmadjára ismét terítékre került a helyi tömegtájékoztató helyzete, most már az új politikai rendszer igényeinek szempontjából. A városházán folyó etikai vizsgálatnak szentelt vitaest pedig az akkori tanácselnök bukásához vezető folyamat egyik kezdetének értékelhető.

A legérdekesítőbb rendezvények természetesen az országgyűlési választásokkal voltak kapcsolatosak. A fórumokon a klub közönsége első ízben láthatta együtt a város – először önjelölt, majd tényleges – képviselőjelöltjeit. A szonda-szerep ismét igazolta a valóságot – a választásokon a klub által megjelölt képviselők nyertek mandátumot (pl. Andrásfalvy Bertalan).

A klub semleges pályája nem egy esetben a döntőbíró funkcióját is betöltötte. Alátámasztandó – április végén a POFOSZ, belső ügyeinek tisztázására – a Kiszely eset kapcsán – segítségképpen az Értelmiségi Klubot kérte fel. A szervezet országos vezetői előtt lezajlott „miniper” hozzájárult a szövetség helyi vezérének eltávolításához és a vezetőség megújulásához.

Neves személyiségekben 1990 első felében sem volt hiány – a klubot megtisztelte fellépésével az NSZK nagykövete, Arnot úr, vitaestet tartott Bethlen István és Széles Gábor, előadással szerepelt Hanák Péter, Mészöly Miklós és labdarúgásunk legújabb szövetségi kapitányával, Mészöly Kálmánnal is találkozhattak az érdeklődők.

A félév zárórendezvénye a klub eddigi tevékenységének összegzését is jelenthette – Szélényi Iván fejtette ki elképzeléseit a magyar értelmiség közéleti szerepéről.

Végszó helyett: a klub jelene és jövője

a) Önkritika: eleve nagyon nehéz volt tudomásul venni, hogy az értelmiségi közönséget csupán kis mértékben érdekli a kultúra, a művészetek stb. Ezt az ez irányú fórumok csekély látogatottsága is bizonyította. A másik tapasztalat már általánosítható –, a választások után a klubon belül is érződött a közéletbe való belefásulás. Ennek oka egyrészt – az eredeti célok között szereplő – a nyilvánosság kiszélesedése, hiszen már nemcsak a klubrendezvényeken szerezhetők be hiteles információk. A valószínű magyarázat a szomorú valóságban rejlik: „örömtelen forradalmunk” túlpolitizáltsága önmagában nem teheti rendbe az ország gazdaságát, a túlélés nyomasztó gondja pedig a magyar értelmiséget is sújtotta. Végül, mindez előrevetíti a klub újabb átalakulásának követelményét is, a közéletbe bevont, ám szakmájától elvont értelmiségnek – a „forradalom” után – ismét meg kell találnia önmagát és értékes szakemberévé válnia nemzetének.

b) Eredmények: Az 1989 szeptemberében született alapszabályzat és az 1990 januári végleges szervezeti és működési szabályzat alapján elmondható: az ÉK hozzájárult az értelmiségi rétegek összefogásához, a közéletben való aktívabb szerepvállaláshoz, a nyilvánosság kiszélesítéséhez és a helyi jogállamiság megteremtéséhez. A pártállam keretei közt

egyaránt töltötte be a politikai TIT és Népfront szerepét, sőt átvállalt állami feladatokat is. A jogállamiság létrejötte az új rendszerben új követelményeket jelent. Már az országgyűlési választások előtt megfogalmazódott – rendszerváltástól függetlenül –, hogy a klub őrizni fogja jó értelemben vett ellenzékiességét, függetlenségét, pártoktól való semlegességét és a mindenkori helyi hatalom szellemi kontrollja, lelkiismerete kíván lenni. A hatalmon lévő párt-, illetve állami vezetés és az értelmiség közötti nyílt, közvetlen kapcsolattartást szükségesnek véli s továbbra is fenn kívánja tartani e demokratikus módszereket. Az értelmiség véleményének interpretálójaként e jelzéseket át kívánja adni a helyi vezetésnek és véleményt óhajt nyilvánítani a közéleti problémákban. Amennyiben igény mutatkozik rá, szakkérdésekben szakértői bizottságok munkájával közvetlenül is részt vesz a helyi feladatok megoldásában. 1990 júniusában alakult meg az első ilyen jellegű szervezet az ÉK-on belül – a pécsi mérnöklklub. Ha működőképessé válik és szükség is lesz rá, akkor további réteglklubok felállításával az ÉK e tevékenységét is kibővíti. Közéletiségét fenntartva, továbbra is támogatni kívánja a régióban működő társadalmi-politikai szervezeteket. Hosszabb, folyamatos és nehezebb feladatot képez a közszellem és a tolerancia megteremtése, valamint a kultúra – és a politikai kultúra – szintjének emelése.

De ha csak annyit tett, hogy az eddig foglalkozás, pártállás és életkor alapján elszeparált értelmiségi rétegeket közelítette egymáshoz és hozzájárult egy kiforrott kisközösség kialakításához – már megérte...

A Pécs–Baranyai Értelmiségi Klub rendezvényei

1987. szept. 11–13.: „Sorskérdéseinkről”, közéleti-politikai tábor Sikondán.
1987. nov. 11.: Nagy Endre: Az értelmiség helye és közéleti szerepe – előadás.
1988. febr. 18.: Társadalmi devianciák-politikai bűncselekmények, Hegedűs Sándor előadása.
1988. febr. 25.: „Bebukottak” című film, vita a magyarországi börtönviszonyokról.
1988. márc. 3.: Őstörténeti mítoszok a Kárpát medencében, Ecsedy István előadása.
1988. márc. 10.: Környezeti ártalmak, ártalmas környezet – fórum az atomtemetőről.
1988. márc. 24.: Az öngyilkosságok és társadalmi hátterük, Ozsváth Károly előadása.
1988. márc. 31.: Kulturális életünk jelenségei, Csurka István előadása.
1988. ápr. 13.: „Törvénysértés nélkül” című film.
1988. ápr. 21.: A fasisztoid mozgalmak, előadó Vonyó József.
1988. ápr. 28.: Sándor György estje.
1988. máj. 5.: A koncepciós perek, Zinner Tibor előadása.
1988. máj. 16.: Fórum az MSZMP párttervezetékének küldötteivel.
1988. máj. 19.: Ifjúság és vallás, beszélgetés papokkal, lelkészekkel.
1988. máj. 26.: Antiszemitizmus Magyarországon, Csalog Judit előadása.
1988. jún. 2.: Deviáns jelenségek az egyetemi, főiskolai hallgatók körében, Pais Ella előadása.
1988. jún. 9.: Fórum az erdélyi menekültekről.
1988. jún. 16.: Király Zoltán országgyűlési képviselő fellépése.
1988. júl. 9.: ÉFT találkozó Aranyosgadányban.
1988. okt. 13.: „Pócspetri” című film.
1988. okt. 20.: „Miniszterelnök voltam 56-ban”, Hegedűs András előadása.
1988. okt. 27.: Emberkép és magyarság, Molnár János előadása.
1988. nov. 3.: Alternatív mozgalmak Magyarországon, Szabó Máté előadása.
1988. nov. 10.: Pécs környezeti ártalmai, Steiner József előadása.
1988. nov. 17.: A jugoszláviai nemzetiségi kérdés, előadó Kovács Teréz.
Orwell: „1984” című film.
1988. nov. 24.: Közelmúltunk árnyai, Györi Béla fellépése.

1988. dec. 1.: A nyilvánosság és a helyi sajtó, beszélgetés a Dunántúli Napló munkatársaival.
„A kizökkent világ” című film.
1988. dec. 15.: A Történelmi Igazságtétel Bizottsága, Mécs Imre fellépése.
1988. dec. 22.: A Kisgazdapárt története Magyarországon, Ravasz Károly és Dragon Pál fellépése.
1989. jan. 12.: Farkas Vladimir beszámolója az 1945-től 56-ig tartó időszakról.
1989. febr. 16.: A klub megújulása és szervezeti életének átalakulása.
„Menedékjog” című film I. része.
1989. febr. 23.: A Nyilvánosság Klub Országos Egyesület bemutatkozása.
„Menedékjog” című film II. része.
1989. febr. 26.: A Gulag-szigetecsoport, a Jurta színház előadása.
1989. márc. 2.: Az MSZDP és a Szociáldemokrata Ifjúsági Kör bemutatkozása.
„Menedékjog” című film III. része.
1989. márc. 9.: A pécsi tanácselnök jelöltek bemutatkozása.
„Menedékjog” című film IV. része.
1989. márc. 12.: In memoriam Nagy Imre, a Jurta színház előadása.
1989. márc. 16.: Magyar gulagok, fórum a recski szövetség vezetőjével.
„Menedékjog” című film V. része.
1989. márc. 23.: Mark Palmer, USA nagykövet fellépése.
1989. márc. 30.: Az ellenzéki útja Magyarországon.
1989. márc. 31.: Borisz Sztukalin szovjet nagykövet fellépése.
1989. ápr. 6.: Az új pártok és egyesületek bemutatkozása.
1989. ápr. 13.: A magyar nemzeti címerek története, Kállay István előadása.
1989. ápr. 20.: Fórum a szegénységről, Solt Otília és Havas Gábor fellépése.
1989. ápr. 27.: Az ifjúság beilleszkedési zavarai, fórum.
1989. máj. 4.: Trianon és a magyarnemzettudat, Polányi Imre előadása.
A párttörvénytervezet vitája, a helyi pártok részvételével.
1989. máj. 11.: A nyilvánosság helyzete Baranyában, fórum a helyi sajtó képviselőivel.
„Hagyjátok beszélni a Kutruczot!” című film.
1989. máj. 13.: ÉK-majális.
1989. máj. 18.: A hazai németek kitelepítése, fórum.
1989. máj. 25.: A tiltott és független sajtó, Demokrata, Hiány, Beszélő, Magyar Zsidó, valamint A Helyzet, a Dátum, Külváros, Lucidum Intervallum.
1989. jún. 1.: Fórum a halálbüntetésről.
A Nagy Imre per, Litván György előadása.
1989. jún. 8.: Kutrucz Gizella a koncepciók perekről, a politikai maffiáról.
Az MSZMP reformkörének bemutatkozása Gázsó Ferenc előadása a kultúrpolitikáról.

1989. jún. 15.: Fórum a baranyai képviselőkkel. Aczél György fellépése.
1989. jún. 22.: Arto Mansala finn nagykövet fellépése.
1989. jún. 19.: Fórum a független szakszervezetek képviselőivel. Vendég Beke Katalin és Őri Csaba.
1989. jún. 24.: Értelmiségi találkozó Aranyosgyárdányban.
1989. szept. 8–10.: Közéleti tábor Balatonfenyvesen. Vendégek: Berecz János és a Kisgazdapárt vezetői.
1989. szept. 14.: Fórum a klub helyzetéről.
Polgári pártok bemutatkozása (MOP, KDNP).
1989. szept. 21.: Fórum az MSZMP kongresszusi küldötteivel.
1989. szept. 28.: „Next 2000”, Eörsy Máttyás előadása. Fórum az új kormányzati törvény vitájáról.
1989. okt. 5.: A megújuló katolikus egyház. Vendégek: Mayer Mihály segédpüspök és a pécsi szerzetrendek.
1989. okt. 12.: Az MSZMP kongresszusi küldötteinek beszámolója.
1989. okt. 19.: „Az emberi méltóság forradalma 1956”, tudományos konferencia.
1989. okt. 23.: Forradalom Pécsen, a pécsi események- emlékest.
1989. okt. 26.: Fórum a régió gazdasági válságáról.
1989. nov. 2.: Ellenzéki képviselők bemutatkozása. Vendégek: Roszik Gábor és Debreczeni József.
1989. nov. 9.: Fórum a rendőrségről és a helyi közbiztonságról.
1989. nov. 14.: Habsburg Ottó az Értelmiségi Klubban.
1989. nov. 16.: Panoráma est. Vendégek: Chrudinák Alajos és Sugár András.
1989. nov. 23.: Pécs-baranyai egyesületek bemutatkozása. „Még kér a nép” című film.
1989. nov. 30.: Fórum a népszavazásról. A pécsi színházak helyzete Pozsgai Imre fellépése.
1989. dec. 7.: Találkozó Szűrös Mátyással.
„Kiskirályok mundérban”, Bokor Imre előadása. Berki Mihály: az 1956-os hadsereg.
1989. dec. 14.: A Fekete doboz filmjei és filmesei (Elbert Márta, Jávor István).
1989. dec. 21.: Vitaest a klub jövőjéről.
1990. jan. 18.: Fórum a klub szervezeti átalakulásáról. Találkozás a romániai események szemtanúival.
1989. jan. 25.: Fórum a városházán folyó etikai vizsgálatról.
1990. febr. 1.: Választások előtt – a pécsi pártok képviselőinek bemutatkozása.
1990. febr. 8.: Sportfórum, Mészöly Kálmán föllépésével.
1990. febr. 15.: A politikamentes oktatás, vitaest.
1990. febr. 22.: A magyarországi nemzetiségek helyzete, fórum a nemzetiségi szövetségek képviselőivel.
1990. márc. 1.: Választások: Pécs 1. sz. választókerületének képviselőjelöltjei.
1990. márc. 8.: Választások: Pécs 2. sz. választókerületének képviselőjelöltjei.
1990. márc. 15.: Emlékest 1948-ról.

1990. márc. 19.: Az NSZK nagykövetének fellépése.
 1990. márc. 22.: Választások: Pécs 3. sz. választókerületének képviselő-jelöltjei.
1990. márc. 29.: Pécs-Baranya egészségügyi helyzete, fórum.
 1990. márc. 30.: Bethlen István, Széles Gábor fellépése.
 Az MDF gazdasági programja.
1990. ápr. 5.: Magyarország és Közép-Európa, Hanák Péter és Mészöly Miklós fellépése.
1990. ápr. 12.: „Agykontroll” Domján László előadása.
 1990. ápr. 19.: „Zöld nap”, fórum a környezetszennyezésről.
 1990. ápr. 26.: A képzőművészet helyzete Magyarországon.
 Bizonyítékok a Pofosz helyi vezetőjével szemben.
1990. máj. 3.: Tudományos konferencia az antiszemizmusról.
 1990. máj. 10.: Magyarok határainkon túl, Erdély tegnap és ma.
 1990. máj. 17.: Magyarok határainkon túl, Felvidék.
 1990. máj. 18.: ÉK-majális.
 1990. máj. 24.: Közérdekű belügyeink, a pécsi sajtó és a helyi televíziózás helyzete.
1990. máj. 31.: Igazságügyi fórum.
 1990. jún. 7.: Magyarok határainkon túl, Kárpátalja.
 1990. jún. 14.: Az önkormányzati törvény, fórum tanácselnökökkel, képviselőkkel.
1990. jún. 21.: Klubnap.
 1990. jún. 28.: Az értelmiség útja az osztályhatalomhoz, Szelényi Iván fellépése.
 1990. jún. 30.: Értelmiségi találkozó Aranyosgadányban.

SZERVEZETI ÉS MŰKÖDÉSI SZABÁLYZAT

I. fejezet

Alapelvek

1. §

A Klub célja Pécs város és Baranya megye értelmiségi rétegének összefogása, a nem értelmiségi rétegekkel való együttműködéssel. Feladatunknak tekintjük a politikai kultúra szintjének emelését, az állampolgárok közéleti aktivitásának növelését és ébrentartását, a politikai szervezetek (pártok) tagjainak eszmecsere lehetőség biztosítását, és a tartalmas szórakozás kereteinek megteremtését.

Alapvető célunk a jogállamiság és a demokrácia megteremtésének elősegítése, különös tekintettel a véleménynyilvánítás szabadságára.

2. §

A Klub hivatalos neve: Pécs–Baranyai Értelmiségi Klub. Székhelye: Pécs, Várady Antal u. 7/2. 7621. Telefonja: 10-037.

3. §

A Klub jogállása: önálló jogi személyiséggel nem rendelkező, tagsághoz kötött közéleti-kulturális társaskör.

4. §

A Klub fenntartó intézménye a Vasutasok Szakszervezete Művelődési Háza (Pécs), amelyhez szerződéses kapcsolat fűzi a Klubot.

II. fejezet

Szervezet és működés

5. §

(1) A Klub legfőbb testületi szerve a tagok összességéből álló közgyűlés, amelyet félévente legalább egyszer a Klubtanács hív össze, 15 nappal előbb közölve annak időpontját, helyét és tárgyát.

(2) A közgyűlés határozatképes, ha azon a tagság egynegyede megjelent. A közgyűlés határozatait egyszerű szótöbbséggel, nyílt szavazással hozza. A közgyűlés elnöklője a Klubtanács által felkért tag.

(3) A közgyűlés hatásköre:

- a) megállapítja a Klub főbb működési elveit,
- b) meghatározza a Klub Szervezeti és Működési Szabályzatát,
- c) megválasztja a Klub elnökét egy évi időtartamra,
- d) megbízatásának lejártá előtt visszahívja az elnököt,
- e) félévente beszámoltatja az elnököt a végzett munkáról és a gazdálkodási helyzetről, értékeli tevékenységét.

6. §

(1) A klubelnök a Klub választott vezetője, akit a Közgyűlés választ meg egyéves időtartamra. Megbízatása meghosszabbítható.

(2) A klubelnök hatásköre:

- a) képviseli a Klubot külső szervek, személyek előtt,
- b) felkéri a legfeljebb 12 tagú, szavazati joggal rendelkező tagokból álló Klubtanácsot,
- c) vezeti a Klubtanács üléseit, irányítja annak munkáját,
- d) intézkedik a Klubtanács és az aktivisták közreműködésével a programok, rendezvények megszervezésére,
- e) a Klubtanács határozatának megfelelően rendelkezik a Klub pénzeszközei és egyéb vagyontárgyai felett,
- f) munkájáról havonta beszámol a Klubtanács, és félévente a Közgyűlés előtt.

7. §

(1) A Klubtanács legfeljebb 12 szavazati joggal rendelkező klubtagból álló kollektív testület, amelynek tagjait az elnök kéri fel egy évi időtartamra. A Klubtanács megbízatásának tartama igazodik a klubelnök megbízatásához. Határozatképes, ha tagjainak fele jelen van az ülésen.

(2) Hatásköre:

- a) összeállítja az aktivisták bevonásával a programokat,
- b) havonta ülésezik, és ekkor értékeli a végzett munkát, meghatározza a következő hónap feladatait,
- c) havonta beszámoltatja az elnököt a végzett munkáról és a gazdálkodási helyzetről,
- d) másodfokon véglegesen határoz a jelentkezők felvételi kérelméről, és dönt az elnök javaslatára tag kizárásáról,

- e) megbízza a klubügyeletest, és felkéri a műsorvezetőt az egyes rendezvényekre, felkéri az est házigazdáját,
 - f) utasíthatja az elnököt meghatározott intézkedésre,
 - g) köztiszteletnek örvendő klubtagot és sajtó munkatársát tanácskozási joggal bevonhatja a Klubtanács munkájába.
- (3) A Klubtanács határozatait tárgyalás után, nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel hozza.

8. §

- (1) Az est házigazdája (háziasszonya) a Klubtanács által felkért személy, aki az est programszerinti lefolyásáért, a rendezvény megszervezéséért felelős. A beszélgetésnek vagy személyesen ő a műsorvezetője, vagy az általa javasolt, és a Klubtanács által felkért más személy.
- (2) A házigazda (háziasszony) a következő Klubtanácson beszámol tevékenységéről.

9. §

- (1) A klubügyeletes az egyes rendezvényeken a rend fenntartásával megbízott tag, aki megbízatását a Klubtanácstól kapja.
- (2) Hatásköre:
- a) felkéri és irányítja a tagokból álló rendezőseget,
 - b) ellenőrzi (ellenőrizteti) a belépésnél a tagsági igazolványokat, felveszi a jelentkezőt a tagok körébe,
 - c) ügyel a rend fenntartására,
 - d) kapcsolatot tart a rendezvény tartama alatt az est házigazdájával, a Művelődési Ház vezetőjével esetleges intézkedés megtétele végett.

III. fejezet

A Klub tagsága

10. §

A Klub tagja lehet bármely 18. életévét betöltött, legalább érettségizett személy, pártállásra, felekezeti hovatartozásra és foglalkozásra való tekintet nélkül, aki kötelezőnek ismeri el magára nézve e Szabályzat rendelkezéseit, és kifizeti a tagdíjat.

11. §

A jelentkező felvételi szándékát a klubügyeletesnek jelenti be, aki a 10. § előírásainak megléte esetén a tagsági igazolvány kiállításával és a tagsági díj beszedésével felveszi a jelentkezőt a klubtagok sorába. A felvételi kérelem elutasítása esetén a jelentkező a Klubtanácstól kérheti ügyének újbóli megvizsgálását. A Klubtanács döntése végleges.

12. §

A klubtagságot a klubigazolvány tanúsítja. Az igazolvány csak a félévre történő körbélyegzős érvényesítéssel együtt használható. Az igazolvány másra át nem ruházható. Elvesztését nyomban jelenteni kell a klubügyeletesnek, aki a tagnévjegyzék alapján új tagsági igazolványt adhat ki.

13. §

A klubtag kizárásáról az elnök előterjesztésére a Klubtanács határoz végleges jelleggel. A kizárás oka lehet pld. az általánosan bevett magatartási szabályok súlyos, és figyelmeztetés utáni ismételt megsértése a klubigazolvánnyal folytatott manipuláció, stb.

14. §

A klubtag jogai:

- a) igazolvány felmutatása ellenében ingyenesen látogathatja a Klub rendezvényeit, (kivéve a farsang vagy majális jellegűeket, ahová térítési díjat írt elő a Klubtanács),
- b) javaslatot tehet programok szervezésére, vállalkozhat azok összeállítására a Klubtanács hozzájárulásával,
- c) igénybe veheti a Klub szolgáltatásait (pl. fénymásolás, kedvezményes könyvtérkesítés, stb.),
- d) a műsorvezető jelére hozzászólhat, kérdést tehet fel a programokon.

15. §

A klubtag kötelezettségei:

- a) kulturált magatartás tanúsítása,
- b) a klubügyeletes intézkedéseinek betartása,
- c) felkérésre a rendezvények szervezésében, vagy rendjének biztosításában való közreműködés,
- d) a tagdíj egyösszegben történő befizetése.

IV. fejezet

A Klub gazdálkodása

16. §

A Klub pénzügyi, számviteli és nyilvántartási ügyeit a fenntartó intézmény végzi a Klubbal kötött együttműködési szerződés alapján.

17. §

A klubtagsági díj félévente és személyenként egységesen háromszáz Ft. A Klub további bevételi forrásai: a szponzorok juttatásai, önkéntes felajánlások, közvetítési jogdíjak, pályadíjak, a fenntartó intézmény hozzájárulása.

18. §

A Klub pénzeszközei felett – a Klubtanács határozatai alapján –, az elnök jogosult rendelkezni. A Klub gazdálkodásáról az elnök havonta beszámol a Klubtanács, és félévente a Közgyűlés előtt.

V. fejezet

Hatálybalépés

19. §

Ezen Szervezeti és Működési Szabályzat 1990. január hó 18-án lép hatályba, rendelkezéseit e naptól kell alkalmazni.

Pécs, 1990. január 17.

(Dr. Bögner Miklós)
Klubtanács tagja

BARANYA MEGYÉRŐL

Bibliográfia és repertórium

1988

Összeállította

Horváth Eszter, Surján Miklós

BARANYA MEGYÉRŐL ÁLTALÁBAN

1 A TERMÉSZETI KÖRNYEZET

10907 LOVÁSZ György stb.: Prirodopis regije. = Podravski Hrvati. I. Studije. Bp. 1988. 9–40.

10908 SZEKERES Zoltán: Egy darab Pannonia: Túrák a Jakab-hegy tájain. = Turista Magazin, 88.3:14–15, ill.

111 Természetvédelmi területek

10909 BENCSIK András: Fegyverszünet a szársomlyói csatában. = Népszabadság, 88.1.23:6.

A terület ipari hasznosítói és a természetvédők közötti megállapodásról.

10910 [CSÁSZÁR NAGY László] (cs. n. l.): Megállapodás Szársomlyóról. Sem a természet, sem az ipar nem károsodhat. = Magyar Nemzet, 88.1.22:3.

10911 CSÁSZÁR NAGY László–SÁRVÁRI Márta: Az Ördögszántotta hegy. Fordulat Szársomlyón = Magyar Nemzet, 88.1.25:5.

10912 GÁBRIEL András: A Melegmány. = Turista Magazin, 88.8:14–15, ill.

10913 LÁSZLÓ Ilona: Kőszórás. Mit ér a kikerics, ha magyar? = Képes 7, 88.4.2:14–18, ill.

A Szársomlyó természeti kincseiről és a nagyharsányi kőbánya környezetromboló hatásáról.

10914 SÁMI Jolán: Megállapodás a Szársomlyó-ügyben. = DN, 88.1.22:2.

10915 SZÁRAZ Péter: Szársomlyó. Bp. 1987 (1988), OKTH. 53 p., ill. (Természetvédelmi tanösvények. 1.)

10916 TAMÁS Enikő: A kecske is jóllakjon... = Kertészet és Szőlészet, 88.2.18:15.

Szársomlyó.
L. még 11497

113 Természet- és környezetvédelem

10917 MÉSZÁROS Attila: Rekultiváció. A föld nyílt sebei. = DN, 88.1.28:3.
L. még 10909–10911, 10913–10916, 11549

119 Térképek. Térképészet

- 10918 Baranya megye térképe. M. 1:150 000. 6. jav. kiad. Bp. 1986, Cartographia.
- 10919 Baranya megye térképe. M. 1:150 000. 7. jav. kiad. Bp. 1988. Cartographia.
- 10920 A Mecsek túristatérképe. M. 1:40 000. 8. jav. kiad. Bp. 1988–89, Cartographia. (Turistenkarte 15.)
- 10921 NEMÉNYI Alajos: A műszaki fejlesztés időszerű kérdései a Pécsi Geodéziai és Térképészeti Vállalatnál. = Műszaki fejlesztés és innováció a geodéziában. Bp. 1988, GKE. 3. füz. 11 p.
- 10922 A Zselic túristatérképe. M. 1:60 000. 4. jav. kiad. Bp. 1987–88, Cartographia.

12 Geológia

- 10923 CHIKÁN G.: Dél-dunántúli földtani kutatások 1981–1985 között. = Magyar Állami Földtani Intézet jelentése az 1985. évről. Bp. 1985 [!1987]. 85–88.
- 10924 CHIKÁN G.: Új kárpáti kifejlődés a Nyugati-Mecsekből. = Magyar Állami Földtani Intézet jelentése az 1985. évről. 1985 [!1987]. 85–88. p.
- 10925 FAZEKAS Via: A mecseki perm és alsótriász korú törmelékes formációk ásványos összetétele. = Földtani Közlöny, 87.1:11–30, ill.
- 10926 SELMECZI Ildikó: Keleti Paratethis kapcsolatot bizonyító puhatestű fajok a hidasi barnakőszén medence miocén képződményeiből. = Földtani Közlöny, 87.1:71–78, ill.
- 10927 VINCZE János: A mecseki felsőperm uránércesedésének vizsgálata modellkísérletekkel. = Földtani Közlöny, 87.4:347–373, ill.
- 10928 WÉBER Béla: A perm-triász határképződmények morfológiája a Ny-Mecsekben. = Földtani Közlöny, 87.1:1–10, térk.
L. még 10992, 10997, 11001

121/122 Vízügy. Vízszabályozás

- 10929 BODNÁR József stb.: A drávai védvonal fejlesztése. Pécs [Bp.] 1988, Vízügyi Dokumentációs Leányvállalat. 34 p., 1 t.
- 10930 MARKOVITS, László: Neues Erholungszentrum: „Tal der vier Seen” = Daily News, 88.1.6:7.
Az Orfű környéki tavakról.
- 10931 MÉSZÁROS [Attila] A.: Újabb társulások alakulnak. Támogatás a belvízkárok elhárítására. = DN, 88.2.6:6, ill.
- 10932 SZAPPANOS Ferenc: A Dráva-völgy árvízvédelmének fejlesztése. = Magyar Vízgazdálkodás, 88.7:7–12, ill.

14/15 Növény- és állatvilág. Vadászat

- 10933 MÉSZÁROS Attila: A szarvas: kulcskérdés. = Nimród, 88.3:20–21.
- 10932 STURC Béla: Florisztikai és geobotanikai adatok a baranyai löszhátság dél-keleti peremvidékéről. = PMSZ, 88.2:19–24, B. 24.

- 10935 UNGÁR Tamás: Védettek és mérgezők. A hunyor és társai. = Népszabadság, 88.3.14:6, ill.
A Dél-Dunántúl és a Mecsek korai virágairól.
L. még 10913

2 GAZDASÁGI ÉLET

- 10936 APARÁCZ Dénes: A hulladékok és másodnyersanyagok hasznosításának helyzetéről és további lehetőségeiről Baranya megyében. = Tanulmányok a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság által gesztorált témák köréből. Pécs 1985. 7. füz. 27 p.
- 10937 [CSÉPÁNYI Katalin, L.] L. Cs. K.: Baranya ipara. A magunk erejéből kell élni. = DN, 88.7.9:7, ill.
A megye 1988–1990-es iparfejlesztési feladatairól.
- 10938 [CSÉPÁNYI Katalin, L.] L. Cs. K.: Gazdaságilag elmaradott térségek. Az iparfejlesztés nem minden, infrastruktúra kell. = DN, 88.11.15:3.
- 10939 FODOR Márta: Az eszközállomány megújításának feszültségei és lehetőségei gazdaságunkban; megyei adottságok és lehetőségek az iparban. = Tanulmányok az SZVT által gesztorált témák köréből. III. Pécs 1988. 120–127.
- 10940 GÁRVÁN János: Tudósítások Baranya megyéből. Az Ellenőrzési Iroda tapasztalatai. = Számvitel- és Ügyviteltechnika, 88.2:71.
Ipari Szövetkezetek Szövetsége.
- 10941 GEISZ Mihály: Kötöttségek és lehetőségek Baranya megye gazdaságának fejlődésében. = Tanulmányok az SZVT által gesztorált témák köréből. III. Pécs 1988. 43–50.
- 10942 HRUBI László: Költségek és lehetőségek Baranya megye gazdaságának fejlődésében. = Tanulmányok az SZVT által gesztorált témák köréből. III. Pécs 1988. 65–76.
- 10943 KOZMA Ferenc: Baranya iparának termelése 4,4 százalékkal csökkent. = DN, 88.7.30:3, ill.
Interjú dr. Geisz Mihállyal, az MSZMP Baranya Megyei Bizottságának titkárával.
- 10944 KRASSÓ Sándor: Az anyagi ágak beruházásai Baranya megyében; tanulságok. = Tanulmányok az SZVT által gesztorált témák köréből. III. Pécs 1988. 112–119.
- 10945 MÉREY, Klára T.: Industrija, trgovina i kreditni sistem za vrijeme dualizma. = Podravski Hrvati. 1. Studije. Bp. 1988. 279–288.
- 10946 MÉREY, Klára T.: Die Traditionelle regionale Forschungen und ihre gegenwärtige Lage in Pécs. = Specimina Nova. A Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Történeti tanszékének évkönyve. 1987. 2. pars. Pécs [1988]. 95–102.
- 10947 MIKLÓSVÁRI [Zoltán] Z.: Az adó- és árreform bevezetése után. (1.) Új helyzetben a gazdálkodók. = DN, 88.2.27:7.
Az APEH körképe a megye vállalatairól és szövetkezeteiről.
- 10948 [MURÁNYI László] M. L.: Szükséges egy igazi húzó ágazat. Fejlesztő útkeresések a baranyai iparban. = DN, 88.5.25:1, ill.

- 10949 NOVÁK Zoltán: Gondolatok Baranya megyéről. = Tanulmányok az SZVT által gesztorált témák köréből. III. Pécs 1988. 51–64.
- 10950 ZSIBRIK Istvánné: Az eszközállomány megújításának feszültségei és lehetőségei gazdaságunkban. = Tanulmányok az SZVT által gesztorált témák köréből. III. Pécs 1988. 129–135.

211 Szénbányászat. Mecseki Szénbányák

- 10951 ADAMIS Zoltán–KOROM Zs.–KŐHEGYI I[mre]: Mecseki szénbányából származó szén- és meddőkőzet-mintákkal végzett biológiai vizsgálatok tapasztalatai. = Munkavédelem, munkaegészségügy, 88.1–3:67–70.
- 10952 ANDRÁSFALVI Bertalan: Szent Borbála tisztelete a bányászok körében. = „Bányászat a Mecsekben” című tudományos konferencia előadásai. Pécs 1988. 147–159.
- 10953 ASPERJÁN György: A megfejt bikaborjú. = Élet és Irodalom, 88.9.2:9.
A pécsi bányászsztrájkáról.
- 10954 BAJAI István: Csak a pénzről van szó? = Képes Újság, 88.3.19:10–11, ill.
A szászvári bányaüzemről.
- 10955 „Bányászat a Mecsekben” című tudományos konferencia előadásai. 1985. október 15–16. Sajtó alá rend. Huszár Zoltán. Pécs 1988, Mecseki Bányászati Múzeum. 177 p., 8 t., ill. (Múzeumi füzetek 2.)
- 10956 Bányászkedvezmény – nyugdíj előtt. Négyezer műszak felső határ. = Népszava, 88.3.2:10.
A Mecseki Szénbányáknál.
- 10957 BÉKÉSSY Gábor: Aláírták a szanalásról szóló okmányt. Csak összefogással, egységes akarattal teljesíthetők a szigorú feltételek. = MB, 88.2.16:1, 3, ill.
A Mecseki Szénbányáknál.
- 10958 BÉKÉSSY Gábor: Hagyják a bányászt dolgozni. Beszélgetés dr. Geisz Mihállyal, a Megyei Pártbizottság titkárával a Mecseki Szénbányák politikai megítéléséről, a bányászkodás helyzetéről, a kibontakozás lehetőségeiről. = MB, 88.4.6:3.
- 10959 BÉKÉSSY Gábor–VÍZHÁNYÓ Imre: A Mecseki Szénbányák a népgazdasági termelési tervét túlteljesítette. = MB, 88.1.12:3.
Beszélgetés a vállalat vezérigazgatójával és a társadalmi szervezetek képviselőivel.
- 10960 BENCZE János: Ünnepsztrájk után. = Élet és Irodalom, 88. 10.7:16. Vö.: 10973
- 10961 BENCZES Dénes: Pénzügyi-gazdasági ellenőrzés a Mecseki Szénbányáknál. = MB, 88.8.23:7.
- 10962 CSETHE András: Tájékoztatás. A KNEB Elnökségének „a Mecseki Szénbányák vizsgálati tapasztalatairól és a szükséges intézkedésekről” 1988. okt. 6-án hozott határozatáról. = MB, 88.12.13:5.
- 10963 [DUNAI Imre] D. I.: A Nagybányaréti völgyben nyitják meg az új külfejtést. Pécsbányatelep fellélegezhetett. = DN, 88.9.14:2.
- 10964 ELLER Erzsébet: Melegcsákány-váltás. Szanalják a Mecseki Szénbányákat. – Kell a kocsz, de mibe kerül. = Magyar Hírlap, 88.1.5:5, ill.

- 10967 [FAGGYAS Sándor] faggyas: Meg kell teremteni a szénbányászat nyáknál. 1. Az önállóság előnyei és korlátai. = Népszava, 88.3.4:7., 2. A kibontakozás útja a vállalkozás. = Népszava, 88.3.5:4.
- 10966 FAGGYAS Sándor: A mecseki szénbányászok esélyei. = Népszava, 88.8.22:7.
- 10967 (FAGGYAS Sándor) faggyas: Meg kell teremteni a szénbányászat működésének pénzügyi feltételeit. A bányász szakszervezet elnökségi ülése a Mecseki Szénbányáknál. = Népszava, 88.8.3:1, 7.
- 10968 FÉLIX Péter: Átgondolt jogi szabályozást. = Figyelő, 88.9.1:2.
Az István-aknai munkabeszüntetésről.
- 10969 GARAMVOLGYI István: A szén alul marad. = Figyelő, 88.1.28:1, 4.
- 10970 GERGELY Ernő: A bányamunkásság élet- és munkakörülményei 1867 és 1914 között. = Babics András Tudományos Emlékülés előadásai. Pécs 1968. 7–29.
- 10971 [HAJNÓCZY Árpád] -czy-: Első kézből. = Figyelő, 88.9.1:6.
A pécsi bányászok hűségjutalmáról.
- 10972 Jó szerencsét, bányászok! = Képes 7, 88.9.3:14–16, ill.
Az 1988. aug. 23-i sztrájkáról.
- 10973 KABLÁR János: A bányásznak szépségei. = Élet és Irodalom, 88.10.28:2.
Válasz Bencze János: Ünnepsztrájk után c. cikkére.
V. ö.: 10960.
- 10974 KASZÁS Endre: Átszervezés után a Mecseki Szénbányák Kutatási Központja. Önálló üzemként a jobb eredményekért. = DN, 88.8.27:3, ill.
- 10975 KASZÁS Endre: A bizonytalanság bilincseiben. A Mecseki Szénbányák tervei a stabilizáció megvalósulásához. = DN, 88.10.18:3.
- 10976 KASZÁS (Endre) E.: Mi lesz a Mecseki Szénbányák jóléti intézményeinek sorsa? Fogyókúra a szanalás után. = DN, 88.5.28:7.
- 10977 KASZÁS Endre: Több lóban a hazai szénkutatás. Új kutató és gyártó vállalat alakul Komlón. = 88.6.21:3, ill.
- 10978 KENDE Katalin: Munkahelyi konfliktusok. A bányász – marad. = Népszava, 88.1.7:7.
Vasas Bányáüzemben.
- 10979 KISS József: Mecseki bányász voltam. = Lámpafények. Bp. 1988, BDSZ. 133–144. (Bányászati história.)
- 10980 KISS József: A szénvagyonvesztéséről és a termelvény hígulásáról a Mecseki Szénbányáknál. = Földtani Kutatás, 88.2:3–12.
- 10981 A kormány ígéretet tett a bányászok követeléseinek teljesítésére. = MB, 88.8.30:2.
- 10982 KÓHALMI Endre: A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság megállapításai. A nagy gépek egy részének beszerzése indokolatlan volt. = MB, 88.11.1:3.
- 10983 [KÓHALMI Endre] K. E.: Tájékoztató a Mecseki Szénbányák helyzetéről. Szocialista brigádvezetők tanácskozása. = DN, 88.2.9:1, 2, ill.
- 10984 KŐHELYI Imre–HOFFER Rudolf: A zajcsökkentés lehetőségei a Mecseki Szénbányák külfejtéseiben. = Bányászati és Kohászati Lapok. Bányászat, 88.3:179–182, ill.
- 10985 KRÁLL Zoltán: A kolóniától a modern lakótelepig. Száznyolcvan éves a szászvári bányászkodás. = MB, 88.5.24:2.

- 10986 KRÁLL Zoltán: Száznyolcvan éves a mázaszászvári bányászkodás. Vállalkozás széntermelésre. = MB, 88.4.26:7.
- 10987 [KRISZTIÁN Béla] K. B.: 1963–1988. A Mecseki Szénbányák 25 éve. = MB, 88.6.28:4.
- 10988 LOMBOSI Jenő: A fogyasztókat nem kielégíteni kell, hanem rendelkezésükre állni. A hanyatlás tendenciáit meg lehet fordítani. = DN, 88.1.16:3, ill.
Beszélgetés Csethe András vezérigazgatóval.
- 10989 LOMBOSI Jenő: A kormány teljesítette a bányászok követeléseit. Húszórás figyelmeztető munkabeszüntetés Pécs-Bányaüzemben. = DN, 88.8.25:1,2, ill.
- 10990 A Magyar Közvélemény-kutató Intézet jelenti. Közvélemény a bányászsztrájkokról. = Magyar Hírlap, 88.8.31:5.
- 10991 MAJOR Antal: A Mecseki Szénbányák közművelődési tevékenysége – javaslatok a továbbfejlesztésre. H. n. (1988). 91 p. B. 88–91. Kézirat.
- 10992 MAJOR Géza: A mecseki feketekőszénkutatás perspektívái. – Babics András Tudományos Emlékülés előadásai. Pécs 1988. 66–70.
- 10993 MATKÓ István: Párhuzamos interjúk. Önvallomás, sztrájk után. Csethe András vezérigazgató a kettős szerepről – Kapolyi László kormánybiztos: túldimenzionálták! = Magyar Hírlap, 88.8.31:5, ill.
- 10994 Mecseki bányászsztrájk. Pécsi kesztyű. = Heti Világgazdaság, 88.9.3:4–6, ill.
- 10995 MEZŐVÁRI Gyula: Utóhang a bányászok munkabeszüntetéséhez. Életük egyértelmű rendezéséért emeltek szót. = Népszava, 88.8.26:5.
- 10996 MIKLÓSVÁRI Zoltán: Olyan bányászatra van szükség, amelyik hozza a pénzt. = DN, 88.7.16:3, ill.
Berecz Frigyes ipari miniszter a Mecseki Szénbányáknál.
- 10997 NAGYNÉ CZIGONY Ilona–SÜTŐNÉ SZILCZL Mária: Szénbányászati kartotázsmódszerek a földtani kutatás szolgálatában. = Földtani Kutatás, 88.2:45–57, ill.
A mecseki bányageológiai viszonyok között.
- 10998 PÁLFI Balázs: Ki szervezi a sztrájkot? = Magyar Ifjúság, 88.11.11:16–17, ill.
- 10999 PÁLFI Balázs: Szénszünet. = Magyar Ifjúság, 88.9.2:26–27, ill.
A pécsi bányászsztrájkokról.
- 11000 RICKERT Antal–PETŐ Géza: Egy komlói gázkitörés-veszélyes széntelep lefejtésének bányahatósági feltételei. = Bányászati és Kohászati Lapok. Bányászat, 87.12:819–823, ill.
Zobák-akna.
- 11001 SOLYMOSI Franciska: Mélybányák szénvagyonának számítógépes értékelése a Mába-Dél–Váralja-Dél feketekőszénkutatási terület gazdasági értékelése alapján. = Földtani Kutatás, 88.1:55–68.
- 11002 Száznyolcvan éves a szászvári bányászkodás. = MB, 88.4.12:1.
- 11003 SZENES Éva–VALKÓ Béla: Bányászok napja. = Ötlet, 88.9.1:8–10, ill.
A pécsi bányászsztrájkokról.
- 11004 SZILÁGYI Antal: Az improduktív létszám csökkenésének, a felszabaduló munkaerő produktív területre irányításának lehetőségei a

Mecseki Szénbányáknál. = Bányászati és Kohászati Lapok. Bányász-
szat, 88.2:103–107, ill.

- 11005 SZITA László: A Mecsek vidéki szénbányászok mozgalmának törté-
neti feldolgozása Babics András munkásságában. = Babics András
Tudományos Emlékkülés előadásai. Pécs, 1988. 30–38.
- 11006 TÓTH József—LAKATOSNÉ SZABÓ Júlianna—PINDEL, Zygmunt: A
mecseki kőszenek spontán gázleadó képességének változása hő- és
mechanikai hatásokra. (1. r.) = Bányászati és Kohászati Lapok. Bá-
nyászati, 88. 2:96–102, ill.
- 11007 TÓTH József—LAKATOSNÉ SZABÓ Júlianna: A mecseki feketesze-
nek spontán gázleadó képességének változása hő- és mechanikai
hatásokra. (2. r.) = Bányászati és Kohászati Lapok. Bányászati, 88.
6:401–405, ill.
- 11008 UNGÁR Tamás: Mecseki Szénbányák: egynapos munkabeszüntetés.
Megállapodás a bányászok és a kormány között. Az esti műszak fel-
vette a munkát. = Népszabadság, 88. 8. 25:1, 5.
- 11009 UNGÁR Tamás: Milliárdos kár vagy ennyi még belefér? Nehéz évek
a Mecsekben. = Népszabadság, 88. 12. 10:4, ill.
- 11010 UNGÁR Tamás: Teljesítik-e a szanalási tervet a Mecseki Szénbá-
nyák? = Népszabadság, 88. 5. 25:9.
- 11011 VARGA József: Sokat várnak az új intézkedésektől. Miért kihaszná-
latlanok a bányagépek? = MB, 88. 5. 10:5.
- 11012 VÉRTES Csaba: Tehetetlenség? Manipuláció? = Figyelő, 88. 9. 8:1.
A sztrájk okairól.
- 11013 [VINCZE Jenő] V. J.: Kiemelten kezelik a földalatti dolgozókat. 8,5
százalék bérfejlesztés a szénbányáknál. = MB, 88. 6. 28:1.
L. még 11283, 11284, 11504, 11813, 11832, 11908, 12206, 12207.

212 Uránbányászat. Mecseki Ércbányászati Vállalat

- 11014 [BODÓ László] B. L.: Az urán különleges áru. = DN, 88. 4. 30:5, ill.
Tóka Jenő, a MÉV vezérigazgatója a nemzetközi kapcsolatokról.
- 11015 A Mecseki Ércbányászati Vállalat Kutató-fejlesztő üzemének termé-
kei. = Bányászati és Kohászati Lapok. Bányászati, 88. 6. 1. sz.:
K29–K30, ill.
- 11016 SEREGI László: A vágvégi bányában megfeneklett az idő: Ki fog le-
szállni? = Népszabadság, 88. 6. 25:4.
A MÉV munkaerő gondjairól.
- 11017 SZOMOLÁNYI Gyula: A mecseki uránbányászat 30 éve = „Bányá-
szat a Mecsekben” című tudományos konferencia előadásai. Pécs,
1988. 102–111.
L. még 10922, 11116, 11550, 12047

227/228 Könnyűipar. Szolgáltató kisipar

- 11018 [CSÉPÁNYI Katalin, L.] L. Cs. K.: Kisüzemek a községekben. A Hegy-
háti ÁFÉSZ ipara. = DN, 88. 3. 1:3.
- 11019 [CSÉPÁNYI Katalin, L.] L. Cs. K.: Mérlegzárások után. Megtöbbszö-
rödött a kisszövetkezetek száma. = DN, 88. 5. 14:7, ill.
- 11020 GÁRVÁN János: Tudósítások Baranya megyéből. Eredményes szö-
vetkezetek. = Számvitel- és Ügyviteltechnika, 88. 7:272–273.

- 11021 KERÉKES Béla: Inkább kontárokkal? Amiért visszaadják az ipart. — Nem kell kongatni a vészharangot. = Magyar Hírlap, 88. 4. 25:6.
Az Ormánság iparosairól.
- 11022 KOPASZ Gábor: A baranyai kisipar és a kézműiparosok helyzete a szerb megszállás alatt (1919—1921). = Történeti tanulmányok Dél-Pannoniából. I. Pécs, 1988. 131—139. B. 139.
- 11023 MÉREY Klára, T.: A Dél-Dunántúl kézműiparosai a tőkés válság idején, a 19. század vége, 1929—1933. = III. Nemzetközi Kézműves-ipartörténeti Szimpózium. Veszprém, 1988, MTA—VEAB. 81—88.

23 Élelmiszeripar

- 11024 Baranya Megyei Állatforgalmi és Húsipari Vállalat. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11:43—49.
- 11025 Baranya Megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11:63—71, ill.
- 11026 Baranya Megyei Sütőipari Vállalat. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11:138—143.
- 11027 Baranya Megyei Tejipari Vállalat. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11:101—105.
- 11028 GELETA Pál: Az önállóság első esztendeje. Kedvező a baranyai húsipari mérleg. = Szabad Föld, 88. 1. 1:4, ill.
Brun József igazgató az eredményekről.
- 11029 HERICH György: Az alternatív élelmiszergazdaság lehetőségei Baranyában. = Tanulmányok az SZVT által gesztorált témák köréből. III. 1988. 159—162.
- 11030 —Kőrös—Sári—: Baranya megye élelmiszeripara: A fejlődés nem állhat meg. = Magyar Mezőgazdaság, 88. 11. 23:10—11, ill.
- 11031 Kt.: Lépéstartás az igényekkel. = Magyar Mezőgazdaság, 88. 11. 23:16, ill.
Baranya Megyei Baromfifeldolgozó és Forgalmazó Vállalat.
- 11032 MIKLÓSVÁRI [Zoltán] Z.: Az adó- és árreform bevezetése után. (2.) Új helyzetben a gazdálkodók. = DN, 88. 3. 1:3, ill.
Az APEH Baranya megyei körképe az élelmiszergazdaság vállalatairól és szövetkezeteiről.
- 11033 MIKLÓSVÁRI Zoltán: Ötéves szerződés a Lvovi Húskombináttal. Fél sertséért marhanyersbőr = DN, 88. 11. 5:5.
A Baranya Megyei Állatforgalmi és Húsipari Vállalat és a Lvovi Húskombinát kapcsolatáról.
- 11034 [MURÁNYI László] M. L.: Pro urbe — a Baranyatejnek. = DN, 88. 12. 24:5, ill.
- 11035 [RÓNASZÉKY Ferencné] Rné: Húszéves a szövetkezeti tejipar. A Mecektej volt az első. = DN, 88. 4. 26:3, ill.
- 11036 TÖRÖK Pál: Megújuló baranyai sütőipar. = DN, 88. 5. 7:6.

24 Építőipar. Tervezőirodák

- 11037 IGRICZI Zsigmond: Érdekházasság — a csőd ellen. Egyesül Somogy és Baranya megye építőipari vállalata. = Népszabadság, 88. 2. 19:4.

- 11038 IVÁN Gizella: Szanálás helyett egyesülés. Érdekházasság köttetett. = Népszava, 88. 3. 31:4.
- 11039 LÉKÓ Sándor: „Pallérozott házak”. Egy főépítész tapasztalatai. = Ország—Világ, 88. 6. 1:9.
Beszélgetés Baranya megye főépítésével, dr. Tóth Zoltánnal.
- 11040 MAJOS Béla: A műszaki fejlődés szükségessége és lehetősége a megye építőiparában. = „Tudásunkkal Baranyáért”. Építés és építőipar a kibontakozás komplex feladatai. Pécs, 1988. 81—90.
- 11041 MURÁNYI László: Baranya és Somogy előnyöket ígérő kézfogása. Egyesült a BÉV és a SÁÉV. = DN, 88. 2. 19:5.
- 11042 MURÁNYI László: Gyorsan összerázódik a BÉV és a SÁÉV. Együtt és jól dolgozni. = DN, 88. 4. 16:7, ill.
- 11043 MURÁNYI László: Nagyobb élettér, szervezettebb munkavégzés. Kockázat és lehetőség. = DN, 88. 3. 19:3, ill.
A BÉV és a SÁÉV egyesüléséről.
- 11044 SZIKORA Katalin: Építővállalatok érdekházassága. Elkelt a szegény menyasszony. A somogyi és a baranyai építővállalat egyesülése példa. Előnyös, de kockázatos. = Magyar Hírlap, 88. 3. 2:5.
- 11045 SZOYKA Pál: Baranya beruházó, tervező és építő szervezetei rendszerének alakulása a felszabadulástól napjainkig. = PMSZ, 88. 2: 5—10, ill.
L. még 11080, 11194

25 Infrastruktúra. Kommunális létesítmények és szolgáltatások

- 11046 GÁLDONYI Magdolna: Egy év múlva szállít a Duna II. Sentab-bizottság. = DN, 88. 3. 19:6.
Mohács—pécsi vízvezetékrendszer.
- 11047 TÖRÖK Éva: Közelíteni az ivóvízellátáshoz. Gyorsítani kell a csatornázást. = DN, 88. 6. 18:3, ill.
Baranya megyében.
L. még 11060

26 Mezőgazdaság

- 11048 AUBERT Antal: A mezőgazdasági termelés feltételrendszere a Dél-Dunántúlon. = Történeti tanulmányok Dél-Pannoniából. I. Pécs, 1988. 37—54, ill. B. 45.
- 11049 BARACS József: Üzemi talajvédelem a Baranya-csatorna vízgyűjtő területén. = Gazdálkodás, 88. 2:47—52.
- 11050 (BOZSIK László) B. L.: Baranya felette van az országos átlagnak. = DN, 88. 6. 4:3, ill.
Interjú Váncsa Jenő mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterrel.
- 11051 CSEH Sándor: Baranya élelmiszergazdasága aszály után. = DN, 88. 10. 15:5.
- 11052 CSEH Sándor: Baranya megye mezőgazdasága. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11: I—VI.
- 11053 CSEH Sándor: Mérleg 1987-ről. A legnyereségesebb év a baranyai mezőgazdaságban. = DN, 88. 3. 19:7, ill.
- 11054 PAPP Tivadar: Mennyibe kerül a közjóléti erdőgazdálkodás a Mecsekben? = PMSZ, 88. 2:11—12.

- 11055 RAPAI Piroska: Termékszerkezet-javítás Baranya mezőgazdaságában. = Szabad Föld, 88. 1. 15:4.
- 11056 Régi „kalászosok” Baranyában. = Szabad Föld, 88. 4. 8:13, ill.
A kalászos-gazda mozgalom kezdeteiről.
- 11057 [RÓNASZÉKY Ferencné] Rné: Baranyában folytatni kell a komplex meliorációt. Veszélyben az egymilliárdos program? = DN, 88. 12. 14:3, ill.
- 11058 TÓTH Sándor: Minden eddigit felülmúló eredmény. Rangos helyen Baranya. = DN, 88. 8. 20:7, ill.
- 11059 VASVÁRI László: Térségi komplex melioráció a Dráva mentén. = Állami Gazdaság, 88. 4:19.
L. még 11125

27 Közlekedés. Szállítás. Távközlés

- 11060 [FERENCI Demeter] F. D.: Zöld utat a fejlesztésnek! Folytatódik a baranyai telefonprogram. = DN, 88. 3. 5:4.
- 11061 MAJDÁN János: A vasutasok árufeladó körzeteket szervező hatása a Dél-Dunántúlon. = Történeti tanulmányok Dél-Pannóniából. I. Pécs, 1988. 113—130.
- 11062 WILHELM Ferenc: Baranya megye gazdaságilag elmaradott területeinek közlekedésfejlesztési kérdései. = Településfejlesztés, 86. 4: 77—80.
L. még 11098

28 Pénz- és hitelügy. Biztosítás

- 11063 F. K.: Tízezerért — egymilliót. = Szövetkezet, 88. 7. 6:2.
A megye takarékszövetkezeteinek tevékenységéről.
L. még 10945

29 Kereskedelem. Vendéglátóipar. Idegenforgalom

- 11064 Barangolás Baranyában. = Vendéglátás, 88. 4:8.
A megye idegenforgalmi nevezetességeiről.
- 11065 D. S.: Baranya megye. Még mindig a kibontakozásról. = Szövetkezeti Kereskedelem, 88. 5:8.
Kerekasztal-beszélgetés a fogyasztási szövetkezetek vezetőivel.
- 11066 Dél-Dunántúli TŰZÉP Pécs évkönyve. 1987. [Összeáll.] Kabács Béla. Pécs, 1988. 192 p.
- 11067 [FERENCI Demeter] F. D.: Kereskedők napja Baranyában. Negyven éve alakultak a népboltok. = DN, 88. 10. 13:3.
- 11068 MIKLÓSVÁRI Zoltán: A baranyai idegenforgalom jövője. Páratlan attrakció-együttesek — gyorsan kell cselekedni. = DN, 88. 10. 28:5.
- 11069 SÁNDOR Judit: A Mecsek—Villány üdülőkörzet kiemeltté nyilvánításának aktualitása. = Kereskedelmi Szemle, 88. 9—10:63—68.
- 11070 Sz. J.: Párbeszéd. A tüzelő- és építőanyag-ellátásról. = Szövetkezeti Kereskedelem, 88. 5:9.
Baranya Megyei MESZOV.
- 11071 UNGÁR Tamás: Természetadta export. A csigák faládjában utaznak. = Népszabadság, 88. 4. 18:6.

- 11072 VARSÁNYI Rezső—SZIGETHI Teréz—BÁLINT Tünde: Nem a másokra várni! A kibontakozás programja helyben. Baranya megye. = Szövetkezeti Kereskedelem, 87. 6:4—5, ill.
- 11073 VÉKÁSSY Edit: Das Komitat Baranya erwartet Sie! = Budapesti Rundschau, 88. 7. 25:6—7., ill.
A megye idegenforgalmi látnivalóiról, az Europa Cantatról.
L. még 10945, 11084, 11091

3 TÁRSADALOM. TÁRSADALMI ÉLET

- 11074 LESKÓ László: Legyen a vidéknek öntudata ... = Szabad Föld, 88. 9. 30:12, ill.
Interjú Tüskés Tiborral a vidéki életről.
- 11075 TÍMÁR György: A Duna-Drávaszög népesedéstörténete. = BH 1987—1988. Pécs, 1988. 343—372. B. 371—372.
- 11076 TÜSKÉS Tibor: Vidéken élni. Bp. 1988, Kozmosz. 184 p.
Baranya passzim.

31 Statisztika. Demográfia

- 11077 Baranya megye statisztikai évkönyve. 1987. Pécs, 1988, SKV. 289, 20 p.
- 11078 Demográfiai kutatások Baranyában. = Romano Nyevepe, 88. 3. 1:4.
Interjú Hoóz István egyetemi tanárral.
- 11079 ELMERNÉ TURI Magdolna: A kisterületi becslések alkalmazásának tapasztalatai Baranya megyében. = Területi Statisztika, 87. 1—3: 35—45.
- 11080 Az építendő szervezetek építési igényei és az 1988. évi változások néhány jellemzője. Pécs, 1988. KSH Baranya Megyei Igazgatósága. 7 p.
- 11081 Az erősen fogyó népességű települések demográfiai jellemzői. (Irta Kovács Tibor, Nagyné Szauter Edit stb.) Bp., 1987. 117. p. (A Népeség tudományi Kutató Intézet kutatási jelentései. 33.)
Baranya megye: 21—33. p.
- 11082 A fizikai foglalkozásúak főbb munkaügyi adatai Baranya megyében. Pécs, 1988, KSH Baranya Megyei Igazgatósága. 26 p.
- 11083 FÜZES Miklós: A népesség anyanyelv szerinti összetételét befolyásoló tényezők Délkelet-Dunántúlon 1941—1949 között. 2. rész. = BH 1987—1988. Pécs, 1988, 489—543.
- 11084 Az idegenforgalom alakulása Baranya megyében a nyolcvanas években. Pécs 1988, KSH Baranya Megyei Igazgatósága. 46 p.
- 11085 Idegennyelv-ismeret és -oktatás Baranya megyében. Pécs 1988, KSH Baranya Megyei Igazgatósága. 16 p.
- 11086 A KSH Baranya Megyei Igazgatóságának jelentése 1987. évről. Élénkülés az iparban. = DN, 88. 2. 20:1, 3.
- 11087 A KSH Baranya Megyei Igazgatósága jelenti. = DN, 88. 5. 7:3.
1988. 1. negyedévi adatok.
- 11088 A KSH Baranya Megyei Igazgatósága jelenti. 1988. I. félév. = DN, 88. 8. 6:2.

- 11089 A KSH Baranya Megyei Igazgatósága jelenti: 1298 lakás kilenc hónap alatt. = DN, 88. 11. 12:3.
1988. 1—3. negyedévi adatok.
- 11090 A KSH Baranya Megyei Igazgatósága jelenti. A kereskedelmi szálláshelyek fontosabb adatai Baranyában. (1987.) = DN, 89. 3. 1:3.
- 11091 A magyar—jugoszláv határ menti árucserkapcsolatok néhány jellemzője Baranya megyében. Pécs 1988, KSH Baranya Megyei Igazgatósága. 9 p.
- 11092 MILÓSVÁRI Zoltán: KSH-felmérés. Idegennyelv-tudásban Baranya az élen. = DN, 88. 3. 21:3, ill.
- 11093 MOLNÁR Györgyné—NOVÁK Zoltán: Az Ormánság demográfiai jellemzői a XX. században. = Statisztikai Szemle, 88. 1:77—88.
- 11094 A nők helyzete a Dél-Dunántúlon. Pécs 1988, KSH Baranya Megyei Igazgatósága. 24 p.
- 11095 A nyugdíjasok fontosabb adatai Baranya megyében. Pécs 1988, KSH Baranya Megyei Igazgatósága. 16 p.
- 11096 ÓDOR Imre: Az 1809. évi nemesi összeírás forrásértéke, felhasználásának lehetőségei. = Rendi társadalom, polgári társadalom. 1. Társadalomtörténeti módszerek és forrástípusok. Salgótarján 1987 [1988], Nógrád M. Levéltár. 111—124. (Adatok és források a Nógrád Megyei Levéltárból. 15.)
- 11097 A szellemi foglalkozásúak főbb munkaügyi adatai Baranya megyében. Pécs 1988, KSH Baranya Megyei Igazgatósága. 17 p.
- 11098 A személy sérüléses közúti közlekedési balesetek. 1987. Pécs 1988, KSH Baranya Megyei Igazgatósága. 20 fol. (Adatközlés.)
- 11099 A születések alakulása Baranya megyében 1975—1986. Pécs 1988, KSH Baranya Megyei Igazgatósága. 28 p.
L. még 11075, 11223

319 Életmód, életszínvonal I. 10970, 11144, 11146, 11219

32 Munkaügy

- 11100 Átképzési támogatások, munkaerő-átcsoportosítás Baranya megyében. Pécs 1988, KSH Baranya Megyei Igazgatósága. 5 p.
- 11101 Átváltható tudással könnyebb. Helyzetkép a baranyai pályakezdek elhelyezkedéséről. = Népszava, 88. 3. 26:5.
- 11102 BÖGNER Miklós: A munkaügyi szolgáltató tevékenység különös tekintettel Baranyára. Szakközgazdászai dolgozat. (Pécsi JPTÉ Közgazdaságtudományi Kar.) Pécs, 1988. 51 fol., 4 t. B. fol. 50—51.
- 11103 [CSÉPÁNYI Katalin, L.] L. Cs. K.: Nehezen mozdul a megye munkaerőpiaca. A dolgozó is kérheti az átképzési támogatást. = DN, 88. 12. 28:5.
- 11104 CZUCZOR József: Szakképzés és átképzés – Baranya megyei nézőpontból. = Munkaügyi Szemle, 88. 1—2:42—46.
- 11105 GÁRVÁN János: Tudósítások Baranya megyéből. A munkaerőgazdálkodás helyzete. = Számvitel- és Ügyviteltechnika, 88. 1:34—35.
- 11106 HAUCK Ferenc: Napjaink és a közeljövő foglalkoztatáspolitikai gondjai Baranya megyében. = Tanulmányok az SZVT által gesztórtált témák köréből. III. Pécs 1988. 99—105.

- 11107 [HAVASI János] H. J.: Szemelvények a jegyzőkönyvből. Munkaügyi ellenőrzések. = DN, 88. 6. 24:3.
- 11108 HORVÁTH Csabáné: Szellemi erőforrások Baranya megyében. = Tanulmányok az SZVT által gesztorált témák köréből. III. Pécs 1988. 93—98.
- 11109 K. Cs. L.: Kísérlet egy esélyre. = Ötlet, 88. 7. 14:12.
Munkaerő kereslet-kínálat Baranyában.
- 11110 KAMARÁS Károly: Foglalkoztatási rehabilitáció és területi feladatai. = Állam és Igazgatás, 88. 1:83. 89.
- 11111 KASZÁS [Endre] E.: Munkaerőhelyzet Baranyában. A kínálat változatlanul meghaladja a keresletet. = DN, 88. 7. 30:7.
- 11112 KERÉKES Béla: Munka nélkül? a kialakult helyzet következmény, s nem előzmény. — Magas szintű jogszabály készül. (I.) = Magyar Hírlap, 88. 7. 21:5.
Baranya foglalkoztatási helyzetéről.
- 11113 KISS György: Képzettség és gazdasági fejlődés. = Pártélet, 88. 4: 72—76.
L. még 11004, 11082, 11097

33 Egészségügy. Tűzvédelem

- 11114 BURGERT Róbertné: Baranya megye tanulóifjúsága egészségügyi helyzetének elemzése. = Baranya Megyei Pedagógiai Híradó, 88. 2: 60—72.
- 11115 Cél a daganatos megbetegedések megelőzése. Megalakult a rák-ellenes társadalmi alapítvány Baranyában. = DN, 88. 3. 18:5.
- 11116 FENYVESI Éva: Ischaemiás szívbetegség és fontosabb rizikófaktorainak felismerése ergometriás vizsgálattal a Mecseki Ércbányászati Vállalat bányáüzemeiben. = Orvosi Hetilap, 88.1.17:135—140, ill.
- 11117 GÁSPÁR Márta: A középfokú oktatásban részt vevő tanulók egészségi állapota és kedvező irányba történő befolyásolásának lehetőségei Baranya megyében. = A középfokú iskolák tanulóinak egészségügyi helyzete és a szomatikus nevelés feladatai a dél-dunántúli régióban. Pécs 1988. 10—17.
- 11118 HORVÁTH Csilla, B.: Tűz van! Tűz van! = Pécs—baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988, 179—182, ill.
Pécs—baranyai tűzoltóegyesületek a múlt században.
- 11119 A középfokú iskolák tanulóinak egészségügyi helyzete és a szomatikus nevelés feladatai a dél-dunántúli régióban. (Az 1988. május 12-én rendezett tudományos ülés anyaga.) Szerk. Kálmánchey Zoltán. Pécs 1988, Baranya Megyei Pedagógiai Intézet. 66 p.
- 11120 A terhesség alatti rendszeres alkoholfogyasztás hatása a magzatra, a csecsemő- és gyermekkori fejlődés egyes jellemzőire, 184 eset tanulsága alapján. = Népegészségügy, 88.5:291—294.
Baranyai tapasztalatok alapján.
L. még 11209

340 Egyesületek

- 11121 A magyarországi egyesületek címtára a reformkortól 1945-ig. Szerk. Pór Edit. 1. rész. Vidéki egyletek és körök. Bp. 1988, Művelődés-
kutató Intézet. 1–3. köt. 1357 p.
Baranya vármegye: 106–145.
- 11122 MÁRFI Attila: Baranya megye egyesületeinek vizsgálata (1915–
1950). = BH 1987–1988. Pécs 1988. 251–288.
L. még 11118

341 Nemzetiségek

- 11123 ARDAY Lajos–HLAVIK György: Adatok, tények a magyarországi
nemzetiségekről. Bp. 1988, Kossuth. 76 p., ill. B. 73–77.
Baranya passzim.
- 11124 BOROS GYÉVI László: Naša sela u srednjem vijeku o doseljvanje
podravskih Hrvata. = Podravski Hrvati 1. Bp. 1988. 41–119.
- 11125 CSERESNYÉS Ferenc: A földigénylő bizottságok működése Baranya
és Bács-Bodrog vármegyék németek által lakott községeiben. =
Történeti tanulmányok Dél-Pannoniából. I. Pécs 1988. 243–249. B.
248–249.
- 11126 ERDÓDI Gyula: Nemzetiségi tanácsrendelet. = DN, 88.4.9:6.
Baranya Megye Tanácsa 1988. márc. 21-i rendelete.
- 11127 FEHÉR István: A magyarországi németek kitelepítése, 1945–1950.
Bp. 1988, Akad. K. 231 p. B. 175–179.
Baranya passzim.
- 11128 HAVASI [János] J.: „Demokrácia nélkül nincs kultúra.” Nemzetiségi
törekvések Baranyában. = DN, 88.6.23:5.
- 11129 HORVÁTH J. Gyula: A németek betelepülése Almamellékre; Alma-
mellék, Németlukafa, Terecseny első német lakói. = Hírharsona,
88. tavasz:11–29.
- 11130 KISS Z. Géza: Podravski Hrvati za uspona i raspadanja madarskog
feudalizma. = Podravski Hrvati 1. Bp. 1988. 121–213.
- 11131 KÖHEGYI Mihály: Ferdinand Hengl: Deutsche Kolonisten im Kom-
mitat Baranya/Ungarn. = Századok, 87.5:962–963.
Könyvismertetés.
- 11132 MÁRFI Attila: Doba apsolutizma i dualizma. = Podravski Hrvati 1.
Bp. 1988. 215–277.
- 11133 Podravski Hrvati. Studije. Ured. Zivko Mandić. Izd. Demokratskog
saveza Juznih Slavena u Madarskoj. 1. Bp. 1988, Tankönyvk. 304 p.,
ill.
- 11134 SAROSÁ CZ György: Földesúr, robot, jobbágyterhek, jobbágysorsok
a Pécs környéki bosnyákoknál. = BH 1987–1988. Pécs 1988. 373–
384.
- 11135 SENZ, Josef Volkmar: Geschichte der Donauschwaben. Von den
Anfängen bis zur Gegenwart. Eine Volkstümliche Darstellung. 4.
verb. Aufl. München 1987, Donauschwäbische Kulturstiftung. 276 p.,
ill. (Donauschwäbisches Archiv. Reihe III. Bd. 37.)
Baranya passzim.
- 11136 SZITA László: Baranyai horvátok részvétele a szabadságküzdelmek-

- ben. = Pécs-baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 113–114.
- 11137 SZITA László: Így éltek nemzetiségeink a két háború közötti Baranyában. = Pécs-baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 171–172.
- 11138 SZITA László: A szerbek élete Baranyában a két háború közötti időszakban. = Pécs-baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 218–219.
- 11139 TAFFERNER, Anton: Ferdinand Hengl: Deutsche Kolonisten im Komitat Baranya/Ungarn 1688–1752. 3. Teil. = Donauschwäbische Forschungs- und Lehrerblätter. 87.1:43–44.
Könyvismertetés.
- 11140 TILKOVSZKY Lóránt: Német nemzetiségi kérdés a mecseki bányavidéken (1919–1945). = „Bányászat a Mecsekben” című tudományos konferencia előadásai. Pécs 1988. 112–135. B. 136–146.
- 11141 Verordnung Nr. 1/1988. (V. 6.) Tr. des Komitatsrates Baranya über die Forderung der Durchsetzung der Nationalitätenrechte. = Neue Zeitung, 88.6.25:7.
A Baranya Megyei Tanács rendelete a nemzetiségi jogok érvényesítéséről.
- 11142 Was ist Ihre Meinung dazu? Ortsnamen – zweisprachig. = DK 1989. Bp. 1988. 292–312, ill.
Baranya megye: 292–296.
L. még: 11083, 11159, 11160, 11161, 11178, 11270, 11417, 12194

342 Cigányság

- 11143 Előrehaladás csak közösen. = Romano Nyevice, 88.3.1:4.
Beszélgetés Erdődi Gyula cigányügyi titkárral a baranyai cigányság társadalmi problémáiról.
- 11144 KOVÁCS Katalin: A valóság színe és fonákja: a cigányság élethelyzete a gazdaságilag elmaradott térségekben. = A sajátos helyzetű térségek terület- és településfejlesztési problémái. Pécs–Bp. 1988. 168–180 p., ill. B. 180.
L. még 12267

344 Ifjúság. Gyermekek- és ifjúságvédelem

- 11145 FISCHER János–MOLNÁR István: Gyermekek- és ifjúságvédelem Baranyában. Kevés a nevelőszülő. = Népi Ellenőrzés, 88.7:25–28.
- 11146 MOLNÁR Györgyné: A fiatalok helyzete és életkörülményei Baranya megyében. = Ifjúság életkörülményei, 1987. Megyei elemzések. Bp. 1988, KSH, 7–25.

347 Nők

- 11147 (bógrádi): Nők a munkahelyen és a családban. Terhes vívmány? = Népszava, 88.7.6:7.
Az SZMT vizsgálata a nőpolitikáról, az egyenjogúság érvényesítéséről.
L. még 11094

- 11148 MOLNÁR Györgyné: Az időskorúak helyzetének főbb jellemzői Baranya megyében. = Az időskorú népesség társadalmi, egészségügyi és családi problémái. Bp. 1988, KSH. 43–46.
- 11149 Szociálisotthon-program Baranyában. = Népszava, 88.5.12:6.
- 11150 [TOROK Éva] T. É.: Emelték a rendszeres szociális segélyt. Szociális fejlesztések Baranyában. = DN, 88.1.12:5, ill.
- 11151 TOROK Éva: Helesfa után Mozgó és Malomvölgy. Új otthonok, új lehetőségek. = DN, 88.4.2:10, ill.
A megye szociális otthonairól.
- 11152 V. A. Baranyai tűzhelyek melege. = Népszava, 88.1.11:8.
A családi főzőhelyekről.
- 11153 VÉGH Józsefné: Nyugdíjasközösségek segítése. = Népfront, 88.12:42–44.
L. még 11095

35 Egyházak. Vallási élet

- 11154 KISS Géza: A dunamelléki református egyházkerület 1816–1819. évi püspöklátogatási iratainak forrásértéke és ezek történeti tanulságai. = Rendi társadalom, polgári társadalom. I. Társadalomtörténeti módszerek és forrástípusok. Salgótarján 1987 [1988], Nógrád M. Levéltár. 19–25. (Adatok és források a Nógrád Megyei Levéltárból. 15.)
- 11155 KISS Z. Géza: Hogyan újult meg az egyház a régi Ormánságban. = Reformátusok Lapja, 88.2.14:5.
A 18. században.
- 11156 TÍMÁR György: Pécsegyházmegyei sematizmusok. [Pécs] [1981 uátn] 21, {14} p.
Kézirat.
L. még 11232, 11233, 11238

36 Néprajz

- 11157 BERZE NAGY János: Baranyai magyar néphagyományok. (Népmesék). Szerk., bev. Fülöp Lajos. Pécs 1988, Baranya Megyei Tanács V. B. Művelődési Osztálya. 570 p., ill. B. 47–49., 58–61.
- 11158 Este, Éjfél, Hajnal. Baranyai népmesék. Gyűjtötte, a kísérő tanulmányokat írta Banó István. Szerk. Kovács Ágnes. Bp. 1988, Akad. K. 248. p., [10] t. (Mesék, mondák, történetek.)
Hegyhát.
- 11159 HERGER Ede: Der Teufelsgipfel. Ungarndeutsche Volksmärchen für Kinder. Gesammelt in Palkonya. Bp. 1988, Tankönyvk. 104 p., ill.
- 11160 HORAK, Grete: Kinderlieder, Reime und Spiele der Ungarndeutsche. – A magyarországi németek gyermekdalai, gyermekjátékai és versikéi. Összeáll., szerk. Manherz Károly. 2. kiad. Bp. 1988, Tankönyvk. 286 p., ill. (Ungarndeutsche Studien. 2.)
- 11161 KISS Mária: Délszláv szokások a Duna mentén. Bp. 1988, Akad. K. 265 p., ill. (Néprajzi tanulmányok.) B. 184–203.

- 11162 Régi baranyai népdalok – Old Hungarian folk-songs from Baranya county. Szerk. Paksa Katalin. Pécs 1988, Pannonton. 117 p.
- 11163 ZENTAI Tünde: A dél-dunántúli parasztház faszerkezetének középkori történetéről. = Arator. Dolgozatok Balassa István 70. születésnapja tiszteletére. Bp. 1987 [1988], Magyar Néprajzi Társ. 139–145 p. B. 145–148.
L. még 10952, 11177, 11178.

38 Sport

- 11164 KÉRI NAGY Béla: Fejezetek a baranyai modellezés történetéből. 1. Az első modelltől a MÓHOSZ-ig. = MHSZ Élet, 88.6.15:6; 2. A modellezés fejlődése a Honvédelmi Szövetségben. = MHSZ Élet, 88.7.1:7–8.
L. még 11207, 11213, 11222

4 POLITIKA. KÖZIGAZGATÁS. IGAZSÁGÜGY. RENDÉSZET

40 Magyar Szocialista Munkáspárt. MKP. MDP

- 11165 DÁNYI Pál: A kibontakozás megyei programja és valóraváltásának feltételei. = PMSZ, 88.2:1–4.
- 11166 Egységes értelmezést, következetes megvalósítást. = DN, 88.7.23:3.
Az MSZMP Baranya Megyei Bizottságának állásfoglalása az országos pártértekezletből következő Baranya megyei feladatokról.
- 11167 KÉRI NAGY Béla: A magyar munkásosztály egységéért. (1.) Negyven éve egyesült Baranyában a két munkáspárt. = DN, 88.4.9:11; (2.) Az egyesülés. = DN, 88.4.16:11.
- 11168 (LOMBOSI Jenő) L. J.: Pártértekezlet: Új szavak, új arcok, új tettek kellenek. = DN, 88.6.2:3, ill.
Baranyai vélemények, javaslatok.
- 11169 MATKÓ István: Értelmiség körön belül, körön kívül. Beszélgetés Dányi Pállal, az MSZMP Baranya megyei első titkárával. = Kritika, 88. 5:6–7.
- 11170 Pártszervezetek tájékoztatója. K. az MSZMP Baranya Megyei Bizottsága. Pécs 1988. 1–5. füz.
- 11171 TAMÁS Ervin: Párbeszéd. Az operativitásról. = Népszabadság, 88. 7.16:6.
Beszélgetés Geisz Mihállyal, a megyei pártbizottság gazdaságpolitikai titkárával.
- 11172 UNGÁR Tamás: Lukács János Baranyában. = Népszabadság, 88. 10.14:5.
A KB titkára a megyei pártbizottság ülésén vett részt.

406 Egyéb pártok és politikai jellegű tömörülések

- 11173 LACZKÓNÉ TUKA Ágnes: A Független Kisgazdapárt baranyai szervezetének tevékenysége a II. világháború alatt. = Történeti tanulmányok Dél-Pannoniából. I. Pécs 1988. 235–240. B. 239–240.

409 Munkásmozgalom
L. 11005

412/415 Tömegszervezetek. Szakszervezetek. Ifjúsági szervezetek

- 11174 DUDÁS Zoltán: Növelni a helységek önállóságát. = Népfront, 88. 1:6–8, ill.
A HNF Baranya Megyei Bizottságának tervei a következő évekre.
- 11175 -jó: Más II. = Magyar Ifjúság, 88.3.18:8, ill.
A KISZ Baranya Megyei Bizottságának „Milyen szocializmust építünk?” c. vitafüzetéről.
- 11176 KOMANOVICS József: Paraszti érdekképviseleti szervezetek Baranyában a felszabadulást követő években (1945–48). = Nehézipari Műszaki Egyetem Kohó-Fémipari Főiskolai Kar közleményei, 10. 1986. 59–73.

42 Közigazgatás. Vonzáskörzetek. Településhálózat.
Településfejlesztés.

- 11177 ANDRÁSFALVY Bertalan: Néphagyomány és önkormányzat. = Tér és Társadalom, 88.2:77–82.
Ua. = Településfejlesztés, helyi társadalom, önkormányzat. Pécs 1988, MTA RKK. – MSZMP Baranya M. Biz. 170–176. (Ideológiai, politikai tanulmányok)
- 11178 AUBERT, Antal: Die charakteristischen Züge der Siedlungsstruktur und der Siedlungsmorphologie in den Nationalitätendörfern des Süd-Baranyaer Hügellandes. = Specimina Nova. A Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Történeti Tanszékének évkönyve. 1987. 2. pars. [1988]. 113–138. B. 138.
- 11179 BÉLI Gábor: A vármegyei önkormányzat újjáéledése Baranyában a török kiűzése után (1693–1703). = BH 1987–1988. Pécs 1988. 21–50. B. 47–50.
- 11180 CSEFKÓ Ferenc: Az előjáróságok presztízséről. = Településfejlesztés, helyi társadalom, önkormányzat. Pécs 1988. MTA RKK, MSZMP Baranya M. Biz. 233–237. (Ideológiai, politikai tanulmányok)
- 11181 FARAGÓ László–HRUBI László: A halmozottan hátrányos helyzetű térségek fejlesztési lehetőségei. = A sajátos helyzetű térségek terület- és településfejlesztési problémái. Pécs–Bp. 1988. 168–180. B. 180.
Baranya.
- 11182 [FERENCI Demeter] F. D.: Üdülöhelyi érdekvédelem (1.) Az önszerveződés egyszeregye. = DN, 88.10.20:3, ill.
Orfű, Abaliget, Dombay-tó, Kisútbánya.
- 11183 FULMERNÉ KOVÁCS Katalin: Emberi léptékkal. = Településfejlesztés, helyi társadalom, önkormányzat. Pécs 1988. MTA RKK, MSZMP Baranya M. Biz. 94–97. (Ideológiai, politikai tanulmányok)
A településrendezési tervek előkészítéséről.
- 11184 GADÁNYI Hedvig: Aprófalvak a Mecsek és a Zselic határán. = Pécs-baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 197–199.
Gyűrűfű, Korpád, Kisibafa, Gorica, Kán.

- 11185 GÁRVÁN János: Tudósítások – Baranya megyéből. Harc a gazdaságilag elmaradott térségek fejlesztéséért. = Számvitel- és Ügyviteltechnika, 88.8:325.
- 11186 GÁRVÁN János: Tudósítások Baranya megyéből. A tanácsi költségvetési szervek ellenőrzése. = Számvitel- és Ügyviteltechnika, 88.9:368–369.
- 11187 HAJDU Zoltán: Településhálózat és közigazgatási területszervezés a Dél-Dunántúlon. Bp. 1987 [!1988], Akad. K. 171 p., ill. (Területi és települési kutatások. 1.) B. 116–129.
- 11188 KISS Z. Géza: Az ormánsági települések változásai a 18–19. században. = BH 1987–1988. Pécs 1988. 123–180.
- 11189 KOVÁCS Katalin: A lokális autonómia összetevőiről Baranya megyei példák alapján. = Tér és Társadalom, 88.2:67–73.
Ua. = Településfejlesztés, helyi társadalom, önkormányzat. Pécs 1988, MTA RKK. – MSZMP Baranya M. Biz. 156–162. (Ideológiai, politikai tanulmányok)
- 11190 KOZMA Ferenc: Előkészítés a legszélesebb demokratizmus szellemében. Ki kerül Baranya megye megüresedett tanácselnöki székébe? = DN, 88.12.20:3, ill.
Interjú Ádám Antallal, a HNF Baranya megyei elnökével.
- 11191 MÉSZÁROS Attila: Az elsődleges cél: a gazdasági bázis erősítése. A program folytatódik. = DN, 88.1.23:3, ill.
A gazdaságilag hátrányos helyzetű Dráva menti térség felzárkóztatásáról.
- 11192 NOVÁK Zoltán: Gondolatok és tényezők az agglomerálódó térségekről. = A sajátos helyzetű térségek terület- és településfejlesztési problémái. Pécs–Bp. 1988. 190–196.
- 11193 TEGZES Ferenc: Baranya vármegye közigazgatási bizottságának „különleges alakulatai” a dualizmus időszakában. 1. rész. = BH 1987–1988. Pécs 1988. 225–250.
- 11194 TÓTH Zoltán: A településfejlesztés építészeti vonatkozásai Baranya megyében. = „Tudásunkkal Baranyáért.” Építés és építőipar a kibontakozás komplex feladatai. Pécs 1988. 33–41.
- 11195 VINCZE István: Útforduló: innen csak visszafelé lehet menni? = Szabad Föld, 88.1.8:5, ill.
Pillanatképek: Hetvehely, Szentkatalin, Karácodfa, Kán.
L. még 10938, 11039, 11080.

429 Külföldi kapcsolatok

- 11196 A Bundestag elnöke Baranya megyében. = Népszabadság, 88.9.30:5.
Philipp Jenninger.
- 11197 [DUNAI Imre] D. I.: Dinamikusan bővülő testvérmegyei kapcsolatok. = DN, 88.3.14:5, ill.
Beszélgetés Tadeusz Salvával, Krakkó polgármesterével.
- 11198 MÉSZÁROS [Attila] A.: A testvérkapcsolatok jegyében. Kütahyai küldöttség Baranyában. = DN, 88.10.12:1–2, ill.
- 11199 RAISON, Michael von: Von den Tagen der ungarischen Kultur in unserem Bezirk. 3x Baranya–Schwerin. = Schweriner Volkszeitung

– Stadt, 88.4.12:

Baranyai kulturális napok Schwerinben.

11200 SÁROSI István: Kútahya tartomány Baranya testvérmegyéje. = DN, 88.4.30:9, ill.

Magyar kulturális hét Törökországban.

45 Népi ellenőrzés

11201 [SZALAI Kornélia] Sz. K.: A lakossági közérzet érzékeny műszerei a közérdekű bejelentések. Harmincéves a Baranya Megyei NEB. = DN, 88.2.26:1, ill.

47 Fegyveres erők. MHSZ.

L. 11261

5 KÖZOKTATÁS

11202 Baranya középfokú tanintézetei. = A Diák, 88.nov./dec.: 1–3, 6–8, ill.

11203 BÁRDONICSEK János: Meditáció az általános iskolai diákokthoz a jövőjéről. = BMPH, 88.3:40–45.

11204 BERNÁTH József: Pedagógiai intézet Baranyában. = Köznevelés, 88.4.29:3–5.

11205 BERNÁTH József: A tanulói értéktudat jellemzői és az iskolai érték közvetítés feladatai Baranya megyében. = BMPH, 88.2:1–11.

11206 BERNICS Ferenc: Az iskolák államosítása Baranya megyében. = BM, 88.1:5–46.

11207 BEZERÉDY Győzőné–KUCSANDA Ibolya: Az iskolai testnevelés és sportmozgalom helyzete és feladatai. = BMPH, 88.2:72–75.

11208 BEZERÉDY Győzőné–SÁNTHA Attiláné: Az egésznapos foglalkoztatás helyzete és feladatai megyei tapasztalatok alapján. = BMPH, 88.2:52–59.

11209 BRANDSTÄTTER György: A középfokú iskolák tanulóinak szomatikus nevelése és további feladatai Baranya megyében. = A középfokú iskolák tanulóinak egészségügyi helyzete és a szomatikus nevelés feladatai a dél-dunántúli régióban. Pécs 1988. 7–9.

11210 GÁLLOS Orsolya: Iskolák '88. Keressük az átmeneti megoldásokat. = DN, 88.5.25:3.

Interjú Fischer Jánossal, a Megyei Tanács művelődési osztályvezetőjével.

11211 [GÁLLOS Orsolya] G. O.: Nyelvtanítás Baranyában. Nyelvek békés egymás mellett élése. = DN, 88.2.10:5, ill.

11212 GÁRDONYI Tamás: Százosztályos középiskola. = DN, 88.7.2:7, ill.
A középfokú oktatás helyzete Baranyában.

11213 HAJNAL Sándor–SZUCHOVSKY Tamás–SOMKUTI Ede: A testnevelés helyzete a középfokú oktatási intézményekben – különös tekintettel az egészséges életmódra. = A középfokú iskolák tanulóinak egészségügyi helyzete és a szomatikus nevelés feladatai a dél-dunántúli régióban. Pécs 1988. 24–31.

- 11214 KALLÓS Miklósné: Pedagógusok Baranyában. = BMPH, 88.2:12–44.
- 11215 KERÉKES Imre: Az iskolák államosítása. Válogatott irodalomjegyzék. = BM, 88.1:91–113.
Baranya megye: 108–113.
- 11216 KISS József: Emlékezés a tanítók sorsára és az iskolák államosítására. = BM, 88.1:76–89.
- 11217 KOVÁCS Andrásné–SÁNTHA Attiláné: A fejlettség szerinti beiskolázás tapasztalatai Baranya megyében 1936/87. = BMPH, 88.2:45–51.
- 11218 N. T. E.: Képzés, továbbképzés Baranyában. Műveltség és minőség. = Népszava, 88.1.2:7.
- 11219 NOVÁK Gábor: Így élnek a pedagógusok Baranya megyében. = Köznevelés, 88.6.3:10.
- 11220 Reprezentatív tudásszintmérés matematikából Baranya megye általános iskoláinak 5. és 8. osztályaiban. 1987/88. tanév. 1. r. Nyitószt. Szerk. Selényi Miklós. Pécs 1988, Baranya Megyei Pedagógiai Intézet. 84 p. (Szakmai-pedagógiai eredmény- és hatékonyságvizsgálatok Baranya megyében.)
- 11221 SZITA László: Dokumentumok az iskolaállamosítás történetéhez Baranyában. (1948. május–június.) = BM, 88.1:47–69.
- 11222 A testnevelés oktatás helyzete Baranya megye általános iskoláiban 1987/88. Szerk. Moór Miklósné. Pécs 1988, Baranya Megyei Pedagógiai Intézet. 28, [22] p. (Szakmai-pedagógiai eredmény- és hatékonyságvizsgálatok Baranya megyében.)
L. még 11085, 11114, 11117, 11119, 11227.

6. MŰVELŐDÉS. MŰVÉSZETI ÉLET.

- 11223 Baranya megye könyvtárainak 1987. évi ellátottsági és statisztikai adatai. Összeáll. Kukai Rozália. Pécs, 1988, Baranya Megyei Könyvtár. 31 p.
- 11224 BOKOR Béla–SIMONYI Zsolt: Helyi társadalom – közművelődés – önszerveződés. = Településfejlesztés, helyi társadalom, önkormányzat. Pécs 1988. MTA RKK, MSZMP Baranya M. Biz. 149–155. (Ideológiai, politikai tanulmányok)
- 11225 [GÁLLOS Orsolya] G. O.: Baranyai Alkotótelepek '88. = DN, 88. 4. 20:6.
- 11226 MAGYARLAKI Józsefné: Sok iskolának szívügye a könyvtár. = Baranyai Könyvtáros, 88. 1:7–9.
A megye iskolai könyvtárainak fe'esztesére kiírt pályázatról.
- 11227 ROMÁN Lászlóné: A könyvtárak közoktatást segítő tevékenysége Baranya megyében. = Baranyai Könyvtáros, 88. 1:10–14.
- 11228 ÚJVÁRI Jenő: A Baranya megyei múzeumi szervezet 1986-ban. = JPMÉ 32. Pécs 1988. 241–247.
- 11229 VARSÁNYI Gyula: „Új programot kell kitűzni”. Beszélgetés a baranyai alkotótelepekről. = Népszabadság, 88. 6. 13:7.
Schrammel Imrével és Komor Istvánnal.
L. még 10991

- 11230 CSUTI (János) J.: Várak nyomában Baranyában. Lesz-e baranyai várterkép? = DN, 88. 1. 4:5.
- 11231 CSUTI (János) J.: Védelemre van szükség. Ipartörténeti emlékek. = DN, 88. 1. 25:3.
Pusztabánya, Óbánya és Kisújványa egykori üveghutáinak maradványairól.
- 11232 DERCSÉNYI Balázs: Festett famennyezetű templomok az Ormánságban. = Turista Magazin, 88.6:34–35, ill.
- 11233 DURANCI, Bela–RUDINSKY, Anton: Szerb templomok Baranya megyében. = Létünk, 87.2:322–355.
- 11234 ECSEDY István: A bányászkodás és fémművesség kezdetei a Mecsek-vidéken. = „Bányászat a Mecsekben” című tudományos konferencia. előadásai. Pécs 1988. 87–101. B. 100–101.
- 11235 IMRE Mária: Adatok a baranyai üveghutákról. = Hírharsona, 88 tavasz: 8–10.
- 11236 [Iratok a baranyai üvegipar történetéből.] Összeáll. Móró Mária Anna. = Hírharsona, 88. tavasz: 30–53.
Somogyhárság, Szentmihályfa és Lukafa üveghutáiról.
- 11237 KATONA GYÓR Zsuzsa: 70 éves lenne Fülep Ferenc. Baranya római kori kutatásairól. = Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 147–151, ill.
- 11238 KISS Z. Géza: A baranyai Dráva-völgy fatemplomai. = Reformátusok Lapja, 88. 3. 6:5.
Old, Viszló, Büdösfá (Rózsafa), Győd, Magyarmecseke stb.
- 11239 SONKOLY Károly: Október: Múzeumi és műemléki hónap. Műemlékvédelem Dél-Dunántúlon. = DN, 88. 10. 7:5, ill.
L. még 12194

7 HONISMERET. HELYTÖRTÉNET

- 11240 BEZERÉDY Győző: Baranya és Pécs 1849-ben. = Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 109–112., ill.
- 11241 CSÁNYI László: Bejártam Tolnát–Baranyát. Bp. [1988], Móra. 228 p., ill. (Ezerszínű Magyarország.)
- 11242 FARKAS Gábor: Budától Belgrádig. Válogatott dokumentumrészletek az 1686–1688. évi törökellenes hadjáratok történetéhez. Szerk. Szita László. Pécs 1987. 492 p. = Levéltári Szemle, 88. 3:75–76.
Könyvismertetés.
- 11243 HAVASI János: Beszámoló és kritika. Megújulásra vár a honismereti mozgalom. = DN, 88. 2. 12:3, ill.
- 11244 HOFFMANN VON HOFFMANNSEGG, Johan Cesturius: Gróf Hoffmannsegg utazása Magyarországon 1793–1794-ben. Németből ford. és bev. Berkeszi István. Pécs 1988, Baranya Megyei Könyvtár. 142, [2] p., ill. (Pannonia könyvek.)
Hasonmás kiad. Eredeti kiad.: Bp. 1887, Franklin.
Baranya, ill. Pécs: 14–55, 79–83, 103.
- 11245 HORVÁTH Eszter–SURJÁN Miklós: Baranya megyéről. Bibliográfia és repertórium 1985. = BM, 87. 2–3:77–151.

- 11246 HORVÁTH Eszter–SURJÁN Miklós: Baranya megyéről. Bibliográfia és repertórium 1986. = BM, 88. 2:60–174.
- 11247 KISS Magdolna: Adatok a Dráva-közi jobbágyság helyzetéhez (1700–1848). = Történeti tanulmányok Dél-Pannoniából. I. Pécs 1988. 79–92. B. 91–92.
- 11248 KISS Z. Géza: Adatok a baranyavári járás történetéhez. = HMSZÉ 8–9. Eszék 1986–1987. 155–186, ill.
- 11249 RÁCZ Endre: Pannónia földjén. Dél-Dunántúl. Bp. 1988, Corvina. [104] p., ill.
Fotóalbum.
- 11250 RÁCZ Endre: Pannonien. Städte und Landschaften in Südwestungarn. Bp. 1988, Corvina. 104 p., ill.
- 11251 SOÓS Péter: Honunk a hazában. 1. köt. Bp. 1988, Hungária Sport és Marketing V. 243 p.
Abaliget–Orfű: 37–44., Ormánság: 69–77., Mohács: 219–228.
- 11252 SZELÉNYI Károly: Pécs és Baranya. A magyar mediterráneum. Bev. Tüskés Tibor. Pécs 1988, Baranya Megyei Könyvtár. 108. p., ill. (Pannónia könyvek.)
Fotóalbum.
- 11253 SZELÉNYI Károly: Pécs und Baranya. Der mediterrane Süden Ungarns. Vorw. Tibor Tüskés. Pécs 1988, Komitatsbibliothek Baranya. [94] p., ill. (Pannónia könyvek.)
- 11254 SZÜTS Emil: A szerb megszállás Baranya megyében, 1918–1921. = Babics András Tudományos Emlékkülés előadásai. Pécs 1988. 39–57.
- 11255 Történeti tanulmányok Dél-Pannoniából. I. (A dél-dunántúli történészek I. regionális konferenciájának válogatott előadásai, Pécs, 1987. május 9–10.) Szerk. Szita László, Vonyó József. Pécs 1988, PAB. 282 p.
- 11256 TROSZT Sándor: Budától Belgrádig. = Magyar Képes Újság, 88. 2. 4:14–15., ill.
Könyvismertetés.
- 11257 TÜSKÉS Tibor: A Mecsek hegység. „Szép, igen szép vidék...” = Magyar Képes Újság, 88. 4. 21:24–25, ill.
Gárdonyi Géza baranyai utazásáról.
- 11258 TÜSKÉS Tibor: „Szép, igen szép vidék...” A Mecsek hegység. = Új Tükör, 88. 4. 3:36–37, ill.
- 11259 VARGHA Károly: Pécs–baranyai évfordulós emlékeztető naptár az 1988. évre. Pécs 1988, Baranya Megyei Művelődési Központ. 9 fol.
- 11260 VINCZE István: Az Ormánság, szívbe rajzolt térképen. = Szabad Föld, 88.8.12:5, ill.
L. még 11096, 11125, 11154

9 BARANYAI SZEMÉLYISÉGEK

- 11261 KÉRI NAGY Béla: Forradalmárok, hősök, neves elődök. Baranya megyei MHSZ-klubok névadói. Pécs 1988, MHSZ Baranya M. Vezetősége. 181, [2] p., ill.

ABAY NEMES OSZKÁR ügyvéd

- 11262 HEGYI István: Pécsiek az olimpián (1). – Berlin, 1936. Abay Nemes Oszkár. = DN, 88. 7. 4:7.

ALBERT ISTVÁN tanító

- 11263 BEZERÉDY Győző: Pécsi emberek. Albert István tanító. = PM, 88. 11:14, ill.
11264 BEZERÉDY Győző: Újabb adatok Albert Istvánról. = Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 72–74, ill.

ANTAL GYORGY zenetanár,
a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola pécsi tagozatának igazgatója

- 11265 [HAVASI János] H. J.: Pro Urbe: Antal György. = DN, 88. 12. 29:3,

ANGSTER CSALÁD

- 11266 Wallinger Endre: Világunk. „Volt egyszer egy orgonagyár...” A pécsi Angster-gyár. = Magyar Képes Újság, 88. 1. 28:22–24, ill.

ARATÓ MÁRTON iskolaigazgató

- 11267 Martin Arató gestorben. = Neue Zeitung, 88. 12. 3:2.

ARMUT LAURA zongoraművész

- 11268 BOJTÁR László: Emlékébresztő évfordulók. Mohácsi muzikusdinasztia. = DNM, 88. 3. 11:6.

BABICS ANDRÁS történész

- 11269 Babics András Tudományos Emlékezés előadásai. 1986. október 24. Pécs 1988, Mecseki Bányászati Múzeum. 95 p. (Múzeumi füzetek. 3.)
KANYAR József: Babics András sírjánál. 79–81.
MÉREY Klára, T.: Babics András az ember. 71–78.
L. még 12173

BÁLING JÓZSEF újságíró

- 11270 ASCHAUER, Wolfgang: An die Basis heran. Gespräch mit Josef Báling. = DK 1989. Bp. 1988. 80–87.
Életéről, és a Magyarországi Németek Demokratikus Szövetsége baranyai munkacsoportjában végzett munkájáról.

BÁNFFAY SIMON ügyvéd, újságíró

- 11271 HORVÁTH Csilla, B.: Pécsi emberek. Bánffay Simon ügyvéd és újságíró (1819–1902). = PM, 88. 8:14, ill.
A Pécsi Lapok alapítója.

BARANYAI JÚLIA író

- 11272 FEHÉR Ferenc: A drávaszög krónikása. = HMSZÉ 8–9. Eszék 1986–1987. 67–69.
11273 HORVÁTH Veronika: „Aki elveszíti a múltját, az arcát veszíti el.” Emlékezés Baranyai Júliára. = HMSZÉ 8–9. Eszék 1986–1987. 71–85.

BARTH ISTVÁN fuvolaművész

- 11274 TORTELY Zsuzsa: Első fúvós és művésztanár. = DN, 88. 7. 16:8, ill.

BATTHYÁNY KÁZMÉR Baranya főispánja, külügyminiszter

- 11275 FÜZES Miklós: Batthyány Kázmér hazaérkezett. = Levéltári Szemle, 88. 1:106–109.

BÉRCZES ANDRÁS labdarúgó

- 11276 HEGYI István: Pécsiek az olimpián (2.) – Berlin, 1936. Bérczes, Kri-vicz, Simon. = DN, 88. 7. 11:7.

BERTÓK LÁSZLÓ költő

- 11277 VÖRÖS T. Károly: „A jövő oldalán a szárny.” Beszélgetés Bertók László költővel. = Népszabadság, 88. 11. 26:15, ill.

BOCZ GYULA szobrászművész

- 11278 BERNÁTH József: Beszélgetés a tehetségről tehetséges emberekkel. = Köznevelés, 88. 6. 10:3–4.
11279 KOVÁCS Orsolya: Spirál. = Jelenkor, 88. 4:365–369, ill.

BOJTÁR LÁSZLÓ kántor, zeneszerző

- 11280 NÁDOR Tamás: Komponista, népdalgyűjtő. Mohács zenei múltjának kutatója. = DN, 88. 9. 24:8.

BOKOR BÉLA, a Baranya Megyei Művelődési Központ igazgatója

- 11281 [FOLDESZ Dénes] F. D.: Kiváló Népművelő: Bokor Béla. = Népművelés, 88. 8:6.

BREUER MARCEL építőművész

- 11282 FEUERSTEIN Emil: Breuer Marcel Lajos (1902–1981). = Feuerstein Emil: Egy marék virág. A magyarok zsidóság szellemi öröksége. 2. Tel-Aviv 1987. 345–348, ill.

CSETHE ANDRÁS, a Mecseki Szénbányák vezérigazgatója

- 11283 Hétvégi beszélgetés. Csethe András és Salamon Gyula a mecseki szénmedencéről. = Tolna Megyei Népművelés, 88. 1. 23:6, ill. Pályájáról, a bányáról.

11284 LINDNER András–HORVÁTH Zoltán: Portré. Csethe András, a Mecseki Szénbányák vezérigazgatója. = *Heti Világgazdaság*, 88. 9. 3: 72, ill.

CSIZMAZIA GYULA bányász

11285 Csizmazia Gyula. = Kéri Nagy Béla: *Forradalmárok, hősök, neves elődök*. Pécs 1988. 12–16.

CSORBA GYŐZŐ költő

11286 ESZÉKI Erzsébet: Elfáradt-e a költészet rugója? Beszélgetés Csorba Győzővel. = *Magyar Nemzet*, 88. 7. 30:9.

11287 LIPTAY Katalin: Gyorsinterjú Csorba Győzővel. = *Ünnepi Könyvhét*, 1988:2.

11288 TUSKÉS Tibor: Csorba Győző indulása. = *RTV Újság*, 88. 1. 11–17:7.

CSORDÁS GÁBOR főszerkesztő

11289 GÁLLOS Orsolya: Jelenkor '88. Átmenteni az irodalmat. = *DN*, 88. 5. 14:8.

CSUKÁS ZOLTÁN bádogosmester, ipartestületi elnök

11290 HORVÁTH Csilla, B.: Pécsi emberek. Csukás Zoltán bádogosmester. (1860–1924). = *PM*, 88. 10:14.

CZOPF JÓZSEF egyetemi tanár, a POTE Neurológiai Klinikájának igazgatója

11291 BARLAHIDAI Andrea: Új egyetemi tanárok. Dr. Czopf József. = *DN*, 88. 10. 5:3, ill.

DÉVÉNYI SÁNDOR építész

11292 [HÁRSFAI István] H. I.: Ybl Miklós-díj. Dévényi Sándor–Kistelegdi István. = *DN*, 88. 4. 2:10, ill.

DUNAI JÁNOS labdarúgó

11293 HEGYI István: Pécsiek az olimpián (6.) – Róma, 1960. Dunai János. = *DN*, 88. 8. 8:8, ill.

ECK IMRE balettművész

11294 JÁLICS Ildikó: Válogatott jelenések. Eck Imre kiváló művész. = *Film, Színház, Muzsika*, 88. 4. 2:30–31, ill.

11295 [WALLINGER Endre] W. E.: Kiváló művész. Eck Imre. = *DN*, 88. 4. 2:3, ill.

EGRI GYULA pártmunkás

11296 *Ungarndeutschen in Arbeiterbewegung*. Julius Egri. = *Neue Zeitung*, 88. 4. 2:5, ill.

ENGEL ADOLF gyáros, nagybirtokos

- 11297 FEUERSTEIN Emil: Engel Adolf (jánosii) (1820–1903). = Feuerstein Emil: Egy marék virág. A magyarok zsidósága szellemi öröksége. 2. Tel-Aviv 1986. 22–27, ill.

ENGEL JÓZSEF gyáros, drámaíró

- 11298 HAJZER Lajos: Richard Wagner pécsi barátja. Emlékezés Engel Józsefre. = Népszabadság, 88. 6. 18:16.

ERDŐSY EMIL egyetemi tanár

- 11299 HAVASI János: A jogtudományok doktora. Dr. Erdős Emil. = DN, 88. 1. 29:3, ill.

FÁBIÁN BÉLA partizán

- 11300 Fábíán Béla. = KÉRI NAGY Béla: Forradalmárok, hősök, neves elődök. Pécs 1988. 26–28.

FEHÉRVÁRI ISTVÁN mérnök, Mohács város ny. főmérnöke

- 11301 UNGÁR Tamás: „A munka megadott minden örömet.” = Népszabadság, 88. 6. 9:4.

FEJÉR LIPÓT matematikus

- 11302 FEUERSTEIN Emil: Fejér Lipót (1880–1959). = Feuerstein Emil: Egy marék virág. A magyarok zsidósága szellemi öröksége. 2. Tel-Aviv 1987. 137–142, ill.

FETTER ANTAL építész

- 11303 [GÁRDONYI Tamás] G. T.: Több, mint makettkészítő mester. A tudása mérnöki, a szíve pécsi volt. = DN, 88. 1. 3:4.

FICZEK FERENC képzőművész

- 11304 ANTAL István: Torzóegész. Ficzek Ferenc művészetéről. = Művészet, 88. 6:41–43, ill.
11305 KOVÁCS Orsolya: „Hátrahagyott kijáratok”. Ficzek Ferenc 1947–1987. = Jelenkor, 88. 1:52–55.

FISCHOF LAJOSNÉ MAUTHNER ELZA zongoraművész

- 11306 BOJTÁR László: Emlékévbresztő évfordulók. Mohácsi muzsikudinasztia. = DNM, 88. 3. 11:6.

FREY MÁRIA tanár

- 11307 MAGYARLAKI Józsefné: Kettős portré közös könyvvel. = BPK, 88. 2: 93–98, ill.

FÜLEP LAJOS lelkész, művészettörténész

- 11308 TIMÁR Árpád: Fülep Lajos születésének 100. évfordulója alkalmából megjelent írások bibliográfiája. = *Ars Hungarica*, 87.2:263–266. L. még 11237

GÁDOR EMIL festőművész

- 11309 SZÁNTÓ Károly: Pécs festője. = *Magyar Nemzet*, 88.5.28:14.

GÁLLOS FERENC helytörténész

- 11310 SÁNTHA László: Emléktábla Pécsváradon. = *DN*, 88.2.10:6, ill.

GALSAI PONGRÁC író

- 11311 SZEGHALMI Elemér: Szerkesztőségi találkozások. Emlékezés Gal-sai Pongrácra. = *Új Ember*, 88.5.8:2.

GRASTYÁN ENDRE biológus,
a POTE Élettani Intézetének igazgatója

- 11312 [BARLAHIDAI Andrea] B. A.: Állami díj. Dr. Grastyán Endre. = *DN*, 88.4.2:5, ill.

- 11313 HODNIK Ildikó: Intézetben, kastélyban, gengsztertanyán. Beszélgetés az állami díjas dr. Grastyán Endre professzorral. = *Universitas*, 88.4.21:3.

GYARMATHY TIHAMÉR festőművész

- 11314 ANDRÁSI Gábor: Régi objektumok és építmények. – *Old Objects and Structures*. = *Művészet*, 88.1:23–25, ill.

- 11315 GYORGY Péter–PATAKI Gábor: Áttetsző színrétegek. – *Transparent Layers of Colour*. = *Művészet*, 88. 1:13–16., ill.

- 11316 KRUNÁK Emese: Dinamikus világégység. = *Művészet*, 88.1:26–27, ill.

- 11317 MEZEI Ottó: Festői tervek. – *Pictorial Spaces*. = *Művészet*, 88. 1:17–21, ill.

- 11318 SINKOVITS Péter: Szín- és fényhättér. (Beszélgetés Gyarmathy Tihamérral.) = *Művészet*, 88.1:8–12.

GYIMÓTI ISTVÁN lelkész

- 11319 SZAKÁLY Ferenc: A hódoltság utolsó évei. Gyimóti István vörösmarti lelkész 1680-ban átélt viszontagságai. = *HMSZÉ* 8–9. Eszék 1986–1987. 149–154.

HAZAFI JÓZSEF, a Baranya Megyei Tanács vb-titkára

- 11320 [MÁGEL Andrea] M. A.: Április Negyedike Érdemérem. Dr. Hazafi József. = *DN*, 88.4.2:3, ill.

HEGEDÜS IMRE országgyűlési képviselő

- 11321 GÁLLOS Orsolya: Az 1848-as forradalom alakjai Baranya megyében. Hegedüs Imre Pécsvárad képviselője. = DN, 88.3.9:6.

HEMMERICH KÁROLY tanár

- 11322 BEZERÉDY Győző: Pécsi emberek. Hemmerich Károly, a tornatanár. = PM, 88.7:14, ill.

HERGERT JÓZSEF hegedűművész

- 11323 BOJTÁR László: Világjáró baranyai hegedűművész. Hergert József. = DN, 88.3.1:6, ill.

HONTI RÓBERT középtávfutó

- 11324 HEGYI István: Pécsiek az olimpián (9.) – Mexikó 1968. Honti Róbert. = DN, 88.8.29:7, ill.

HORVÁT ADOLF OLIVÉR botanikus, ciszterci szerzetes-tanár

- 11325 LEHMANN Antal: Dr. Horvát Adolf Olivér 80 éves. = Földrajzi Értesítő, 88.1–4: 136, 158.

HORVÁTH ANTAL ügyvéd

- 11326 Egy hajdan volt pécsi lokálpatrióta. Horváth Antal múzeumalapító. = DN, 88.10.12:5, ill.

HORVÁTH IMRE bányamérnök

- 11327 Horváth Imre, 1932–1987. [Nekrológ.] = Bányászati és Kohászati Lapok. Bányászat, 88.5:358–359, ill.

HORVÁTH MÁRK szigetvári várkapitány

- 11328 Horváth Márk. = Kéri Nagy Béla: Forradalmárok, hősök, neves elődök. Pécs 1988. 38–40.

ISTVÁNFFY MIKLÓS történetíró

- 11329 MOLNÁR Imre: Istvánffy Miklós történetíró, a magyar Livius. = DN, 88.12.7:6.

JAHN ERNŐ gyógypedagógus

- 11330 TASNÁDI Ottó: Megyénk Apáczai Csere János díjas gyógypedagógusa. = BPK, 88.2:83–86, ill.

JAKAB LÁSZLÓ tanár

- 11331 TUSKÉS Tibor: A pedagógus minél többet adjon a gyerekeknek! Bemutatjuk Jakab László nyugalmazott pécsi igazgatót. = Köznevelés, 88.5.6:8.

JÁVOR TIBOR egyetemi tanár

- 11332 SAROK Zsuzsa: Húsz éve áll a klinika élén. Jávor professzor úr. = DN, 88.12.31:3, ill.

JELLASICS KÁROLY honvédtiszt

- 11333 A pákozdi ütközet másik Jellasics résztvevője. = Népszava, 88.9.21:7.

JENDRASSIK LORÁND egyetemi magántanár

- 11334 SÜLE Tamás: Egy híres orvoscsalád emlékezete érmeken. = Orvosi Hetilap, 88.2.21:410–414, ill.

KÁLLAI LIPÓT labdarúgó edző

- 11335 HEGYI István: Kállai Lipót 75 éves. = DN, 88.1.23:16, ill.

KATZIRZ BÉLA labdarúgó

- 11336 FLUCK Miklós: Íróasztal mögött a „pécsi óriás”. = Vasárnapi Hírek, 88.2.7:11, ill.

KELLE SÁNDOR festőművész

- 11337 GÁLLOS Orsolya: Fa, domb, víz. Műteremlátogatáson Kelle Sándornál. = DN, 88.2.13:8, ill.

KIGYÓS SÁNDOR szobrászművész

- 11338 KESERÜ Katalin: A szoborpoéta. = RTV Újság, 88.29:9.

KISS JÓZSEF, a Bólyi Mezőgazdasági Kombinát vezérigazgatója

- 11339 BOZSIK László: Új vezérigazgató a Bólyi Mezőgazdasági Kombinát élén. Töredékes portré Kiss Józsefről. = DN, 88.8.6:3, ill.

KISTELEGDI ISTVÁN építész

L. 11292

KLUG EDIT tanár

L. 11307

KODOLÁNYI JÁNOS író

- 11340 KODOLÁNYI Júlia: Apám. Bp. 1988, Magvető. 282 p., [16] t. (Tények és tanúk.)

KOLTAI FERENC tanár

- 11341 SZÁNTÓ Károly: Harmincöt éve nyílt meg a Nevelők Háza. Koltai Ferenc emlékezete. = DN, 88.11.4:5, ill.

KOVÁCS BÉLA kisgazdapárti politikus

- 11342 Ki volt Kovács Béla? = Reform, 88.12.16:8–9, ill.

KOVACSICS MIKLÓS kézilabdázó

- 11343 HEGYI István: Pécsiek az olimpián (11–12). Lépold Endre Montreal 1976 és Kovacsics Miklós Moszkva 1980. = DN, 88.9.12:7, ill.

KÖRNYEI ISTVÁN egyetemi tanár,
a POTE Ideg- és Elmeklinikájának volt igazgatója

- 11344 Meghalt Környei István. = DN, 88.6.23:4.
11345 SZENTÁGOTHAJ János: Környei István. 1901–1988. = Magyar Tudomány, 88.12:989–993.

KRIVICZ GYULA labdarúgó

L. 11276

KRLEŽA, MIROSLAV író

- 11346 GÁLLOS Orsolya: Az ifjú Krleža iskolaévei. = Jelenkor, 88.12:1157–1161.
A pécsi Zrínyi Miklós Hadapródiskola növendéke volt 1908–1911 között.

LAUBER DEZSŐ sportoló

- 11347 BEZERÉDY Győző: Pécsi emberek. Lauber Dezső, a sportoló. = PM, 88.9:14, ill.

LAUFER ÖDON muzsikus

- 11348 BOJTÁR László: Múltunkból. Egy elfelejtett muzsikus. = DNM, 88.7.15:6.

LÉPOLD ENDRE atléta

L. 11343

LIPPAY ANTAL atléta

- 11349 HEGYI István: Pécsiek az olimpián (4.) Helsinki 1952. Lippay Antal. = DN, 88.7.25:7, ill.

LOVAS PÁL táncművész

- 11350 (gelencsér): Kitüntetett művészeink. Lovas Pál. = Magyar Nemzet, 88.4.7:4.
11351 [WALLINGER Endre] W. E.: Liszt-díj. Lovas Pál. = DN, 88.4.6:3, ill.

LOVÁSZ LÁZÁR kalapácsvető

11352 HEGYI István: Pécsiek az olimpián (8). Lovász Lázár. = DN, 88.8.22:7, ill.

MAJOROSSY IMRE pécsi polgármester

11353 VARGHA Dezső: Emlékezés Pécs egyik régi polgármesterére, Majorossy Imrére. Főjegyzősége alatt „aranytollú”-nak nevezték. = DN, 88.6.29:6, ill.

MÉHES KÁROLY egyetemi tanár,
a POTE Gyermekklinikájának igazgatója

11354 BARLAHIDAI Andrea: Új egyetemi tanárok. Dr. Méhes Károly. = DN, 88.2.13:10, ill.

MÉREI EMIL, a Mecseki Szénbányák ny. vezérigazgatója

11355 GRÜNWARD Géza: A T. Házban dicsérik. És Komlón? „...nem vagyok megtört ember, nincsenek álmatlan éjszakáim”. = Új-ra Komló, 88.dec.:3, ill.

MOHÁCSI JENŐ költő, műfordító

11356 FEUERSTEIN Emil: Mohácsi Jenő (1886–1944). = Feuerstein Emil: Egy marék virág. A magyarajkú zsidóság szellemi öröksége. I. Tel-Aviv 1986. 368–374, ill.

NASZVADI SÁMUEL vajszlói körjegyző

11357 KISS Z. Géza: Cseppben a tenger... Naszvadi nótárius emlékezete. = DN, 88.12.23:6.

NÉMETH BÉLA ügyvéd, helytörténész

11358 HORVÁTH Csilla, B.: Pécsi emberek. Németh Béla ügyvéd, helytörténész (1840–1904). = PM, 88.12:14, ill.

ÓRIÁS NÁNDOR ny. egyetemi tanár

11359 Óriás Nándor professzor százket éves. = Népszava, 88.10.25:8.

PARRAGI GYÖRGY újságíró

11360 PETHŐ Tibor: Parragi György emlékezete. = Magyar Nemzet, 88.3.19:4.

PARTI NAGY LAJOS költő

11361 FOLDESZ Dénes: Cserépfalvi emléke. A költői életkor. = DN, 88.3.20:4, ill.

PÉCSI GÉZA zenepedagógus

- 11362 TIHANYI József: A tv-ben is láttuk. Kulcs a muzsikához. = Népművelés, 88.2:39–40.

PINCZEHELYI SÁNDOR képzőművész

- 11363 [GÁRDONYI Tamás] G. T.: Műteremben. Tele vagyok várakozással. = DN, 88.4.2:9, ill.

RAPP IMRE labdarúgó

- 11364 HEGYI István: Pécsiek az olimpián (10.) – München, 1972. Rapp Imre. = DN, 88.9.5:7, ill.

RAJNAI JÓZSEF pártmunkás

- 11365 BODÓ László: Csak becsületes munkával! = DN, 88.5.22:6, ill.

RATTAI GYÖRGY bányamérnök

- 11366 KRALL Zoltán: Rattai György 1942–1987. = Bányászati és Kohászati Lapok. Bányászat, 88.5:538., ill.

RHORER LÁSZLÓ fizikus, egyetemi tanár

- 11367 KULKA Frigyes: In memoriam Dr. Küllői Rhorer László. = Orvosi Hetilap, 87.12.27:2753.

RITTINGER ENGELBERT költő

- 11368 MAGYARLAKI József: Beszélgetés Engelbert Rittinger magyarországi német nemzetiségi költővel. = BPK, 88.2:87–91.

ROMÁN LÁSZLÓNÉ könyvtárigazgató

- 11369 GÁLLOS Orsolya: Egy kitüntetés háttéréről. Baranya iskolai könyvtáraiért. = DN, 88.12.14:3, ill.

SÁRDI JÁNOS képfestő

L. 11624

SÁSDI SÁNDOR író

- 11370 MEGYERI Tiborné: Sásdi Sándor ajánló bibliográfia. Sásd 1988, Sásd Nagyközségi Közös Tanács. 79 p., 8 t.

- 11371 VAJDA József: Tisztelgés a 90 éves Sásdi Sándor előtt. = MB, 88. 9.13:5.

SEBESTÉNY GYULA sebészprofesszor

- 11372 INCZE Dénes: 100 éve született Sebestény Gyula (1887–1954), a modern magyar mellkasi sebészet megteremtője. = Orvosi Hetilap, 87.8.9:1685–1688, ill.

SIMON JÁNOS labdarúgó

L. 11276

SOLTRA ELEMÉR festőművész

11373 HARCOS Ottó: Látogatóban Soltra Eleméرنél. = MB, 88.11.9:4, ill.

SOLYMOSSY EGON atléta

11374 HEGYI István: Pécsiek az olimpián (5.) – Helsinki 1952. Solymossy Egon. = DN, 88.8.1:7, ill.

SÓLYOM KATALIN színész

11375 MÁTÉ Judit: Szerepálmok – Sólyom Katalin. = Képes Újság, 88.4.16:14–15, ill.

STEINMETZ MIKLÓS parlamenti

11376 Steinmetz Miklós. Pécs, 1913. október 4. – Budapest, 1944. december 29. = Kéri Nagy Béla: Forradalmárok, hősök, neves elődök. Pécs 1988. 116–120, ill.

SZABÓ DEZSŐ egyetemi tanár,
a POTE Kémiai Intézetének igazgatója

11377 MAJORLAKI József: Dr. Szabó Dezső. = PMSZ, 88.1:5, ill.
Nekrológ.

11378 SZABOLCS József: Szabó Dezső: 1917–1987. = Magyar Kémikusok Lapja, 88.1:31.
Nekrológ.

SZÁNTÓ TIBOR író

11379 SZÁNTÓ Péter: Apám regénye. = Élet és Irodalom, 88.1.29:10.

11380 Szántó Tibor és a Dunántúl. Emlékezések és repertórium. Szerk. Tüskés Tibor. Pécs 1988, Baranya Megyei Könyvtár. 112 p. (Pannónia könyvek.) B. 33–36.

11381 [TÜSKÉS Tibor] -t or-: Szántó Tibor és a Dunántúl. = Könyvvilág, 88.4:
L. még 12159, 12165

SZEPESY IGNÁC pécsi püspök

11382 BORSY Károly: 150 éve halt meg Szepesy Ignác. = DN, 88.7.13:6, ill.

11383 BORSY Károly: Szepesy Ignác és bibliakutatása. = Irodalomtörténet, 86.5:551–558.

11384 (szeghalmi): A pécsi püspök emlékezete. = Új Ember, 88.7.31:4.

11385 Szepesy Ignác emlékülés. = DN, 88.11.4:3.

SZILÁGYI BÉLA tanár

- 11386 BALIKÓ Zoltán: Szilágyi Béla. 1902–1988. = Evangélikus Élet, 88. 8.14:4.

SZŐNYI OTTÓ püspöki levéltáros, múzeumigazgató

- 11387 SONKOLY Károly: Dr. Szőnyi Ottó (1876–1937). = Műemlékvédelem, 87.4:275–277.

SZTÁRAI MIHÁLY református prédikátor

- 11388 KATHONA Géza: Azonosítható-e Sztárai Mihály Siklói Mihállyal? = Irodalomtörténeti Közlemények, 86.1–2:76–77.

TAKÁCS MARGIT színművész

- 11389 FUTAKY Hajna: Színészportrék pécsi háttérrel. 10. Takács Margit. = Jelenkor, 88.1.57–63.

TAKSONYI JÓZSEF bányász

- 11390 Taksonyi József. = Kéri Nagy Béla: Forradalmárok, hősök, neves elődök. Pécs 1988. 142–145.

TARR IMRE vasutas

- 11391 Tarr Imre. = Kéri Nagy Béla: Forradalmárok, hősök, neves elődök. Pécs 1988. 146–149.

TIGYI JÓZSEF egyetemi tanár,
a POTE Biofizikai Intézetének igazgatója, az MTA alelnöke

- 11392 [HANKÓ Ildikó] (hankó): Az alelnök. = Magyar Nemzet, 88.10.1:5.

TÓKA JENŐ, a MÉV vezérigazgatója

- 11393 LOMBOSI Jenő: Tóka Jenő kitüntetése. Portré szürke színekkel. = DN, 88.12.24:3, ill.

TOLNAI JÓZSEF polgármester

- 11394 KOZMA Ferenc: Pécs elfelejtette egykori polgármesterét...? Tolnai Józsefné emlékezései. = DN, 88.12.3:6, ill.

TOLNAI MÁRTA tornász

- 11395 HEGYI István: Pécsiek az olimpián (7.) – Tokio 1964, Mexikó 1968. Tolnai Márta. = DN, 88.8.15:7, ill.

TOMANEK NÁNDOR színművész

11396 T. E.: Elhunyt Tomanek Nándor. = Magyar Nemzet, 88.8.5:4.

TÓTH ISTVÁN irodalomtörténész

11397 [HÁRSFAI István] H. I.: Pro Urbe, Pécs. Dr. Tóth István. = DN, 88.12.17:5.

TÜSKÉS TIBOR író

11398 SZEGHALMI Elemér: A Szülőföldem: Dunántúl sorozatban ... = Új Ember, 88.10.16:2.
Az íróról készült portréfilmről.

VARGHA KÁROLY ny. főiskolai tanár

11399 -ha-: Ein Diener der Ungarndeutschen. = DK 1989. Bp. 1988. 92–94, ill.

VÁRI ÉVA színművész

11400 BARABÁS Tamás: Akit érdemes nézni. = Új Tükör, 88.1.31:27, ill.
11401 BARABÁS Tamás: Nincs kinek felmondania ... Pécsi sztár pesti színpadon. Beszélgetés Vári Évával. = Esti Hírlap, 88.8.1:2, ill.

VÁRKŐI FERENC tornász

11402 HEGYI István: Pécsiek az olimpián (3.) – London, 1948. Várkői Ferenc. = DN, 88.7.18:7.

VINCZE MIKLÓS állatorvos

11403 VAJDA József: 85 éve született. Az ősi baranyai Hegyhát tudósára: Vincze Miklóstra emlékezünk. = MB, 88.6.14:7.

ZELESNY Károly fényképész

11404 HORVÁTH Csilla, B.: Helytörténet. Zelesny Károly fényképész. (1848–1913.) = PM, 88.6:14., ill.

ZRÍNYI MIKLÓS várkapitány

11405 Zrínyi Miklós. = Kéri Nagy Béla: Forradalmárok, hősök, neves elődök. Pécs 1988. 170–173, ill.

ZSENI NÁNDOR fagottművész

11406 [WALLINGER Endre] W. E.: Művészarcok. Zseni Nándor fagottművész. = DN, 88.10.15:9, ill.

ZSOLNAY VILMOS gyáros

- 11407 Zsolnay Vilmos. Pécs, 1928. április 19. – Pécs, 1990. március 23. = Kéri Nagy Béla: Forradalmárok, hősök, neves elődök. Pécs 1988. 174–177.

ZSOLT ZSIGMOND orvos, helynévkutató

- 11408 TÓTH István: Emlékezés Zsolt Zsigmond dr.-ra. = DN, 88.8.18:5.

AZ EGYES BARANYAI VÁROSOK ÉS KÖZSÉGEK IRODALMA

ABALIGET

- 11409 MAJER József: Adatok Abaliget Tabanidae és Stratiomyidae (Diptera) faunájához. = JPMÉ 32. Pécs 1988. 25–28. B. 27.
L. még 11182, 11251

ALMAMELLÉK

L. 11129

ALSÓMOCSOLÁD

- 11410 HAVASI János: Alsómocsolád s az ő barátai. = DN, 88. 8. 20:6, ill.

ALSÓSZENTMÁRTON

- 11411 UNGÁR Tamás: Cigány népfőiskola Baranyában. Egyelőre asszonyok nélkül. = Népszabadság, 88. 2. 29:6, ill.

BAKSA

- 11412 Baksai Ezüstkalász Tsz. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11:120–127, ill.

BELLYE

- 11413 SÁNDOR László: Pusztai iskolák a bellyei uradalomban 1830–1918. = HMSZÉ 8–9. Eszék 1986–1987. 86–112. B. 109–111.

BELVÁRDGYULA

- 11414 [RÓNASZÉKI Ferencné] –Rné–: Ünnepség Belvárdgyulán. Termelési nyaldíjat kapott a Közös Út Tsz. = DN, 88. 8. 26:1, ill.

BEREMEND

- 11415 BALOG [Nándor] N.: Következetes környezetvédelmi program a BCM-nél. = DN, 88. 5. 9:3.

- 11416 [CSUTI János] Cs. J.: Fantasztikus szépségek húzódnak meg a mélyben. Az ország legnagyobb hévizes kristálybarlangja Beremenden. = DN, 88. 8. 17:5, ill.

- 11417 [HEINEK, Otto]: Nationalitätenausschuss Baranya: Klub-Finanzierung ungelöst. = Neue Zeitung, 88. 7. 2:1.
Beremend és környéke nemzetiségi klubjairól és együtteseiről.
- 11418 IVÁN Gizella: Jól vizsgázott a BCM környezetvédelemből. Por ellen új filterek. = Népszava, 88. 4. 13:5, ill.
- 11419 –Kajzer–: Gazdálkodás – önállóság – egyéni érdek. = Siklós, 88. 11:1–2.
Beszélgetés Oberitter Miklóssal, a BCM igazgatójával a gyár részvénytársasággá alakulásáról.
- 11420 MÉSZÁROS Attila: Megmenekül-e a beremendi Kristálybarlang? Az igazi csoda. = Magyar Nemzet, 88. 1. 18:5.
- 11421 MÉSZÁROS Attila: Törölték a BCM 25 millió forintos környezetvédelmi bírságát. A vizsgálat befejeződött. = DN, 88. 2. 20:6.
Beszélgetés Oberitter Miklós igazgatóval.
- 11422 MURÁNYI László: Önállóan, önmagunkban bízva. Részvénytársaság a BCM. = DN, 88. 11. 26:5.

BERKESD

- 11423 D. O.: Berkesd új iskolája. = DN, 88. 9. 4: 2.

BICSÉRD

- 11424 Bicsérdi Aranymező Mgtsz. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11:128–133.
- 11425 Szenzációs állattenyésztési eredmény. Almaecet a takarmányban. = Petőfi népe, 88. 7. 20:8.
Aranymező MGT SZ.

BIKAL

- 11426 B. É.: A Bikali Állami Gazdaságban. Nyugdíj-kiegészítést kapnak a volt dolgozók. = Népszava, 88. 7. 6:12.
- 11427 Bikali Állami Gazdaság. – A Világ Mezőgazdasága, 88. 11:39–42.
- 11428 G. Zs.: Érdekeltségi rendszer Bikalon. = Állami Gazdaság, 88. 9: 8–9.

BODA

- 11430 MÉSZÁROS Attila: Nem oda Boda. = DN, 88. 3. 26:5, ill.

BOLDOGASSZONYFA

- 11431 HÁRSFAI István: Megállították a további állagromlást. Talán mégsem „a táj szégyene” az lgmánci-kúria. = DN, 88. 2. 8:5, ill.

BÓLY

- 11432 100 kísérlet Bólyban. 13. évf. 1899. Bóly 1988, Bólyi Mezőgazdasági

- 11433 ABAI Ferenc: A bolyi MEDOSZ Sportegyesület története. = Bolyi Füzetek, 88. 2:18–23.
- 11434 ADÁM Erika: A hagyományosan új Bolyért. = DN, 88. 4. 23:5.
A Bolyi Községvédő és Szépítő Egyesületről.
- 11435 B. J.: Ne teremtsünk lépéshátrányt! = Szövetkezet, 88. 8. 10:3.
Beszélgetés Puch Lászlóval, a Boly és Vidéke ÁFÉSZ elnökével.
- 11436 BALIKÓ Sándor: Megfelelő biológiai alapok idehaza is. Szójavető-mag százezer hektárra Bolyból. = DN, 88. 3. 8:3, ill.
- 11437 BALOG Nándor: Ifjúsági előadás előtt fél órával. Összeomlott a bolyi mozi. = DN, 88. 4. 1:5, ill.
- 11438 BARACS József: A békáspusztai termeléstörténeti kiállítás. = Bolyi Füzetek, 88. 2:16–18.
- 11439 BEKE Pál: Régi-új kaszinó Bolyban. = Bolyi Füzetek, 88. 2:9–11.
- 11440 BOJTÁR László: Emlékbesztő évfordulók. Boly zenei múltja. = DNM, 88. 1. 22:6.
- 11441 Bolyi Füzetek. 2. Boly 1988, Bolyi József Attila Körzeti Műv. Ház. 30 p.
- 11442 Bolyi Mezőgazdasági Kombinát. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11: 22–32, ill.
- 11443 BOSNYAK Józsefné: A bolyi közösségi művelődés hagyományai. = Bolyi Füzetek, 88. 2:11–13.
- 11444 DÉCSI Ágnes: Az úrhajós nem megy a moziba. = Magyar Ifjúság, 88.4.29:16–17, ill.
Az összedőlt filmszínházról.
- 11445 FARKAS Béla: A Bolyi Park, mint természetvédelmi terület. = Bolyi Füzetek, 88. 2:15–16.
- 11446 HÁMORI [Andrea] A.: A bolyi moziomlás tanulságai. = DN, 85. 5. 27:2.
- 11447 HEGYES Zoltán: Vállalva egy esetleges kudarcot is... A bolyi akció. = Magyar Hírlap, 88. 5. 24:6, ill.
A tanács szociálpolitikai tevékenységéről.
- 11448 HORVÁTH Mária: Bolyi kombinát. A szója szószólója. = Képes Újság, 88. 5. 7:2–3, ill.
- 11449 MAGYARLAKI Józsefné: A bolyi Német Nemzetiségi Diákotthon kapcsolatai a nyelvoktatás és a népek barátsága szolgálatában. = BM-PH, 88. 3:63–69, ill.
- 11450 MÖRVAY Gyula: A Bolyi Községvédő Egyesületről. = Bolyi Füzetek, 88. 2:23–24.
- 11451 PEKAR István: A szója jó gazdát kíván. = Magyar Mezőgazdaság, 88. 2. 24:8–9.
A Bolyi Mezőgazdasági Kombinát szójatermesztéséről.
- 11452 [RÓNASZÉKI Ferencné] –Rné–: Nem ismétlődik meg a tavalyi szó-jahiány. Több termés a tavalyinál. = DN, 88. 7. 19:3, ill.
Bolyi Mezőgazdasági Kombinát.
- 11453 SCHMIDT Attila: Miért omlott össze a bolyi mozi? Beszélgetés Hadas János igazságügyi műszaki szakértővel. = Népszava, 88. 4. 5:11.
- 11454 SZABÓ Sándor–KÉSZ László: A Bolyi „Draco” Csillagászati Kör. = Bolyi Füzetek, 88. 2:13–14.
- 11455 UNGÁR Tamás: Miért dőlt össze a bolyi mozi? A válasz bizonytalan, a tanulság egyértelmű. = Népszabadság, 88. 5. 11:8.
L. még 11339

CEGLÉDPUSZTA L. MERENYE

CSERDI

11456 SEREGI László: Verona néni konyhája. = Népszabadság, 88. 4. 16:12.

A szociális konyháról.

DIÓSVISZLÓ

11457 PINTÉR Csilla: Faluház a templom tövében. = Szövetkezet, 88. 1. 27:4.

DOBSZA

11458 GÁLLOS Orsolya: Törvényen kívül? = DN, 88. 7. 7:3, ill.

Országos tanácskozás az Országos Pedagógiai Intézet rendezésében.

11459 KISS József: Pajtaszínház Dobszán. = Népfront, 88. 3:60–61.

11460 Tanácskozás Dobszán. Falubokros általános művelődési központok. = DN, 88. 5. 22:11.

11461 (koncz): Aki a markát tartja vagy aki gondolkodik? A dobszaiak leve. = Magyar Nemzet, 88. 11. 19:4.

A művelődési központról.

DRAVAFOK

11462 [ROSZPRIM Nándor] R. N.: Határörközség lett Drávafook. = DN, 88. 6. 5:2, ill.

DRAVASZABOLCS

11463 BALOG Nándor: A Pécsi Mezőgép eredményes gyáregysége. Emelkedő tőkés export Drávaszabolcsról. = DN, 88. 3. 3:1, ill.

DRAVASZTÁRA

11464 MÉREY Klára, T.: Iparforgalom a Dráva-parti falvakban. = Somogy, 88.4:88–92.

DUNASZEKCSŐ

11465 Dunaszekcsői Dunagyöngye Mezőgazdasági Termelőszövetkezet. = A Világ Mezőgazdasága, 88.11:88–94.

EGYHÁZASHARASZTI

L. 11710

EGYHÁZASKOZÁR

11466 ALBERT Endre: Népi hagyományok őrzői. Egyházaskozári Csángó Népdalkör. = MB, 88.2.2:4.

11467 [CSÉPANYI Katalin, L.] L. Cs. K.: Takarmánygyártás, fafeldolgozás, műszergyártás. Egyházaskozár ipara. = DN, 88.1.30:7, ill.

11468 Egyházaskozári Haladás Termelőszövetkezet. = A Világ Mezőgazdasága, 88.11:15–21, ill.

- 11469 HAJDU Demeter Dénes: Jubileumi ünnepségek az egyházaskozári csángóknál. = Új Ember, 88.5.15:5.
A hagyományörző együttes fennállásának 40. évfordulója.

FELSŐSZENTMÁRTON

L. 11464

GILVÁNFA

- 11470 [DÜCSŐ Csilla] D. CS.: Hasznos és érdekes előadások április végéig. Cigány népfőiskola Gilvánfán. = DN, 88.2.23:5.
11471 HAVASI János: Beás cigányok egyesülete. Fii cu noi = DN, 88.9.30:3, ill.
11472 Az ígélet már nem hiányzik. = Romano Nyevepe, 88.3.1:5.
A Varga-telep felszámolásáról.

GORICA

- 11473 Falut kerestem Goricán. = Szabad Föld, 88.5.20:5.
L. még 11184

GYŰRŰFŰ

- 11474 HÁRSFAI István: Gyűrűfűről 40 év múltán. = DN, 88.5.14:11.
A falu elnéptelenedéséről.
L. még 11184

HARKÁNY

- 11475 [GÁRDONYI Tamás] G. T.: Kultúra, gazdaság, közösség. = DN, 88.3.12:8–9.
Országos Közművelődési Tanácskozás.
11476 (GICZY): Aki nem gyűjt, szétszór. Harkány új temploma. = Új Ember, 88.11.13:4, ill.
11477 HÁMORI [Andrea] A.: Szövetkezeti szálloda Harkányban. Siesta Coop Hotel. = DN, 88.8.11:5, ill.
11478 (srankó): A mozgáskorlátozottakra is gondolnak. = Szövetkezet, 88.10.26:5.
Siesta Coop Hotel.
11479 UNGÁR Tamás: Van-e elegendő gyógyvíz Harkányban? = Népszabadság, 88.7.9:6.
Beszélgetés Gruber Lajossal, a Megyei Tanács építési és vízügyi osztályának csoportvezetőjével.

HELESFA

- 11480 [TÖRÖK Éva] T. É.: Egy lakásból húsz ember otthona. Idősek napközije Helesfán. = DN, 88.10.28:2.

HETVEHELY

- 11481 HAVASI János: Az iskolában a remény. Nehéz ébredés Hetvehelyen. = DN, 88.4.16:11, ill.

11482 SZENTISTVÁNYI Gyula: Lenni vagy nem lenni. Egy kis falu dilemmája. = Új Tükör, 88.5.22:46, ill.

Az általános iskoláról.

L. még 11195

HIDAS

L. 10921

HIMESHÁZA

11483 KOZMA Ferenc: Himesháza. = DN, 88.8.6:11, ill.

IBAFA

11484 ADÁM Erika: Kisvasút, forrás, horgásztó. Kirándulóközpont Ibfán. = DN, 88.3.30:1, ill.

L. még 11184

KÁKICS

11485 SZENTKIRÁLYI András: Különös felismerés: most legyen teho! A tanács bizalmi tőkéje. = Magyar Hírlap, 88.4.12:4.

Marócsa és Kákics.

KÁN

11486 WANATKA Gabriella: Haldokló falvak földjén – Baranyában. „Nem engedjük széthordani Kán köveit.” = Ország Világ, 88.9.7:16–17.

11487 HAVASI János: Valóban ez a megoldás? Kán válni akar. = DN, 88.9.2:3, ill.

Az elnéptelenedés gondjairól, a Hetvehelytől való elszakadásról.

L. még 11184, 11195

KARÁCODFA

L. 11195

KÁTOLY

11488 VORÖS Attila: Nemzetiségi kongresszusok előtt. (1.) A lámpásokat vissza kell szerezni. = Magyar Hírlap, 88.12.1:3.

Kátolyról s a délszláv nemzetiségi létről.

KÉTÚJFALU

11489 Kétújfalui Vörös Csillag Mgtsz. = A Világ Mezőgazdasága, 88.11:106–112.

11490 MONSZIDER József: Levél Kétújfaluból. = A Falu, 88.2:70–72.

A faluközösségek múltjáról s jelenéről.

11491 [TÖRÖK Éva] T. É.: Még egy kút kell! Ivóvíz gondok Kétújfalun. = DN, 88.12.31:3.

KIRÁLYEGYHÁZA

11492 RAB Ferenc: Ordögi körben: Rigópuszta. = DN, 88.7.2:11, ill.

Az alkoholbetegek és az értelmi fogyatékosok szociális otthonáról.

KISASSZONYFA

L. 11329

KISDOBSZA

- 11493 NÓGRÁDI Sára–UHERKOVICH Ákos: The caddisfly fauna of the Gyöngyös streamsystem, south Hungary (Triptochera). = JPMÉ 32. Pécs 1988. 15–24, ill. B. 21–22.
- 11494 [WALLINGER Endre] W. E.: A kisdobszai bugyelláris. = DN, 88.3.9:3.
A színjátzóegyüttesről.

KISIBAFA

L. 11184

KISÚJBÁNYA

L. 11182, 11231

KOMLÓ

TERMÉSZETI KÖRNYEZET

- 11495 FAZEKAS Imre: Egy ritka természeti érték, a Hasmánytető. = Új-ra Komló, 88. dec.: 7.
- 11496 FAZEKAS Imre: Páratlan természeti érték Mecsekfalú határában. = MB, 88.3.29:7.
A Kaszárnya-patak és környéke.
- 11497 KEVEY Balázs: Védett területeink: Melegmágy. = DN, 88.5.14:5, ill.
- 11498 SZÁSZI Tibor: Szén helyett meleg vizet találtak. Sikondafürdő 60 éves jubileumára. = MB, 88.6.21:4, ill.
L. még 10912

2 GAZDASÁGI ÉLET

- 11499 [CSÉPÁNYI Katalin, L.] L. Cs. K.: Veszélybe került a saját anyagos export. Fordulat a Carbonnál. = DN, 88.4.16:7, ill.
- 11500 FERLING József: Méltánytalan és kiszámíthatatlan kormányzati döntések nyomában. Mélyponton a Carbon Könnyűipari Vállalat. = MB, 88.9.6:5.
- 11501 FERLING József: Számítógép szabályozza majd. Ha víz, legyen elég! = MB, 88.5.10:5.
A vízellátási gondokról.
- 11502 FERLING József: Szorít a cipő! A Carbon megszünteti szovjet exportját. = MB, 88.8.2:1, ill.
- 11503 KASZÁS Endre: Önállóan – gördülékenyen. = DN, 88.12.13:3.
Földtani Kutató- és Bányászati Eszközök Gyártó Vállalat.
- 11504 KRISZTIÁN Béla: Mongolok Komlón. = Pécs-baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. Baranya Megyei Művelődési Központ. 209–211.
A vágárképzésről.
- 11505 MOLNÁR Valéria: Feszített tervvel, létszám gondokkal. „Rajtunk semmi sem múlik”. = MB, 88.5.17:3, ill.
Május 1. Ruhagyár komlói egysége.

- 11506 MURÁNYI László: A cipőexport nem, a konfekció még gazdaságos. Nehéz helyzetben a Carbon. = DN, 88.9.3:5, ill.
- 11507 [MURÁNYI László] M. L.: A kőnél is nehezebb. Sorsdöntő év a komlói Pannolit Vállalatnál. = DN, 88.1.12:3, ill.
- 11508 OROSZ Mária: Piacképesnek lenni... = Lányok–Asszonyok, 88.6:3, ill.
Carbon Könnyűipari Vállalat.
- 11509 TAMÁS Ervin: A különc kifakadása. = Verseny és Vállalkozás, 88.2:21–23, ill.
Beszélgetés Szücs Istvánnal, a Carbon vezérigazgatójával.
- 11510 VIZHÁNYÓ Imre: Fennállása óta a legjobb év. Eredményekkel bizonyította életképességét. = MB, 88.3.8:5.
Komló és Vidéke ÁFÉSZ.

3 TÁRSADALOM. TÁRSADALMI ÉLET

- 11511 3,32 százalékos létszámcsökkentés. Komló munkaerőhelyzete. = MB, 88.12.6:5.
- 11512 DÜCSŐ Csilla: Van gazdája a népszerű pihenőhelynek. A Sikondai Baráti Kör munkához látott. = DN, 88.1.22:3, ill.
- 11513 FERLING József: Csak 18 éven felülieknek? Munkát! De melyet? = MB, 88.3.8:5.
A városi munkaügyi szolgáltató iroda munkájáról.
- 11514 Komlói helyzetkép. = Romano Nyevepe, 88.3.1:5.
A cigányok helyzetéről.
- 11515 LEPIES György: Nagyzemzeti sport 1988. Mintaértékű komlói kezdeményezés. = Népszava, 88.3.8:15.
- 11516 SAROK Zsuzsa: Vidéki kis kórház. = DN, 88.12.3:7.

4 POLITIKA. KÖZIGAZGATÁS. VÁROSFEJLESZTÉS

- 11517 BRAUN István: Már nem 1985-ben élünk. = MB, 88.11.1:5.
A településfejlesztési hozzájárulásról.
- 11518 CSERDI András: Komló falu birtokszerkezetének alakulása a 19. század második felében. III. = JPMÉ 32. Pécs 1988. 83–89.
- 11519 FERENCI Demeter: A DN politikai fóruma. Komló és a bánya. = DN, 88.9.3:3, ill.
- 11520 FERLING József: Körtvélyesen élni. Aztán megnőnek a fák. = MB, 88.5.17:5, ill.
- 11521 FERLING József: Közös erővel a városért. = MB, 88.1.5:2.
Beszélgetés Somssich Lászlónéval, az MSZMP Városi Bizottsága titkárával, Morber János tanácselnökkel és Elter Ottó HNF titkárral.
- 11522 [MOLNÁR Valéria] – Molnár –: A komlóiak és a teho. = MB, 88.3.8:7.
- 11523 [MOLNÁR Valéria] M. V.: Mit csinálnak a közterületfelügyelők? Előretolt helyőrség. = MB, 88.12.20:5, ill.
- 11524 (sárvári): Honunk a hazában. Az együtt épített város. = Magyar Nemzet, 88.3.24:6.

- 11525 SOÓS Péter: Honunk a hazában. Komló. Húsz vas ásó a királytól... = Magyar Nemzet, 80.3.24:6.
A város története.
- 11526 SZARKA Elemér: Hogyan? Tovább! = MB, 88.11.1:5.
A településfejlesztési hozzájárulásról.
- 11527 SZASZKÓ István: Az acél és a szén városa 1953-ban – angol szemmel. = Mozgó Világ, 88.12:52–59.
Komló és Sztálinváros.
- 11528 SZEKERES József: 12 tantermes gimnázium és 80 fős diákszálló Komlón. = Magyar Építőművészet, 88.3:42, ill.

5 OKTATÁS

- 11529 CSERDI András: Jubilál a komlói óvodai nevelés. = MB, 88.6.14:7.
75 éve alapították az első óvodát Komlón.
- 11530 CSIK Istvánné: Innovációs törekvések Komló és környezete alsófokú intézményeiben. = BMPH, 88.1:5–7.
- 11531 KISS József: Adalékok a belvárosi iskola történetéhez = MB, 88.1.12:4.
- 11532 [MOLNÁR Valéria] – Molnár –: A kettős jubileum jegyében. = MB, 88.6.21:4.
50 éves a belvárosi iskola, 30 éve indult meg a zeneoktatás.
- 11533 MOLNÁR Valéria: Se eltartottan, se kiszolgáltatottan. = Képes Újság, 88.4.23:15, ill.
Tompa Mihály Utcai Általános Iskola és Diákotthon.
- 11534 MOLNÁR Valéria: „Szűnjön meg ez az áldatlan állapot!” Meddig buszoznak még a körtvélyesi óvodások. = Új-ra Komló, 88. dec.: 5, ill.
- 11535 RÁCZ Sándor: A közoktatás korszerűsítésével kapcsolatos javaslatok. = BMPH, 88.1:1–5.
- 11536 TÓTH József: Ha a tudás érték... Kik jár(hat)nak a Kun Béla Gimnáziumba? = MB, 88.11.1:4.

6 MŰVELŐDÉS. MŰVÉSZETEK

- 11537 10 éves a Komlói Pedagógus Kamarakórus. (Komló – Forli 1988), [Litográfia Filograf] 19. p.
- 11538 [FERLING József] F. J.: Információk, riportok, tv-programok. Komlón önálló városi lap indul. = DN, 88.12.5:3.
Új-ra Komló
- 11539 GUNDI Miklós: Komlói körzet közművelődési intézményeinek tartalmi munkájáról. = BMPH, 88.1:9–13.
- 11540 KISS József: Szent István-émlékek Komlón. = DN, 88.7.13:6.
A mánfai templom legendájáról is.
- 11541 KRISZTIÁN Béla: Szabóné Nádor Anna: A komlói bányász-zenekar története. = Honismeret, 88.2:78.
Könyvismertetés.

- 11542 [MOLNÁR Valéria] – Molnár –: Filharmónia fél harmóniával. = MB, 88.11.22:4, ill.
Komló zenei életéről.
- 11543 MOLNÁR Valéria: Gondok és elképzelések. Van-e lehetőség a bővítésre? = MB, 88.9.20:4, ill.
BDSZ Körzeti Könyvtára.
- 11544 [MOLNÁR Valéria] – Molnár –: Mégis lesz kórusfesztivál? Félmilió a Soros Alapítványtól. = MB, 88.12.13:4, ill.
- 11545 MOLNÁR Valéria: Tízéves a Komlói Pedagógus Kamarakórus. A legszebb díj a közönség szeretete. = MB, 88.12.6:4, ill.
- 11546 PÁLL Lajos: Művelődési lehetőségek Komló város integrált közművelődési intézményében. = BMPH, 88.1:7–9.
- 11547 [TÖRTELY Zsuzsa] T. Zs.: Tízéves a Komlói Pedagógus Kamarakórus. = DN, 88.12.29:3, ill.
L. még 11559, 11560

KORPÁD

- 11548 Második Gyűrűfű. Korpád. = Pest Megyei Hírlap, 88.6.25:
A falu elnéptelenedéséről.
L. még 11184

KÖLKED

- 11549 GYENGE László: Oltalom a délvidéken. = Búvár, 88.6:22–23, ill.
A Béda–Karapancsa tájvédelmi körzetről.

KÖVÁGÓSZÖLŐS

- 11550 VÁRHELYI András: A titokzatos meddöhányó. = Búvár, 88.7:35–37, ill.

LÁNYCSÓK

- 11551 GÁLLOS Orsolya: Itt mindig gondoltak a fiatalokra. Könyvtárat avattak Lánycsókon. = DN, 88.3.16:3, ill.

LIPPÓ

- 11552 BARLAHIDAI Andrea, stb.: Lippó. = 88.3.3:3, ill.
- 11553 Lippói Béke Óre Mgtasz. = A Világ Mezőgazdasága, 88.11:5–14, ill.

MAGYARBÓLY

- 11554 KISS József: Diákotthon a déli határszélen. = Népfront, 88.6:54.
- 11555 VÉRTESI Jolán: Egyháztörténeti mozaikok. Visszapillantás egy hajdani püspöki egyházlátogatásra. = Evangélikus Élet, 88.3.6:3, ill.
D. Kapi Béla 1926. jún. 20–21-i látogatásáról.

MAGYAREGREGY

- 11556 FÁBIÁN Gyula: Táj és történelem. Egregy öröksége. = Képes Újság, 88.4.23:22, ill.
L. még 11656

MAGYARMECSKE

- 11557 BALATONI Tamásné: Halmozottan hátrányos helyzetben. = BMPH, 88.3:8–10.
Az általános iskoláról.

MAGYARLUKAFA

L. 11236

MAJS

- 11558 Majsi Kossuth Mgtsz. = A Világ Mezőgazdasága, 88.11:134–137.

MÁNFA

- 11559 FAZEKAS Imre: A mánfai templomkert hársai. Ört álló fák az Árpád-kori falaknál. = MB, 88.5.17:7.
11560 A mánfai Árpád-kori műemléktemplom. Szerk. Kiss József. Komló 1988, Komlói Honismereti és Városszépítő Egyesület. 31. p., ill.
L. még 11540

MÁRIAGYŰD

- 11561 CSONKARÉTI Károly: A máriagyűdi kegytemplom. = Délmagyarország, 88.4.23:8, ill.
11562 JORDÁNSZKY Elek: Mária-Gyűdi boldog Asszony Képe, Siklós mellett Baranya Vármegyében, Pécsi Püspökségben. = Jordánszky Elek: Magyar országban, 's az ahoz tartozó részekben lévő boldogságos Szűz Mária kegyelem képeinek rövid leírása. Posonban 1836, Belnay. Reprint. Bp. 1988, Akad. K. 87–88, 1 t.

MÁRIAKÉMÉND

- 11563 JORDÁNSZKY Elek: Kéméndi boldog Asszony Képe, Pétsi Püspökségben, Baranya Vármegyében. = Jordánszky Elek: Magyar országban, 's az ahoz tartozó részekben lévő boldogságos Szűz Mária kegyelem képeinek rövid leírása. Posonban 1832, Belnay. Reprint. Bp. 1988, Akad. K. 90–91, 2 t.

MARÓCSA

L. 11485

MÁROK

- 11564 IBRÁNYI TÓTH Béla: Köldökzinór. = Képes Újság, 88.12.3:15–17, ill.

MÁZASZASZVÁR

- 11565 CSOMA István: 180 éves a bányászat Szászváron. Üzem- és helytörténet. Pécs [1988, Mecseki Szénbányák.] 62 p., ill.

- 11566 KRÁLL Zoltán: „Vártuk a jövőt, hogy egyszer majd vége lesz ezen nagy drágaságnak”. Munkásmozgalmi emlékek Szászvárról. = MB, 88.7.12:4.
- 11567 [VINCZE Jenő] V. J.: Indokolt-e a nagy áremelés? Gondban van a lakásszövetkezet Mázaszászváron. = MB, 88.3.15:5.
L. még 10985, 10986, 11002,

MECSEKFALU

L. 11496

MECSEKNÁDASD

- 11568 FREY Mária: Kőfaragás Mecseknádasdon. Das Steinmetz-handwerk in Nadasch /Mecseknádasd. – KLUG Edit: Kötélverés Pócsán. Das Seilerhandwerk in Bootschnitz /Pócsa. Bp. 1988. Tankönyv 95 p., ill. (Ungarndeutsches Handwerk. – Magyarországi német népi mesterségek.)
- 11569 GARAMI László: Falun élni. = Magyar Hírek, 88.7.22:12–13, ill.
- 11570 STEINER István: Nádasi képeslap. = Nők Lapja, 88.4.23:14–15, ill.
A nádasi kádárokról.
- 11571 SZENTKIRÁLYI András: A pénz sem, a tanulás sem csekély. A mecseknádasdi bumeráng. = Magyar Hírlap, 88.6.3:4.
A községi közös tanács gazdálkodásáról.
L. még 11307, 12180

MEKÉNYES

- 11572 JURISITS Katalin: Die Gründung der Gemeinde Meknitsch. = Neue Zeitung, 88.2.27:6.
A község alapításáról.

MERENYE

- 11573 GÁRDONYI Tamás: Hagyományörzés önerőből. A népkönyvtár barátai. = Magyar Nemzet, 88.5.23:10.
A könyvtárról s az újjáalakuló Merenyei Polgári Olvasókörről.
- 11574 NÉMETHI Györgyi: Faluház Ceglédpusztán. = Ország Világ, 88.2.24:16–17, ill.

MOHÁCS

1 TERMÉSZETI KÖRNYEZET

- 11575 [BERTA Mária] B. M.: Átfogó jelentés készül a város és térsége környezeti állapotáról. Megújul a környezetvédelem. = DNM, 88.6.17:6, ill.
- 11576 DRASKOVITS P. – JÓSA E.: A Duna hordalékkúpjának kutatása a Mohácsi-szigeten. = M. Áll. Eötvös Loránd Geofizikai Intézet 1985. évi jelentése. Bp. 1986. 57–60.

2 GAZDASÁGI ÉLET

- 11577 B. H.: Mohács és Vidéke Áfész. Többet vállalnak – többet kapnak. = Szövetkezeti Kereskedelem, 88. 5. 13, ill.
- 11578 BALOG Nándor: Gazdálkodás részvénytársasági formában. Önálló lett a mohácsi székgyár. = DN, 88. 11. 22:3, ill.
- 11579 [BERTA Mária] B. M.: 20 éves a Költségvetési Üzem. Alaphiány után újra indulnak. = DNM, 88. 10. 21:6, ill.
- 11580 BERTA Mária: A Budapest Bank Rt. mohácsi fiókja. = DNM, 88. 11. 18:6, ill.
- 11581 [BERTA Mária] B. M.: Kapcsolatbővítés a tagsággal. Az Áfész ígéretes programja. = DNM, 88. 9. 9:6, ill.
- 11582 BERTA Mária: Munkaalalmat kínálnak. Termelékenységnövelő beruházás a selyemgyárban. = DNM, 88. 1. 22:6, ill.
- 11583 [BERTA Mária] B. M.: Összefogott a tanács és a tsz. Egészséges ivóvizet kap Újmohács. = DN, 88. 2. 10:1.
- 11584 [CSÉPÁNYI Katalin, L.] L. Cs. K.: Beruházás a székgyárban. Új kárpitosüzem Mohácson. = DN, 88. 1. 28:1, ill.
- 11585 [CSÉPÁNYI Katalin, L.] L. Cs. K.: Előterben a minőség. Igényes konfekció, kiemelt bérezés. = DN, 88. 9. 6:3, ill.
Mohácsi Könnyűipari Vállalat.
- 11586 [DUNAI Imre] D. I.: Minden forint legalább megkétszereződik. Utcatársulások közművesítésre. = DN, 88. 1. 16:6, ill.
- 11587 ÉZSIÁS Pálné: Gyárigazgatók válaszolnak. = Faipar, 88. 7:197.
Ósi János, a Szék- és Kárpitosipari Vállalat igazgatója.
- 11588 MURÁNYI László: A divatselyemgyártás kifizetődőbb. Megújulás előtt a mohácsi szövőgyár. = DN, 88. 2. 20:7, ill.
- 11589 MURÁNYI László: Közös kezdés 1989. január 1-jén. Egyesült az Új Barázda és a Dunavölgye Tsz. = DN, 88. 12. 9:1–2, ill.
- 11590 MURÁNYI László: Másodnyersanyagokat hasznosít a Boriforg. Magyar–szovjet közös vállalat alakult. = DN, 88. 1. 30:7, ill.
A mohácsi Temaforg és a szovjet Boriszov együttműködéséről.
L. még 11046

3 TÁRSADALOM. TÁRSADALMI ÉLET

- 11591 100 éves az MTE. = DNM, 88. 11. 11:6.
Pazaurek Dezső a kezdetekről.
- 11592 100 éves az MTE. Molnár Endre a labdarúgókról. = DNM, 88. 11. 25:6.
Mohácsi Torna Egylet.
- 11593 100 éves az MTE. Dr. Szkladányi László az evezőkről. = DNM, 88. 11. 18:6.
- 11594 BERTA Mária: A műszerek, gépek értéke 900 000 forint. Plazmaforezises véradás Mohácson. = DNM, 88. 11. 25:6, ill.
- 11595 BOJTÁR László: Emlékbeszűtő évfordulók. A helyi népdalgyűjtés múltjából. = DNM, 88. 1. 8:6.
- 11596 BOJTÁR László: Régműlt május elsejék. = DNM, 88. 4. 29:6.
- 11597 GÁLL Csaba: A nemzetiségi és vallási népcsoportok szerepe Mo-

- hács városszerkezetének kialakulásában. = Településfejlesztés, 87. 1:30–42.
- 11598 KAPU László: Százéves a Mohácsi Torna Egylet. Centenárium labdarúgó-mérkőzés, nemzetközi versenyek és klubtörténeti kiállítás. = 7. Népsport, 88. 5. 24:10.
- 11599 KAPU László: Ünnepi közgyűlés és kiállítás. Ma 100 éves a Mohácsi Torna Egylet. = DN, 88. 11. 14:7.
- 11600 NAGY Imre Gábor: Adalékok Mohács nemzetiségeinek nyelvhasználatához a 19. század második felében. = BH, 1987–1988. Pécs 1988. 419–434.

4 POLITIKA. KÖZIGAZGATÁS

- 11601 [BERTA Mária] B. M.: A városi tanács ülése. Beruházások, fejlesztések. = DNM, 88. 2. 5:6, ill.
- 11602 BOJTÁR László: Finn barátsági estek. = DNM, 88. 5. 20:6.
A mohácsi barátsági estek története.
- 11603 [CSUTI János] Cs. J.: A mohácsi városszépítők tervei. = DN, 88. 2. 18:5.
- 11604 SAROK Zsuzsa: Minden órában megszólal a zenélő óra. Szépülő Mohács. = DN, 88.4.30:6, ill.
- 11605 UNGÁR Tamás: Magyar városok '88. Lakáshelyzete irigyelhető. = Népszabadság, 88. 3. 19:8, ill.

5 KÖZOKTATÁS

- 11606 BAUHOFFER József: Negyven éve államosították az iskolát. = DNM, 88. 6. 24:6.
- 11607 BOZSIK [László] L.: Vállalkozó iskolák. Marek szakközépiskola. = DN, 88. 1. 23:3.
- 11608 NAGY Imre Gábor: Mohács népiskoláinak oktatási nyelve a 19. század második felében. = Történeti tanulmányok Dél-Pannóniából. I. Pécs 1988. 205–210. B. 209–210.
- 11609 SZABÓ Iréne: Egy különös sajtótájékoztató. Elbocsátottak hat pedagógust Mohácson. = Népszava, 88. 10. 22:5.

6 MŰVELŐDÉS. MŰVÉSZETEK

- 11610 [BERTA Mária] B. M.: Folyóiratok, könyvek, fonotéka. Gazdag könyvállomány – igényes olvasók. = DNM, 88. 5. 6:6, ill.
Mohácsi Jenő Városi Könyvtár.
- 11611 BOJTÁR László: Emlékbresztő évfordulók. Emlékezés Glatz Oszkár-ra. = DNM, 88. 2. 19:6, ill.
1925 tavaszán művésztelepet alapított Mohácson.
- 11612 BOJTÁR László: Emlékbresztő évfordulók. Kórusélet a századforduló táján. = DNM, 88. 2. 5:6.
- 11613 BOJTÁR László: Fúvóskultúránk előzményei. = DNM, 88. 7. 29:6.

- 11614 BOJTÁR László: Mohács önálló lapjai – szerkesztői. = DNM, 88. 4. 1:6.
- 11615 BOJTÁR László: A mohácsi zeneoktatás másfél évszázada. = DNM, 88. 9. 23:6.
- 11616 BOJTÁR László: Múltunkból. Egy színiévad centenáriumára. = DNM, 88. 7. 8:6.
1888. jún. 7–aug. 7. Borsodi Vilmos színtársulatának fellépése.
- 11617 BOJTÁR László: Zenekedvelők köre Mohácson. = DNM, 88. 6. 17:6.
1903. ápr. 3-án alakult.
- 11618 KISS Béla: Megtalálták a mohácsi várat. = Pajtás, 88. 9. 22:8–9, ill.
- 11619 A városvédők Mohácsért. = DNM, 88. 2. 19:6.
L. még 11268, 11280, 11306

7 HONISMERET. HELYTORTÉNET

- 11620 A II. Lajos emlékmű története. = DNM, 88. 8. 19:6.
L. még 11251

MOZSGÓ

- 11621 CSENDES Csaba: Mozsgói krónika. = Mai Magazin, 88. 6:4–5, ill.
A községi krónikáról.
- 11622 [TÖRÖK Éva] T. É.: Megújult a mozsgói szociális otthon. = DN, 88. 12. 22:5, ill.
L. még 11151

NAGYHARSÁNY

L. 10909–10911, 10913–10916

NAGYNYÁRAD

- 11623 [ÁDÁM Erika] Á. E.: Színes tévé és sportpályaépítés. A nagynyáradí iskolaszövetkezet. = DN, 88. 1. 29:3.
- 11624 HEINEK, Otto: Der Meister. = Neue Zeitung, 88. 9. 17:5, ill.
Sárdi János képfestő.
- 11625 WEBER, Maria: Brotbacken in Grossnarad/Nagynyárad. = Beiträge zur Volkskunde der Ungarndeutschen. 7. Bp. 1988, Tankönyvk. 81–113. B. 113.

NAGYPETERD

- 11626 Nagypeterdi Egyetértés Mezőgazdasági Termelőszövetkezet. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11:95–100.

NAGYTÓTFALU

- 11627 Megőrzött értékek tárháza. Tájézat avattak Nagytótfaluban. = DN, 88. 9. 10:2.
- 11628 Tájéház Nagytótfaluban. = Magyar Képes Újság, 88. 9. 29:15, ill.

ÓBÁNYA

L. 11231

ÓFALU

- 11629 Akadémiai szakvélemény a radioaktív hulladéktemetőről. = DN, 88. 12. 8:3.
- 11630 ÁRMÁS János: Két-háromszáz év múlva tele lesz az ország hatalmas betonkoporsókkal? Lesz-e Baranyában atomtemető? = Universitas, 88.3.31:2.
- 11631 Az atom bővületében. = Magyar Ifjúság, 88. 7. 15:14–15, ill.
A Paksi Atomerőmű Vállalat érvelése az atomtemető mellett.
- 11632 „Atomtemető”. Elutasító határozat. = Csongrád Megyei Hírlap, 88. 5. 3.
- 11633 Atomtemető-vita. = Impulzus, 88. 6. 18:13.
- 11634 BAKÁCS Tibor: Ófalu-vita és környezetjog. = Magyar Nemzet, 88. 6. 9:6.
- 11635 BALOGH Jenő–RÓSA Géza: Hozzászólnak az illetékesek. Tegyük Paksra a hulladékot? = DN, 88. 8. 25:6.
- 11636 A Baranya megyei szakhatóság nem járult hozzá az atomtemető építéséhez. = Népszabadság, 88. 5. 3:5.
- 11637 BELÉNESSY Csaba: A független szakértői bizottság állásfoglalása. Ófalu elutasítja az izotóptemetőt. = Magyar Hírlap, 88. 4. 21:7.
- 11638 BIHARI Tamás: Aktív vita. = Ötlet, 88. 6. 2:59.
- 11639 BIHARI Tamás: Hordók a betonban. = Ötlet, 88. 3. 24:24–25, ill.
- 11640 BIHARI Tamás: Viharos sarok. = Ötlet, 88. 7. 21:26–27.
- 11641 BONYHÁDI Péter: „Parlament” tudósítás: Atomtemető. = Figyelő, 88. 5. 19:13.
- 11642 DANCS József: Nyelvünk hegyén a szó. = Szabad Föld, 88. 5. 27:2.
A Paksi Atomerőmű és az ófalui lakosság között kialakult vitáról.
- 11643 Dönt az ÉVM. = Észak-Magyarország, 88. 5. 31.
Ua. Fejér Megyei Hírlap, 88. 5. 31.
- 11644 FERLING József: Ófalu még kételkedik. = Képes Újság, 88. 4. 30: 10–11, ill.
- 11645 GERGELY László: A biztonság ára mindig megtérül. Érvek és érzelmek. = Magyar Nemzet, 88. 8. 1:5.
- 11646 [HAVASI János] H. J.: Csak az a biztos: Magyarországon izotóptemető kell! Közeledtek egymáshoz a szakmai álláspontok. = Tolna Megyei Népszabadság, 88. 4. 30:2.
- 11647 HAVASI János: Csatározások Ófalu körül. = Heti Világgazdaság, 88. 5. 7:8.
- 11648 HAVASI János: Döntés kormány szinten várható. = DN, 88. 6. 1:5.
- 11649 HAVASI (János) J.: A döntésre mindig várni kell. = DN, 88. 9. 18:5.
- 11650 HAVASI János: Az erőmű utat épít. Ófalu: a Köjál nem engedélyezi. = DN, 88. 6. 9:3.
- 11651 HAVASI János: Hulladéktárolónak lennie kell. Atomtemető. = DN, 88. 2. 13:3, ill.
- 11652 HAVASI János: Miniszteri rendelet a nukleáris hulladékokról. Kötelező a lakosság tájékoztatása. = DN, 88. 7. 30:4.
- 11653 HAVASI János: Nyilatkozott a független szakértői bizottság. Ófalu nem alkalmas sugárzó hulladékok elhelyezésére. = DN, 88. 3. 21: 1–2.
- 11654 HAVASI János–HIRSCHLER Richárd: Ófalu – minden áron? = Heti Világgazdaság, 88. 4. 16:9.

- 11655 HAVASI János–JAKUS Ibolya: Az ófalui csata. = *Heti Világgazdaság*, 88. 6. 18:58.
- 11656 HAVASI János: Sugártemető. Beszélgetés a magyarországi radioaktív hulladékról. = *Élet és Irodalom*, 88. 2. 26:7.
Magyaregregyi és fekedei vonatkozásokkal.
- 11657 [HAVASI János] H. J.: Tájékoztató Ófaluról. Végső döntés áprilisban? = *DN*, 88. 12. 20:5.
- 11658 HAVASI János: További kutatásokra van szükség. Társadalmi vita az ófalui „atomtemetőről”. = *DN*, 88. 5. 12:2.
- 11659 HAVASI János: Új ajánlatok, régi ötletek. Tegyük Paksra a hulladékot? = *DN*, 88. 8. 4:5.
- 11660 HAVASI János: Újabb forduló Ófalu tárgyában. Nemleges az építési osztály állásfoglalása. = *DN*, 88. 4. 30:2.
- 11661 HAVASI [János] J.: Újabb nem a hulladéktemetőre. Az ÉVM elutasította a paksiak fellebbezését. = *DN*, 88. 6. 18:2.
- 11662 HAZAFI József: Csernobil óta bizalmatlanok vagyunk. Az atomerőmű radioaktív hulladékairól és Ófaluról. = *Tolna Megyei Népújság*, 88. 5. 30:3.
- 11663 HAZAFI József: Hol legyen az atom „szemét”? = *Figyelő*, 88. 3. 24:9.
- 11664 HAZAFI József: A nemnek is vannak fokozatai. Izotópia. = *Tolna Megyei Népújság*, 88. 5. 3:5.
- 11665 HEINEK, Otto: Ófalu–Sossier. = *Neue Zeitung*, 88. 5. 14:3.
- 11666 HORVÁTH Zsolt–MOYZES Antal–STEFÁN István: A paksi atomerőmű ófalusi izotóptemetőjének környezetföldtani kutatásai. = *Műszaki Tervezés*, 87–7:26–29.
- 11667 Izotóptemető. = *Delta Impulzus*, 88. 4. 23:10.
- 11668 JAVORNICZKY István: „Függetlenek” és „elkötelezettek”, Patthelyzet az izotóptemető ügyében. = *Magyar Nemzet*, 88. 5. 12:5.
- 11669 JAVORNICZKY István: Hulladék-haladék. A „kicsikkel” mindent lehet? = *Magyar Nemzet*, 88. 1. 30:7.
- 11670 KÁRPATI László: Temető fejfák nélkül. Új Tükör, 88. 4. 24:6–8, ill.
- 11671 Késik a döntés. Ófalu segítséget vár. = *Népszava*, 88. 9. 15:9.
- 11672 Kis magyar izotóptörténet. = *Magyar Ifjúság*, 88. 7. 15:15.
- 11673 KISS Sándor: Nem állami érdek... = *Magyar Nemzet*, 88. 3. 1:4.
- 11674 KOVÁCS Lajos: A nukleáris igazgató fellebbez. Tovább folyik a vita az atomtemetőről. = *Népszabadság*, 88. 5. 4:5.
- 11675 LANGMÁR Ferenc–POLTÁNYI Zsuzsa: Hozzászólás Ófalu-ügyben. = *Ötlet*, 88. 6. 19:44–45.
- 11676 LANGMÁR Ferenc: Továbbra is nagy kérdés: hová tegyük az atomhulladékot. = *Reform*, 88. 12. 9:30–31.
- 11677 MAGYAR László: Az ófalui modell. = *Magyarország*, 88. 7. 1:24.
- 11678 Mégsem épül atomtemető Ófalunál? Feltétel a több évszázados biztonság. Nem pontosak az adatok. Nemleges szakhatósági állásfoglalás. = *Népszava*, 88. 5. 3:7.
- 11679 A megyei szakhatóság nem járult hozzá a Baranyában tervezett „atomtemető” építéséhez. = *Tolna Megyei Népújság*, 88. 5. 3:5.
- 11680 MERÉNYI Miklós: Az atom bűvöletében. = *Magyar Ifjúság*, 88. 7. 15:14–15, ill.
- 11681 MERÉNYI Miklós: Vége az első menetnek. Ófalu. = *Magyar Ifjúság*, 88. 5. 20:26–27, ill.

- 11682 Mi lesz a fellebbezéssel? = Ötlet, 88. 6. 16:5.
- 11683 Miről is szól a tudományos vita? Ófalu – ahogyan a két fél látja. = Magyar Hírlap, 88. 5. 4:5, ill.
- 11684 NAGY Endre: Megjegyezzük. Ha elindul a vonat... = Esti Hírlap, 88. 5. 13:3.
- 11685 Nem lesz atomhulladék-lerakó Ófaluban? A Köjál elutasította a létesítési kérelmet. = Somogyi Néplap, 88. 6. 9.
- 11686 Nem lesz atomtemető Baranyában. = Dolgozók Lapja, 88. 5. 3.
- 11687 Nem – Ófalura. = Ötlet, 88. 4. 28:5.
- 11688 Ófalui atomtemető. A Köjál elutasította a létesítési kérelmet. = Népszabadság, 88. 6. 9:9.
- 11689 Ófalui „atomtemető”. A megyei szakhatóság nem járult hozzá az építéshez. = Nógrád, 88. 5. 3.
- 11690 Ófalun hiányolják a tájékoztatást. = Magyar Hírlap, 88. 9. 15:3.
- 11691 Ófaluról, nem utoljára. = Búvár, 88. 8:40.
- 11692 Paks fellebbez. = DN, 88. 5. 4:5.
- 11693 PATAKY István: Bravó Baranya! = Polgári Védelem, 88. 8:15.
- 11694 A radioaktív hulladéktemetőről. Társadalmi vita Ófaluban. = Magyar Hírlap, 88. 5. 12:7.
- 11695 RÓSA Géza: Temetni jöttem... Paks, Ófalu. Paks 1988. Penna Kis-
szövetkezet. 78 p.
- 11696 SALAMON Gyula: Vita az atomtemetőről. A szakemberek véleménye továbbra is ellentétes. = Tolna Megyei Népújság, 88. 5. 18:1–2.
- 11697 Site unsuitable for radioactive waste. = Daily News, 88. 4. 22.
- 11698 STEINER István: A jelen vitrinjébe zárva. = Nők Lapja, 88. 7. 9:3–5, ill.
- 11699 SÜLYOK Erzsébet: Torpedó az atomtemetőnek? avagy – futunk a pénz után... = Dél-Magyarország, 88. 4. 25:3.
- 11700 Szakértők véleménye az „atomtemető” helyéről. = Nógrád, 88. 4. 21:2.
Ua. Tolna Megyei Népújság, 88. 4. 21.
Ua. Fejér Megyei Hírlap, 88. 4. 21.
- 11701 A szakhatóság nemet mondott. Mégsem lesz „atomtemető” Ófalu közelében. = Magyar Nemzet, 88. 5. 3:8.
- 11702 SZIGETHY András: A közvélemény ereje. = Népszabadság, 88. 5. 10:1.
- 11703 Újabb tanácskozás az izotóptemető ügyében. = Népszabadság, 88. 5. 12:9.
- 11704 [UNGÁR Tamás] U. T.: Botrány nincs, referencia van. Paksi válasz az ófalui aggodalmakra. = Népszabadság, 88. 9. 17:4.
- 11705 UNGÁR Tamás: A község által felkért szakértői bizottság véleménye. Ófalu alkalmatlan a radioaktív hulladékok elhelyezésére. = Népszabadság, 88. 4. 21:4.
- 11706 VÁRHELYI András: Tudunk temetni? = Búvár, 88. 12:17–20, ill.
- 11707 Vétó az „atomtemető” ellen. = Magyar Hírlap, 88. 5. 3:7.
A Baranya Megyei Tanács szakvéleménye.
- 11708 Vita a radioaktív hulladék ófalui elhelyezéséről. = Nógrád, 88. 4. 27.
- 11709 VINCZE Péter: Gondolatok az atomhulladékról. = Ötlet, 88. 10. 20:24.

OLD

- 11710 [CSÉPÁNYI Katalin, L.] L. Cs. K.: Az egyházasharaszti tanács kezdeményezése. Kesztyűüzem létesült Oldon. = DN, 88. 12. 22:1, ill.
A Hunor siklósi gyárának telephelye.

ORFŰ

- 11711 (I. T. Gy.) Augusztus: Napfény, víz, pihenés. Orfű: tóparti vízgondok. = Autósélet, 88. 8:8, ill.
11712 MARTON [Gyöngyi] Gy.: Újabb 70 méteres szakaszt tártak fel. Az orfűi barlang titkai. = DN, 88. 1. 17:1, 2, ill.
11713 UNGÁR Tamás: XIII. Efott, Orfű. Vitázni még tanulni kell. = Népszabadság, 88. 8. 27:8, ill.
Egyetemisták, Főiskolások Országos Turisztikai Találkozója.
L. még 11251

OROSZLÓ

- 11714 [FERLING József] –Fg–: Faluházat avattak az oroszlóiak. = MB, 88. 5. 3:2, ill.
11715 [ROSZPRIM Nándor] R. N.: A község kommunistái kezdeményezték. Pártalapszervezet alakult Oroszlón. = DN, 88. 12. 22:5.

PÉCS

1 TERMÉSZETI KÖRNYEZET

- 11716 [ASZÓDI Kinga] –aszódi–: A „Bermuda-háromszög” kérdése. Örökség és következmény. = A Tér, 88. szept.: 32–33.
A város levegő- és zajszennyeződéséről.
11717 CSUTI [János] J.: Lesz-e mesterséges víztározó a barlangban? Ismét kutatják a Tettye vízáadó barlangját. = DN, 88. 1. 27:4.
11718 CZÉGÉNY József: Műveljük kertjeinket? = Új Tükör, 88. 10. 2:10–11, ill.
Berghauer Tibor pécsbányatelepi arborétumáról.
11719 GADÁNYI Hedvig: A fák nem az éjig nőnek. = Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 205–208, ill.
Berghauer Tibor arborétumáról.
11720 KRAFT János–SCHEUER Gyula–SCHWEITZER Ferenc: Pécs déli városrész mérnökgeológiai adottságai. = PMSZ, 88. 1:13–17.
11721 NSZK–Osztrák–Magyar. Környezetvédelmi vegyesvállalat. = Petőfi Népe, 88. 12. 15:3.
Reko Környezetvédelmi Kft.
11722 PAPP Tivadar: Környezetvédelmi biológiai rekultiváció a Pécsi Hőerőmű zagykazettáin. = A KGST III. 3. „Az ipari tevékenységek által megkárosított tájak rekultivációs módszereinek kidolgozása” című téma IX. Nemzetközi Rekultivációs Szimpozionának magyar nyelvű dolgozatai. Szerk. Tóth Sebestyén. Gödöllő 1988, Agrártud. Egyet. Kutatóintézete. 188–191.

119 Térképek. Térképészet

- 11723 NEMÉNYI Alajos; A műszaki fejlesztés időszerű kérdései a Pécsi Geodéziai és Térképészeti Vállalatnál. = Geodézia és Kartográfia, 88. 6:403–406.
L. még 10934

16 Állatkert

- 11724 O. I.: Krokodilok a város alatt. = Tolna Megyei Népújság, 88. 5. 10:5, ill.
A Mecseki Kultúrpark Akváriumáról.

2 GAZDASÁGI ÉLET

- 11725 BALOG Nándor: Kibontakozóban a Novindel Rt. Versenyfutás az idővel. = DN, 88. 9. 3:5, ill.
Novindel Elektronikai Innovációs Fejlesztő és Szolgáltató Részvénytársaság.
- 11726 MURÁNYI László: Több szűnik meg, mint ahány alakul. Nehezebb helyzetben a gmk-k. = DN, 88. 5. 7:11, ill.
- 11727 [VARGHA Dezső] V. D.: A Pécsi Ipartestület ötvenéves jubileuma 1936-ban. = DN, 88. 2. 24:6.

21 Gépipar

- 11728 [CSÉPÁNYI Katalin, L.] L. Cs. K.: Műszaki fejlesztés a piacon maradásért. Eredményes évet zárt a HTG pécsi gyáregysége. = DN, 88. 12. 23:1, ill.
Híradástechnikai Gépgyár.
- 11729 HERBST Ferenc: Korszerű fogyasztói csomagolásokat megvalósító berendezések fejlesztési irányai a Sopiana Gépgyárban. = 7. Országos Csomagolási Konferencia előadásai. Bp. 1988, MTESZ. 2. r. 155–163.
- 11730 MURÁNYI László: Ahol olcsóbb a drága munkaező. A SOMAPAK első éve. = DN, 88. 5. 14:7.
Magyar–olasz csomagolástechnikai gépgyártó vegyesvállalat.
- 11731 MURÁNYI László: Gyártmány- és gyártásfejlesztés a Pécsi Mezőgépnél. = DN, 88. 2. 2:3, ill.
- 11732 [MURÁNYI László] M. L.: Készülnek az új modulok. Az UD-gépcs család. = DN, 88. 1. 6:1, ill.
Sopiana Gépgyár.
- 11733 MURÁNYI László: A Pécsi Mezőgép tőkés együttműködései. = DN, 88. 6. 25:7.
- 11734 MIKLÓSVÁRI Zoltán: Visszaesett a szocialista export. Tőkés piacokat keres a Sopiana Gépgyár. = DN, 88. 8. 30:3.

- 11735 [MURÁNYI László] M. L.: 100 000 ember távhőellátását biztosítja. Harmincéves a Pécsi Hőerőmű. = DN, 88. 9. 14:1–2.
- 11736 MURÁNYI László: A rekonstrukcióval párhuzamosan. Számítógépes szervezés a Pécsi Hőerőműben. = DN, 88. 2. 9:3, ill.
- 11737 A Pécsi Hőerőmű Vállalat. Szerk. Cserta Péter. Pécs [1988]. 20 p., ill.

22 Könnyűipar. Kisipar

- 11738 ÓVARI Zsuzsanna: 14 iparos – egy helyen Bemutatkozik a pécsi Iparosház. = DN, 88. 4. 16:6, ill.
- 11739 [ÓVARI Zsuzsa] Ó. Zs.: Közel hétezer iparos második otthona. Átadták a pécsi iparosházat. = DN, 88. 3. 28:5, ill.
- 11740 UNGÁR Tamás: A pécsi iparosház. Hiányos szolgáltatások a peremkerületekben. = Népszabadság, 88. 7. 11:9.
L. még 11266, 11727

224 Bőr-, kesztyű- és cipőipar

- 11741 BALOG [Nándor] N.: Új üzemcsarnokba költözik a bőrdíszmű és bőrruha részleg. Kapacitásbővítés emeletréépítéssel a Bőrgyárban. = DN, 88. 5. 28:7.
- 11742 BARTAL Lőrinc: Pécsi Bőrgyár. = Bőr- és Cipőtechnika, 88. 3:117.
A bőrfeldolgozó gyárrészlegről.
- 11743 BENKŐ Judit, Cs.: Pécsi kesztyű, pécsi kesztyű... Hunorláncriban: teli boltok. = Esti Hírlap, 88. 4. 30:6.
- 11744 [CSÉPÁNYI Katalin, L.] L. Cs. K.: Visszanyerték partnereik bizalmát. Talpra állt a Pécsi Cipőipari Szövetkezet. = DN, 88. 10. 25:3, ill.
- 11745 DÉRI János: A HUNOR Vállalat működése a jelenlegi gazdasági helyzetben. = Bőr- és Cipőtechnika, 88. 7:255.
- 11746 MIKLÓSVÁRI Zoltán: Kisüzemekből önálló gyárrészleg. Több feldolgozott termék a Pécsi Bőrgyárból. = DN, 88. 1. 5:3, ill.
- 11747 NÓGRÁDI TÓTH Erzsébet: Kényszerű munkavállalás. Akik örülnek, hogy dolgozhatnak. = Népszava, 88. 8. 10:13.
Hunor Pécsi Kesztyű és Bőrruházati Vállalat.
- 11748 SIPOS Béla: A vállalati béropolitika megalapozása számítógépek segítségével. Bérregressziós számítások. Bp. 1988, Prodinform. 80 p. (Időszerű gazdaságirányítási kérdések. 2.)
Pécsi Bőrgyár.
- 11749 VERES Lajos: A Pécsi Bőrgyár múltja, jelene és jövője. = Bőr- és Cipőtechnika, 88. 7:256.

23 Élelmiszeripar

- 11750 BODÓ László: Tulajdonosi kör? Bérreform gyárkapun belül. = DN, 88. 6. 11:7, ill.
- 11751 Magyar Tejgazdaság Kísérleti Intézet. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11:149–153.

- 11752 Papp: Eredményes tavalyi évet mondhat magáénak a Pannonia Sörgyár. = Söripari Hírlap 88. 3. 21:
- 11753 Papp: Kapacitásbővítő beruházás a Pannonia Sörgyár főzõházában. = Söripari Hírlap, 88. 3. 21.
- 11754 SALAMON Gyula: A pécsi pezsgõ karrierje. = Tolna Megyei Népúj-ság, 87. 12. 31:7.
- 11755 UDVARHELYI András: Tulajdonosi kör a Pécsi Dohánygyárban. A magatartást is pontozzák. = Népszava, 88. 3. 2:7.
- 11756 VARGHA Dezsõ: 75 éve történt. A vidék legnagyobb és legszebb sörgyára. = DN, 88. 11. 18:5.
L. még 11024–11028, 11031, 11033–11034.

24 Építõipar. Tervezõirodák

- 11757 BALOG Nándor: Kevesebb a klasszikus munka. Élesedõ versenyhely-zetben a Pécsiterv. = DN, 88. 8. 27:4.
- 11758 MURÁNYI László: Kiváló kisvállalkozás. Terjeszkedik, gyarapodik a Mecsekép Gmk. = DN, 88. 11. 29:3, ill.

241.5 Porcelángyártás. Zsolnay Gyár

- 11759 BRETTYÁNSZKY Ilona: A Zsolnay-majolika titka. = Észak-Magyar-ország, 88. 5. 7.
Ua.: Hajdú-Bihari Napló, 88. 5. 7:4.
Petõfi Népe, 88. 5. 12:4:4.
- 11760 GROSCH Béla: Gyártmányfejlesztés helyzete a Zsolnay Porcelán-gyárban. = Építésügyi Szemle, 88. 7:199–200.
- 11761 HÁRS Éva: Zsolnay kerámia. Pécs 1988, JPM. 64 p. (A Janus Panno-nius Múzeum mûvészeti kiadványai. 61.) B. 15–16.
- 11762 KASZÁS [Endre] E.: Egyre keresettebb a fajansz és az eozin. Export-bővítő beruházás a Zsolnayban. = DN, 88. 10. 4:3, ill.
- 11763 [KÓHALMI Endre] K. E.: Kiállítások, városok, vevõlátogatások. A Zsolnay termékek idehaza és külföldön. = DN, 88. 2. 20:7, ill.
- 11764 PAIZS Gábor, V.: Bögréktõl az étkezészetekig. Mesterremekhez bőrdip-loma. = Vasárnapi Hírek, 88. 1. 31:5, ill.
A gyár újabb termékeirõl.
L. még 11407

25 Infrastruktúra. Kommunális létesítmények és szolgáltatások

- 11765 [BODÓ László] B. L.: Sokirányú munka a DÉDÁSZ számítókõzpont-jában. Áramot takarítanak meg az elektronika alkalmazásával. = DN, 88. 1. 12:3, ill.
- 11766 GÁLDONYI [Magdolna] M.: Vita a Hidrológiai Társaságban. Kriti-kus pontok Pécs vízellátásában. = DN, 88. 6. 9:5.
- 11767 RÁKOSNÉ G. Teréz: Épül Pécs új szennyvíztisztító üzeme. = Magyar Vízgazdálkodás, 88. 5:19, ill.
- 11768 UNGÁR Tamás: Kellemetlen „egzotikum” Pécssett. Merre szökkik a szennyvíz? = Népszabadság, 88. 5. 25:4.
- 11769 UNGÁR Tamás: Per elõtti állóháború. Vízkorlátozás lesz Pécssett? = Népszabadság, 88. 5. 27:6.

26 Mezőgazdaság

- 11770 AGROBER. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11:50–62.
A pécsi irodáról.
- 11771 Pannonia Innováció. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11:81–87.
Pannonia Műszaki-fejlesztő Agrárinnovációs Közös Vállalat.
- 11772 Pécs-Reménypuszta Új Élet Termelőszövetkezet. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11:154–166, ill.
- 11773 Pécsi Állami Gazdaság. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11:77–80.
- 11774 SZŐKE Gyula: A háztáji állattenyésztés szervezése. = Magyar Mezőgazdaság, 88. 4. 13:16–17.
Pécsi Állami Gazdaság.

27 Közlekedés. Távközlés

- 11775 (HÁRSFAI István) H. I.: Emléktábla a 75 éves villamosnak. = DN, 88. 10. 22:1, ill.
- 11776 HEGOCZKI Ferenc: A Pannonautó újdonsága. Warcia. = Autó-Motor, 88. 12. 24:8.
- 11777 Helyi járatok vagy jó levegő a Belvárosban? = MB, 88. 3. 15:2.
A történelmi belváros közlekedési koncepciója.
- 11778 PAGÁTS Pál: Fejezetek a repülés pécsi történetéből. = Honismeret, 88. 1:29–31, ill.
- 11779 A PANNON VOLÁN tavalyi gazdálkodásáról. = Közlekedési Közlöny, 88. 6. 12:439.
- 11780 A pécsi autóbusz-közlekedés múltja. = Közlekedési Közlöny, 88. 2. 7:105–106.
- 11781 ROSZPRIM Nándor: Hogy ne torlódjanak az autóbuszok... Pécs útjai és a tömegközlekedés. = DN, 88. 10. 13:3.
- 11782 ROSZPRIM Nándor: Munkásgyűlés a Pannon Volánnál. A pécsi autóbuszvezetők dolgozni akarnak! = DN, 88. 12. 14:1–2, ill.
- 11783 ROSZPRIM Nándor: Sajtótájékoztató a városi pártbizottságon. Milyen lesz Pécs tömegközlekedése? = DN, 88. 6. 18:3, ill.
- 11784 ROSZPRIM Nándor: Vélemények, javaslatok. Milyen a pécsi tömegközlekedés? = DN, 88. 5. 19:3, ill.
- 11785 TEGZES Béla: (1913. október 21.–1960. VIII. 31.) 28 éve szűnt meg a pécsi villamosvasút. = DN, 88. 8. 31:5, ill.
- 11786 VARGHA Dezső: A Pécs és Siklós közötti ellentét tükröződése a sajtóban a Pécs–Donji Mihojlec közti vasútvonal megnyitásakor. = Siklós, 88. 5:33–36.
- 11787 VOKSÁN György: A szakszervezet támogatja a pécsi buszvezetők jogos követeléseit. = Népszava, 88. 12. 15:9.

28 Pénz- és hitelügy. Biztosítás

- 11788 A Garancia Szövetkezet ötlete. = Szövetkezeti Kereskedelem, 88. 5:13.
Devizáért vásárolható sorsjegy.
- 11789 Külkereskedelmi bankfiók Pécssett. = Tolna Megyei Népújság, 88. 11. 16:3.
Magyar Külkereskedelmi Bank Rt.

11790 [RÓNASZÉKI Ferencné] Rné: Az AGROBANK Rt. pécsi fiókjának egy éve. Száz ügyfél, egymilliárdos forgalom. = DN, 88. 2. 6:7, ill.

29 Kereskedelem. Vendéglátóipar. Idegenforgalom

11791 antall: Elődök – utódok. = Magyar Ifjúság, 88. 3. 18:28, ill.

A pécsi antikvárium megnyitásáról.

11792 BALOGH Jolán: Mi van a hír mögött? Kötöttfogású birkózás, nagyobb részesedéssel. = Szövetkezet, 88. 5. 11:3.

A KONZUM Áruház Szövetkezeti Közös Vállalat részvénytársaság-gá alakult.

11793 [BALOGH Jolán] –balogh–: Tisztul(ja)nak a körvonalak. Döntések félúton – kérdőjelekkel. = Szövetkezet, 88. 8. 1:3.

Beszélgetés Kasza Tiborral, a Baranya Megyei MESZÖV titkárával.

11794 CSER László: Falusi turizmus és idegenforgalom a Pécsi Állami Gazdaságban. = Városépítés, 88. 4:28–29.

Üszögpusztá.

11795 [FERENCI Demeter] F. D.: Konferenciaközpont a pécsi belvárosban. Megnyílt a Palatinus Szálloda. = DN, 88. 6. 28:1, ill.

11796 [FERENCI Demeter] F. D.: Magasabb alaptőkével. Tovább bővíti tevékenységét a pécsi Konzum. = MB, 88. 10. 25:5.

11797 [FERENCI Demeter] F. D.: Vállalkozó kereskedők. Új utakon a Konzum Rt. = DN, 88. 11. 5:4, ill.

11798 [FERENCI Demeter] F. D.: Szövetkezeti vállalatból részvénytársaság. Változások a pécsi Konzumnál. = Tolna Megyei Népújság, 88. 4. 13:1.

11799 GERGELY László: ÁB-bébi a magánszektorban. Kereskedőház hiányországban. = Magyar Nemzet, 88. 10. 10:5.

Interjú Petri Péterrel, a PE-TA barkácsbolt vezetőjével.

11800 HÁMORI [Andrea] A.: Jövőre lesz 200 éves a cukrászda. Caflisch lett az Éva. = DN, 88. 8. 15:3, ill.

11801 [KALMÁR Tibor] (káté) Egy pécsi rt... Új forma – régi dinamizmus. = Kirakat, 88. 6:9, ill.

Konzum Rt.

11802 [KOZMA Ferenc] K. F.: Megalakult a MAHÍR Baranya Megyei Igazgatósága. A reklám nem kiadás – beruházás. = DN, 88. 9. 1:5.

11803 A MECSEK Tourist új főirodája. = Turizmus, 88. 6:19.

11804 Pécsi Agroker. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11:167–176.

11805 Pécsi TSZKER. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11:33–38, ill.

11806 PINTÉR Emőke: Pécsi kaleidoszkóp. = Vendéglátás, 88. 4:9–11, ill.

A város vendéglátóipari egységeiről.

11807 Sz. J.: Párbeszéd. Azokkal, akik másként nagykereskednek. = Szövetkezeti Kereskedelem, 88. 5:13.

Beszélgetés Kisfali Józseffel, a Pécs város és Vidéke Áfész fősztályvezetőjével.

11808 Sz. J.: Párbeszéd. Az intenzív tőke bevonásával. = Szövetkezeti Kereskedelem, 88. 5:12.

Beszélgetés dr. Bencs Lászlóval, a Konzum Rt. gazdasági igazgatójával.

- 11809 Sz. J.: Párbeszéd. Az olcsó zöldségről, a kereskedelmi taktikáról. Szövetkezeti Kereskedelem, 88. 5:10.
Beszélgetés dr. Koronics Károllyal, a Zöldért Baranya megyei igazgatójával.
- 11810 [SZÁLAI Kornélia] Sz. K.: Nem volt gazdaságos – bezárták. Meszesen sorra megszűnnek a boltok. = DN, 88. 12. 13:5.
- 11811 SZIGETHY Teréz: Szövetkezeti vállalatból részvénytársaság. Alapítók: a baranyai Áfészek. = Szövetkezeti Kereskedelem, 88. 3:31.
Konzum Kereskedelmi és Ipari Rt.
L. még 11066

3 TÁRSADALOM

- 11812 MÓRÓ Mária Anna: Pécs város polgárai (1697–1707). = BH 1987–1988. Pécs 1988. 51–81.
- 11813 MÓRÓ Mária Anna: Pécs város társadalma és a bányászat a reformkorban. = „Bányászat a Mecsekben” című tudományos konferencia előadásai. Pécs 1988. 17–40. B. 38–40.
- 11814 VARGHA Dezső: A New York-i „fekete péntek” és Pécs. Az 1929/33-as világgazdasági válság hatása Pécs város életére. = Pécs-baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 190–193.
- 11815 VARGHA Dezső: A világgazdasági válság hatása Pécs város társadalmára és a „Dunántúl” című lap inségakciói. = Történeti tanulmányok Dél-Pannóniából I. Pécs 1988. 221–233. B. 231–233.

30/31 Szociológia. Demográfia

- 11816 DUNAI Imre: Szabolcsfalu fáklyafény nélkül. = DN, 88. 9. 3:9, ill.
- 11817 VÁRBÍRÓ Béla: Pécs főbb demográfiai jellemzőinek alakulása, különös tekintettel egyes népesedéspolitikai intézkedésekre. = Az időskorú népesség társadalmi, egészségügyi és családi problémái. Bp. 1988. KSH. 205–217.

32 Munkaügy

- 11817/a VARGHA Dezső: A pécsi munkaerőhelyzet és a városi inségmunkarendszer (1929–1940). = BH 1987–1988. Pécs 1988. 315–339.

325 Sztrájk

L. 10953, 10960, 10968, 10981, 10989, 10990, 10993, 10994, 10995, 10998, 10999, 11003, 11008, 11012, 11876

33 Egészségügy

- 11818 ÁCSNÉ CSÁSZÁR Piroska–SZILÁRD István–TÉNYI Jenő: Szívügyklub mozgalom, mint a betegrésztvételi csoportok hazai példája. = Egészségnevelés, 88. 1:5–6.
A POTE Társadalomtudományi Intézetének modellkísérlete a szív- és érrendszeri megbetegedések megelőzésére.

- 11819 CSERI István: Futás – receptre? = Képes Sport, 88. 11. 1:20
Pécs képviseli Magyarországot a WHO Egészséges Városok programjában.
- 11820 HODNIK Ildikó: „... a hangya a fűszálon óriásira nőtt...” Fuldoklás. = A Tér, 88. szept.: 28–29, ill.
Narkománokról szerzett tapasztalatok Pécsett.
- 11821 HODNIK Ildikó: Az öngyilkosság folyamata. Esély a túlélésre. = A Tér, 88. szept.: 30.
Az SOS-Élet szolgálatról.
- 11822 [KÓHALMI Endre] K. E.: A világ világossága. = DN, 88. 1. 6:3.
A világtalan gyermekek érdekében létrehozott alapítványról.
- 11823 KRASSY Ilona: A pécsi közép fokú oktatási intézetekben tanuló fiatalok egészségi állapotának elemzése az elmúlt 3 év tapasztalatai alapján. = A közép fokú iskolák tanulóinak egészségügyi helyzete és a szomatikus nevelés feladatai a dél-dunántúli régióban. Pécs 1988. 18–13.
- 11824 MÉSZÁROS Attila: A fekete görbék szívósan emelkednek. Hol tart ma az egészségvédelem? = DN, 88. 11. 17:3.
Interjú Podlocz Györggyel, a Baranya Megyei Tanács egészségvédelmi titkárával.
11825. SAROK Zsuzsa: Országgra szóló szenzáció. Pécsett született meg az első magyar lombikbébi. = DN, 88. 8. 25:1, ill.
- 11826 SAROK Zsuzsa: A kislány egészséges. Megszületett Pécsett az első magyar lombikbébi. = Népszabadság, 88. 8. 25:9.
- 11827 TÓTH Anikó: Jubilál a pécsi katonai kórház. = Néphadsereg, 88. 1. 2:3, ill.
Fennállásának 25 éves évfordulója.
L. még 12041

340 Egyesületek

- 11828 BORSY Károly: 120 éve alakult meg a Nyomdászegylet Pécsett. = Pécs–baranyai kalendárium az 1988. évre. Pécs 1989. 88–92.
- 11829 Megyei szervezetünk cselekvési programja. = PMSZ, 88. 1:1–4.
MTESZ Baranya Megyei Szervezete.
- 11830 BOZSIK [László] L.: Megalakult a Magyar Irodalomtörténeti Társaság tagozata. = DN, 88. 11. 11:1, ill.
- 11831 Jelentések a szakosztályok és vidéki osztályok működéséről. FODOR István: Dél-dunántúli Osztály. = Földrajzi Közlemények, 87. 3–4: 220.
Magyar Földrajzi Társaság.
- 11832 [KRISZTIÁN Béla] K. B.: Negyven éve a MTESZ keretében A Bányászati és Kohászati Egyesület baranyai tevékenysége. = MB, 88. 11. 1:7.
L. még 11990, 11999

341 Nemzetiségek

- 11833 GÁLLOS Orsolya: „Célunk az aktív kisebbségvédelem, a támogató nemzetiségpolitika”. Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szö-

vetségének 10. kongresszusa. = DN, 88. 12. 4:1–2.

1988. dec. 3–4-én a Palatinus Szállóban.

11834 HÁRSFAL István: Épül a német klub. = Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 77–81, ill.

A Lenau-házról.

11835 HEPP Mihály: A pécsi Délszláv Klub munkájáról. = Pécs–Baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 216–217., ill.

L. még 11134

341.9 Zsidóság. Antiszemitizmus

11836 VARGHA Dezső: A Pécsről elhurcolt 4000 zsidó emlékére. Emléktábla-avatás. = DN, 88. 7. 2:11.

344/348 A társadalom egyes rétegei. Fiatalok. Idősek. Szegények

11837 GÁLLOS Orsolya: Otthonosabbak lettek az intézmények. Gyermekevédő gyermekvédelem. = DN, 88. 4. 20:3, ill.

Megyei Gyermeke- és Ifjúságvédő Intézet.

11838 HÁGÉN József: Pécsi „koldusjegyek” az 1930-as évekből. = JPMÉ 32. Pécs 1988. 101–107.

11839 MERCKLE Lászlóné: Családias nevelés a Magyar Lajos Gyermekehonban. = BMPH, 88. 3:46–53.

11840 NOVOTNY Judit: Az átmeneti szociális otthonok szerepe Pécs város szociális ellátásában. = Az időskorú népesség társadalmi, egészségügyi és családi problémái. Bp. 1988, KSH. 156–158.

11841 PORTH Etelka: Húzavona az Ifjúsági Otthon körül. = DN, 88. 9.22:3, ill.

Baranya Megyei Tanács Ifjúsági Otthona.

11842 TASNÁDI Ottó: Baranya megye ifjúsági fiúotthona. = BMPH, 88.3:54–57.

L. még 11151

35 Egyházak. Egyházi élet

11843 KOSZTA László: Egyházszerzés Magyarországon. = Tiszatáj, 88. 8:47–59.

A pécsi püspökség alapításáról: 54–55.

11844 NÁDOR Tamás: Ötven évvel ezelőtt. A Szent Jobb Pécsen. = DN, 88. 10. 5:5, ill.

11845 SZÁNTÓ Károly: Négyszáz éve volt a Pécsi Disputa a Mindenszentek templomában. = Magyar Nemzet, 88. 9. 1:6.

11846 A Szent Jobb Pécsen. = DN, 88. 10. 31:1, 2, ill.

1988. okt. 29–30.

11847 T. S.: „Fordítsd zemeidet régi országodra”. Országjáró útján utolsó állomására érkezett a Szent Jobb. = Új Ember, 88. 11. 13:1, 5, ill.

11848 [WALLINGER Endre] W. E.: Belépés csak különleges engedéllyel. Mi lehet az ajtón túl? . . . = DN, 88. 8. 14:5.

Látogatás a pécsi püspöki palotában.

L. még 11382–11386

36 Néprajz. Néptánc. Népi együttesek

- 11849 FILAKOVIĆ, Stipan: Ima dara, samo, nema para. Dokle traje entuzijazam. = Narodne Novine, 88. 1. 28:3, ill.
Beszélgetés Vidákovics Antallal, a Baranya Táncegyüttes gondjairól, s terveiről.
- 11850 [KASZÁS Endre] K. E.: 30 éves a KISZÖV „Pannonia” Néptáncegyüttes. Jubileumi gálaműsor a pécsi szabadtéri táncszínen. = DN, 88. 7. 20:3, ill.

38 Sport

- 11851 FEKETE Kálmán: Magyar gyorsasági bajnokság. I. futam. 26. Mecsek Pannon hegyi verseny. = Autó Motor, 88. 6:53, ill.
- 11852 H. L.: Egyedülálló az országban. A Pécsi Technikai Club tervei. = Sportvezető, 88. 3:18.
- 11853 HORVÁTH László: Bizonyítvány 1987–88-ról. Melyik volt az igazi PMSC? = Népsport, 88. 7. 10:3.
Labdarúgó szakosztály.
- 11854 KAPU László: Hazánkban egyedülálló... A Nevelési Központ KISZ-dijas tömegsport egyesülete. = DN, 88. 4. 7:3, ill.
- 11855 KERESZTESI Katalin: A tanulók testkultúra és sport iránti viszonyának mérése a mindennapos testnevelés keretében. = Testnevelés és Sporttudomány, 88. 1:19–25.
Az Apáczai Csere János Nevelési Központban folyó kutatásról.
- 11856 LÁZÁR Lajos: Mi van a pécsiekkel? = Labdarúgás, 88. 3–4:28.
A pécsi labdarúgókról.
- 11857 MÁRCZ Róbert: A diáksport szerepe a középfokú iskolák tanulójának egészséges fejlődésében – pécsi tapasztalatok alapján. = A középfokú iskolák tanulójának egészségügyi helyzete és a szomatikus nevelés feladatai a dél-dunántúli régióban. Pécs 1988. 35–39.
- 11858 Pécsi nyilatkozat. = Népszabadság, 88. 11. 1:12.
Sági Sándor a PMSC elnöke a bundabotrányról.
- 11859 VARGHA Dezső: Az első lóverseny Pécsen. = Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 97.
1889. máj. 18.
- 11860 [VARGHA Dezső] V. D.: Hetvenöt éve történt. A Northern University labdarúgócsapata Pécsen. = DN, 88. 5. 6:6.
1913. márc. 23–25.
L. még 11262, 11276, 11293, 11324, 11335, 11336, 11343, 11347, 11349, 11352, 11364, 11374, 11395, 11402

4 POLITIKA. KÖZIGAZGATÁS

- 11861 MOLNÁR Tiborné: Körzeti HNF aktívák közéleti-politikai kultúrájának néhány jellemzője Pécsen. = Településfejlesztés, helyi társadalom, önkormányzat. Pécs 1988. 238–244.

40 Politikai pártok

401 MSZMP

- 11862 [BOZSIK László] B. L.: A DN politikai fóruma. A pécsi pártértekezlet menetrendje. = DN, 88. 9. 24:3.
Interjú Szentirányi Józseffel, a városi pártbizottság első titkárával.
- 11863 [DUNAI Imre] D. I.: Fordulat, megújulás, vezető szerep új elvek szerint. = DN, 88. 12. 20:3.
Az MSZMP Pécs városi programjáról.
- 11864 DUNAI Imre: Városi pártértekezlet Pécssett, zárt ülés nélkül. = DN, 88. 12. 18:1–2, ill.
- 11865 Fordulat igényű megújulás a pártmunkában! Városi pártértekezlet Pécssett. = DN, 88. 12. 19:1–3, ill.
- 11866 JELI József: Az idősek mindennapjairól. = Pártélet, 88. 5:91.
Az istenkúti terület párt- és népfrentmunkájáról.

406 Egyéb pártok és alternatív jellegű politikai mozgalmak

- 11867 BENCZE János: Várunk Júliára. = Élet és Irodalom, 88. 12. 9:16.
A Magyar Demokrata Fórum helyi szervezetének megalakulásáról.
- 11868 MARTIN Zoltán: „... kifejezetten helyi problémákkal akarunk foglalkozni”. A Más-körrel. = Universitas, 88. 10. 27:2.
- 11869 „Más-kör”. Baloldali reformpárti mozgalom Baranyában. = Népszava, 88. 10. 17:5.
- 11870 [MÉSZÁROS Attila] (mészáros): Miben más a Más-kör? = Magyar Nemzet, 88. 10. 24:5.
Beszélgetés Tistyán Lászlóval, a POTE Társadalomtudományi intézetének munkatársával.
L. még 11905

409 Munkásmozgalom

- 11871 JELI József: Munkásmozgalmi emlékhelyek. = DN, 88. 4. 6:6, ill.
Kossuth Lajos u. 33., 50., 62.
- 11872 JELI József: Munkásmozgalmi emlékhelyek. = DN, 88. 3. 9:6, ill.
Kulich Gyula u. 26.
- 11873 JELI József: Munkásmozgalmi emlékhelyek. = DN, 88. 9. 16:5.
Tolbuchin út 135., Szabolcsi út 5.
- 11874 JELI József: Munkásmozgalmi emlékhelyek. Nők a termelésben. = 88. 3. 8:6.
Pécs-Vasas, Bethlen Gábor u. 32., Széchenyi tér 8., Pécs, Buzsáki Imre u. 19.
- 11875 [JELI József] J. J.: Munkásmozgalmi emlékhelyek. Pécs, Tettye u. 45. = DN, 88. 6. 15:6, ill.
- 11876 SZITA László: A „nagy sztrájk” (1919. febr. 21–márc. 18.) jelentőségéről. = Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 53–56.
- 11877 SZITA László: Százhusz éve alakultak az első szocialista munkásegyletek Pécssett. = Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 103–104.

412 Tömegszervezetek. Szakszervezetek. Ifjúsági szervezetek

- 11878 ERDŐDI Gyula: A pécsi–baranyai ifjúság forradalmi törekvése a polgári demokratikus forradalom és az antant–szerb megszállás időszakában. Pécs 1988, KISZ Baranya M. Biz. 43 p. (Haladó ifjúsági mozgalmak története Baranya megyében.)
- 11879 [HAVASI János] H. J.: Érdeklődő nagygyűlés, forró hangulatú fórum. = DN, 88. 7. 1:1, 3, ill.
Politikai nagygyűlés Hámori Csaba, a KISZ KB első titkárának részvételével.
- 11880 HAVASI János: Az önszerveződő közösségek szerepéről. Vita a népfrontban. = DN, 88. 5. 19:5.
A HNF máj. 18-i üléséről.
- 11881 [JELI József] J. J.: Egy úttörőcsapat negyven éve. = DN, 88. 6. 16:6, ill.
Istenkúti iskola úttörőcsapata.
- 11882 kajó: Más 1. = Magyar Ifjúság, 88. 3. 18:8.
Fodor László, a KISZ Baranya Megyei Bizottságának első titkára beszámolója.
- 11883 [MÉSZÁROS Attila] (mészáros): Fiatalok a reformért. Utcai demonstráció Pécssett. = Magyar Nemzet, 88. 7. 1:7.

419 Politikusok, közéleti személyiségek látogatása

- 11884 [DUNAI Imre] D. I.: A nemzet felelőssége, hogy mindenütt lakható legyen az a terület, amelyen az ország létezik. Pozsgay Imre Pécssett. = DN, 88. 2. 18:1, 2, ill.
- 11885 [DUNAI Imre] D. I.: Találkozó a baranyai vállalatvezetőkkel és országgyűlési képviselőkkel. Tatai Ilona, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja Pécssett. = DN, 88. 6. 25:1, 4, ill.
- 11886 MARTON [Gyöngyi] Gy.: Dr. Horváth István belügyminiszter látogatása Pécssett. = DN, 88. 2. 23:1–2, ill.
- 11887 MIKLÓSVÁRI Zoltán: Szerkezetátalakítás Baranyában. Egy fellendülés reményében. = DN, 88. 7. 13:1, 2, ill.
Berecz Frigyes ipari miniszter Pécssett.
- 11888 SAROK Zsuzsa: A Bundestag elnöke Pécssett. Philipp Jenninger csü-törtöki programja. = DN, 88. 9. 30:1–2, ill.

42 Közigazgatás. Településfejlesztés. Várospolitiká

- 11889 FARAGÓ György: Lesz-e kegyelem? = Pajtás, 88. 11. 10:4–5, ill.
Nem számolják fel Pécsbányatelepet.
- 11890 [FERLING József] Fering: Tanácsstagok a területükről. = Külváros, 88. próbaszám: 2–3.
Meszes, Pécsszabolcs.
- 11891 g. m.: Mégsem Szent István? = Új Ember, 88. 4. 3:2.
Az István tér nevének megváltoztatását elutasító városi tanácsi döntésről.
- 11892 [GÁLDONYI Magdolna] G. M.: Sajtótájékoztató a városházán. Pécssett 1988-ban marad a teho. = DN, 88. 10. 5:1–2.

- 11893 GYŐRI VARGA György: Közérdek mar közérdekbe. = Képes Újság, 88. 1. 2:10–11, ill.
Pécsbányatelep sorsáról.
- 11894 [HÁRSFAI István] H. I.: Ingatag egyensúly? 3,07 milliárdos terv 1988-ra. = DN, 88. 1. 29:5.
A város költségvetéséről.
- 11895 HÁRSFAI István: Utcaink neve. = DN, 88. 4. 2:10, ill.
- 11896 [HAVASI János] H. J.: A mezőszéltől a toronyházig. = Népfront, 88. 9:19–22, ill.
A szigeti városrészeiről.
- 11897 HAVASI János: Szavazott a városi tanácsülés. Pécssett is eltörölték a tehót. = DN, 88. 10. 28:1, 2.
- 11898 HODNIK Ildikó: A rendőrség az előszobában. Oduk, szobák, termek. = A Tér, 88. szept. :24.
Dr. Ásvány Lajos a városi tanács lakásgazdálkodásáról.
- 11899 JELI József: Rend a lelke mindennek. = Népfront, 88. 5:50–51.
Az istenkúti lakóterület problémáiról.
- 11900 [KIPKE Tamás] k. t.: Mégiscsak Szent... = Új Ember, 88. 9. 11:2.
A Szent István tér nevééről.
- 11901 Lakossági viták egy pécsi tér neve körül. István újra Szent. = Reform, 88. 11. 11:14.
- 11902 MÉSZÁROS [Attila] A.: Fórum Pécsbányáról. Hol van a jövő? = DN, 88. 9. 21:1.
- 11903 Mit várhat Pécs az idei évtől. Várospolitikai, 1988. = DN, 88. 3. 5:3.
Beszélgetés Piti Zoltán tanácselnökkel.
- 11904 RÉVÉSZ Mária: Közigazgatás Pécssett az antant–szerb megszállás idején (1918–1921). = Nehézipari Műszaki Egyetem Kohó- Fémipari Főiskolai Kar Közleményei, 10. 1986. 47–57.
- 11905 RÉVÉSZ Mária: A szociáldemokrata frakció tevékenysége a pécsi városi törvényhatósági bizottságban. (1910–1918). = Történeti tanulmányok Dél-Pannoniából. I. Pécs 1988. 213–220. B. 219–220.
- 11906 [SZENTKIRÁLYI András] Sz. A.: Már nem csak a társközségekben. Városi eljárások Pécssett. = Magyar Hírlap, 88. 4. 5:4.
Beszélgetés dr. Farkas Károly V. B.-titkárral.
- 11907 SZENTKIRÁLYI András: Újraértékelné az állami tulajdon fogalmát. Van-e a tanácsnak vagyona? = Magyar Hírlap, 88. 10. 18:4, ill.
Beszélgetés Piti Zoltán tanácselnökkel.
- 11908 UNGÁR Tamás: Egy városrész a létéért perel. Pécsbányatelep kontra bánya. = Népszabadság, 88. 7. 20:4.

424 Városépítés. Városrendezés. A belváros rekonstrukciója. Egyes épületek

- 11909 GÁLDONYI Magdolna: Rehabilitációs lakóterület. Pécs Szigeti városrésze. = DN, 88. 4. 14:3.
- 11910 GÁLDONYI Magdolna: A várostervezés műhelyében. = DN, 88. 11. 19:3, ill.
Beszélgetés Piti Zoltán tanácselnökkel.
- 11911 [HÁRSFAI István] H. I.: A feladatok nem csökkennek. 20 millió forint 1988-ban a pécsi pincékre. = DN, 88. 3. 10:3.

- 11912 HÁRSFAI István: Gépkocsik elhelyezésével kezdődött. Készül Uránváros rehabilitációs terve. = DN, 88. 7. 30:5, ill.
- 11913 [HÁRSFAI István] H. I.: Készül Uránváros rehabilitációs terve. PÉCSITERV – vállalkozói szerepkörben. = DN, 88. 2. 27:6, ill.
- 11914 HÁRSFAI István: Nem ellened, hanem érted... A pécsi városképről. = DN, 88. 6. 25:3.
- 11915 [HÁRSFAI István] H. I.: A Pécs Városi Tanács sajtótájékoztatója. Időarányosan. = DN, 88. 4. 9:6.
Városfejlesztés.
- 11916 KISTELEGDY István: A Pécs belvárosi rekonstrukció folytatásának koncepciói. = „Tudásunkkal Baranyáért”. Építés és építőipar a kibontakozás komplex feladatai. Pécs 1988. 42–50.
- 11917 KOVÁCS M.–CSÖNDÖR L.: TEHO-s tervek és valóságok Újmecekalján. = Mecseki Ércbányász, 88. 10. 15:5.
- 11918 ROSZPRIM Nándor: Milyen lesz a pécsi Kossuth tér? = DN, 88. 3. 5:5, ill.
- 11919 SÁRVÁRI Márta: Történeti városvédelem. Pécs lett ez 2000 év. = Magyar Nemzet, 88. 4. 21:3.
Beszélgetés Tóth Zoltánnal, Baranya megye főépítészével.
- 11920 UNGÁR Tamás: Csak gyanakvással? = Népszabadság, 88. 5. 26:4.
A Szántó Kovács János utcai panelházak felújítása körüli vitáról.

Egyes épületek:

- 11921 BEZERÉDY Győző: Pécsi házak. Jókai utca 1. = PM, 88. 3:15, ill.
- 11922 BEZERÉDY Győző: Pécsi házak. A Majthényi utcai bosnyák házak. = PM, 88. 2:14, ill.
- 11923 BEZERÉDY Győző: Pécsi házak. Tettye u. 46. = PM, 88. 1:13.
- 11924 CZÉGÉNY József: Az Építési Üzem kivitelezte. Vadászkürt söröző. = MB, 88. 5. 24:5, ill.
- 11925 DERCSÉNYI Balázs: Hazánk műemlékei. Pécs, várostemplom. = Turista Magazin, 88. 4:34–35, ill.
- 11926 DERCSÉNYI Balázs: Hazánk műemlékei. A pécsi Székesegyház újjáépítései (1686–1891). = Turista Magazin, 88. 1:34–35, ill.
- 11927 DLUSZTUS Imre: Energiatudatos méz a madzagon. Beszélgetés a bioépítészetről Szász Jánossal, a Pollack Mihály Műszaki Főiskola adjunktusával a pécsi napház ürügyén. = Élet és Irodalom, 88. 7. 29:7.
- 11928 GÁBOR János: Napház Pécsen. = Impulzus, 88. 7.16:49–50, ill.
- 11929 [HÁRSFAI István] H. I.: Eltűnt belvárosi házak. = DN, 88. 1. 11:3, ill.
Bezerédy Győző múzeológus előadásáról.
- 11930 HÁRSFAI István: Az év lakóháza, 1987. = DN, 88. 5. 14:6, ill.
Pécsen és Baranyában.
- 11931 HÁRSFAI István: Megkezdték Pécsen a Technika Háza építését. Hatezer műszaki értelmiségi otthona. = DN, 88. 11. 5:7, ill.
- 11932 IVÁN Gizella: A napház. = Népszava, 88. 4. 8:5.
- 11933 KÁLDI Gyula: Műemlék lakóépület helyreállítás, Pécs. = Magyar Építőipar, 88. 1–2:69, ill.
Jókai tér 7.

- 11934 KÁLDI Gyula: Pécs, Jókai tér 7. számú lakóépület helyreállítása. = Műemlékvédelem, 88. 2:117–120, ill.
- 11935 LEVÁRDY Ferenc: Pécs belvárosi plébániateplom. 2. kiad. Bp. 1988. 16 p., ill. (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára 297.)
- 11936 MARJÁN Gellért: Középiskolai kollégium, Pécs. = Magyar Építőipar, 88. 1–2:14, ill.
Katonai kollégium.
- 11937 ROMVÁRY Ferenc: A pécsi Vasváry-ház. = Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 63–66, ill.
- 11938 ROMVÁRY Ferenc: A pécsi „Vasváry-telep” története. Vasváry György műgyűjteménye. = JPMÉ 32. Pécs 1988. 163–224.
- 11939 ROMVÁRY Ferenc: A pécsi Vasváry villa. = Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 123–125, ill.
- 11940 TILLAI Ernő: 8 tantermes általános iskola Pécs, Mecsekalja. = Magyar Építőművészet, 88. 3:44, ill.
L. még 12179

428 Testvérvárosi kapcsolatok

- 11941 Fellbach und seine Partnerstädte in Ost und West. Fellbach [1988], Stadt Fellbach. 36 p., ill.
Pécs/Fünfkirchen – Ungarn: 26–31. p.
- 11942 KOVACIĆ, Vera: Pécs – Észék húsz éve. = DN, 88. 2. 12:1.
- 11943 MIKLÓSVÁRI Zoltán: Pécs és Fellbach tovább menetel. = DN, 88. 7. 17:2.
- 11944 MIKLÓSVÁRI Zoltán: Terebélyesedik a testvérvárosok közösen ültetett fája. Üzleti úton Fellbachban. = DN, 88. 6. 25:7, ill.
A pécs–baranyai árubemutatóról.
- 11945 ZURAWSKI, Wojciech: Krakó és Pécs. = DN, 88. 7. 23:11.

47 Rendészet

- 11946 [MOLNÁR Valéria] –Molnár–: A lakosság önmaga védelmében. A bűn előtt egy lépéssel. = MB, 88. 1. 19:7.
Bűnmegelőzési Tanácsadó Szolgálat a Kertvárosban.

5 OKTATÁS

- 11947 Fejezetek a pécsi állami zeneoktatás 200 éves történetéből (1788–1988). = DN, 88. 5. 14:9.
- 11948 Kétszáz éves Pécssett az állami zeneoktatás. 1788–1988. Szerk. Dobos László. Pécs 1988, Pécs Megyei Város Tanácsa V. B. Műv. Oszt. 128 p., ill.
- 11949 NÁDOR Tamás: Kétszáz éves Pécssett az állami zeneoktatás. = BM, 88. 2:3–6.
- 11950 NÁDOR Tamás: A Pécsi Városi Zeneiskola története 1908-tól 1952-ig. = Kétszáz éves Pécssett az állami zeneoktatás. Pécs 1988. 43–70.
- 11951 NEMES István: Tanulmánykötet a pécsi kétszáz éves állami zeneoktatásról. = BM, 88. 2:39–43.
Könyvismertetés.

- 11952 SZKLADÁNYI Péter: A Pécsi Városi Zeneiskola története 1788-tól 1908-ig. = Kétszáz éves Pécsett az állami zeneoktatás. Pécs 1988. 7–42, ill.
- 11953 VARGHA Dezső: Alsófokú képzés a Liszt Ferenc Zeneiskolában 1952–1988 között. = Kétszáz éves Pécsett az állami zeneoktatás. Pécs 1988. 71–93.
- 11954 VARGHA Dezső: Középfokú képzés 1952–1988 között. = Kétszáz éves Pécsett az állami zeneoktatás. Pécs 1988. 94–102, ill.
- 11955 VÁRNAI Ferenc: A kétszáz éves pécsi állami zeneoktatás hatása a Baranya megyei zeneiskolai hálózat kialakulására. = BM, 88. 2: 56–59.
- 11956 WALCZ Jánosné: A három jubiláló zeneoktatási intézmény közös ünnepi tantestületi ülésének anyaga. = BM, 88. 2:18–31.
Liszt Ferenc Zeneiskola, Művészeti Szakközépiskola, Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola pécsi tagozata.
L. még 11204, 12090

506 Nevelési központok

- 11957 CSER Ildikó: Óvoda? Iskola? – Óvodaiskola. Jól bevált módszer a pécsi nevelési központban. = Tolna Megyei Népművelés, 88. 5. 12:5.
- 11958 POROS Béla: Közművelődési innovációs programok az Apáczai Nevelési Központban. = A Magyar Népművelők Egyesülete VI. vándorgyűlése. Tatabánya 1988. 18–28.
L. még 11855, 11969, 12087

51 Óvodák

- 11959 KOMLÓSI Sándor: Pécsi óvodák 1867 előtt. = Magyar Pedagógia, 87. 4:392–408.

52 Általános iskolák

- 11960 BERNICS Ferenc: Pécs város elemi népoktatása a neoabszolutizmus korában. = BH 1987–1988. Pécs 1988. 181–224.
- 11961 MÁRCZ Róbertné: Iskolák a külvárosban. A Pécs-fehérszegi Általános Iskola. = Külváros, 88. nov. :16.
- 11962 [SZALAI Kornélia] Sz. K.: Jubileumi ünnepségsorozat Pécsett. Negyedszázados a Köztársaság téri Általános Iskola. = DN, 88. 11. 2: 1, ill.
L. még 12012–12015

53/54 Középiskolák

- 11963 BOZSIK [László] L.: Jubileumi ünnepség. 75 éves a Ziperovszky Ipari Szakközépiskola. = DN, 88. 3. 17:1, ill.
- 11964 BOZSIK [László] L.: Középiskolás diáknapiak. 75 éves a Ziperovszky. = DN, 88. 3. 15:5, ill.
- 11965 CSORDÁS László: A 8. Középiskolai Honvéd Kollégium. = BMPH, 88. 3:81–84, ill.

- 11966 [FERENCI Demeter] F. D.: Középiskolai diákszövetség alakult Pécsen. Diáknaptár. = DN, 88. 6. 10:5.
- 11967 [GÁLLOS Orsolya] G. O.: Pécs város ünnepélyes tanévnyitója. Átadták a Művészeti Szakközépiskolát. = DN, 88. 9. 3:1, ill.
- 11968 GARDONYI Tamás: A Janus évkönyve. = Baranyai Művelődés, 87. 2–3:46–47.
A gimnázium 75 éves jubileumára készült kötettről.
- 11969 HAVASI János: „Arra figyelj mi van a felszín mögött...” Művészeti iskola a Nevelési Központban. = DN, 88. 1. 9:9, ill.
- 11970 Komarov Gimnázium Földmérési és Postaforgalmi Szakközépiskola 25 éves. Pécs 1963–1988. Szerk. Balogh Tiborné, Muráth Ferenc. Pécs 1988. 170 p., ill.
- 11971 LÉGRÁDI Rudolfné: Vázlatkép. = BMPH, 88. 3:77–79, ill.
Kodály Zoltán úti középiskolai kollégium.
- 11972 MIKSA Lajos: Amerikai tanár a pécsi Széchenyi gimnáziumban. = Köznevelés, 88. 11. 4:8.
- 11973 MIKSA Lajos: A kétnyelvű oktatás első fél éve. = Köznevelés, 88. 1: 3–5.
A Kodály Zoltán Gimnáziumban.
- 11974 PÁL József: 20 éves a Komarov Postaforgalmi Szakközépiskola nap-pali tagozata. Szakemberutánpótlásunk bázisa. = Postás Híradó, 88. 2:13–14, ill.
- 11975 [ROSZPRIM Nándor] R. N.: Szükségük van jó nevelőkre. Harmadik tanévét kezdi a pécsi honvédkollégium. = DN, 88. 8. 25:5, ill.
- 11976 T. I.: Tiszteletadás a volt szerzetesiskolák előtt. = Új Ember, 88. 1. 31:4.
A Janus Pannonius (volt Pius) Gimnázium 75 éves, a Nagy Lajos Gimnázium 300. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségekről és jubileumi kiadványokról.
- 11977 TASNÁDINÉ RÓNAKY Edit: Megvalósult álom. = Magyar Nemzet, 88. 10. 1:14.
Művészeti Szakközépiskola.
- 11978 TIBOR Istvánné: Megemlékezés a pécsi tanítóképzőről. = DN, 88. 12. 7:6.
- 11979 VASTAGNÉ DOMONKOS Mária: Történelmi épület, hagyományokra építő belső tartalom. Bemutatkozik a Geisler Eta Középiskolai Leánykollégium. = BMPH, 88. 3:70–75.
- 11980 VÉGH István: Jubileumi megnyitó a Nagy Lajos Gimnázium évfordulóján. = BM, 87. 2–3:48–50.
- 11981 WALLINGER Endre: A jubiláló Nagy Lajos Gimnázium évkönyve. = BM, 87. 2–3:53–55.
L. még 11823, 11857, 12012–12015, 12022

55 Egyetemek. Főiskolák

- 11982 ANTAL György: Zenetanárképzés. = Kétszáz éves Pécsen az állami zeneoktatás. Pécs 1988. 103–108, ill.
- 11983 ÁRMÁS János: Hogyan hasznosítja a város a felsőoktatás tudományos tevékenységét? A szürkeknek nem kell szürkeállomány. = A Tér, 88. szept. :36–37.

- 11984 [ÁRMÁS János] Á. J.: Az ifjúság garanciát kér, az állami vezetés ehhez konkrét megfogalmazást vár. Miért éppen egy ifjúsági parlament váltaná meg a világot? = Universitas, 88. 3. 24:2.
A JPTE ifjúsági parlamentjéről.
- 11985 BALOG Nándor: Új lehetőségek, új szakismeretek elsajátítására. Egyetemi továbbképzési formák a JPTE-n. = DN, 88. 6. 7:3.
- 11986 [BARLAHIDAI Andrea]B. A.: A versenyszellem felélesztése. A JPTE nemzetközi kapcsolatai. = DN, 88. 6. 4:10.
- 11987 BOZSIK László: „Ez a főiskola nem tud úgy oktatni, ahogy szeretné...” Kevesebb óraszám, több gyakorlat a jövőben. = DN, 88. 7. 7:3.
Beszélgetés dr. Lenkei Péterrel, a PMMF főigazgatójával.
- 11988 BOZSIK László: Sztrájk helyett fórum. = DN, 88. 10. 6:5.
JPTE Tanárképző Kar.
- 11989 BOZSÓ Béla: Az Egyetemi Klub jelenbeli tényei. Csak akkor kezdődik újra... = Universitas, 88. 5. 5:3.
- 11990 BOZSÓ Béla: Pincesztori. Klub van, de még nincs. = A Tér, 88. szept. :14–15, ill.
Kulturális Egyesület a Pécsi Egyetemi Klubért.
- 11991 BOZSÓ Béla: Teszünk érte? Legyen végre gazdája! = Universitas, 88. 4. 14:1.
Az Egyetemi Klubról.
- 11992 BÓGNER Miklós: Hatvanöt éve. A pécsi egyetem első tanévnyitója. = DN, 88. 10. 19:3, ill.
- 11993 [CSÉPÁNYI Katalin, L.] L. Cs. K.: A marketing erősítése. Egyetemi és főiskolai képzés, párhuzamosan. = DN, 88. 5. 31:3.
Oktatási reform a JPTE Közgazdaságtudományi Karán.
- 11994 Demonstrációk a felsőoktatási intézményekben. Hol volt (sztrájk), hol nem volt... = Universitas, 88.12.1:1, 3.
- 11995 GÁLLOS Orsolya: 40 000 leendő értelmiségi képviselőtében Pécsen. Fordulóponton a kollégiumi mozgalom. = DN, 88.8.25:5.
Országos felsőoktatási kollégiumi tábor.
- 11996 GARAMI László: Milyen orvosok lesznek? = Magyar Hírek, 88.8.5: 12–13, ill.
A POTE-n folyó képzésről.
- 11997 HODNIK Ildikó: Százhatvan ezerhatszáz(ról) helyett. Harc, fegyverszünet, béke (?). = Universitas, 88.11.3:2, ill.
Fórum a JPTE Tanárképző Karán.
- 11998 [HODNIK Ildikó] H. I.: A tudomány szolgálatában... A Janus kapcsolatairól dr. Aknai Tamással, a JPTE rektorhelyettesével. = Universitas, 88.2.18:3.
- 11999 [HODNIK Ildikó]: Visszahozni a klinikai halálból. Megalakult a Pécsi Egyetemi Klub Kulturális Egyesülete. = Universitas, 88.4.28:1.
- 12000 A Janus Pannonius Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának krónikája 1987–88-ban. Összeáll. Kajtár István. Pécs, 1988. 18 p.
- 12001 LENKEI Péter: Építési szakemberképzés a PMMF-en. = „Tudásunkkal Baranyáért.” Pécs, 1988. 98–104.
- 12002 MEDVE Imola: A hallgatóság elégedetlensége jogos. Beszélgetés Ormos Máriával, a JPTE rektorával. = Magyar Hírlap, 88.12.30:9.
- 12003 MOKUTER, Ivan: Iz historijata naše Katedre u Peču. = Narodne Novine, 88.12.22:6, ill.

- A Tanárképző Kar Délszláv Tanszékének története.
- 12004 MÜLLER László–BODOR János: Műszaki informatika szak indítása a Pollack Mihály Műszaki Főiskolán. = Építésügyi Szemle, 88.8:247–252.
- 12005 A Pécsi Orvostudományi Egyetem évkönyve. 1986/87. tanév. Szerk. Antal Ernő. Pécs, 1988. 151 p., ill.
- 12006 A Pollack Mihály Műszaki Főiskola tájékoztatója. Pécs, 1987. [60] p., ill.
- 12007 A Pollack Mihály Műszaki Főiskola története, 1970–1987. Pécs, 1988. 51, [22] p.
- 12008 UNGÁR Tamás: Janus Pannonius Tudományegyetem. Szponzor nélkül magad maradsz! = Népszabadság, 88.10.22:18.
Beszélgetés dr. Ormos Mária rektorral.
- 12009 UNGÁR Tamás: Vállalkozók, támogatók kerestetnek. Lesz-e pinceklubja a pécsi egyetemistáknak? = Népszabadság, 88.4.25:7.
- 12010 VÉTEK Lajos: Szaküzemmérnök-képzés a Pollack Mihály Műszaki Főiskolán, különös tekintettel az üzemfenntartó szaküzemmérnök-képzésre. = Országos Karbantartási Tanácskozás. Pécs, 1988. 1–3. L. még 12151.

571 Nemzetiségi oktatás

- 12011 FILÁKOVITY István: A múlt és jövő között. = BPK, 88.2:113–117.
A pécsi horvát oktatás története.
- 12012 GÁLLOS Orsolya: Miroslav Krleža horvát író nevét vette fel a pécsi szerbhorvát iskola. Megyei tanévnyitó és névadóünnepély. = DN, 88.9.1:1, ill.
- 12013 HORVÁT László: Miroslav Krležsa nyelvével és nevével. Bevált a mindennapi testedzés. = 7. Népsport, 88.6.7:8.
A pécsi szerbhorvát általános iskola, gimnázium és diákotthon sportköréről, Pécs és Eszék sportkapcsolatairól.
- 12014 PETRIĆ, Jozo: Krleža nevét viseli egy pécsi iskola. = Magyar Képes Újság (Zágráb), 88.9.15:10, ill.
- 12015 RUZSIN Milán: A nemzetközi együttműködés szakmailag hasznos, embernevelő tevékenység. = BMPH, 88.3:59–61.
A Szerbhorvát Gimnázium és Általános Iskola eszéki kapcsolatairól.
L. még 12003

6 MŰVELŐDÉS

- 12016 Pécs szellemi élete 1939-ben. Dr. Faluhelyi Ferenc professzor rádió-előadása. = Pécs-baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs, 1988. 153–156.

602 Tudományos intézetek. Tudományos társaságok

- 12017 45 éves a Dunántúli Tudományos Intézet. = DN, 88.12.3:2.
- 12018 BADITZ Balázs: A PEKI (Pécsi Egyetemi Kisebbségi Intézet) és kiadványai. S. I. [1983 után]. [106] p. B.
Kézirat.

- 12019 ENYEDI György: Az MTA Regionális Kutatások Központja. = Propagandista, 87.7:112–122.
- 12020 FODOR István: A Pécsi Akadémiai Bizottság és a Környezetvédelmi és Urbanisztikai Szakbizottságának működése. = Tudomány – természet – társadalom. Környezetvédelmi kutatások az MTA területi Akadémiai Bizottságainál. 1. köt. Bp. 1987. 39–54.
- 12021 S. Gy.: A Pécsi Akadémiai Bizottság tevékenységéről. = Tolna Megyei Népújság, 88.6.16:4.

605 Tudományos és szakmai ülések. Kongresszusok. Konferenciák

- 12022 [BARLAHIDAI Andrea] B. A.: Középiskolások, szakmunkástanulók egészségügyi helyzetéről. Tudományos ülés Pécssett. = DN, 88.5.13:1, ill.
1988. máj. 12.
- 12023 [CSÉPÁNYI Katalin, L.] L. Cs. K.: „A teljes foglalkoztatásról, mint célról a társadalom nem mondhat le”. Munkaügy '89. = DN, 88.12.17:5.
Országos szakmai konferencia. 1988. dec. 15–16.
- 12024 FEJÉRDY Tamás: XIV. Országos Műemléki Konferencia. = Műemlékvédelem, 88.1:61–63.
1987. aug. 28–30.
- 12025 [GÁLLOS Orsolya] G. O.: Nemzeti múltunk emlékeit őrzik. Baranyai közgyűjtemények napja. = DN, 88.12.15:5.
1988. dec. 14.
- 12026 [GÁLLOS Orsolya] G. O.: Nemzetközi környezetvédelmi kutatások. A biológiatestudomány a mindennapok szolgálatában. = DN, 88.4.7:5.
1988. ápr. 6.
- 12027 GÁLLOS Orsolya: Tudományos emlékülés Pécssett. Sokoldalú megvilágításban az államalapító alakja. = DN, 88. 10. 1:1.
1988. szept. 30.
- 12028 HAVASI János: Vallásfilozófusok őszintén a szekularizációról. = DN, 88. 11. 16:5.
Nemzetközi konferencia. 1988. nov. 15–17.
- 12029 KASZÁS [Endre] E.: Az analitikai kémia alkalmazási lehetőségeiről. Országos vegyészkonferencia Pécssett. = DN, 88. 7. 14:1, 5.
1988. júl. 13–15.
- 12030 [KOZMA Ferenc] K. F.: Párt és társadalom. Elméleti konferencia az oktatási igazgatóságon. = DN, 88. 12. 10:5.
1988. dec. 9.
- 12031 [MIKLÓSVÁRI Zoltán] M. Z.: Tanácskozás az UNIDO égisze alatt. A nemzetközi bőrvilág színe-java Pécssett. = DN, 88. 10. 26:1–2, ill.
1988. okt. 25–27.
- 12032 [MURÁNYI László] M. L.: Az elöregedő géppark viszi a pénzt. Országos karbantartási tanácskozás. = DN, 88. 8. 30:3, ill.
1988. aug. 29–30.
- 12033 [MURÁNYI László] M. L.: Közműrendszerek és módszerek. Mélyépitési tanácskozás külföldi résztvevőkkel. = DN, 88. 9. 28:1.
1988. szept. 27–29.

- 12034 MURÁNYI László: Országos tanácskozás Pécsen. Gazdaságunk időszerei kérdései. = DN, 88. 6. 18:1–2, ill.
1988. jún. 17.
- 12035 [MURÁNYI László] M. L.: Országos karbantartási tanácskozás Pécsen. = DN, 88. 8. 31:2.
1988. aug. 29–30.
- 12036 [MURÁNYI László] M. L.: Vállalkozás és feltételrendszer '88. = DN, 88. 9. 24:2.
- 12037 REHÁK Aranka: Egy konferencia ürügyén. A nemzedéki láncolat megszakad. = Népszabadság, 88. 9. 10:19.
Ifjúságkutatók országos konferenciája. 1988. szept. 1–3.
- 12038 [SAROK Zsuzsa] S. Zs.: Befejeződött a nemzetközi Listeriosis Szimpózium. = DN, 88. 8. 27:2.
1988. aug. 21–26.
- 12039 SAROK Zsuzsa: Befejeződött az ötnapos lézerkonferencia. = DN, 88. 9. 3:2.
1988. aug. 29.–szept. 2.
- 12040 [SAROK Zsuzsa] S. Zs.: A komputeres hallásvizsgálat egyik úttörője Pécsen. A jövő útja a digitális hallókészülék. = DN, 88. 7. 9:4, ill.
Nemzetközi fül-orr-gégész kongresszus. 1988. júl. 7–9.
- 12041 [SAROK Zsuzsa] S. Zs.: Ötvenéves a pécsi fogászati klinika. Fogászok vándorgyűlése Pécsen. = DN, 88. 8. 30:1, ill.
1988. aug. 29–31.
- 12042 Településfejlesztés, helyi társadalom, önkormányzat. [A Pécsen 1987. szeptember 24–25-én tartott országos tanácskozás anyaga.] „A lenini örökség” és korunk. Szerk. Csefkó Ferenc, Szirtes Gábor. Pécs 1988, MTA Regionális Kutatások Központja – MSZMP Baranya Megyei Bizottság Oktatási Igazgatósága. 384 p., ill. (Ideológiai, politikai tanulmányok. 1988.)
- 12043 [TOROK Éva] T. É.: Gazdagítani a családok érzelmi életét. Országos konferencia Pécsen. = DN, 88. 11. 17:1, 5.
1988. nov. 15–16.
- 12044 A trombozis keletkezése, diagnosztizálása és kezelése. Erfurti–pécsi tudományos ülés a PAB-on. = DN, 88. 4. 29:5, ill.
1988. ápr. 28.
- 12045 „Tudásunkkal Baranyáért”. Építés és építőipar, – a kibontakozás komplex feladatai. A tudományos hetek építőipari témakörének előadásai és hozzászólásai. Pécs, 1988. márc. 14–16. Összeáll. Fehér Mihály stb. Pécs 1988, ÉTE Pécsi Csop. 250 p., ill.
L. még 10955, 11255, 11269

61 Könyvtárak

- 12046 [BARLAHIDAI Andrea] B. A.: Tudományos szakkönyvtár. 36 000 könyv, 600 folyóirat. = DN, 88. 2. 17:3, ill.
Az MTA Regionális Kutatások Központjának könyvtára.
- 12047 BERTÓK Gyula: Bemutatjuk a Mecseki Ércbányászati Vállalat Műszaki könyvtárát. = BK, 88. 1:17–18.
- 12048 FÖLDESSY Dénes: Nemzeti hangtár? Csatazajtól madáracsicsergésig. Ma délelőtt Pécsen aláírták az alapító levelet. = Esti Hírlap, 88. 12. 29:2.

- 12049 GÁLLOS Orsolya: Könyvtár '88. Csökkenő támogatás, növekvő olvasói érdeklődés. = DN, 88. 2. 6:8.
Baranya Megyei Könyvtár.
- 12050 GÁLLOS Orsolya: A Magyar Nemzeti Hangtár létrehozása érdekében. Pécsre kerül Közép-Európa legnagyobb zenei gyűjteménye. = DN, 88. 12. 30:1, 3, ill.
Pécsi Hangtár (Bajnai-Marton Alapítvány) a Baranya Megyei Könyvtárban.
- 12051 GELENCSÉR Gézáné: A kollégiumok könyvtáraitól. = BMPH, 88. 3: 85–91.
- 12052 Schriften im Austausch. Ungarische Buchausstellung in Schweriner Bibliothek. = Norddeutsche Zeitung, 88. 4. 10.
A Baranya Megyei Könyvtár és a Schwerini Tudományos Közkönyvtár kapcsolatáról és a Schwerinben rendezett magyar könyvkiállításról.

62 Közművelődés általában

- 12053 ÁRMÁS János: Forr a bor. Beszélgetés Pécs közművelődési irányelveiről. = A Tér, 88. szept. :37–38.
Újváriné Füzi Ágnessel, a Városi Tanács közművelődési csoportvezetőjével.

625 Művelődési házak

- 12054 [BARLAHIDAI Andrea] B. A.: Látogatóban a Ságvári Művelődési Házban. A város vonzásában. = DN, 88. 9. 3:9.
- 12055 BOZSIK [László] L.: Várják a további érdeklődőket. Pannonton Kiadó Pécssett. = DN, 88. 8. 8:3.
A Baranya Megyei Művelődési Központ új kezdeményezéséről.
- 12056 DEMETER Katalin: Sikeres útkeresés. = Magyar Vasutas, 88. 4.7.
Vasutas Művelődési Ház.
- 12057 GÁRDONYI Tamás: Onként vállalt kényszerpálya, avagy: ki mit vár a Művészetek Házától. = BM, 87. 2–3:42–43.
- 12058 Harmincöt éves a pécsi Nevelők Háza. Emlékkülés, jubileum. = DN, 88. 11. 19:2, ill.
- 12059 KOPECZI Béla: A Művészetek Háza megnyitó beszéde. = BM, 87. 2–3:33–35.
1987. dec. 10.
- 12060 MOLNÁR G. Judit: A Művészetek Háza bemutatása. = BM, 87. 2–3:36–37, ill.
- 12061 TŰSKÉS Tibor: Művészetek Háza, Pécs. = Új Tükör, 88. 6. 12:36–37, ill.
- 12062 TŰSKÉS Tibor: Haus der Künste in Pécs. = Budapester Rundschau, 88. 10. 17., ill.
- 12063 WALLINGER Endre: Pécs. Művészetek Háza. = Magyar Képes Újság (Zágráb), 88. 2.4:11, ill.

63 Színház. Balett. Bábművészet

- 12064 ACSAY Judit: A hosszútávfitó társakat keres. Beszélgetés a Pécsi Nemzeti Színház új igazgatójával. = Új Tükör, 88. 11. 6:29.

- 12065 [ASZÓDI Kinga] –aszódi–: Közéleti jelenségek vizsgálata. A lánc szelei. = A Tér, 88. szept. :39.
Az Egyetemi Színpadról és a Fiatal Értelmiségiek Klubjáról.
- 12066 BOGÁCSI Erzsébet: A pécsi színi történethez. „Az ilyen hercehurcák nem maradnak titokban... = Magyar Nemzet, 88. 11. 11:4.
Beszélgetés Sik Ferencsel, a Pécsi Nemzeti Színház volt főrendezőjével.
- 12067 BOGÁCSI Erzsébet: A pécsi színi történethez. Két újabb levél. = Magyar Nemzet, 88. 11. 28:9.
- 12068 BOGÁCSI Erzsébet: Vidéki színi történet. Cserebere fogadom... = Magyar Nemzet, 88. 10. 14:4.
A Pécsi Nemzeti Színház új főigazgatójáról Lengyel Györgyről, s új főrendezőjéről Vas István Zoltánról.
- 12069 BUDAI Katalin: Pécsről tényszerűen. = Film Színház Muzsika, 88. 10. 1:4–5, ill.
Ünnepi társulati ülés a Pécsi Nemzeti Színházban.
- 12070 FÖLDESSY Dénes: Megbízatus öt esztendőre. Új direktor Pécsett. Lengyel György – társulatáról, tervekről. = Esti Hírlap, 88. 8. 6:2.
- 12071 [GÁRDONYI Tamás] G. T.: Beszélgetés a főrendezővel. Többet kockáztatni. = DN, 88. 3. 26:8.
Vas István Zoltán.
- 12072 GÁRDONYI Tamás: Minden az arányokon múlik. A sikerhez vezető út. = DN, 88. 9. 24:9, ill.
Beszélgetés Lengyel György főigazgatóval.
- 12073 [GÁRDONYI Tamás] G. T.: Nyári Színház – múlt, jövő. (1.) „A közönség szórakozni akar”. = DN, 88. 11. 23:3. (2.) Megőrizve az igényeséget. = DN, 89. 11. 26:8.
- 12074 [GÁRDONYI Tamás] G. T.: Pécsi Nemzeti Színház. Beiktatták az új igazgatót. = DN, 88. 9. 20:1–2, ill.
- 12075 HODNIK Ildikó: Új igazgató a Pécsi Nemzeti Színház élén. Lukak a nézőtéren. = Universitas, 88. 10. 6:4.
A színház programjáról.
- 12076 MÜLLER Péter, P.: Pécsi színházi esték. = Jelenkor, 88. 7–8:735–741.
- 12077 NÁDOR Tamás: „Az ismétlésnek se vége, se hossza”. = DN, 88. 4. 30:88, ill.
A János vitéz pécsi történetéből.
- 12078 A pécsi színi történethez. Hágy Gyuláné levele a „csereberéről”. = Magyar Nemzet, 88. 11.3:8.
Hágy Gyula: Varró Gáspár igazsága c. művének elmaradt bemutatásáról.

64 Film. Rádió. Televízió

- 12079 GADÁNYI Hedvig: Régi néven – régi fényben. = Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 19–20.
Beszélgetés Pozsgai Miklóssal a Kossuth mozi felújításáról.
- 12080 [GÁLLOS Orsolya] G. O.: Naš ekran és Unser Bildschirm. Tízéves Pécsett a nemzetiségi tv-adás. = DN, 88. 7. 25:3, ill.

- 12081 [GÁRDONYI Tamás] G. T.: Hétfő estétől. Pécsi tévéműsor a kettes programban. = DN, 88. 2. 25:5, ill.
1988. jan. 29-től.
- 12082 [GÁRDONYI Tamás] G. T.: Jubilál a pécsi körzeti televízió. Tízéves a nemzetiségi adás. = DN, 88.9.20:2, ill.
- 12083 HEINEK, Otto: Zehn Jahre „Unser Bildschirm“. = Neue Zeitung, 88. 8.6:1.
- 12084 KASZÁS Endre: Újdonságok, érdekességek. Csak egy mozi. = DN, 88. 4. 13:3, ill.
A JPTE Tanárképző Karán működő Huszárik Moziról.
- 12085 [MOLNÁR Valéria] –Molnár–: A nők nézik leggyakrabban. Ha hét-fő, akkor körzeti adás. = MB, 88. 8. 2:4.
Beszélgetés Békés Sándorral, a Pécsi Körzeti Stúdió igazgatójával.
- 12086 UNGÁR Tamás: Merre tartanak a televíziós nemzetiségi adások? = Népszabadság, 88. 10. 3:4.
Beszélgetés Békés Sándorral.

65 Zenei élet

- 12087 [BARLAHIDAI Andrea] B. A.: A jazz maga az élet. Bemutatjuk a „Jump” csoportot. = DN, 88. 6. 29:3, ill.
Az Apáczai Csere János Nevelési Központ művészeti csoportjáról.
- 12088 BOKRÉTÁS András: Egy kórus centenáriuma. = DN, 88. 1. 9:9.
A Székesegyház énekkaráról.
- 12089 [CSUTI János] Cs. J.: Stignani néni „felfedezései”. A Pécsi Dalárda ismeretlen dokumentumai. = DN, 88. 6. 15:6, ill.
- 12090 DOBOS László: A jubileumi hangversenyek krónikája. = BM, 88. 2: 10–17.
200 éves a pécsi állami zeneoktatás.
- 12091 [GÁRDONYI Tamás] G. T.: Jubileumi koncert. Harmincéves a pécsi Nevelők Háza kamarakórusa. = DN, 88. 12. 4:2, ill.
- 12092 [GÁRDONYI Tamás] G. T.: A koncertlátogatás múltja és jelene. A zeneértő közönségért. = DN, 88. 7. 2:8, ill.
Beszélgetés Dobos Lászlóval, a pécsi Zeneiskola igazgatójával.
- 12093 GONCZY László: Áttörés előtt? I. Országos Zeneiskolai Improvizációs Találkozó. = Muzsika, 88. 8:7–12, ill.
1988. máj. 6–8.
- 12094 HORVÁTH Károly: Lemezmerleg. Szélkiáltó 2, avagy bukfenc előre. = Magyar Ifjúság, 88. 3. 18:33.
A Szélkiáltó együttesről és új lemezéről.
- 12095 KOMLÓDI József: A Mecseki Szénbányák pécsi Koncert Fúvószenekarának története. (1913–1988). [Pécs 1988]. 64 p., ill.
- 12096 [KŐHALMI Endre] K. E.: Az együttműzikálás örömet ad, élményt varázsol. Ifjan – 75 évesen is. = MB, 88.8.23:4, ill.
A Mecseki Szénbányák Koncert Fúvószenekaráról.
- 12097 [KŐHALMI Endre] K. E.: Nagy sikerű jubileumi koncert. = MB, 88. 8.30:4, ill.
A Mecseki Szénbányák Koncert Fúvószenekaráról.
- 12098 MALINA János: A Kodály-kórusok interpretációjának új etalonja. = Muzsika, 88. 6:40–41, ill.

- A Pécsi Nevelők Háza Kamarakórusáról és Franciaországban megjelent CD-lemezéről.
- 12099 MOLNÁR Valéria: Háromszoros kiváló együttes. Egy zenekar háromnegyed évszázada. = MB, 88. 5. 17:4.
Mecseki Szénbányák Központi Fúvószenekara.
- 12100 NÁDOR Tamás: Bartók-koncert Pécsett. Felülmúlhatatlan és izgalmas. = DN, 88. 7. 9:8.
Az 1923. okt. 30-án tartott hangversenyéről.
- 12101 NÁDOR Tamás: Pécs zenei múltjából. Dalcsarnok a Majláth téren. = DN, 88. 7. 30:9.
Az 1886. és az 1936. évi dalosünnepekről.
- 12102 NÁDOR Tamás: Világszínvonalon. Jubileumi koncert. = DN, 88. 12. 9:3.
Pécsi Nevelők Háza Kamarakórusa.
- 12103 NÉMETHY Attila: Tudósítás az 1987. évi Pécsi Nemzetközi Zenei Táborról. = Parlando, 88. 11:18–19.
- 12104 TIHANYI József: Skandináviában járt a pécsi Nevelők Háza Kamarakórusa. = BMPK, 88. 3:97–99.
- 12105 VARGHA Dezső: 125 éve alakult. A Pécsi Dalárda emlékezete. = Kóta, 88. 2:17.
- 12106 VARGHA Dezső: Bartók-émlékek Pécsett. = Új Tükör, 88. 10. 23:26, ill.
- 12107 VARGHA Dezső: Erfolgreiche Jahrzehnte. Fünfkirchner Gesangverein. = DK 1989. Bp. 1988. 172–173.
Pécsi Dalárda.
- 12108 VARGHA Dezső: Zenészeti Kongresszus Pécsett. = Kóta, 88. 2:15–16, ill.
1907. július. II. Országos Zenészeti Kongresszus.
Európa Cantat:
- 12109 [BARLAHIDAI Andrea] B. A.: 25 ország képviselőjében. A Nemzetközi kórus szövetség tanácskozása Pécsett. = DN, 88. 8. 9:1, ill.
- 12110 [FOLDESSY Dénes] F. D.: Külföldi vélemények. = Népművelés, 88. 9:10–11, ill.
Külföldi résztvevők az EC-ről.
- 12111 FOLDESSY Dénes: Nem fesztivál – dalosműhely. Az Esti dal – huszonhat nyelven. = Esti Hírlap, 88. 7. 28:2.
- 12112 G. I.: Európa Cantat 88. = Népszava, 88. 5. 12:6.
Az előkészületekről.
- 12113 GÁLLOS Orsolya–HAVASI János: Európa Cantat. = DN, 88. 8. 3:3, ill.
- 12114 GÁLLOS Orsolya: Interjú Komlódi Józsefneval. Pécs várja az Európa Cantat kórusait. = DN, 88. 4. 2:8, ill.
- 12115 GÁLLOS Orsolya: A sokféle nép testvérisége nevében. A 10. Európa Cantat fesztivál megnyitója. = DN, 88. 7. 30:1, ill.
1988. júl. 29.
- 12116 [GÁRDONYI Tamás] G. T.: Pécs: egy szerelmi házasság. = DN, 88. 8. 20:6, ill.
- 12117 KOCSIS Klára: Pécs amatőr fesztiválra készül. Éneklő Európa. = Magyar Hírlap, 88. 7. 27:7.

- 12118 SZALAI Ágnes, C.: Európa Cantat: nyilatkozatok, kritikák. = DN, 88. 8. 6:9, ill.
- 12119 TILLAI Aurél: Európa Cantat. = Új Tükör, 88. 8. 28:36–37, ill.
- 12120 WALLINGER Endre: Éneklő Pécs, éneklő Európa. Ma kezdődik az Európa Cantat 10 napos rendezvénysorozata. = Népszava, 88. 7. 29:6.
- 12121 WALLINGER Endre: Európa Pécssett énekel. = Népszava, 88. 8. 4:6.

66 Képzőművészet. Fényképezés. Kiállítások

- 12122 X. Országos Kerámia Biennálé. Pécsi Galéria 1988. VI. 19 – 1988. VIII. 21. Szerk. Romváry Ferenc. Pécs 1988. 84 p., ill. (A Janus Pannoniusz Múzeum művészeti kiadványai. 63.)
- 12123 BALOG, André: Pécs Amerikában. = Új Tükör, 88. 5. 8:26, ill.
Dévényi Sándor építész munkáiról írt az Architecture c. amerikai folyóirat.
- 12124 (bán) Európai galéria Pécssett. Beszélgetés Pinczehelyi Sándorral. = Magyar Nemzet, 88. 4. 19:7.
- 12125 GÁLLOS Orsolya: Nyolc művész kiállítása a Művészetek Házában. 30 év a Zsolnay Gyár alkotóműhelyében. = DN, 88. 10. 25:1–2, ill.
- 12126 [GÁLLOS Orsolya] G. O.: Volt egyszer egy pécsi művésztelep. Kökényi képek ötven év után. = DN, 88. 12. 7:5.
Döbrentey Gábor festményei a Délszláv Klubban.
- 12127 HORVÁTH Csilla, B.: Százötven éves a fénykép. = Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 7–11.
- 12128 JÓZSEF Dénes: Hajlék. A pécsi építészcsoporthoz kiállítás a Budapesti Kiállítóteremben. = Kritika, 88. 5:37–38.
- 12129 KASZÁS [Endre] E.: Eredményes év után. A Pécsi Grafikai Műhely ideai tervei. = DN, 88. 4. 23:8.
- 12130 KATONA Imre: Zsolnay Vilmos festett faliképei. = Építőanyag, 88. 5:188–190.
- 12131 KOVÁCS Orsolya: X. Országos Kerámia Biennálé Pécssett. Az első húsz év. = DN, 88. 7. 2:9.
- 12132 [KÓHALMI Endre] K. E.: Művészet, reklám, ismeretterjesztés. = DN, 88. 2. 10:3, ill.
A pécsi diaporáma-csoportról.
- 12133 MENDÖL Zsuzsanna: Kolbe Mihály negyven rajza. = BK, 88. 1:30.
- 12134 MENDÖL Zsuzsanna: Pécsi üvegmunkák a 20. században. = Hírharsóna, 88. tavasz: 54–58.
- 12135 NEDUCZA Náda: Parttalan modernizmus. Pécsi Grafikai Műhely. = Művészet, 88. 6:1–2, ill.
- 12136 SZAVAY István: Szövetminta. Jubileumi kiállítás Pécssett. = Fotóművészet, 88. 1:22–26.
A Mecseki Fotóklub 1987. évi jubileumi kiállításáról.
- 12137 TORDAY Aliz: Készpécs kerámia. = Magyar Nemzet, 88. 8. 10:4.
X. Országos Kerámia Biennálé.

67 Irodalom

- 12138 SZITA László: Ady-ünnepségek Pécssett. = Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 93–96.
1919-ben.

- 12139 VARGA Lajos Márton: Válogatás a Rádió irodalmi műsorából. Mindennapi irodalmunk. = Könyvvilág, 88. 1:4, ill.
Hallama Erzsébet és Csordás Gábor a pécsi irodalomról s a Jelenkorról.
L. még 11277, 11286–11288, 11289, 11379–11381, 11397–11398, 12143, 12144, 12149, 12159

674 Sajtó. Sajtótörténet

- 12140 FERLING József: Kinek jó ez így? = Magyar Sajtó, 88. 12:14–15.
A Mecseki Bányászról.
- 12141 (FERLING József) F. J.: Lakóterületi újság Pécs peremén. Megjelent a Külváros. = DN, 88. 10. 3:3.
- 12142 GÁLLOS Orsolya: A hetedik... = DN, 88. 12. 29:3.
A Baranya Megyei Pedagógiai Híradó három évfolyamáról.
- 12143 (GÁRDONYI Tamás) G. T.: Harmincéves a Jelenkor. = DN, 88. 10. 15:9.
- 12144 KABDEBÓ Lóránt: A Jelenkor tavalyi évfolyamáról. Ami összeköt. = DN, 88. 3. 19:9.
- 12145 KOZMA Ferenc: „A jövő kapujában” című vezércikkkel indul. 40 éves a Dunántúli Napló. = DN, 88. 4. 23:11.
- 12146 KRISZTIÁN Béla: A Bányamunkás – Bergarbeitertől a Bányamunkásig. 1906–1913–1988. Hetvenöt éve jelent meg az önálló Bányamunkás. A Baranya megyei bányászújságok. Pécs 1988, lsm. lapsz. 49 p. B. IR 1–8.
- 12147 (KRISZTIÁN Béla) K. B.: DGT Üzemi Újság. Üzemi újság ötven éve. = MB, 88. 3. 1:7.
- 12148 (KRISZTIÁN Béla) K. B.: Pécssett jelent meg először. A kétszer született Bányamunkás: 1906, 1913. = MB, 88. 9. 6:7.
- 12149 MAGYAR Judit Katalin: A makacs folyóirat. = Élet és Irodalom, 88. 10. 21:6.
A 30 éves Jelenkorról.
- 12150 SZÁNTÓ Károly: Százhusz éve jelent meg a Néptanoda. = DN, 88. 5. 18:6.
- 12151 SZÖRÉNYI László: Folyóirat öt füzetben. Janus – a Janus Pannonius Tudományegyetem társadalomtudományi folyóirata. = Jel–Kép, 87. 3:95–97.
- 12152 VARGHA Dezső: A száz év előtti Pécsi Hírlap. = Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 221–222.
- 12153 VARGHA Dezső: Száz éve, 1888-ban jelent meg a Pécsi Országos Kiállítás értesítője. = DN, 88. 8. 10:6.
L. még 11271, 11289, 11380, 11381, 12159

676 Könyvkiadás

- 12154 (–ányi): Pannónia Könyvek. A harmincadik: gróf Léway (I Révay) József erkölcstana. = Magyar Nemzet, 88. 11. 10:7.

- A Révay József: Az erkölcs dialektikája c. kötet megjelenése alkal-
mából tartott sajtótájékoztatóról.
- 12155 ARANYI László: Karay Ilona hagyatéka. = BK, 88. 1:27–28.
Megjelent a Pannonia Könyvek sorozatban.
- 12156 ARANYI László: Szántó Tibor és a Dunántúl. = BK, 88.1:28–29.
Megjelent a Pannon Könyvek sorozatban.
- 12157 ARANYI László: Várkonyi Nándor: Az elvesztett paradicsom. = BK,
88. 1:29.
Megjelent a Pannonia Könyvek sorozatban.
- 12158 BÁRDOS László: Rejtett küzdelmek évei. = Jelenkor, 88. 10:898–
991.
Weöres Sándor összes Pécssett megjelent kötetének fakszimile
kiadásáról.
- 12159 CSÁNYI László: Szántó Tibor és a Dunántúl. = Jelenkor, 88. 10:957–
959.
- 12160 Gy. Á.: Egy kis különlegesség. = Gyermekünk, 88. 12:30–31.
A Pannonia Könyvek sorozatban megjelent Gróf Hofmansegg
utazása Magyarországon 1793–1794-ben c. kötetről.
- 12161 HUBER Kálmáné: A Danubia Könyvkiadó RT története. = BK, 88.
1:19–21.
- 12162 KOVÁCS Sándor Iván: Könyvszemle. = Népszabadság, 88. 8. 2:7.
A Pannonia Könyvek sorozatban megjelent könyvekről.
- 12163 LESKÓ László: Pannónia Könyvek, Pécsről. = Szabad Föld, 88. 11.
18:2.
Tüskés Tibor nyilatkozik a megjelent s a jövőben megjelenő köte-
tekről.
- 12164 N. I.: Elvesztett paradicsom. = DN, 88. 6. 4:8.
Várkonyi Nándor: Elvesztett paradicsom c., a Pannonia Könyvek
sorozatban megjelent kötetéről.
- 12165 NAGY Imre: „Hogy némi világot vessek a jelenre...” = DN, 88. 4.
16:8, ill.
Karay Ilona hagyatéka, Szántó Tibor és a Dunántúl.
- 12166 PÉTER László: A szellemtörténet irodalomelmélete. Thienemann Ti-
vadar: Irodalomtörténeti alapfogalmak. = Tiszatáj, 88. 1:108–110.
Megjelent a Pannonia Könyvek sorozatban.
- 12167 SZÁNTÓ István: Hamvas Béla: Szellem és egzisztencia. = Jelenkor,
88. 5:476–477.
A Pannonia Könyvek sorozatban megjelent kötetről.
- 12168 TÜSKÉS Tibor: A folyóiratok és a könyvkiadás. = A folyóiratok és a
könyvkiadás. Fonyód 1988, Műv. Ház. 46–59 p.
- 12169 TÜSKÉS Tibor: Könyvek Pannóniából – Pannónia Könyvek. = Nép-
szava, 88. 11. 12:9.

68 Múzeumok

- 12170 [GADÁNYI Tamás] G. T.: Múzeumok '88. Hatékonyabb gazdálko-
dást a lehetőségekkel. = DN, 88. 1. 30:8.
- 12171 HÁRSFAI István: Belépés csak különleges engedéllyel. A helytörté-
neti múzeum rejtett kincsei között. = DN, 88. 6. 19:5, ill.
- 12172 HORVÁTH Csilla, B.: A múzeum helytörténeti gyűjteményében lévő

- Pécszet ábrázoló képes levelezőlapok. II. Jókai tér, Sallai (Ferenciek) utca. = JPMÉ 32. Pécs 1988. 91–100, ill. B. 99.
- 12173 HUSZÁR Zoltán: Babics András hagyatéka a Mecseki Bányászati Múzeumban. = Babics András Tudományos emlékülés előadásai. Pécs 1988. 58–65.
- 12174 A Janus Pannonius Múzeum évkönyve. 32. (1987). Fel. szerk. Uherkovics Ákos. Pécs 1988. 247 p., lil.
- 12175 MÉREI Emil: Mecseki Bányászati Múzeum története 1985-ig. = „Bányászat a Mecsekben” című tudományos konferencia előadásai. Pécs 1988. 3–16.
- 12176 VASS Anna: A Janus Pannonius Múzeum természettudományi gyűjteményének története. = JPMÉ 32. Pécs 1988. 227–240, ill. B.
- 12177 ZSOLDOS Benő: A Janus Pannonius Múzeum kártyagyűjteménye. = JPMÉ 32. Pécs 1988. 109–124, ill. B. 123.

69 Régészet. Ásatások. Műemlékek. Szobrok

- 12178 80 éves a pécsi francia emlékmű. = Népszava, 88. 7. 29:6.
- 12179 CSONKARÉTI Károly: Hazai tájakon. Török sírkápolnák. = Petőfi Népe, 88. 5. 25:4, ill.
Idrisz baba türbéje.
- 12180 DENT, Bob: As an Englishman sees us. Southern surprises. = Daily News, 88.4.23:
A város törökkori műemlékeiről és Mecseknádasd középkori skót kapcsolatairól.
- 12181 Félézer éves madonna. = Petőfi Népe, 88.7.12:8.
A Munkácsy Mihály utcai ásatásokról.
- 12182 FÜLEP Ferenc: A pécsi későrómai-ókeresztény mauzóleum feltárásáról. = JPMÉ 32. Pécs 1988. 31–44, ill. B.
- 12183 FÜLEP Ferenc: Sopianae-Pécs ókeresztény emlékei. Bp. 1988, Képzőműv. K. 107 p., ill. B. 102–103.
- 12184 [GÁLLOS Orsolya] G. O.: Itáliában találni a mását. Reneszánsz Madonna a domonkos kolostorban. = DN, 88.8.27:7, ill.
- 12185 [GÁLLOS Orsolya] G. O.: Régi pécsi polgárok nemes gesztusa. Muzéális értékű lakás a város tulajdonában. = DN, 88.10.20:5, ill.
A Kossuth Lajos u. 19. sz. Vasváry-házban.
- 12186 HÁRSFAI István: Ásatások, kutatások – 1987. Gazdagodó ismeretek a középkori Pécsről. = DN, 88.2.20:11, ill.
- 12187 HÁRSFAI István: „...élesen vágott felületből előjön a király feje...” Mátyás-szobor Pécssett? = DN, 88.10.10:3.
- 12188 HÁRSFAI István: Európai rangú örökségünk. = DN, 88.12.24:6, ill.
Kiállítás a székesegyházi román kőtár anyagából a Művészetek Házában.
- 12189 HÁRSFAI István: Magyarországon a legjelentősebb. = DN, 88.8.20:11, ill.
A pécsi román kőtár jelenéről s jövőjéről.
- 12190 HÁRSFAI István: Vita közben. A Mátyás-emlékműtervről. = DN, 88. 12.3:4.
- 12191 HAVASI János: A szökőkút. = DN, 88.9.10:3, ill.
- 12192 KELE Pál: Dominikánus leletek Pécssett. = Katolikus Szó, 88.1.31:

- 12193 KUKAI Sándor: Az első dunántúli rovásírásos nyelvemlék. = Tudomány, 88.márc.:56–57.
A pécsi Szt. Benedek templom romjai közül előkerült rovásírásos kőről.
- 12194 LANTOS, Mária: Interethnische Charakteristiken der behauenen Steindenkmäler der Ungarndeutschen. = Beiträge zur Volkskunde der Ungarndeutschen. 7. Bp. 1988, Tankönyvk. 128–143., ill. B.
Baranya passim.
- 12195 LÉVÁRDY Ferenc: Ókeresztény mauzóleum, Pécs. = Magyar Építőművészet, 87.6:8–11, ill.
- 12196 A pécsi ókeresztény mauzóleum helyreállítása, védelme. Építész: dr. Bachmann Zoltán. = Magyar Építőművészet, 87.6:12–13, ill. ;
- 12197 [TÖRÖK Éva] T. É.: Ősi rovásírás lelet Pécsett. = DN, 88.3.14:5, ill.
- 12198 VADÁSZ György: Vita a Mátyás-emlékműről. = DN, 88.11.2:3.
- 12199 VARGHA Dezső: A „titok” nyitja. Nincs hiányzó szó. = DN, 88.3.9:6.
A mecseki Francia Emlékműről.
- 12200 VARSÁNYI Gyula: Éltető múzeum. Régészeti feltárások Pécsett. = Népszabadság, 88.6.27:7.
- 12201 Vita a Mátyás király emlékműről. = DN, 88.10.24:3; 88.10.26:3.

69 Levéltárak. Archivisztika

- 12202 BARISKA István: Dokumentumok a nagyharsányi csata 300. évfordulójának tiszteletére. = Vasi Szemle, 88.3:449–454.
A Baranya Megyei Levéltár kiadásában megjelent „Budától – Belgrádig” c. kötetről.
- 12203 [DUNAI Imre] D. I.: Budától Belgrádig, Belgrádtól Karlócaig. A török kori források kiadásának országos műhelye. = DN, 88.10.24:5, ill.
Baranya Megyei Levéltár.
- 12204 LÁBADY Károly: Bemutatjuk a Baranya Megyei Levéltárat. = Magyar Képes Újság (Zágráb), 88. 4. 21:14, ill.
Beszélgetés dr. Szita László igazgatóval az intézmény munkájáról s a Horvátországi Magyarok Szövetségével fennálló kapcsolatáról.
- 12205 BÁTORI Ignác: Baranyai Helytörténetírás 1982. = Südostforschungen, 86:340–341.
Könyvismertetés.
- 12206 SÁRKÓZI Zoltán: Mecsek-vidéki szénbányák levéltári adatai. = „Bányászat a Mecsekben” című tudományos konferencia előadásai. Pécs 1988. 58–86. B. 86.
- 12207 SZITA László: A mecseki kőszénbányászat forrásai a Baranya Megyei Levéltárban. = „Bányászat a Mecsekben” című tudományos konferencia előadásai. Pécs 1988. 41–57. B. 54–57.
- 12208 [WALLINGER Endre] W. E.: Húszéves kiadványsorozat. Társadalom, politika, nemzetiségi kérdés. = DN, 88. 11. 9:5.
A BH 1987–1988. évi kötetéről.

7 HONISMERET. HELYTORTÉNET

- 12209 BEZERÉDY Győző: Helytörténet. Pécsi emberek. = PM, 88. 5:15.
18–19. századi pécsi polgárokról.
- 12210 BEZERÉDY Győző: Pécs. (Übertr. Gerlinde Paulik.) Hrsg. Mecsek-Tourist. 3. Ausg. Bp. 1988, Panoráma. 134 p., 32 t., ill.
- 12211 FISCHER, Thomas: Fülep Ferenc: Sopianae. = Trierer Zeitschrift für Geschichte und Kunst des Trierer Landes und seiner Nachbargebiete. 86:314–315.
Könyvismertetés.
- 12212 GÁBORI Imréné: Meszes múltja. = Külváros, 88. próbaszám: 5–6.
1. A régmúlttól 1910-ig.
- 12213 GÁBORI Imréné: Meszes múltja. Részletek a városrész történetéből.
2. 1919-től 1944-ig. = Külváros, 88. nov. :2.
- 12214 GARBSCH, Jochen: Fülep Ferenc: Sopianae. = Germania, 86. 2: 655–657.
- 12215 MADAS József: Pécs régi temetkezési helyei. = JPMÉ 32. Pécs 1988. 61–82, ill.
- 12216 Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Szerk. Mándoki László. Pécs 1988, Baranya Megyei Művelődési Központ. 228 p., ill.
- 12217 REUTER Camillo: A török utáni Pécs korai utcaneveihez. = JPMÉ 32. Pécs 1988. 47–60. B. 59.
- 12218 VARGHA Dezső: 60 éve állították föl a Széchenyi téren. Időjelző házikó. = DN, 88. 12. 23:6, ill.
- 12219 VARGHA Dezső: 80 éve történt. A mecseki Misina kilátó fölavatása 1908-ban. = DN, 88. 6. 1:6, ill.
Kiss József-kilátó.
- 12220 VARGHA Dezső: Kossuth Lajos és Pécs. = Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 57–59, ill.
- 12221 VIČIĆ, Boris: Fülep Ferenc: Sopianae. = Arheoloski Vestnik, 86: 453–454.
Könyvismertetés.
L. még 11244, 11252, 11253, 12205, 12208

PÉCSVÁRAD

- 12222 A. Z.: Szálloda a pécsváradi várban. = Turizmus, 88. 6:34.
- 12223 BÁNYÁSZ Hédi: Pécsvárad és Vidéke Áfész. Kiürül(het)nek az ólak. = Szövetkezeti Kereskedelem, 88. 5:10, ill.
- 12224 GALLOS Ferenc–GALLOS Orsolya: Fejezetek Pécsvárad történetéből. Pécs 1988. Baranya Megyei Múzeumok Igazgatósága. 136 p. (Dunántúli dolgozatok. C. Történettudományi sorozat.)
- 12225 GÁLLOS Orsolya: Pécsvárad 950 éve. = Új Tükör, 88. 10. 23:12–13, ill.
- 12226 GÁLLOS Orsolya: A táj, amelyen az államalapító tekintete pihent. Pécsvárad. = DN, 88. 8. 20:4, ill.
A monostor alapításáról, a mai tervekről.
- 12227 [GÁLLOS Orsolya] G. O.: Történelmi konferencia Pécsváradon. Hová tűnt a török idők magyarsága? = DN, 88. 10. 19:3.
1988. okt. 13–15.

- 12228 GARAMI László: Apátság a Vashegy lábánál. = Magyar Hírek, 88. 9. 6:24–25, ill.
A vár történetéről.
- 12229 Györffy György István királyról és művéről. Megnyílt a pécsváradi vár. = DN, 88. 8. 20:1–2, ill.
- 12230 [HAJÓS Anna] H. A.: Hazai tájakon. A pécsváradi monostor. = Népújság (Heves), 88. 11. 15:5, ill.
U. a.: Dél-Magyarország, 88. 10. 29:5, ill.
- 12231 HANTÓ Zsuzsa: Gazdasági erőforrások, településgazdálkodás és helyi politika. (Pécsvárad példáján.) = Helyi hatalom – helyi társadalom. Bp. 1987, Műv. Min. VTI. 149–166. B.
- 12232 HAVASI János: Ünnepi nagygyűlés Pécsváradon. „Magunknak kell virágzó Magyarországot teremtenünk. = DN, 88. 8. 21:1–2, ill.
- 12233 KÁRPÁTI Gábor: Monasterium Sancti Benedicti. = Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 157–159, ill.
- 12234 KOZMA Ferenc: Pécsváradon az István Szálló nagytermében. Megalakult a Magyar Demokrata Fórum Pécs–baranyai Szervezete. = DN, 88. 11. 20:2.
1988. november 19.
- 12235 LÁRENCZ László: Pécsvárad. Egy hajdani ispotályos monostor. = Egészségügyi Dolgozó, 88. 9:, ill.
- 12236 MARTON [Gyöngyi] Gy.: 1890-ben alapították a Tűzoltó és Öngyelező Egyletet. A pécsváradi tűzoltók. = DN, 88. 9. 24:3.
- 12237 [PORTH Etelka] P. E.: Négy társközségben nincs vízvezeték. Vízellátás Pécsváradon. = DN, 88. 10. 11:5.
- 12238 TAMÁSI Tamás: Ágyútoronyból lakosztály. Pécsvárad még titkokat őriz. = Magyar Nemzet, 88. 8. 15:5.
- 12239 [TÜSKÉS Tibor] T. T.: Megújult második monostorunk. = Népművelés, 88. 8:24.
- 12240 VÁRKONYI György: Kígyós-kiállítás Pécsváradon. = Pécs–baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988. 160–161, ill.
- 12241 [WALLINGER Endre] W. E.: Jubileumi koncert előtt. Fény és dallam. = DN, 88. 11. 2:3, ill.
Tíz éves a pécsváradi női kórus.
L. még 11310, 11321

PELLÉRD

- 12242 HORVÁTOVICH Sándor: Pellérd futóbogár faunája. (Coleoptera Carabidae.) = JPMÉ 32. Pécs 1988. 7–13, ill. B. 12.

PÓCSA

L. 11568, 11307

PUSZTABÁNYA

L. 11231

RÓZSAFA

- 12243 HORVÁTH Mária: Tíz falu gazdája. = Képes Újság, 88. 3. 12:4–5, ill.
Az Egyetértés Termelőszövetkezeztől.

SÁSD

- 12244 DUNAI Imre: Egytestületű pártbizottságok. = DN, 88. 6. 24:3.
- 12245 JELI József: Munkásmozgalmi emlékhelyek. = DN, 88. 11. 18:5.
Sásd, Kaposvári u. 45.
- 12246 [MOLNÁR Valéria] M. V.: Első tanév a sásdi szakmunkásképző iskolában. = MB, 88. 9. 6:5.
- 12247 Sásdi Búzakalász Mezőgazdasági Termelőszövetkezet. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11:113–119.
- 12248 SZALAI Kornélia: Új szakmunkásképző Sásdon. Rugalmas szakemberképzés. = DN, 88. 10. 5:3, ill.
- 12249 SZONNER Ádám: A sásdi plébánia története 1332–1335-től 1983-ig. Sásd 1983, Honismereti Szakkör. 94, 25 p.
Kézirat.
- 12250 [TÖRÖK Éva] T. É.: Megváltozik Sásd központjának arculata. = DN, 88. 5. 11:5.
- 12251 VAJDA József: 75 éve jelent meg a Sásd és Vidéke. Hitvallás a forradalom mellett. = MB, 88. 12. 13:4.
L. még 11018, 11371

SÁTORHELY

- 12252 HARGITAI János: Korrekció egy kistelepülés oktatásügyében. = BMPH, 88. 3:37–39.

SELLYE

- 12253 BALÁZS Géza: A sellyei múzeum. = Túrista Magazin, 88. 4:11, ill.
- 12254 [DUNAI Imre] D. I.: Széchenyi Zsigmond, a nagy vadász is segített a gyűjtésben. A sellyei kastélypark arborétuma. = DN, 88. 5. 6:3.
- 12255 ROZS András: A sellyei uradalom javai 1747-ben. = BH 1987/1988. Pécs 1988. 83–121.

SIKLÓS

1 TERMÉSZETI KÖRNYEZET

- 12256 HAVASI János: Kirándult a népfrontelnökség. A siklói térség környezetvédelme. = DN, 88. 6. 2:5, ill.
- 12257 MECSEKI József: Siklós és vidéke. (1–2. rész.) = Siklós, 88. márc.: 28–35; 88. ápr.: 36–43, ill.
A környék geológiájáról.
- 12258 MAYER Gábor: Jégelhárítás – kérdőjelekkel. = Siklós, 88. 1:3.
Az 1987. júl. 25-i jégverésről és a Tenkes hegyi elhárítórendszer-ről.

2 GAZDASÁGI ÉLET

- 12259 D. S.: Siklós és Vidéke Takarékszövetkezet. Versenyképes falusi bankok. = Szövetkezeti Kereskedelem. 88. 1: ill.
- 12260 KASZÁS [Endre] E.: Kis üzem, nagy fejlődés. Keresett a siklói márvány. = DN, 88. 3. 22:3, ill.
Kőfaragó és Épületszobrászati Vállalat siklói üzeme.

- 12261 HORVÁTH Béla: „Táncsics” Vadásztársaság, 1946–1986. Siklós 1988. 41 p., 2 t.
- 12262 KÓTÁNY Ernő: Gazdaság – kereskedelem – korszerűség. Beszélgetés Almamelléki Károllyal, a siklói Tenkesalja Általános Fogyasztási és Értékesítési Szövetkezet elnökével. = Kukkantó, 88. apr.: 7–9.
- 12263 KÓTÁNY Jenő: A gazdaságban nincsenek csodák. Beszélgetés Császár Istvánnal, a siklói Tenkes Bútorgyár igazgatójával. = Siklós, 88. 3:1.
- 12264 MÉSZÁROS Attila: Vendégváró Siklós. = DN, 88. 4. 30:6, ill.
- 12265 SZABÓ Jenő: Siklói tapasztalatok. = Kertészet és Szőlészet, 88. 1. 28:7.
Környezetkímélő növényvédelem.
- 12266 TÓTH Tamás: A siklói márványüzemben. = DN, 88. 8. 9:3, ill.
Budapesti Kőfaragó Vállalat siklói főüzeme.
L. még 11786

3 TÁRSADALOM

- 12267 FÁTYOL Mihály: Tervek és gondok Siklóson. = Romano Nyevepe, 88. 12. 22:2.
Beszélgetés Illés István városi párttitkárral a városkörnyéken élő cigányság helyzetéről.
- 12268 –L–: Sakkozás Siklóson a kezdetektől napjainkig. = Siklós, 88. 1:7.
- 12269 MECSEKI József: A Várfesztiválok történetéből. = Siklós, 88. 1:5.
- 12270 MURÁTH István: A fesztiválon városunk is jól vizsgázott. Várfesztivál Siklóson. = Siklós, 88. 7:1, ill.
- 12271 THALY Gedeon–THALYNÉ KURDI Éva: Egészségnevelési modellkísérletek a Siklói Mentálhigiénés Gondozóban. = Egészségnevelés, 88. 2:84–88.

4 POLITIKA. KÖZIGAZGATÁS

- 12272 –cs–: A tanács a teho befizetésének kötelezettségét a tornacsarnok építésének folytatásáig felfüggeszti. 24 nem – TÉHO – 2 igen. = Siklós, 88. 11:3.
- 12273 HORVÁTH Alajos: Közelkép. Siklós 1988-ban. = Siklós, 88. 1:1, ill.
- 12274 [VARGHA Dezső] V. D.: Siklós utcaszabályozási terve 75 éve, 1913-ban. = DN, 88. 4. 20:6.

5 KÖZOKTATÁS

- 12275 Cs. J.: A Siklói Zeneiskola gondjai, örömei. = Siklós, 88. 11:3.
- 12276 GELLÉR Györgyné: Önálló arculat közös gondolkodással. = BMPH, 88. 3:6–7.
A város óvodáiról.

6 MŰVELŐDÉS. MŰVÉSZET

- 12277 BENCs János: Unokáink is látni fogják? = Siklós, 88. 7:4, ill.
A vár állapotáról.
- 12278 BOZSIK [László] L.: Új programok, összetettebb rendezvények. Megnyílt a 16. Siklói Kerámia Szimpozion. = DN, 88. 10. 16:1, ill.
- 12279 DELI Ferencné: A siklói gyermekkönyvtár kapcsolatai. = BMPH, 88. 3:10–15.
- 12280 HAVASI (János) J.: (Eléggé) áru-e a kultúra? Pénz a Műhelyben. = DN, 88. 5. 6:5, ill.
A kerámia-alkotóházról.
- 12281 Kerámia szimpozium. Siklós 1987. – Ceramics Symposium. Siklós 1987. Siklós [1988], Baranyai Alkotótelepek. [10] lev.
- 12282 MAYER Györgyné: Helyi művelődéspolitikai Siklóson és a városkörnyéken. = BMPH, 88. 3:1–5.
- 12283 MECSEKI József: Siklós művelődése és kulturális élete. = Siklós, 88. 1:33–36.
A helyi sajtó, könyv- és papírkereskedések története.
- 12284 MECSEKI József: Szobraink – emlékeink. Flórián szobor – Sz. Florianus. = Siklós, 88. 11:4, ill.
- 12285 MECSEKI József: Szobraink, emlékeink. Martsa István: Fúvószenekari. = Siklós, 88. 7:6, ill.
- 12286 MÉSZÁROS Attila: Vár, templom, dzsámi. Pusztuló századok. = DN, 88. 11. 26:5, ill.
- 12287 MIX, Conny: Internationales Keramik-Symposium Siklós, Ungarn. = Kunst und Handwerk, 88. 1:17–19, ill.
A 15. Nemzetközi Kerámia Szimpoziumról.
- 12288 PERICS Péter: Siklós sajtójának történetéből. = Siklós 88. 1:4., 88. 3:4.
- 12289 PERICS Péter: Siklós sajtójának történetéből. Siklói Hírlap és utóda: a Közvélemény. = Siklós, 88. 7:4.
- 12290 PERICS Péter: Siklós sajtójának története. Siklós (1913–1917). = Siklós, 88. 7:6.
- 12291 PERICS Péter: Siklós sajtójának történetéből. Baranyai Polgár (1911–1913). = Siklós, 88. 11:4.
- 12292 Sómáz 1. Kerámia szimpozion, 1986. – Saltglaz 1. Ceramics symposium, 1986. Összeáll. Rideg Gábor. Siklós 1988, Baranyai Alkotótelepek. 31 p., ill. (Siklói szimpozion kiadványok. 12.)
- 12293 SZALAI Kornélia: Száz éve jelent meg az első. Városi lap Siklóson. = DN, 88. 6. 6:3, ill.
- 12294 SZITA László: Nemzetközi hadtörténeti konferencia Siklóson. 1987. augusztus 14–15. = Levéltári Szemle, 88. 2:86–89.
- 12295 TÓTH Anna: XVIII. Siklói fúvószenekari fesztivál – és ami mögötte van. = Népművelés, 88. 9. mell.: 2–4, ill.
- 12296 WALLINGER Endre: Néhány gondolat a XVII. fúvószenekari fesztivál után. Megújulás, távlatokkal. = DN, 88. 7. 9:9, ill.
- 12297 WALLINGER Endre: Öt külföldi, hét hazai zenekar. Nemzetközi kulturális találkozó. Fúvósünnep Siklóson. = Népszava, 88. 6. 20:9.
L. még 11225, 11229

7 HONISMERET. HELYTÖRTÉNET

- 12298 BRANDSTÄTTER György: A Batthyány Kázmér Emlékbizottság. = Batthyány Kázmér emlékére. Siklós, 1987. június 4–6-ig rendezett ünnepségsorozat. Siklós 1987 [1988], Vár- és Múzeumbaráti Kör. 9–10.
L. még 11275

SOMBEREK

- 12299 GÁLLOS Orsolya: Sombereken fontos az iskola. = DN, 88. 6. 4:5, ill.
12300 [MÉSZÁROS Attila] M. A.: Kaltenberg Somberekről. Új söröző nyílt Pécssett. = DN, 88. 3. 3:5, ill.
12301 PEKÁR István: Közepes földeken kiváló termés. = Magyar Mezőgazdaság, 88. 4. 27:6.
Béke Óre MGTSZ.
12302 [RÓNASZÉKI Ferencné] Rné: Elébe mennek a külpiaci igényeknek. Hústermelés világszínvonalon. = DN, 88. 7. 2:10, ill.
A Béke Óre MGTSZ-ben.

SOMOGYHÁRSÁGY

- 12303 HARICSI Miklós: A somogyhársági iskola történetéből. = BM, 88. 1:70–75.
L. még 11235, 11236

SÓSVERTIKE

- 12304 VARSÁNYI Erika: Beszámoló egy kísérletről. = Településfejlesztés, helyi társadalom, önkormányzat. Pécs 1988. MTA RKK, MSZMP Baranya M. Biz. 249–258. (Ideológiai, politikai tanulmányok.)
Vizsgálat Sósvertike társadalmi viszonyairól.

SZABADSZENTKIRÁLY

- 12305 [BOZSIK László] B. L.: Szabadszentkirályi Fémipari Kiszövetkezet. Nyitás motoros kapákkal a Szovjetunió felé. = DN, 88. 1. 9:7, ill.
12306 UNGÁR Tamás: Rohamléptű kiszövetkezet. Messze van-e Szabadszentkirálytól az Egyesült Államok? = Népszabadság, 88.10.14:4.
Fémipari Kiszövetkezet.

SZAJK

- 12307 PEKÁR István: Tíz tonna felett már minden részlet lényeges. = Magyar Mezőgazdaság, 88.4.20:7.
„Béke” MGTSZ
12308 Szajki Béke Mgtsz. = A Világ Mezőgazdasága, 88.11:72–76.

SZEDERKÉNY

- 12309 VASTAGH Zoltán–LÓCZY László: A szederkényi helyi nevelési rendszer. = Az intézményes nevelés elméleti alapjai. Pécs 1988. JPTE. 108–130.

SZÉKELYSZABAR

- 12310 DUNAI Imre: Székelyszabar nem is gondol válásra. Egy társközség a boldogulás útján. = DN, 88.6.3:3.

SZENTEGÁT

- 12311 FLINK Kornél: Pusztából falu = Népszava, 88.10.5:6.
Ua. = Szövetkezet, 88.10.5:6, ill.
- 12312 [GÁLDONYI Magdolna] G. M.: Baranya új községe. Szentegát. = DN, 88.12.31:1, ill.
- 12313 HÁRSAI István: Szentegát új korszakra készül. Egy kastély gazdát keres. = DN, 88.9.3:3, ill.
Biedermann-kastély.
- 12314 HAVASI János: Új falu születőben. Szentegát. = DN, 88.4.2:11, ill.

SZENTKATALIN

L. 11195

SZENTLŐRINC

- 12315 CSÁSZTI Jenő–SZABADOS László: Egy névtelen bejelentés tanulmányai. = Népi Ellenőrzés, 88.8:27–28.
NEB vizsgálat a Szentlőrinci Állami Gazdaságban.
- 12316 [CSÉPANYI Katalin, L.] L. Cs. K.: Nélkülözhetetlen szolgáltatás. Egy éve termel a szentlőrinci folyékony műtrágya-üzem. = DN, 88.7.12:3, ill.
- 12317 LÁSZLÓ Ágnes: Hétköznapi tánclépések. = Képes 7, 88.12.3:18–21, ill.
A kísérleti iskoláról és a község gondjairól.
- 12318 MARTON Győző: Vizsgálati tapasztalatok a szentlőrinci tanulók önkormányzatáról. = Az intézményes nevelés elméleti alapjai. Pécs 1988, JPTE. 97–107.
- 12319 SZÁMADÓ Julianna: Szentlőrinc és Vidéke Áfész. Csökkenő nyereség. = Szövetkezeti Kereskedelem, 88.5:12; ill.
- 12320 SZÁVAI Ferenc: Ötven éve történt. Kalászos zászlóbontás Baranyában. = DN, 88.11.10:5, ill.
Az Aranykalászos Gazdák Egyesülete 1938. nov. 20-án alakult meg.

SZENTMIHÁLYFA

L. 11235, 11236

SZIGETVÁR

2 GAZDASÁGI ÉLET

- 12321 FERLING József: Egyéni sorsok, országos érdekek. Ki átkozta el a cipőgyárakat? = DN, 88.10.15:5, ill.
- 12322 HORVÁTH Ildikó: Kisebb cipőben járnak Szigetváron. Az oroszán már nem ugrabugrál. = Népszava, 88.11.25:6.
- 12323 [KALMÁR Tibor] K. T.: Áruház a főútvonalon. = Kirakat, 88.6:16, ill.
Sziget Áruház.

- 12324 KASZÁS [Endre] E.: Az év végi termelés nagy része exportra megy. Eredményes évet zár a Szigetvári Konzervgyár. = DN, 88.12.20:1, ill.
- 12325 MIKLÓSVÁRI Zoltán: Szigetvári Cipőgyár. Megkészszerzik a tőkés exportot. = DN, 88.1.9:7, ill.
- 12326 SZIGETHI Teréz: Szigetvár és Vidéke Áfész. Szerszámot fogott a központos. = Szövetkezeti Kereskedelem, 88.5:11, ill.
- 12327 TÓTH Rudolf: Jugoszláv–magyar együttműködés a cukorrépa feldolgozására. = Állami Gazdaság, 88.2:22.
Szigetvári Állami Gazdaság.
- 12328 TÖRÖK Éva: Nincs lehetőség újabb utcák bekötésére Szigetváron. Bővíteni kell a szennyvíztelepet. = DN, 88.5.28:6, ill.

3 TÁRSADALOM

- 12329 [SAROK Zsuzsa] S. Zs.: Költöznek a betegek. Elkészült az új szigetvári kórház. = DN, 88.6.25:4.
- 12330 UNGÁR Tamás: A jó, a rossz és az „ez van”. = Népszabadság, 88.6.28:6.
1988. jún. 30-án átadják az új 640 ágyas kórházat.

4 POLITIKA. KÖZIGAZGATÁS

- 12331 GRÁF József: Tenniakarásra van szükség. = DN, 88.4.8:3.
Városfejlesztés.
- 12332 TÖRÖK Éva: Még sosem volt ilyen sikeres éve Szigetvárnak. Húsz új létesítmény! = DN, 88.12.45:5, ill.
- 12333 TÖRÖK Éva: A térség lakosságát is szolgálják. Kenyérgyár és mentesítő útszakasz Szigetváron. = DN, 88.4.30:7, ill.

6 MŰVELŐDÉS. MŰEMLÉKEK

- 12334 BOROS László: A szigetvári Dorffmaister-freskó. = DN, 88.8.27:10, ill.

7 HONISMERET. HELYTORTÉNET

- 12335 A 300. évforduló tiszteletére. Szigetvári jubileumi emlékérem. = DN, 88.7.29:6.
- 12336 JUNG Károly: Újonnan felfedezett horvát hősnének Szigetvár elestéről. + Ének Sziget viadaláról 1566-ban. = Létünk, 87.3–4:436–457.
- 12337 [LÁBADI Károly] L. K.: Könyv. Szigetvárnál történt. Újkéry Csaba: Szigeth pajzsai. Szigetvár 1987. = Magyar Képes Újság, 88.1.2:15, ill.
Könyvismertetés.
- 12338 TIMÁR György: „Királyi Sziget.” = Pécs-baranyai kalendárium az 1989. évre. Pécs 1988, 31–35.
A szigetvári vár hétköznapijaira vonatkozó egykorú iratokról.

SZŐKE

- 12339 KEVEY Balázs–VÖROS Zsigmond: Hazánk legnagyobb csertölgyei Szőke határában. = PMSZ, 88.1:17–19, ill.

TEKLAFALU

- 12340 SAROK Zsuzsa: A betyárok fokosának nyoma ma is látszik a kocsmában. A szép és rendezett Teklafalu. = DN, 88.6.16:3, ill.

TERECSENY

L. 11129

TEREHEGY

- 12341 [WALLINGER Endre] W. E.: Egyetlen az országban? ... Kétszáz éves orgona Terehegyen. = DN, 88.5.16:2, ill.
12342 [WALLINGER Endre] W. E.: Megszólalt az ünnepe. Orgonaavató Terehegyen. = DN, 88.10.31:5, ill.

TURBÉK

- 12343 JORDÁNSZKY Elek: Turbéki bődög Asszony Képe, Pétsi Püspökségben, Somogy Vármegyében. = Jordánszky Elek: Magyar országban, 's az ahoz tartozó részekben lévő bődökságos Szűz Mária kegyelem képeinek rövid leírása. Posonban 1836, Belnay. 92–93, 2 t. Reprint. Bp. 1988 Akad. K.

ÚJPETRE

- 12344 BÁNYÁSZ Hédi: Újpetre és Vidéke Áfész. Nem tartanak a jövőtől. = Szövetkezeti Kereskedelem, 88.5:9, ill.
12345 Újpetrei Petőfi Termelőszövetkezet. = A Világ Mezőgazdasága, 88. 11:144–147.
L. még 11368

VAJSZLÓ

- 12346 SZENTKIRÁLYI András: Nem csak a pénzről van szó. Vajszló és a gordiuszi csomó. = Magyar Hírlap, 88.5.6:4.
A társközségi elöljáróságok önállósodásáról.
L. még 11340, 11357

VARGA

- 12347 GÁLLOS Orsolya: Népszavazással döntöttek a vargaiak. Helyreállítják Sásdi Sándor szülőházát. = DN, 88.6.18:8, ill.
12348 [GÁRDONYI Tamás] G. T.: Népszavazás után. Irodalmi emlékszóba Vargán. = DN, 88.9.4:5.
A 90 éve született Sásdi Sándor szülőházában.
12349 LESKÓ László: Sásdi szülőháza. „Ott kezdeném újra ...” = Szabad Föld, 88.9.9:5, ill.

12350 POMOGÁTS Béla: Sásdi Sándor szülőházában. = Élet és Irodalom, 88.9.9:15.

Beszéd az emlékház avatásán.

12351 SZENTKIRÁLYI András: Rendhagyó helyi szavazásra készülnek Vargán. „Csak” a nyeremény a tét. = Magyar Hírlap, 88.4.29:4, ill. L. még 11371

VILLÁNY

12352 CSÖRGITS [József]: Villány – Magyarország. Bort ad el a gazda. Szőlészeti, borászati tapasztalatok nyomán Villányban. = Magyar Képes Újság (Zágráb), 88.12.15:9, ill.

A drávaszögi Hegyalja vidéke és Villány kapcsolatáról.

12353 DUNAI Imre: A tulajdonosi szemlélet praktikus példája a villányi mgtsz-ben. Osztani csak a meglévőből lehet. = DN, 88.8.12:3, ill.

12354 KESERÜ Katalin: A siklói „kavics”. = Jelenkor, 88.7–8:731–735.

A villányi szoborparkról.

12355 SÁNDOR Judit: A Mecsek–Villány üdülőkörzet kiemelése a fogadó-készség tükrében. = Idegenforgalmi Közlemények, 88.4:28–34.

12356 VERESS D. Csaba: Hol volt az úgynevezett „második mohácsi csata” 1687. augusztus 12-én? = Hadtörténelmi Közlemények, 87.4:691–715, ill.

L. még 11069, 11225, 11229

VÖROSMART

L. 11319

ZENGŐVÁRKONY

12357 [GÁRDONYI Tamás] G. T.: Hagyományápolás – vagy üzlet is? Kevesebb lesz a zengővárkonyi szöttesből. = DN, 88.6.25:9, ill.

AZ 1988-BAN ÉLŐ BARANYAI PERIODIKUMOK JEGYZÉKE
(A címeken kívül egyéb adatot csak az 1988-ban induló folyóiratoknál közlünk.)

? [KÉRDŐJEL]

Kiad.: Janus Pannonius Gimnázium és Szakközépiskola
Pécs
Megj.: rendszertelenül

APRÓPRESS

Az Interpress megyei hetilapja
Pécs
Megj.: hetente

BARANYA

Történelmi és honismereti folyóirat
Kiad. Baranya Megyei Levéltár
Pécs
Megj.: évente kétszer

BARANYA MEGYEI PEDAGÓGIAI HIRADÓ

BARANYA MEGYEI TANÁCS KOZLÖNYE

BARANYAI ÉPÍTŐK

1988. 10. sz.-tól DÉLDUNÁNTÚLI ÉPÍTŐK címen

BARANYAI KÖNYVTÁROS

BARANYAI MŰVELŐDÉS

BARANYAI PEDAGÓGIAI KORKÉP

BIKALI HIRADÓ

BÓLY-KOMBINÁT

BURGONYATERMESZTÉS

CHRONICA LUDOVICI

DÉDÁSZ HIRADÓ

DÉLDUNÁNTÚLI ÉPÍTŐK

A Bázis Déldunántúli Építőipari Vállalat dolgozóinak lapja
Pécs
Megj.: havonta

A DIÁK

DIÁKSZEM

DISKURZUS

EGYÜTT

ÉREMCSERE KÖZVETÍTÉS

Kiad. Magyar Éremgyűjtők Egyesülete Baranya Megyei Szervezete

Pécs

Megj.: évente kétszer

FIRKANTÓ

A pécsi Művészeti Szakközépiskola diákjainak iskolai lapja

Pécs

Megj.: rendszertelenül

FOLIA COMLOENSIS

GLOSSZÁTOR

HÍRADÓ (Mágocs)

HÍRHARSONA

HÍRHARSONA

Kiad. Albert István Általános Iskola, Sásd

Sásd

Megj.: tanévenként háromszor

HUNOR HÍRADÓ

HÚSIPARI MUNKÁS

ISTENKÜTI HÍRADÓ

A Fábíán Béla úti Általános Művelődési Központ időszakos újságja

Pécs

Megj.: rendszertelenül

JANUS

JELENKOR

KALLIGRÁFIA

Kiad. MÉV Ságvári Endre Művelődési Ház Kisgrafika Barátok Klubja

Pécs

Megj.: negyedévenként

KÉTÚJFALUI VÖRÖSCSILLAG

KOMLÓI MŰSOR

KÖZGAZÉTA

JPTE Közgazdaságtudományi Kar belső információs kiadványa

Pécs

Megj.: rendszertelenül

KÜLVÁROS

Pécs-Meszes és Pécsszabolcs társadalmi, politikai szervezeteinek
lapja
Pécs
Megj.: havonta

LAPKA

LEŐWEY HÍRADÓ

LUCIDUM INTERVALLUM

MECSEKI BÁNYÁSZ

MECSEKI ÉRCBÁNYÁSZ

MOFA HÍR

MOHÁCSI MŰSOR

MOHÁCSI NAPLÓ

NOVOPRESS

A NOVOTRADE Rt. lapja
Pécs
Megj.: kéthetenként

ÓRLANG

ÖRÖKSÉG

PANNONVIN

PANNONVOLÁN

PÉCS MEGYEI VÁROS TANÁCSÁNAK KOZLONYE

PÉCSI ÁG

A PÉCSI BÖRGYÁR HÍRADÓJA

PÉCSI DOHÁNYGYÁR

PÉCSI MŰSOR

PÉCSI MŰSZAKI SZEMLE

PGTV TÁJÉKOZTATÓ

POSTÁS HÍRADÓ

SIKLÓS

A siklósi „Gerencsér Sebestyén” Művelődési Központ lapja
Siklós
Megj.: havonta

SZALÁNTAI HÍRADÓ

SZIGETVÁRI ZRINYI EMLÉKÜNNEPSÉG

TÉR ÉS TÁRSADALOM

ÚJ-RA KOMLÓ

Komló város lakóinak lapja

Komló

Próbaszám 1988. dec.

UNIVERSITAS

ÜZEMI HÍRADÓ

VARÁZSGYONGY

RÖVIDÍTÉSEK

Aufl.	= Auflage (kiadás)
B.	= bibliográfia
Bd.	= Band (kötet)
bev.	= bevezette
BH	= Baranyai Helytörténetírás
BM	= Baranyai Művelődés
BMPH	= Baranya Megyei Pedagógiai Híradó
BPK	= Baranyai Pedagógiai Körkép
bőv.	= bővített
DK	= Deutscher Kalender
DN	= Dunántúli Napló
DNM	= Mohácsi Napló. A Dunántúli Napló mutációs kiadása
erw.	= erweiterte (bővített)
fel.	= felelős
fol.	= folio (levél)
füz.	= füzet
HMSZE	= Horvátországi Magyarok Szövetsége Évkönyv
Hrsg.	= Herausgeber (közreadó)
ill.	= illusztrált
izd.	= izdanie (kiadás)
jav.	= javított
JPMÉ	= A Janus Pannonius Múzeum évkönyve
JPTE	= Janus Pannonius Tudományegyetem
K.	= Kiadó
kiad.	= kiadás, kiadja
klny.	= különlenyomat
közz.	= közreadja
köt.	= kötet
KSH	= Központi Statisztikai Hivatal
ksz.	= különszám
L.	= lásd
M.	= méretarány
M. n.	= méretarány nélkül
MB	= Mecseki Bányász
mell.	= melléklet
MÉV	= Mecseki Ércbányászati Vállalat
MHSZ	= Magyar Honvédelmi Szövetség
MM	= Művelődési Minisztérium

RÖVIDÍTÉSEK

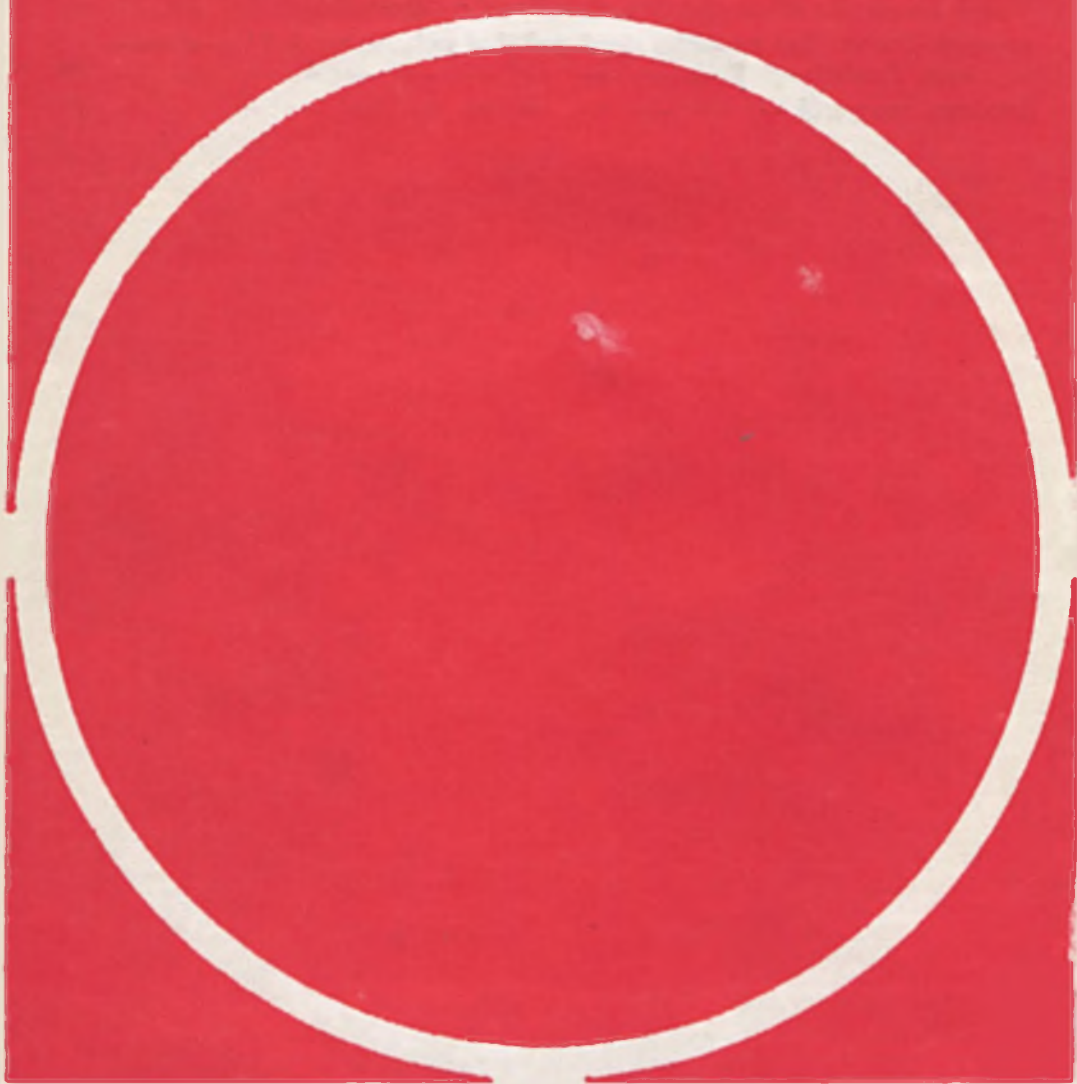
Aufl.	= Auflage (kiadás)
B.	= bibliográfia
Bd.	= Band (kötet)
bev.	= bevezette
BH	= Baranyai Helytörténetírás
BM	= Baranyai Művelődés
BMPH	= Baranya Megyei Pedagógiai Híradó
BPK	= Baranyai Pedagógiai Körkép
böv.	= bővített
DK	= Deutscher Kalender
DN	= Dunántúli Napló
DNM	= Mohácsi Napló. A Dunántúli Napló mutációs kiadása
erw.	= erweiterte (bővített)
fel.	= felelős
fol.	= folio (levél)
füz.	= füzet
HMSZÉ	= Horvátországi Magyarok Szövetsége Évkönyv
Hrsg.	= Herausgeber (közreadó)
ill.	= illusztrált
izd.	= izdanie (kiadás)
jav.	= javított
JPMÉ	= A Janus Pannonius Múzeum évkönyve
JPTE	= Janus Pannonius Tudományegyetem
K.	= Kiadó
kiad.	= kiadás, kiadja
klny.	= különlenyomat
közz.	= közreadja
köt.	= kötet
KSH	= Központi Statisztikai Hivatal
ksz.	= különszám
L.	= lásd
M.	= méretarány
M. n.	= méretarány nélkül
MB	= Mecseki Bányász
mell.	= melléklet
MÉV	= Mecseki Ércbányászati Vállalat
MHSZ	= Magyar Honvédelmi Szövetség
MM	= Művelődési Minisztérium

MTA RKK	= Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja
MTESZ	= Műszaki és Természettudományos Egyesületek Szövetsége
OPI	= Országos Pedagógiai Intézet
összeáll.	= összeállította
p.	= pagina
PAB	= Pécsi Akadémiai Bizottság
PM	= Pécsi Műsor
PMMF	= Pollack Mihály Műszaki Főiskola
POTE	= Pécsi Orvostudományi Egyetem
red.	= szerkesztette
s. l.	= sine loco (hely nélkül)
szerk.	= szerkesztette
t.	= tábla
térk.	= térkép
ua.	= ugyanaz
ured.	= urednik (szerkesztő)
vál.	= válogatta
verb.	= verbesserte (javított)
Verl.	= Verlag (Kiadó)
V. ö.	= Vesd össze

TARTALOM

Nádor Tamás: Agócsy László	— — — — —	3
-Dr. Bögner Miklós: A Független Kisgazda-, Földmunkás és Polgári Párt újjászervezése Pécs—Baranyában 1988—89—90.	— — — — —	33
-Vonyó József: Az állampárttól a demokratikus ellenzékiig	— — — — —	39
Horváth Csaba: Egy színfolt a régió politikai palettáján: A Pécs—Bara- nyai Értelmiségi Klub	— — — — —	49
Baranya megyéről	— — — — —	71

NAPKÖZI OTTHONOS ÓVODA, EGYHÁZASHARASZTI

Az intézmény működési adatai

	1988. évi tény	1989. évi terv		1988. évi tény	1989. évi terv
I. a)	9 fő	9 fő	III. a)	282 Ft	388 Ft
b)	5,5 fő	5,5 fő	b)	927 Ft	1 070 Ft
c)	96 fő	110 fő	c)	289 Ft	672 Ft
d)	4 db	4 db	d) Ft Ft
e) db db	e)	39 Ft	50 Ft
 db db	f) Ft Ft
 db db	g) Ft Ft
	ezer Ft-ban		h) Kiad. össz.	1 537 Ft	2 180 Ft
II. a)	355 Ft	360 Ft	IV. a)		
b)	1 182 Ft	1 820 Ft		16 010 Ft	19 818 Ft
c) Ft Ft	b)		
d) Ft Ft		16 010 Ft	19 818 Ft
e) Ft Ft			
f) Bev. össz.	1 537 Ft	2 180 Ft			

NAPKÖZI OTTHONOS ÓVODA, KÉMES

Az intézmény működési adatai

	1988. évi tény	1989. évi terv		1988. évi tény	1989. évi terv
I. a)	4 fő	4 fő	III. a)	454 Ft	510 Ft
b)	4 fő	5 fő	b)	458 Ft	577 Ft
c)	63 fő	55 fő	c)	280 Ft	390 Ft
d)	2 db	2 db	d)	195 Ft Ft
e) db db	e)	53 Ft	27 Ft
 db db	f) Ft Ft
 db db	g) Ft Ft
	ezer Ft-ban		h) Kiad. össz.	1 440 Ft	1 504 Ft
II. a)	173 Ft	200 Ft	IV. a)		
b)	1 245 Ft	1 280 Ft		22 857 Ft	27 345 Ft
c) Ft Ft	b)		
d)	14 Ft Ft		22 857 Ft	27 345 Ft
e)	8 Ft	24 Ft			
f) Bev. össz.	1 440 Ft	1 504 Ft			

NAPKÖZI OTTHONOS ÓVODA, EGYHÁZASHARASZTI

Az intézmény működési adatai

	1988. évi tény	1989. évi terv		1988. évi tény	1989. évi terv
I. a)	9 fő	9 fő	III. a)	282 Ft	388 Ft
b)	5,5 fő	5,5 fő	b)	927 Ft	1 070 Ft
c)	96 fő	110 fő	c)	289 Ft	672 Ft
d)	4 db	4 db	d) Ft Ft
e) db db	e)	39 Ft	50 Ft
 db db	f) Ft Ft
 db db	g) Ft Ft
	ezer Ft-ban		h) Kiad. össz.	1 537 Ft	2 180 Ft
II. a)	355 Ft	360 Ft	IV. a)		
b)	1 182 Ft	1 820 Ft		16 010 Ft	19 818 Ft
c) Ft Ft	b)		
d) Ft Ft		16 010 Ft	19 818 Ft
e) Ft Ft			
f) Bev. össz.	1 537 Ft	2 180 Ft			

NAPKÖZI OTTHONOS ÓVODA, KÉMES

Az intézmény működési adatai

	1988. évi tény	1989. évi terv		1988. évi tény	1989. évi terv
I. a)	4 fő	4 fő	III. a)	454 Ft	510 Ft
b)	4 fő	5 fő	b)	458 Ft	577 Ft
c)	63 fő	55 fő	c)	280 Ft	390 Ft
d)	2 db	2 db	d)	195 Ft Ft
e) db db	e)	53 Ft	27 Ft
 db db	f) Ft Ft
 db db	g) Ft Ft
	ezer Ft-ban		h) Kiad. össz.	1 440 Ft	1 504 Ft
II. a)	173 Ft	200 Ft	IV. a)		
b)	1 245 Ft	1 280 Ft		22 857 Ft	27 345 Ft
c) Ft Ft	b)		
d)	14 Ft Ft		22 857 Ft	27 345 Ft
e)	8 Ft	24 Ft			
f) Bev. össz.	1 440 Ft	1 504 Ft			

NAPKÖZI OTTHONOS ÓVODA, EGYHÁZASHARASZTI

Az intézmény működési adatai

	1988. évi tény	1989. évi terv		1988. évi tény	1989. évi terv
I. a)	9 fő	9 fő	III. a)	282 Ft	388 Ft
b)	5,5 fő	5,5 fő	b)	927 Ft	1 070 Ft
c)	96 fő	110 fő	c)	289 Ft	672 Ft
d)	4 db	4 db	d) Ft Ft
e) db db	e)	39 Ft	50 Ft
 db db	f) Ft Ft
 db db	g) Ft Ft
	ezer Ft-ban		h) Kiad. össz.	1 537 Ft	2 180 Ft
II. a)	355 Ft	360 Ft	IV. a)		
b)	1 182 Ft	1 820 Ft		16 010 Ft	19 818 Ft
c) Ft Ft	b)		
d) Ft Ft		16 010 Ft	19 818 Ft
e) Ft Ft			
f) Bev. össz.	1 537 Ft	2 180 Ft			

NAPKÖZI OTTHONOS ÓVODA, KÉMES

Az intézmény működési adatai

	1988. évi tény	1989. évi terv		1988. évi tény	1989. évi terv
I. a)	4 fő	4 fő	III. a)	454 Ft	510 Ft
b)	4 fő	5 fő	b)	458 Ft	577 Ft
c)	63 fő	55 fő	c)	280 Ft	390 Ft
d)	2 db	2 db	d)	195 Ft Ft
e) db db	e)	53 Ft	27 Ft
 db db	f) Ft Ft
 db db	g) Ft Ft
	ezer Ft-ban		h) Kiad. össz.	1 440 Ft	1 504 Ft
II. a)	173 Ft	200 Ft	IV. a)		
b)	1 245 Ft	1 280 Ft		22 857 Ft	27 345 Ft
c) Ft Ft	b)		
d)	14 Ft Ft		22 857 Ft	27 345 Ft
e)	8 Ft	24 Ft			
f) Bev. össz.	1 440 Ft	1 504 Ft			

NAPKÖZI OTTHONOS ÓVODA, EGYHÁZASHARASZTI

Az intézmény működési adatai

	1988. évi tény	1989. évi terv		1988. évi tény	1989. évi terv
I. a)	9 fő	9 fő	III. a)	282 Ft	388 Ft
b)	5,5 fő	5,5 fő	b)	927 Ft	1 070 Ft
c)	96 fő	110 fő	c)	289 Ft	672 Ft
d)	4 db	4 db	d) Ft Ft
e) db db	e)	39 Ft	50 Ft
 db db	f) Ft Ft
 db db	g) Ft Ft
	ezer Ft-ban		h) Kiad. össz.	1 537 Ft	2 180 Ft
II. a)	355 Ft	360 Ft	IV. a)		
b)	1 182 Ft	1 820 Ft		16 010 Ft	19 818 Ft
c) Ft Ft	b)		
d) Ft Ft		16 010 Ft	19 818 Ft
e) Ft Ft			
f) Bev. össz.	1 537 Ft	2 180 Ft			

NAPKÖZI OTTHONOS ÓVODA, KÉMES

Az intézmény működési adatai

	1988. évi tény	1989. évi terv		1988. évi tény	1989. évi terv
I. a)	4 fő	4 fő	III. a)	454 Ft	510 Ft
b)	4 fő	5 fő	b)	458 Ft	577 Ft
c)	63 fő	55 fő	c)	280 Ft	390 Ft
d)	2 db	2 db	d)	195 Ft Ft
e) db db	e)	53 Ft	27 Ft
 db db	f) Ft Ft
 db db	g) Ft Ft
	ezer Ft-ban		h) Kiad. össz.	1 440 Ft	1 504 Ft
II. a)	173 Ft	200 Ft	IV. a)		
b)	1 245 Ft	1 280 Ft		22 857 Ft	27 345 Ft
c) Ft Ft	b)		
d)	14 Ft Ft		22 857 Ft	27 345 Ft
e)	8 Ft	24 Ft			
f) Bev. össz.	1 440 Ft	1 504 Ft			